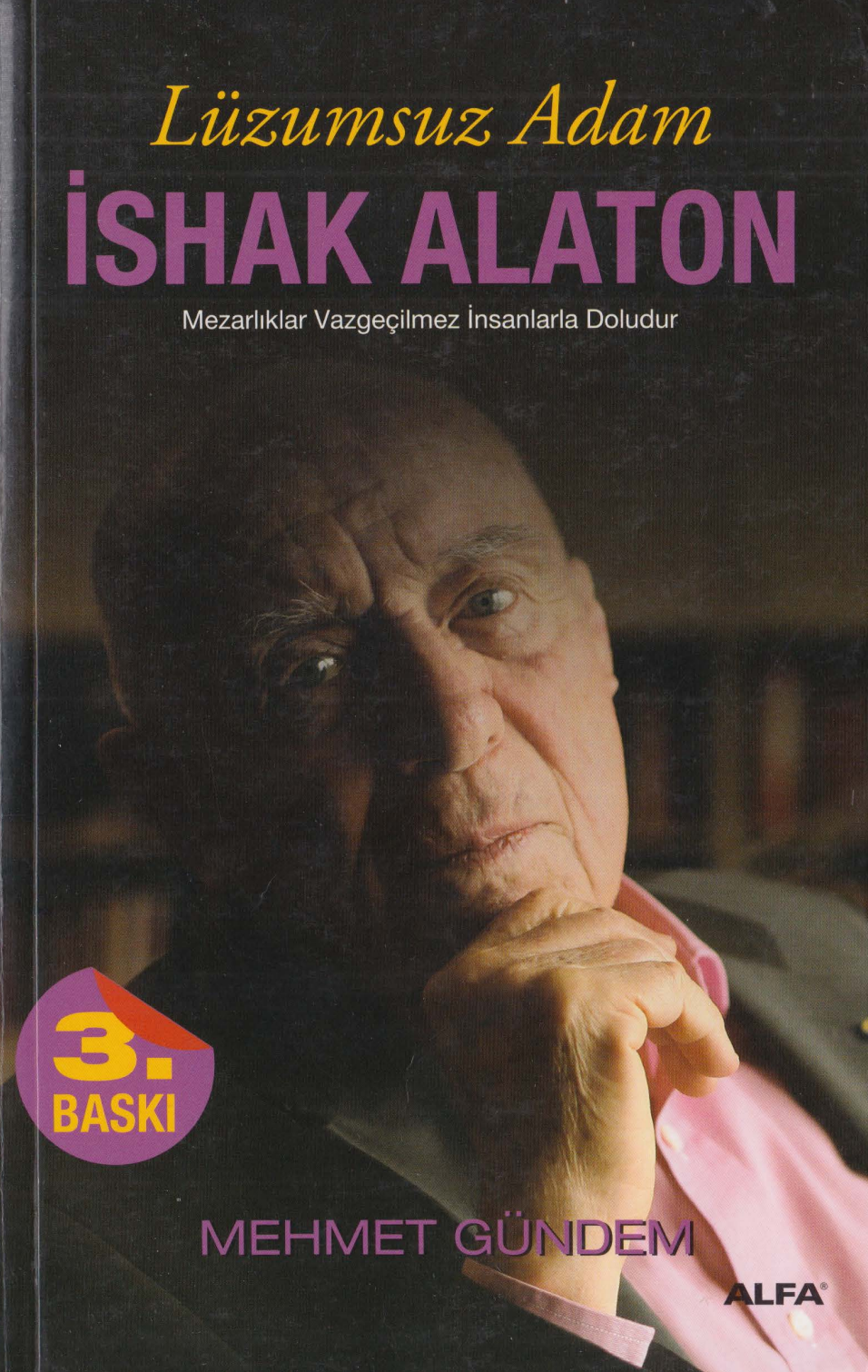
Lüzumsuz Adam

İSHAK ALATON

Mezarlıklar Vazgeçilmez İnsanlarla Doludur

3. BASKI

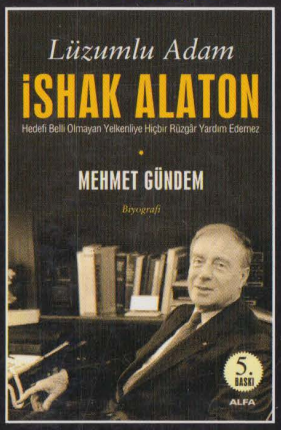
MEHMET GÜNDEM

ALFA®

Lüzumsuz Adam
İSHAK ALATON

Mezarlıklar Vazgeçilmez İnsanlarla Doludur

Mehmet Gündem, İshak Alaton'un *"Lüzumlu Adam"* kitabıyla başlattığı sıra dışı hayat hikayesini anlatmaya serinin ikinci kitabı *"Lüzumsuz Adam"*la devam ediyor...

Alaton diyor ki;

"Erken yaşlarda, varlıklı olmanın ötesinde daha neler var diye kendime sormaya başladım. 65 yaşıma geldiğimde bir yazı yazdım. Yazının başlığı 'Lüzumsuz olabilmek.'

'Yaşım ilerledikçe, bir yandan kalan zaman azalıyor, diğer yandan kütüphanemde okunmayı bekleyen kitapların adedi artıyor. Bu çelişkili duruma köklü bir çare bulmalıyım. Yaşam tarzımı değiştirmeliyim. Uykuda kaybettiğim zamanı asgariye indirdim. İşimle ilgili sorumluluklarımı genç kuşaklara daha hızlı devretmem, bu duruma çare olur... Bu yolda hızlı adımlar atıyorum. İşin başında kurucuların prensiplerini özümsemiş profesyonelleri görmek, benim için büyük kıvanç kaynağı oluyor... Gittikçe önemsizleşiyorum... Tamamen lüzumsuz olmayı, ömrümün taçlanması olarak görüyorum...'

Şimdi, 85 yaşımı doldurmuş olarak geriye bakıyorum da, epey bir mesafe aldığıma inanıyorum.

...

Hayat zannedildiği kadar uzun değil. Zaman akıp gidiyor. Ne yaptıysan, ne için mücadele verdiysen sadece o kalıyor geriye... Unutma ki, ömür dediğin şey yaştan ibaret değil, yaşadıklarından ibarettir. Her şey küçük başlar, küçük adımlarla başlar... Olmadık zamanda olmadık engeller, problemler çıkar karşına ve sen hep sınanırsın... Tabii fırsatlar da... Karakterin ve tarzın oluşur yaşadıklarından.

İyi ki, bir miktar para kazandıktan sonra, daha fazla para sahibi olmanın çok önemli olmadığı kanaatine erken vardım... İyi ki, başarıyı sıradanlaştırdım, zenginliği çeşitlendirdim... İyi ki arayışlarım sürdü, "hayat boyu mücadelemin ne için olacağı" sorusu ile yüzleştim... İyi ki hep saygınlık aradım... İyi ki Üzeyir Garih'i tanıdım. İyi ki vaktinde işi profesyonellere bıraktım... İyi ki lüzumsuz olabilme yoluna girdim... İyi ki özgürleşip, ağırlıklarımdan kurtuldum... İyi ki tek bir kimlikle yetinmedim... İyi ki toplumsal sorumluluklara yöneldim. İyi ki, düşündüm, düşündüklerimi cesurca söyledim... İyi ki tehditlere kulak asmadım... İyi ki, kendimi ve toplumu, yani sizleri sorguluyorum... İyi ki günahlarımızdan arınalım dedim... İyi ki 'erken öten horoz' oldum.

Her günü daha kâmil ve daha faydalı bir insan olma amacı ile yaşıyorum...

ALFA
Ticarethane Sokak, No: 53
Cağaloğlu 34110 Fatih / İstanbul
Tel: 0212 513 34 20 (pbx) Faks: 0212 519 33 00
www.alfakitap.com info@alfakitap.com

Lüzumsuz Adam İshak Alaton

MEHMET GÜNDEM

Ordu'da doğan Gündem, ilk-orta-lise öğrenimini İstanbul'da yaptı. Ataköy Lisesi'nden sonra Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Ardından Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Siyaset ve Sosyal Bilimler dalında lisansüstü eğitim aldı. Gündem, 1995 yılında gazeteciliği bir meslek olarak seçti. 1996'dan 2001'in sonlarına kadar *Zaman* gazetesinde haftalık röportaj yazarlığı (Pazar Sohbeti) yaptı. Kasım 2001-Mayıs 2003 tarihleri arasında *Zaman*'ın yorum sayfalarının editörlüğünü üstlendi. Bu arada *Zaman Kitap*'ın kurulmasında ve yönetilmesinde sorumluluk aldı. 2003'ün Haziran ayında *Zaman*'daki görevinden ayrılarak *Dünden Bugüne Tercüman* gazetesinde Gündemdekiler başlığıyla haftalık röportajlara başladı. Gündem, Ocak 2004'ten itibaren mesleğe *Milliyet* gazetesinde, röportaj, yazı dizisi, izlenimler ve biyografi çalışmalarıyla devam etti. Üç yıl sonra haftalık röportajlarını (Gündemdekiler) *Yeni Şafak*'ta sürdürdü. Yazarlık ve yöneticilik yaptı. 2009'un son aylarına gidilirken yazılı basına ara veren Gündem, Mart 2010'dan itibaren TRT Haber ekranlarında insanı anlama yolculuğuna çıkıp "Gündem'e Özel" adlı programı hazırlayıp sunmaktadır.
Bir sosyalbilimci olarak Gündem'in ilgisi "din-cemaat-sosyalleşme', "Alevilik", "azınlıklar", "birlikte yaşamanın felsefi temelleri", "sivilleşme" konuları ve "öteki"ni okuma biçimi ve anlama üzerinde yoğunlaşmaktadır.
Mehmet Gündem, evli olup Burak, Esra ve Azra adlarında üç çocuk babasıdır.

Yayınlanmış çalışmaları:

-*İslam ve Laiklik* - Abant Toplantıları-Editör
-Prof. Dr. Mehmet S. Aydın ile *İçe Kritik Bakış - din-felsefe-laiklik*
-*Eleştirel Akla Çağrı*
-*İnsana Yeniden Çağrı*
-*Gündemdeki Altanlar*
-*Fethullah Gülen'le 11 Gün*
-*İnsanlık Hali*
-*Fanilik Kitabı*
-*Lüzumlu Adam İshak Alaton*
-*Cumhurbaşkanım Mektubunuz Var*
-*Lüzumsuz Adam İshak Alaton*

Lüzumsuz Adam İshak Alaton, Mezarlıklar Vazgeçilmez İnsanlarla Doludur
© 2012, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın Türkçe yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında hiçbir yöntemle çoğaltılamaz.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Genel Müdür Vedat Bayrak
Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu
Fotoğraflar: İshak Alaton'un Arşivi'nden
Kapak Fotoğrafı Ercan Arık
Grafik Uygulama Hülya Fırat

ISBN 978-605-106-665-3
1-3. Basım: Kasım 2012

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Ticarethane Sokak No: 53 34110 Cağaloğlu İstanbul
Tel: (212) 511 53 03 Faks: (212) 519 33 00
www.alfakitap.com - info@alfakitap.com
Sertifika No: 10905

Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa-İstanbul
Tel: (212) 674 97 23 Faks: (212) 674 97 29
Sertifika No: 12088

Lüzumsuz Adam

İSHAK ALATON

Mezarlıklar Vazgeçilmez İnsanlarla Doludur

MEHMET GÜNDEM

ALFA

Var olmak ile varlıklı olmak arasındaki büyük farkı gören,
"önemli" yerine "değerli" olmayı tercih eden,
bir şeyin fiyatından önce onun değerini düşünen,
"insan" olduğumuzu hatırlatan,
"Karanlıktaysan, gölgen bile seni terk eder!" diyen...
"Zenginlik nedir?" sorusuna "Servetini kaybettiğinde geride kalandır!"
cevabını verebilen,
"kaybettiğinde değil, vazgeçtiğinde yenilirsin" gerçeğini hatırlatan,
"körler çarşısında ayna satma, sağırlar çarşısında gazel atma"
nasihatini tutan,
iyiliği yaşayan ve yaşatan
iç dünyasına özendiği kadar topluma da titizlenen,
yaşadığı döneme değer katan,
aktif iyi olan,
hayatın tanıklığını yapan,
yıllar içinde oluşan bilgi ve tecrübelerini cömertçe paylaşan,
yolun kalıcı, yolcunun gidici olduğuna da inanmış,
"Yol olmayan yerden git ki iz bırak!" deme cesaretini gösteren,
yollar açan,
ardından "iyi ki yaşadın" dedirten,
şairin, "Aldığımız nefesi bile geri veriyorsak, hiçbir şey bizim değil"
mısrasındaki inceliğe uyanmış,
artık biliyorum; "sadece yaşamak" insana yetmiyor, diyebilen...
insanı "düşünen" ve "düşündürten"
herkese...

İÇİNDEKİLER

Tanıklar... 13 • Arzudan İradeye Geçiş 14 • Sözleşme 15 • Kaybederken Kazanmak 16

Bölüm 1

Lüzumsuz Olabilmek...

Hayatın Zenginliği 27 • Kendini Tanı 28 • Boşluk Tehlikesi 30 • Sorumluluk... 30 • Lüzumsuz Olabilmek 32 • İş İşten Geçmeden 33 • İyi Bak Kendine 34 • Mevlana Ne Dedi?.. 37 • Para Saygınlık Götürüyor 38 • Genç Adamlara Yol Haritası 39 • Ve Dahası... 43 • "Yap ve Yapma"lar 44 • Okunmayan ve Satmayan Kitap Yazma Uzmanı 49

Bölüm 2

Hepimiz İçin Toplumda Oluşmuş Kalıplar Var

Beni Ne Zannediyorlar! 55 • Karakoyunlu'ya Cevap 57 • Resimden Anlamam 57 • Kendimin Sırdaşıyım 60 • Minyeli Abdullah'ın Yazarı Beni Yazmış 61

Bölüm 3

Ölüler ve Delileri Fikirleri Değişmez

Bağımsızlık Saplantısı 69 • Ve İki Soru 71 • Aklımızın Ambargoları 73 • Sermayeye Yabancı 74 • Zihinsel Devrim Şart 75 • Fikrini Zorla Kabul Ettirme Hastalığı 76 • Bir "Doğu'ya Yatırım" Öyküsü 78 • Endüstriyel Anıt... 78 • Bükemediğin Bileği Öpeceksin 80 • General: Açın Fabrikayı Albay: Köylü Dağa Çıkmayacak 82

Bölüm 4

Zamanın Ruhunu Yakala, Çağının İlerisinde Yaşa

Hep Bürokrasiye Rağmen 89 • Türkiye Zengin Ama... 91 • Gurbetteki İşçilerimiz 93 • Gurbetçileri Yasaklasaydık... 94 • Postacı Hâlâ Kapıda mı? 95 • Şu "Konsolosluk" Hadisesi 96 • Neden Beni Seçtiniz? 98 • Bir Ses: Ağırlıklarından İyice Kurtul 99 • Yaşamın İçindeyim... 100

Bölüm 5

Akıllı İnsan İçin Hayat Ders Almakla Geçer

Kaç Ortaklık Konuşulmaya Değer 105 • Boyunun Ölçüsünü Unutan Kaybeder 106 • Büyüklerin Frenleri de Güçlü Olmalı 108 • Fidanlık 109 • Yemek Deyip Geçme 110 • Profesyonellerden Beklenti 111 • Yetenek Yetmez 112 • En Büyük Sermayem 113 • Empati Yeteneği 114 • İnsanı Gözünden Anlarım 115 • Her Çeşit İnsan Geliyor 116 • Kötü Adam 117 • Adam Kovmasını Bilmiyorum 117 • Adam Kovamıyorsan Adam da Alamazsın 118 • Koç'la Ortaklık 119 • Alarko İflasın Eşiğinde 120 • Kara Listedeyiz 121 • Batsın Böyle Bankacılık 122 • Müşteriyi "İnek" Görenler de Var 123 • Güçlü Olsan da Tehlike Hep Yakınında 124 • Öldürmeyen Yara Büyütür 124

Bölüm 6

Hedefe Varmaya Az Kaldı, Yoruldum Diye Bırakma

Bürokrasiyi Düşmanlık Üzerine Kurmuşlar 131 • Öğrencilere Dedim ki 132 • Ne Yani, Türkiye Savunmasız mı Kalsın? 133 • Düşmanlarla Yaşamak 134 • Kendine Dikkat Et 134 • Türkiye Çelişkiler Ülkesi 136 • Silaha Giden Para... 136 • Ceberrut Yapı Hâlâ Yaşıyor 138 • Menderes'i Asanlar İnönü'den Güç Aldılar 139 • Devletin Çirkin Yüzünü Gördüm 140 • Örtülü Baskı 141 • Erbakan Döneminde Bize Her Şey "Hayır" 142

Bölüm 7

Liderler Geçidi... Onlar Da İnsan, Gelip Giderler

Erbakan İçin Üzeyir Yahudi Değil 149 • Siyonistler Bizden Uzak 149 • İsrail'de Hiç İşimiz Olmadı 150 • Turgut Özal 151 • Bizde Çalışsaydı... 151 • Özal Gözlerimi Açtı 152 • Bu Adamlar Neden Hapisteler? 154 • Sen Başbakanı Ne Sanıyorsun? 154 • Süleyman Demirel 156 • Mandela Ödülü 157 • Güney Afrika'da Bir Türk Düşmanı 158 • Düşmandan da Dost Olurmuş 159 • Çiller'i Ben Pazarlamadım 160 • Alparslan Türkeş 162 • Türkeş Bizim Fabrikada 163 • Liderlerin Cenazelerine Katılmadım 165 • Bülent Ecevit'i Tüsiad İle Barıştırdım 165 • Bülent Ecevit'in Sosyal Demokrasisi de Hüsrandı 166 • Siyasi Oluşumlar ve Ben 167 • Size Ne Kötülüğüm Oldu İshak Bey? 169 • Deniz Baykal'a İki Soru Sordum 170 • Baykal Elimi Sıkmadı 172 • Baykal Ve Elekdağ 173 • Siyaset Mühendisliği Yapmadım 176 • Mesut Yılmaz 177 • Utanç Verici 178 • İsmet Paşa 179 • Ahmet Necdet Sezer 180 • Abdullah Gül 180 • Cumhurbaşkanı ve "Lüzumlu Adam" 181 • Çankaya'ya Kalite ve Huzur Gelmiş 182 • Devletin Zirvesinde Babamı Hatırladım 183

Bölüm 8

Yeteneğe Sınırlı Bir Süre İçin Fırsat Verilir

Recep Tayyip Erdoğan 189 • Yol Kazası 189 • Limuzinden İn, Troleybüs'e Bin 191 • Sıra Dışı Bir Adam 192 • Uzağa Gidecek Adam 193 • Erdoğan Yola Erken Çıkmış 194 • Erdoğan'a Fransız Atasözüyle Övgü 195

Bölüm 9

Hedefi Olmayan Her Şeye Hedef Olur

Ben Kimim, Ne Zaman Kimlik Kazandım? 201 • Hedef Olmama Stratejisi 202 • Topluma Faydalı İnsan İmajı 203 • Kavga Etmem, Mücadele Ederim 205 • Düm'leri Çoğaltalım 206 • Fikrini Paylaşmıyorum Ama Seni Destekliyorum 206 • Tesev 209 • Utanç Verici 210 • Doğu Raporu 211 • Can Paker 211 • Açık Toplum Vakfı 212 • Soros'dan Para Alıyoruz 212 • İşine Köle Olanlar 213 • İtibarı Olmayan Zengin Çok Fakirdir 214 • Haydar Aliyev'e Teklifim... 215 • Alaton Azerbaycan'a Cumhurbaşkanı 217

Bölüm 10

Yükseklerde Hava Sert Eser

Üzeyir Garih Ve Altı Aylık Torunu İle... 221 • Bizi Medyaya Sokmak İstediler 223 • Medyada Patron Olmak Zor 224 • Banka Satın Aldık 225 • Faiz Müptelası Yapıldım 225 • Başarıyı Nasıl Ölçüyorsun? 227 • Şifa Yurdu 228 • Mutlu Olacağın Şeyle İlgilen 229 • Ömür Bitmez Sanıyordum 230

Bölüm 11

Ne Kadar Yaşadığın Değil, Nasıl Yaşadığın Önemli

Yıllar Önce... Üzeyir Garih... 233 • Üzeyir Garih Öldü 235 • Normal Bir Gün 236 • Ankara'dakileri Bize Düşman Ediyorsun 237 • Üzeyir ile Son Konuşma 238 • Televizyondan Öğrendim 239 • Cevapsız Sorular 240 • Küçük Hüseyin Efendi Sırrı 241 • Üzeyir'in Her Şeyini Bilirim, Biri Hariç 243 • Üzeyir Müslüman mı Oldu? 243 • İçişleri Bakanı Saçmaladı 244 • Gurur Duydum 246 • Veda Konuşması 247 • Ağladım... 250

Bölüm 12

Geç De Olsa Yaptığımız En İyi Şey, Gerçeği Kabullenmek

Son Kez Yüzüne Baktım... 257 • Tavana Bak 257 • Ölümlü Olduğumu Bilerek Yaşıyorum 258 • Bazı Gazeteciler Düşmanca Davrandı 259 • Medyaya Küstüm 261 • Yalnızım Ama Yalnızlık Hissetmem 262 • Ölüme Gidiyoruz... 263 • Sadece Yaşamak Yetmez 264

Bölüm 13

Karizmatik Kimlikler Bazen Yalın Gerçeği Gölgeler

Üzeyir Garih Cinayetini Çözdüm 271 • Katil Bu İşe Yatkın 271 • Profesyonellerin İşi Olamaz mı? 272 • Senaryo Çok 272 • Susmalıyız... 273 • Bizde de Kafalar Karıştı 274 • Bu Kadar Adi Bir Cinayet Nasıl Olur? 274 • Bana Para Ver 275 • Üzeyir'in Büyük Hatası 277 • Savcı Dedi ki 278 • Benim İçin Senaryolar Bitti 278 • İtiraf Etmeliyim ki 279 • Üzeyir'in Torunu Kaçırıldı mı? 280 • Yanıltılıyorlar 281 • Cesur Bir İnsanım, Şimdi Mi Korkup Susacağım? 283 • Bilgi mi, Zan mı? 284 • Dolduruşa Geliyorlar 284 • David Kazado 285 • Neresini Düzelteceksin 286 • Dul Kadına Yardım mı? 287 • 500 Bin Dolar Gönder, Yoksa... 288 • Köpekbalığı Sendromu 288

Bölüm 14

Düşünen İnsana Tek Kimlik Yetmez

Bizim Cemaat Beni Takdir Etmez 295 • Büyük Hata 295 • Ankara ile Aramızı Bozmak İstemiyoruz 296 • Fatura Mahcupyan'a Kesildi 297 • Yahudi Zekâsına Hakaret Eden Yahudi 298 • Cemaat: Bizi Rezil Ettin 299 • Ne Kadar Sessiz Olursak O Kadar İyi, Diyemedim 300 • Farklı İki Felsefe Çarpışıyor 300 • Tek Kimliğim Yahudilik Olamaz 301 • Yahudiler Çok Fazla Ses Çıkarıyor 302 • Anahtar Cümle: Eğitim 302 • Günümüz Türkiye'sinde Yahudi Olmak 303 • Ey Genç Yahudiler... 303 • Kötünün İyi Yüzü 304 • Türkiye'de Antisemitizm O Kadar Az Ki... 305 • Araziye Uygun Profil 305 • Niteliksiz Kalabalık Yerine Etkin Azınlık 306 • Yahudi Lobisi 306 • Türk Lobisi 307 • Kendimizi Sorun Haline Getirmeyelim 307 • Kırk Yıl Önce Bugünü Görebilseydin... 309

Bölüm 15

Türkiye'de Demokrasi Yoktu

İpler Bürokraside, Siyasiler Kukla 315 • Özal'ı Yaşatmadılar 315 • Bürokrasinin Sevmediği Adam 316 • Ben Sufi Olabilir Miyim? 317 • Ankara Çatık Kaşlı 317 • "Pis Yahudi" Lafı Geride Kaldı 318 • Hissediyorum Ama Etkisi Yok 318 • Potansiyel Sabotörler 319 • Hedefte Ben Varım 320 • Dava Açtık 321 • Saçma Kanunun İptaline... 322 • Yahudisin Dediler, Kazandığımız İhaleyi Vermediler 322 • Bir Gasp Ve Gabin Olayı 324 • Görevim Türkiye'nin İmajını Düzeltmek 327 • İstanbul Bombaları 327 • Başbakan Hahambaşılık'ta 329 • Yüzde 74 Nedir? 329 • Azınlık Psikolojisi Pis Bir Şey 330

Bölüm 16

Sorun Varsa Bir Yerlerde Çözümü De Vardır

Sana Ne, Diyen Çok Oldu 337 • Huzursuzluk Huzuru Tehdit Eder 339 • Ülkemin Sorunları Benim Sorunlarımdır 340 • Ben ve Ermeni Lobisi 341 • Hikmet

Çetin Her Şeyi Biliyordu **341** • Buluşma Çarpıtıldı, Bakan Korktu **343** • Yahudi Olarak Söylediklerim Daha İnandırıcı **346** • Yabancılar Neler Soruyorlar **347** • Amerika'daki Bazı Türkler **348** • Etkin miyim? **348** • Ayasofya-Kapalıçarşı-Alaton **349** • 1 Mart Tezkeresiyle Mesafe Açıldı **350** • One Minute Meselesi **351** • Hiç Uyumadığım İki Gece Var **352** • Uykusuz İkinci Gece **353**

Bölüm 17

Gülen Ve Hareket Çok Önemli

CHP'ye Müthiş Bir Fikir Verdim Ama Anlamadılar **359** • Gülen ve Hareket Tarihi Bir Fırsat **361** • Hoca'nın Boyu Uzadı **362** • Bir Yanlışlık Var Bu İşte **363** • Sıradışı Bir Şahsiyet **365** • Harekete Veriler Üzerinden Bakıyorum **366** • Ezber Bozdu **366** • Güven Verdi **368** • Model Oldu **369** • Dünya Anlamaya Başladı **371** • Gülen'i Mitleştiriyorsunuz **373** • Üç Dönüm Noktası **375** • Şu Manzaraya Bak **378** • İkimiz de Aynı Zihniyetin Hedefindeyiz **379** • Gülen Bizi Kullanıyor Olmasın **381** • Gizli Ajandası Yok **382**

Bölüm 18

Cesaret Akılla İşe Yarar

Risk Almayı Severim **389** • Amerika'ya Para Kaçırdım **390** • Amerikan Gerçeğini Gördüm **391** • Harvard'da Barış Suyu Projesini Anlattım **392** • Amerika ile İlişkim Artıyor **393** • Amerika mı, Avrupa mı? **394** • George Soros **395** • Soros Bize Para Verir **395** • Spekülatör Yahudi **396** • Darbeci mi Demokrat mı? **397**

Bölüm 19

Kısacık Ömürde Bu Kadar Kayıp Yıl, Çok Değil mi?

Kör ve Sağır Yaşadık **403** • Utanç Yılları **404** • Duvar Çökerse... **405** • Toplum Sessiz Kaldı **406** • Ben Bağıramıyordum Ama... **407** • Demokrasi Tüsiad'ın Öncelikleri Arasında Yok **408** • Derin Devlet Korkusu **409** • Demokrasiyi Savunanlar Suçlandı **410** • Tüsiad'ın En Büyük Hatası **410** • Eksik Burjuvazi **411** • Tüsiad Kitap da Yasaklatmış **413** • Utanmadınız mı? **415** • 2002 Milat Oldu **416** • Bu Kukla Başka Kukla **417** • Ak Parti Korkusu ile Yaşayanlar Var **417** • Ağırlık Merkezi Değişiyor **419** • 28 Şubat Brifinglerine Gitmedim **419** • General Bana Dedi ki **420** • Vizyon Sahibi Askerler de Var **422** • Susmak Kendime İhanetim Olur **424** • Tüsiad'a Çağrı **425** • İktidarı Eleştirelim **426** • İyi Yap, Bırak Söylesinler **428** • Kürt Sorunu **428** • Böyle Gitmez... **430**

Bölüm 20

Alvimedica Mucize Gibi...

Yaş Seksen, Teklif Heyecan Verici... **435** • Purojeyi Bana Sundular **436** • Nemed Oldu Alvimedica **437** • Beş Yılda Dünya Markası **437** • 2023 Hedefi **438** •

Gelecek Sağlıkta 438 • Yurtdışı Türk Diasporası 440 • Arabaya Karşı Değilim, Ölü Yatırıma Karşıyım 440 • Araba Yatırımı Ölüme Mahkûm 441 • Rasyosu Devamlı Düşüyor 442 • Dünya ile Rekabet Şansı Yok 443 • 52 Yıl Sonrasına Randevulaştık 445

Bölüm 21

Faciaya Tanık Oldum

Struma'yı 70 Yıl Sonra Konuşuyoruz 451 • On Haftalık Bekleyiş 452 • David Stoliar 453 • Denizden Cesetler Geliyor 453 • Struma'yı Batıran Sc-213 de Battı 454 • 15 Yaşındaydım 454 • Bürokrasinin Günahları 455 • Yüzen Tabut 457 • Struma – Tv Belgeseli 459 • Ankara'dan Gelen Telefon 459 • David Stoliar'ı Davet Ettim Geldi 461 • 59 Yıl Sonra Gelen Ziyaret 461 • Bir Anıt Bile Yok 462

Bölüm 22

Hüzün Yok...

Üzeyir'in Odası Müze, Benimki... 467 • Odam Müze Olmasın 468 • Geçmiş Beni Hüzünlendirmiyor 469 • Kendimden Pek Şikâyetim Yok 470 • Kelimelerim ve Ben... 471 • Üç Yaşında Kayboldum 472

Bölüm 23

Galiba Oldu Bu İş...

Cesaretim Ölmedi 479 • Hiç Bir Şeye Bağımlı Değilim 480 • Eşyalar, Belki de Eşyalarım... 481 • Ev Büyük, Ben Küçüğüm 482 • İki Vefalı Komşu 484 • Muhasebe 485 • Yaşadığım Gibi İş Yaptım 487

Ve Şimdi Zamanın Tanıkları

Sessiz Sinema 492

TANIKLAR...

İnsanlar doğarlar, yaşarlar ve ölürler.

Yaşamak, aynı zamanda istemek demektir.

İnsan ister...

İnsan bilmek ister...

İnsan bilinmek ister...

Yaşayıp giderken kendi zamanının tanıklığını da yapar insan.

Bunun için ise, öğrenen, bilen, bildiklerini ve yaşadıklarını cesaretle, olduğu gibi anlatan, hatta bunu bir vazife addeden insanlara ihtiyaç vardır.

İşte bu noktada, "sahici tanıklar" ve yoğun yaşanmış zamanların bir araya gelmesi, insanlığın kazancı sayılır.

Bizi yaşamadığımız ve bilmediğimiz bir devre götürür bu tür tanıklar, anlatıcılar.

Bu cesur insanlar sebebiyledir ki tarih yazılır, tarihe bu yolla gidilir.

Zira tarihin vardığı noktada bizi büyük bir dünya, bir dünya dolusu bilgi ve bir dünya dolusu tecrübe beklemektedir. Bizler onlarla dönüp bugüne, kendi hayatımıza başka bir nazarla bakarız.

İdrakimiz derinleşirken ya halimize şükreder ya da derin bir hayıflanma yaşarız.

Dünün bilgisi, tecrübeleri ve yaşanmışlığı ışığında bugünü ve kendimizi inşa ederken yarına da bir "hatırlı iz" bırakmak "sorumlu insan" olmamızın gereği olarak çıkar karşımıza...

Bizi tarihe; yakın geçmişe götüren her vasıta, insanın "olması" yolunda bir imkândır.

İşte 85 yılı geride bırakmış İshak Alaton, bu emsalde insanlardan biri; hem iyi bir tanık hem de iyi bir anlatıcı.

İçinden geçip yürüdüğü dönem –dolayısıyla da yaşadığı hayat– hem Türkiye'nin hem de dünyanın, büyük buhranların ardından büyük değişimler ve büyük hamleler yaptığı bir devirdir.

Yoksulluğu, baskıyı, korkuyu, çaresizliği, öteki olmayı, kavgaları ve savaşları idrak etmiş, sürekli yorumlamış, devlet ve toplumun farklı yüzlerini görmüş, "büyük dağılmanın" ardından gelen "toparlanma" ve bir kere daha var olma süreçlerini yaşamış, o yolda mücadele verenlerin ve karşı duranların bilgi ve duygusuna da vâkıf, muteber bir tanık Alaton...

Bir yolcu olarak içinden geçtiği zamanın tanığıdır Alaton.

Hafızası, yolda duranları ve yolda yürüyenleri muhafaza etmekte...

ARZUDAN İRADEYE GEÇİŞ

Yolun başında gösterilen tavır ve çizilen rota, yolun sonuna dair çok önemli bir kanaat oluşturur.

Yani yolun sonu, kendini daha yolun başında belli eder.

İnsan uğraştığında, emek verdiğinde, gayret gösterdiğinde, imkân ve kabiliyetlerini kullandığında ne olacağını tam bilmese bile bir şey olacağını hisseder.

Bu his de o yolculukta itici bir güç oluşturur.

Lüzumlu Adam – İshak Alaton kitabı, tecrübeye saygı ve geçmişin bilgisine ulaşma arzusu iradeye dönüşünce ortaya çıktı, 2012 yılının Mart ayında yayınlandı.

İshak Alaton, kaygısız, korkusuz ve hesapsız bir şekilde, yaşadıklarını ve hissettiklerini ortaya koydu.

SÖZLEŞME

Alarko Holding'deki beyaz odada Alaton ile masaya oturduğumuzda aramızda geçen konuşmayı hatırlıyorum:

"İshak Bey, çalışmaya başlamadan, kayıt düğmesine basmadan önce sizinle bir anlaşma yapalım."

"Tamam..."

Öncelikle hatırlatayım; İshak Bey, genelde kısa ve öz konuşur.

Onun "tamam" demesi, "sadece bir kelime" olmanın ötesinde anlamlarla yüklüdür. O anlam dünyasına girmek ve anlamak için tavır ve vurguya da dikkat kesilmek gerekir.

"Madde bir: Siz bir patronsunuz, ama unutmayın benim patronum değilsiniz."

"Tamam..."

"Madde iki: Ben sizin işinize karışmıyorum; neyi nasıl yaptığınıza, yatırımlarınıza, kimi işe alacağınıza... Çünkü bu şirketin gerçeklerini, yönetmeyi ve patronluğu bilmiyorum. Bu sizin mesleğiniz... Aynı şekilde benim de bir mesleğim var ki o da yazarlık. Yani siz de benim işime karışmayacaksınız..."

"Buna da tamam..."

"Madde üç: Ben her şeyi sorarım ve siz her şeyi anlatırsınız. Sansür yok... Eğer siz tam anlatmazsanız, birlikte o tarihi yolculuğa çıkamayız. Haliyle ben de eksik bilgiyle iyi bir kitap yazamam. Bilmediğim ve hissetmediğim bir şeyi yazamam ki... Bütüne vâkıf olmayınca eksiği tamamlamak zordur, fakat fazlalığı atmak kolaydır."

"Tamam..."

"Madde dört: Siz her şeyi anlatın, ama ben her şeyi yazmam. Bilirim, ama neyi yazıp yazmayacağının ayrımını yaparım. Zaten bir kitapta 85 yıllık bir hayatın her ânı, her olayı yazılmaz, ama insanın bütününü veren bir başka bütünlük ortaya çıkar."

"Tamam, tamam..."

"Madde beş: Yolun başında ilan ediyorum; ben İshak Alaton'a beğendirmek üzere bir kitap yazmayacağım. Kitabı, ben beğenirsem masaya koyarım, 'İshak Bey işte kitap' derim ve üzerine konuşuruz..."

"Tamam..."

"Madde altı: Farkındayım ki bu çalışma bir yazar için büyük bir tecrübe ve büyük bir fırsat, ama benim için asıl önemli olan güven veren insan olabilmek... Size, hem kişiliğim hem de mesleki birikimim itimat telkin ediyorsa başlayalım..."

"Tamam, tamam, tamam..."

İshak Bey başka bir şey söylemedi, her zamanki heyecanıyla sadece, "Haydi, bas düğmeye ve sor soruyu," dedi...

İki yılı aşan bu çalışmada, Alaton gerçekten de sözünde durdu ve hiç müdahale etmedi.

Dolaylı da olsa asla beni yönlendirmeye çalışmadı. Sorduğum her soruya cevap verdi, konuşmak istediğim her konuya girdi, fakat ben her şeyi yazmadım.

Sözümde durdum, çok şey öğrendim, ama yazılması gerekenleri yazdım.

KAYBEDERKEN KAZANMAK

Bu süreçte yaşadığım ilginç bir olayı paylaşmak isterim:

İshak Bey ile haftada bir, bazen iki gün buluşup konuştuk. Ben sordum, o anlattı ve her şeyi kaydettim.

Hem konuşmaya hazırlanırken hem de konuşurken çok şey öğrendiğimin de farkındayım.

Uzun soluklu bu çalışmada iyi bir dinleyici olmakla birlikte iyi sorularla süreci yönetmem gerektiğinin de bilincindeydim.

Heyecan dolu günler birbirini kovaladı...

Aradan üç ay geçmiş...

Her şey güzel, hayli de yol almışız...

Bir pazartesi günü evden çıkıyorum.

O gün kimseye verilmiş bir sözüm, randevum, çekimim de yok.

Üç tane harddiski, bilgisayarımı ve fotoğraf makinemi aldım ve evden çıktım.

Aklımda ise şu: "Hava çok güzel... Önce yeni bir harddisk alırım, Boğaz'a nazır sakin bir mekânda oturur, çay-kahve eşliğinde bütün arşivimi gözden geçirir, tasnif eder ve bir kere daha yedeklerim. Ne olur ne olmaz, bu sanal âlemde tedbirli olmak lazım..."

Öğleden sonra E5 üzerinde meşhur bir alışveriş merkezinin kapalı otoparkına girdim. İçerisi sakin denebilecek kadar tenha idi. Arabayı park edip vakit kaybetmeden teknoloji marketine yöneldim...

İçerideki işim fazla sürmedi, 15-20 dakika sonra dışarı çıkıp arabaya doğru yürümeye başladım.

O kadar dalgınım ki...

Aklımda onlarca düşünce...

Tam arabaya binecekken ayaklarımın altından sesler geliyor.

Cam parçaları...

"Allah Allah, ben arabayı park ettiğimde bu cam parçaları burada yoktu ya da ben görmemişim..."

Kafamı kaldırdım, bir de ne göreyim...

Benim arabanın arka camını patlatmışlar.

Tuzla buz olmuş yerdeki cam parçaları yabancımız değilmiş.

Eyvah!..

Bilgisayarım yok...

Hiçbir şey yok...

Gitmiş...

Götürmüşler...

Çalmışlar...

Şok!..

...

Arabamın etrafını saran güvenlik görevlileri ve o an hiçbir anlam ifade etmeyen "geçmiş olsun" cümleleri...

İlk tepkim: "Kamera kayıtlarına bakalım!", "polise haber verin!", "Buranın sorumlusu kim!"

Mağdurum, ama mağrur bir tarafım da var.

Kendimi hâlâ güçlü ve muktedir hissediyorum. Bütün tanıdıklarım, etkin ve yetkin isimler geliyor aklıma. Gazetecisin, senin tanıdıklarını kim tanır ki... Sen bu hırsızı bulamazsan memlekette kimse bir şey halledemez...

...

Neyse ki polis geldi, olay yeri incelendi, otoparkın kamera kayıtlarına bakıldı... Ancak görüntü çamur, hırsızın eşkâli hiçbir şekilde seçilemiyor.

Telefon sürekli kulağımda... Arayan arayana...

Adeta bir seferberlik hali...

Bulurum, buluruz, bulunur...

Tabii ki bulamadım, bulamadık, bulunmadı!

Zaman geçtikçe gerçeği kabullenmeye başladım.

Bütün arşivim, yüzlerce ses kaydı, binlerce fotoğraf, yazılar, ikisini bitirdiğim, ikisinde de sonuna doğru geldiğim dört kitap, çocukların fotoğrafları, aile albümü... Hepsi gitti ve bir daha gelmeyecek. Artık yok...

En iyisi bu yokluğa alışmak...

Fakat işin bana acı veren ayrı bir tarafı var: İshak Alaton ile yaptığımız konuşmalar da çantanın içindeydi.

Üç yedeği vardı, üçü de çantadaydı...

...

Tamam, kabul, arşivim gitti. Yani üç ay boyunca yaptığımız konuşmalar artık yok!

İyi de yarın İshak Bey'e ne diyeceğim, ona nasıl söyleyeceğim?

O gece uzun bir muhasebeyle geçti.

Sabah kalktığımda başka bir güne uyandım.

Alaton'la randevum vardı. Her zamanki gibi Ortaköy'e, Alarko Holding'e gittim. Odasına girdim, İshak Bey yine bilgisayarın başında... Gözlüğünün üzerinden baktı. Hal hatırdan ve bir bardak çay faslından sonra "Hadi beyaz odaya geçip çalışalım," dedi.

Tabii ben renk vermiyorum...

Her zamanki sakinlikle konuşuyor:

"İshak Bey, bugün çalışmayalım. Size bir hikâye anlatacağım..."

"Ne hikâyesi, nereden çıktı hikâye? Peki, hadi anlat..."

"Bir adam bir sabah evinden çıkmış. Bilgisayarını ve yıllarca biriktirdiği dijital arşivini de yanına almış. Amacı, bu kıymetli arşivi bir kere daha yedeklemek, yani başka bir yere daha kopyalamakmış. Bilinen bir alışveriş merkezinin otoparkına girmiş. Arabayı bırakmış ve mağazaya gidip gelmiş. Arabanın yanına geldiğinde bir de ne görsün; arabanın camı kırılmış ve her şeyi çalınmış..."

Beni dikkatle dinleyen Alaton, "her şeyi çalınmış" cümlesini duyunca birden sordu:

"Yoksa o adam sen misin?"

"Evet, benim."

"Yani her şey mi çalındı?"

"Evet, her şey..."

"Bizim üç aydır yaptığımız konuşmalar da gitti mi?"

"Evet, onlar da gitti..."

Her zaman pozitif, dinç ve enerji dolu gördüğüm Alaton "onlar da gitti" gerçeğini duyunca adeta oturduğu koltuğa gömüldü. Morali öylesine bozuldu ki sanki birden yaşlandı.

Kısa bir sessizlik hâkim oldu odaya...

Sessizliği gidermek ve havadaki kara bulutları dağıtmak, üzerime düşen bir görevdi. Gözlerinin içine bakarak ve kararlı bir ses tonuyla dedim ki:

"İshak Bey, paniğe gerek yok. Sakin olalım. Hırsız ağır bir darbe vurdu, ikinci darbeyi de umudumuzu söndürerek kendi kendimize indirmeyelim. Bence hırsızın bu darbesini hafifletmek de pekâlâ mümkün."

"Nasıl olacak ki?"

"Bu konuşmaları biz yaptık, ama kayboldu. Fakat siz ve ben, ikimiz de buradayız. Hiçbir şey için geç sayılmaz. İstersek şimdi daha iyisini yaparız. Unutmayın, şimdi sizi daha iyi tanıyorum, hikâyenizi daha iyi biliyorum. Daha iyi sorularla daha derinlere gidebiliriz. Hırsız aklımızdakini çalamadı ki..."

İshak Bey toparlandı, koltuğunda yine eskisi gibi oturmaya başladı ve dedi ki:

"Sen böyle düşünebiliyorsan, yarın erken başlayalım..."

Ben rahatlamış olarak büyük bir mutlulukla başımı salladım ve "tamam" dedim.

O arada İshak Bey bir soru sordu:

"Merak ediyorum, dün yaşadığın bu olayın üstesinden bu kadar çabuk nasıl gelebildin, nasıl oldu da şimdi böyle düşünebiliyorsun?"

"Anlatayım... Gerçeği kabullendim. Biliyorsunuz, yaptığımız en güzel şeylerden biri de, er veya geç gerçeği kabullenmektir. Gerçeği ne kadar erken kabullenirsek o kadar iyi olur. Ben de öyle yaptım. Kendimle konuştum ve dedim ki:

1-) Tamam, ben arşivimi çaldırdım. Fakat yıllar içinde onların tümünü ben yaptım, ben biriktirdim. Ama şimdi yoklar. O halde aklımda kalanla yetinmeliyim.

2-) Aslında insan arşivini kaybederken hatalarını da kaybediyor.

3-) Bir şeyi ilk yaptığında hataların çok olur; sonrakilerde ise aynı şeyi ve benzerlerini çok daha kolay ve çok daha iyi yapabilirsin.

4-) Her olayın en az iki yüzü vardır, bu olayın da öteki yüzünde yeniden başlama heyecanı gözüküyor...

5-) Eğer bunları ben yaptıysam, o zaman bende kalıcı bir yanı olmalı. Arşiv kaybolmakla her şey kaybolacaksa, o zaman ben yıllarca boşuna bir şeylerin bekçiliğini yapmışım. Bu da demek ki onlar bende bilgiye dönüşmemiş ve zaten bana bir faydası yokmuş...

6-) Seni terk edecek şeylere fazla bel bağlama ve ağırlıklarından kurtul. Her şeyin fâni olduğunu bil ve hafifle...

7-) Mezarlıkların vazgeçilmez insanlarla dolu olduğunu hatırla, vazgeçemeyeceğin çok az şey olduğunu anla... Vazgeçemeyeceğin şeylerin sayısı ne kadar fazla ise, sen de o kadar varlığın kölesi olursun unutma... Kalıcı olmayan şeylere fazla bel bağlama, büyük anlamlar yükleme...

8-) Lüzumlu gördüğün pek çok şeyin aslında bir şartlanma olduğunu düşün. Ağırlıklarından kurtul. Kendinle baş başa kal..."

Ben kendimi kaptırmış heyecanla anlatırken İshak Bey sözümü kesti:

"Tamam, tamam, anladım... Ben de inandım, olanda hayır vardır... Yarın erken başlayalım... Ne antika bir adamsın... Biraz da yaşın olsa 'Âkil adam' diyeceğim sana..."

...

Yarın oldu ve erkenden başladık...

Üç yıldır devam eden bu uzun yolculukta ben "lüzumsuz" olabilme lüksüne, yalnızlığın keyfine vardım.

Sahip olduklarımla değil, sorumluluklarımla yürüme kararlılığına ulaştım.

Öğrendiğim bilgi ve duyguların ışığında "tecrübeyle" iz sürerek yaşamadığım zamanlara gittim, tanımadığım insanlarla tanıştım, farklı mekânlara ayak bastım, nice olayların içine girdim...

Bir insanın kendini inşa etme titizliğini adım adım izledim.

Çok parası olduğu halde aklı ile var olma ve aklı ile etkili olma mücadelesine tanık oldum.

Prensiplerine sadık, öğrenmeye açık, yaşadığı geçmişle barışık, göremeyeceği gelecekle de ilgili cesur bir örnek gördüm.

Tecrübenin değerini keşfettim.

...

Kitabı İshak Bey'in sesinden yazdım ki, onun duygusunu okura daha iyi ulaştırabileyim...

Kitap benim kalemimden, fakat İshak Alaton'un sesinden okunacak... Tıpkı *Lüzumlu Adam*'da olduğu gibi...

Lüzumlu Adam-İshak Alaton ve *Lüzumsuz Adam-İshak Alaton* kitaplarından sonra serinin devamı olarak üçüncü bir kitap daha var aklımda...

Adını da buldum, fakat yazana kadar söylemeyeceğim...

Mehmet Gündem
Kasım 2012 – İstanbul

BÖLÜM

1

LÜZUMSUZ OLABİLMEK...

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 11/11/2012

Belli belirsiz bir İshak Alaton!
Lüzumsuz olabilmeyi seçmiş,
genç yöneticileri yetiştirmiş,
onlara güvenmiş ve görevlerini
devredebilen sürekli içinde sadece
gereken zorlarda danışılan bir
"akıl adamı" olmayı seçmiş...
İkinci hayatı gençlerin ve onlarla
çalışan profesyonel kadromun,
en az kurucu iki ortak kadar
başarılı yetiçeler almanca,
doğru bir karar aldığına
inanan bir mutlu insan...

HAYATIN ZENGİNLİĞİ

Bugün hava çok güzel...

85 yaşındayım, "Bugün hava çok kötü" dediğim pek olmadı.

Hava hep güzeldir. Güneşli olsa da güzeldir, yağmur yağsa da güzeldir, kar beyaz bir örtü halinde etrafı kaplasa da güzeldir. Soğuk da güzeldir, sıcak da...

Hatta sisli, puslu havalar da...

Yeter ki senin iç dünyan aydınlık olsun, berrak olsun.

Yeter ki gözlerin gerçeği görsün, aklın özgürce düşünebilsin...

Sen yaşadığının farkına var...

Derin bir nefes alıp gözlerini kapat...

Düşün!..

Yaşamı sana hediye eden Yüce Allah'a en son ne zaman, içtenlikle ve inanarak teşekkür ettin?

Üstelik sağlığın da yerinde ise binlerce şükür Allahıma diyebiliyor musun!..

Cebinde çok para olup olmadığını sormadım!

Çünkü bu pek o kadar da önemli değil!

Hayatın zenginliği uçsuz bucaksız...

Tükenmez...

Hepsi de senin, benim için yaratılmış...

Yeter ki onları görelim!

Bildiğin gibi, bakıp da görmemek de mümkün!

Sen görmeye, duymaya, hissetmeye hazır mısın?

Yaşamın zenginliklerini görmek ve onlardan yararlanabilmek için bazı prensiplere sahip olmak gerekmez mi?..

Bence bunların en başında, insanın, sahip olduğu zenginlikleri idrak etmesi gelir. Çok sık tekrar edilen bir hata var: İnsanlar sahip olduklarına şükredeceklerine gözlerini hep ulaşamadıklarına dikiyor. Halbuki seni mutlu eden şey senin yanındadır ama sen ondan uzaksın...

Hayattan çıkarttığım bazı dersler var, onları bir buket halinde paylaşmak istiyorum.

Daha yolun başında hemen ve hızla net hedefler belirlemek şarttır.

Hedefi belli olmayan yelkenliye hiçbir rüzgârın yardımcı olamayacağını hatırla...

Yirmi asır önce yaşamış olan Seneca da aynı hakikati şu cümlelerle ifade etmiş:

"Varacağı limanı bilmeyen bir yelkenli için hiçbir rüzgâr elverişli değildir."

Önceden planlanmamış bir hayat, akıntıda sürüklenen bir sandala benzer. Akıntı seni götürecek yerde, sen hayatına sahip çık ve hayatına sen yön ver. Geçmekte olan zamanın geri gelmeyeceğini hatırdan çıkarma. Önemli olan, ne kadar uzun yaşadığımız değil, nasıl yaşadığımızdır. Hayatın zenginliklerine fazla gecikmeden kavuşabilmek için, onları görebilmek gerekir.

Sen bak ve gör...

O zaman göreceksin ki bu sana başka bir dünyanın kapılarını açacak...

KENDİNİ TANI

Peki, bu nasıl olacak?

İstemek yeterli mi dersen, elbette hayır.

Kıymetli her şeyin bir bedeli vardır.

Hayatını akıllı bir şekilde planlaman, evvela kendini iyi tanımakla başlar. İnsanın kendini tanıması, sanıldığından daha zordur, zira yaşın ne olursa olsun, şimdiden kalıplaşmış bazı önyargıların vardır. Bunlardan bazılarını sen, kendi kendine aşıladın. Bazılarını da yakın etrafın, sana iyilik yapıyorlar zannı ile seni inandırmışlar...

Kendinde, zannettiğinden daha fazla bilgi, beceri ve başarılı olma hırsı var. Bunlar, kısa hayatında, akranların arasında senin ayrıcalıklı ve üst düzey bir yere gelmen için gerekecektir. Peki, güzel de oraya gelince ne olacak?

Bu mu yaşamak istediğin hayat ve olmak istediğin insan?

Unutma, tek bir kimliğe razı olarak yaşamamak için aktifleri çoğaltmak gerekir.

Ben böyle yaptım ve çok da faydasını gördüm...

Hayatın zenginliklerini görebilmek, ancak bilgili olmakla mümkündür. Hayat boyunca kendimi eğitmenin, sürekli öğrenmenin önemine inandım ve gereğini yaptım. Yaşanmışı anlattığım için tesir eder inancındayım, yani seni ikna edebilirim bu konuda...

Unutma, sen daha fazlasını yapabilir, daha derin, daha donanımlı, daha lüzumlu bir insan olabilirsin.

İngilizce'nin dışında en az bir veya iki lisan öğrenmen, genel kültürüne geniş ufuklar açacak ve bir "dünya vatandaşı" olmanı sağlayacaktır. Ama ne olur, düşünmeyi öğren, cesurca düşünmeyi...

Düşündüğünü paylaşmayı öğren...

Kendin ol, kendi hayatını yaşa...

Ama sakın bencilleşme, risk al, sorumluluk duy...

İnsanı varlığına ve yaşadıklarına duyarlı ol...

Toplumun dertlerine sahip çıkman ve çare üretmeye çalışman, sana toplumda saygınlık kazandıracaktır. Toplumsal sorunları çözme yolunda örgütlenen insanlara destek vermenin, gelecek kuşak-

ların daha mutlu yaşamaları için iyi bir yatırım olduğunu da düşünebilirsin.

BOŞLUK TEHLİKESİ

Fakat unutma, bu yol tehlikelerle doludur.

Yeri gelmişken hemen bir tehlikeye, "boşluk tehlikesine" dikkat çekmek istiyorum.

Büyük parasal imkânlara hükmeden bazı işadamları tanıyorum. Kendi aralarında, motor yatlarının uzunluğunun yarışına girerler. Yalının ve etrafındaki bahçenin büyüklüğü, maddi başarılarını bir değer ölçüsü olarak algılarlar. Ancak bazıları, bir müddet sonra uyanır. Bu yarıştan yorulanların, ruhsal bir boşluğa düştüklerini de görüyorum. Artık onları hiçbir şey tatmin edemez. Yaşlandıkça hırçınlaşma ve ekşime derecesi yükselir. Kendi mutsuzluğunu etrafına yansıtarak boşluğuna çare arar. Bu dünyadan ayrılma günü geldiğinde, kendisi de, etrafı da kurtulur.

Bu nokta üç dikkati hak ediyor.

Dikkat, dikkat, dikkat...

...

Yaşarken öğrenmek gibi bir de yaşanmışlıklardan ders çıkarmak lazım.

Sen aklını kullan ve kimlerin hangi tuzaklara nasıl kolayca düştüğünü öğren ki aynı tuzağa sen düşme...

Başkalarının hatalarından sen dersler çıkar...

SORUMLULUK...

Son yayınlanan kitabımı imzalarken fark ettim, herkes benden küçük olduğu için "Sevgili kardeşim" deyip imzaladım ve çok rahat ettim. Şimdi de aynı rahatlıkla ve yakınlıkla içimden geldiği gibi

yazıyorum. Belki de seninle konuşuyorum... Hayatın bana öğrettiklerini, hayatın eski ve yeni yolcuları için dile getirmek, seninle paylaşmak istiyorum. Biliyorum ki sen düşüneceksin, tartacaksın ve anlattıklarımdan işine yarayanları alacaksın...

Bu bana, mutlaka yapmam gereken bir sorumluluk olarak geliyor.

Evet, sorumluluk...

Çünkü hepimiz bir şeylerden sorumluyuz...

En küçük dairede kendimize ve ailemize karşı sorumluyuz... Ancak, bunun ötesinde, insana, topluma, ülkeye, dünyaya karşı sorumlu olma bilinci, hayatını gerçekten zenginleştirecektir.

Motorlu teknenizin uzunluğu ne kadar büyük olursa olsun, etrafınızdaki deniz fırtınalı iken rahat ve huzurlu yaşamanız mümkün değildir.

Sosyal dalgalar önce büyük tekneleri batırır.

Ben bencil insanlardan korkarım.

Gelişmiş ülkelerde bütün sosyal sorunların çözümü hükümetten beklenmez. Politikacıların, önce kendi çıkarları yolunda çalıştıkları, dünyaca kabul edilmiş bir gerçektir. Sosyal sorunlara sahip çıkan medyanın yanında sivil toplum örgütlerinin çoğalmaları ve ülke sorunları hakkında çözüm üretmeleri gerekir. Hastalığın tedavisi için önce teşhisin sağlıklı yapılması şarttır. Toplumsal sorunların çözümü yolunda empati duymak, dertlenmek, düşünmek, alternatif öneriler getirmek, hem var olmanın hem de var olduğunu hissetmenin, hissettirmenin yollarından biridir. Artık toplumu devlet kurmuyor, bireyler ve toplum kendi hayatını kendisi belirliyor, devlet sadece kuralları koyuyor ve denetliyor. Yönetenin de birey olduğu bilincine ulaşmamız gerekir...

İşte bunları gerçekleştirmek, paylaşmak önemli ve büyük bir sorumluluktur...

Bu konuda söylenecek çok şey var ama şimdilik ara verelim ve müzikle devam edelim...

Klasik müziğin engin zenginliğini henüz keşfetmemiş isen, hemen bunu da planlamanın zamanıdır. İnsanlığa sunulmuş bu "Tanrısal ödül"de yüce ve soylu duyguların yankısını bulacaksın. Hayatını renklendirecek, yaşamına heyecan katacak. Yorgunluk dolu bir gün biterken, bir-iki saat boyunca, klasik müzik eşliğinde okuyacağın bir felsefe kitabı sana mutluluğun kapılarını aralayacak...

Unutma, hayatın zenginliği uçsuz bucaksız...

Hepsi de senin için yaratılmış...

Yeter ki onları gör!

Şimdi cesurca sor kendine; görmeye, duymaya, hissetmeye hazır mısın?

Sen asla, bakarkör, duyarsız, bencil, tembel ve korkak insanlardan olma...

Ne olmayacağını bil ama ne olacağını da bil...

LÜZUMSUZ OLABİLMEK

Hayat, debisi yüksek bir nehir gibi akıyor.

Ve biz içindeyiz.

Bu akıntıda kaybolmamak için her zaman teslimiyet ve irade arasında bir denge kurmak zorundayız. Alışkanlıklar bizi iradesizliğe ve kendimizi tamamen akıntıya bırakmaya doğru çekiyor. Buna bir de düşüncesizlik eklenirse...

İnsan sıcağı sıcağına yaşarken ve güçlüyken bunu idrak edemeyebiliyor.

Tanrı'nın bir lütfu ki ben bu konuları çok erken yaşlarda düşünmeye başladım.

1992 yılına girerken arada bir yaptığım vicdan muhasebesinden birine odaklandım. Hayatım boyunca hedef olarak belirlediğim limanların önemini sorgulamaya başladım.

65 yaşıma gelmiştim.

Sayısını bilemeyeceğim kalan kısıtlı yıllarım boyunca bana daha çok mutluluk ve huzur verebilecek daha değişik limanlara doğru yol almayı düşledim.

Bu düşüncelere beni sevk eden en önemli faktörler arasında, kaynak işçisi olarak çalıştığım yıllarda, İsveç'te tanıdığım ve çok sevdiğim Dr. Toss'un bana aşıladığı, maddiyatla insan arası ilişkilerle ilgili olsa gerek.

Dr. Toss, Motala'da "yöre doktoru" olarak çalışırdı. Çok varlıklı olup aristokrat bir aileden gelmesine rağmen fabrika işçilerinin yoğun olduğu vasat bir kasabada yaşar, hastalarının çoğundan da para almazdı.

Bir gün bir felsefe sohbetinde bana söylediği o sözü hiç unutmam...

Özetle:

"Sen çok zengin olacaksın ama sakın paraya esir olma, fikirlerini her zaman cesurca söyle..."

Yani, kazandığın para senin altın duvarlı hapishanen olmasın...

Paranın çok iyi bir hizmetkâr olup çok kötü bir efendi olabileceğini daha o yıllarda üstelik fazla para da kazanmadan düşünmeye, anlamaya başlamıştım...

İşte 65'imde yeniden bunları düşündüm...

İŞ İŞTEN GEÇMEDEN

Çok varlıklı olmanın ötesinde daha neler var, diye kendime sorarken büyük bir boşluğa ve hedefsizliğe düşmemi nasıl önlerim, diye kendimi sorguladım. Zaman içinde, çok varlıklı olmaktansa çok saygın bir insan olmanın daha huzur ve mutluluk verici olacağına dair kanaatim pekişti.

İş dünyasında şöhret olmuş insanlara bakıyorum, çoğunda bir tatminsizlik, bir arayış görüyorum. Fakat ne aradıklarını onlar da

iyi tarif edemiyorlar gibi geliyor bana. Kırk metrelik teknesini bırakıp altmış metrelik olanı satın alıyor.

Peki ne fark ediyor?

Hiç, sadece oyalanıyor, kendini kandırıyor. Bunlar insanı mutlu etmeye yeter mi? Ben bunu hiç anlamadım. Herhalde benim anlama kabiliyetim gelişmemiş, diyorum kendi kendime. Çünkü çoğunluk böyle olduğuna göre gariplik bende olmalı... Parasal gücün gösteriş yarışında yer almasını manasız, hatta mutsuzluk yaratan bir arayış olarak gördüm.

İYİ BAK KENDİNE

Para denen unsurun insan hayatındaki rolü üzerine düşüncelerimi aktaracağım ama önce şu "sorgulama" sürecinin beni getirdiği noktayı toparlayalım.

O tarihlerde yani, 65 yaşıma geldiğimde bir yazı yazdım. Yazının başlığı "Lüzumsuz Olabilmek."

"Lüzumsuz olmak" değil, bilinçli olarak "lüzumsuz olabilmek!"

İşte çok önemsediğim o yazı...

"Fransız lisesinde en sevdiğim derslerden biri felsefe idi. Hayal gücümün sınırlarını zorlayan, her gün yeni pencereler açan bu anlara doyum olmazdı. Felsefeye ilgim, zaman ilerledikçe devamlı büyüdü. Yabancı dillere vukûfum geliştikçe, felsefe kitaplarından aldığım keyif yeni boyutlar kazandı. İş hayatımda başarılı olabilmek için, insanları anlamanın önemini erken yaşta idrak ettim. Bu yolda bilgimi geliştirmenin, felsefe kitapları okumama bağlı olduğunu anladım. Zaman içinde, felsefe ve tarih kitapları bir tutku haline geldi.

Yaşım ilerledikçe, bir yandan kalan zaman azalıyor, diğer yandan kütüphanemde okunmayı bekleyen kitapların adedi artıyor.

Bu çelişkili duruma köklü bir çare bulmalıyım. Kitaplarıma daha fazla zaman ayırabilmem için, yaşam tarzımı değiştirmeliyim. Uykuda kaybettiğim zamanı asgariye indirdim. Daha fazla kısmam mümkün değil. Günün yirmi dört saatini artıramıyorum. İşimle ilgili sorumluluklarımı genç kuşaklara daha hızlı devretmem, bu duruma çare olur.

Bu yolda hızlı adımlar atıyorum. Kurucuların prensiplerini özümsemiş profesyonel kadro ile uyum içinde çalışan ikinci kuşağın, en az birinci kuşak bizler kadar bilgi ve beceri sahibi olduklarını görmek, benim için büyük kıvanç kaynağı oluyor. Gün geçtikçe, biz kurucularla daha az danışmaya gerek görüyorlar. Felsefe kitaplarımla başbaşa kalmama büyük katkıda bulunuyorlar. Gittikçe önemsizleşiyorum.

Şimdi önümüzdeki beş sene içinde gerçekleştirmek istediğim hedefimi sizlere açıklayabilirim. Bu zaman dilimi içinde, şirket işlerinde tamamen lüzumsuz olmayı hedefliyorum. Yerimizi alacak ikinci kuşağın, şirkete biz kuruculardan daha iyi hizmet vereceklerine candan inanıyorum. Tamamen lüzumsuz olmayı, ömrümün taçlanması olarak görüyorum.

Bir ömür boyu süren çaba sonunda, sıfırdan başlayıp kurduğumuz ve geliştirdiğimiz şirketin, emin ellerde devamını sağlamak, hayatımızın en önemli sorumluluğudur. Kendimize, ailemize, yakınlarımıza, şirkette çalışan binlerce kişiye ve en önemlisi, binlerce hissedarımıza karşı duyduğumuz bir sorumluluktur. Şirketlerin en önemli varlıkları, işi yöneten kaliteli insanlardır. Bu insanların, aynı hedeflere yönelerek, saygınlık ve sağlamlık prensipleri içinde şirketi daha yüksek seviyelere götürmeleri, biz kurucuların tek beklentisidir. İnsanlar, dünyadan ayrıldıktan sonra, bıraktıkları eserlerle anılırlar.

Jean Paul Sartre'tan okumuştum:

'İnsanların çoğu yaşamadan ölürler. Bazı insanlar, öldükten sonra yaşamaya devam ederler.'

Ölümsüzlüğün yolu budur.

Bir başka Fransız yazarın sözü:

'Mezarlıklar, vazgeçilmez insanlarla doludur.'

Vazgeçilmez olmadan aktif hayattan ayrılmak çok huzur vericidir.

İş dünyasının kuralları politika dünyasında da aynen geçerlidir. Bir politikacının 'devlet adamı' sınıfına yükselmesi, geliştirdiği eserin devamlılığının kanıtlanması ile mümkündür. Vasat politikacı rekabetten korkar. Etrafına, kendinden daha az beceri sahibi olan insanları toplar. Daha iyiyi arama yerine, vasatları tercih eder. Vasatlar, vasat altı insanlar arasında kendilerine güvence ararlar.

Devlet adamı ise rekabetten korkmaz. Ölümsüzlüğü, eserinin devamında bulacağını bilir. Kendi yerine geçecek insanları, önceden seçer. Hedeflerini açıkça ortaya koyar ve yardımcılarını bu yolda motive eder. Uzun vadeli bir program geliştirerek, yeni kuşağı eğitir. Zamanı gelince bayrağı devreder ve çekilir. Ölmeden önce ölümsüzlüğe kavuşur.

İsveç'te bir lokomotif fabrikasında kaynak işçisi olarak çalıştığım ellili yıllarda, sosyal demokrat felsefenin başarısını yaratan Tage Erlander ile ilgili birçok kitap okudum. Parti lideri Başbakan Erlander, eserinin devamlılığını garantilemek için uzun vadeli bir plan geliştirdi. Partinin kadroları içinden iki genç insanı seçti ve onları kendi yerine geçecek şekilde yetiştirdi. Bu gençlere önce sekreterlik yaptırdı. Zamanı geldiğinde, sıra ile eğitim bakanı oldular. Tage Erlander nispeten genç yaşta politikadan çekilirken yerini Olof Palme'ye bıraktı. Türkiye'de de iyi tanınan bu ölümsüz lider, 1986 yılında bir suikast neticesi hayattan ayrıldığında. Erlander'in diğer öğrencisi partinin ve ülkenin yönetimini hemen devraldı. Ingvar Karlsson, 1995 yılı sonuna kadar, dokuz sene boyunca Sosyal Demokrat Parti'yi ve ülkeyi başarı ile yönetti."

Evet bu kadarı yeter.

Her şey eskir. Bazı eski şeylerin eskisi kıymetli olsa da çoğu çöpe atılır, işe yaramaz. Hepimiz işe yaramaz hale gelen, kıymetten düşen, eşyalardan ve insanlardan kurtulmak isteriz. İnsan kendini eskitmemeli. Sen, nerede lüzumlu nerede lüzumsuz olacağına kendin karar verebildiğinde ve vazgeçebilme cesaretini ortaya kayabildiğinde, unutma ki hiç eskimeyeceksin, yaşın ilerlese de bir genç olarak yaşayacaksın... O zaman yeni limanlara açılma heyecanı duyacaksın...

Çok beğenirim "vazgeçebilmek özgürlüktür" sözünü...

Dünyaya, paraya, güce, mevkie, statüye... bu kadar esir yeter, bir de ben aynı kalabalığa katılmayayım demek pekâlâ mümkün...

MEVLANA NE DEDİ?..

İnsan ve para ilişkisinden devam edelim şimdi.

Türkiye'de işadamlarının hareketlerini takip ediyorum, büyük oyuncu olma, büyük balık yakalama adına manevralarını izliyorum. İsim vermeyeceğim ama çoğunun başı dertten kurtulamıyor.

Çünkü:

Düşüncesiz ortaklıklar kuruyorlar, fizibilitesi tam yapılmadan işe giriyorlar, bilmedikleri alanlara anlamsız bir cesaretle balıklamasına dalıyorlar. Risk faktörlerini hesaba katıp riski bölüşecek gerçek birliktelikler pek kuramıyorlar.

İşte çıkardığım bazı sonuçlar.

1- Kavga etmeyeceksin... Hele ortağınla, hiçbir zaman...

İş dünyasında hiç kimseyle kavga etmedim. Benimle kavga edenler olmuştur, ama ben kavgalı olmadım. Elbette çok insanla sorun yaşamışımdır. Fakat kiminle ne sorun yaşadıysam çözmeye çalıştım, bir orta yol bulup o defteri kapatmaya gayret ettim.

Kendime telkinim hep şu oldu:

Geride düşman bırakmadan yürümek lazım...

2- Önüne gelen adamla ortak olmayacaksın... Ortaklık, evlilikten beter... Girmesi kolay, çıkması pahalı... Bazen iflasın başlangıcı...

3- Ayağını yorganına göre uzat... Yutamayacağın lokmayı ağzına alma... Nefessiz kalır, boğulursun...

4- Başın bulutlara değerken ayakların yerden kesilmesin... Kesilirse rüzgâr alıp seni savurur, evdeki bulgurdan da olursun...

Yaşadıklarımız bizi âkil olmaya yaklaştırmıyorsa, bizde ciddi bir sorun var demektir.

Kimse kendini kandırmasın, bir insanda saygınlık yoksa onda hakiki bir mutluluk da yoktur.

İnsan inandırıcı olmalı.

Mevlana, ne dedi:

"Ya olduğun gibi görün ya göründüğün gibi ol."

Eğer göründüğün gibi değilsen ve farklı hareket ediyorsan o zaman sen mahvoldun.

PARA SAYGINLIK GÖTÜRÜYOR

Güven verme ve güvenme o kadar önemli ki...

Çünkü güven veren insan güven de duyar.

İş dünyasında başarıdan ne anlaşıldığı önemli.

Başarılı olmak, çok para sahibi olmaksa, aklımıza çok parası olan ama itibarı ve huzuru olmayan, güven duygusunu yitirmiş pek çok adam geliyor.

Mesela birisi için, Amerikan Büyükelçisi rapor yollarken Washington'a "Bu adamla sakın ha iş yapma!" diyor. Çünkü aldatıyor herkesi, en başta ortaklarını.

Parası çok ama itibarı beş paralık...

Bir başkası daha geldi aklıma, o belki sahtekâr değil ama tam bir salak. Bir düzine çocuk yapıyor, sonra boşanıyor, bir ikinci kadın

alıyor, ondan da çocuk yapıyor, sonra onu da boşuyor, sonra üçüncü bir kadın alıyor, sonra onu sokağa atıyor, rezil oluyor.

Bu yetmiyormuş gibi haciz geliyor, elindeki bütün servet de gidiyor ve bir tek emekli maaşına kalıyor.

Bu rezillikleri niye yaşıyorsun ki!

Bak, para saygınlık getirmeye yetmiyor.

Parası olmadan da saygın olan insan var.

İkisi arasında doğrudan bir ilişki yok ama hem bir miktar para, hem saygınlık çok muhteşem bir olay.

Çok bilinir, tanınır olmak, medyatik olmak da saygınlık için yeterli değil.

Unutmayın ki: Güçlü gözükenlerin hepsi güçlü değil, zengin gözükenlerin hepsi zengin değil, itibarlı gözükenlerin hepsi itibarlı değil, işadamı gözükenlerin hepsi işadamı değil...

Mantar gibi konjonktürel aktörler türedi iş dünyası başta olmak üzere çeşitli alanlarda.

Bazıları, kendilerinden söz edilsin diye her Allah'ın günü bir tarafta görüyorsun Rolls Royce'uyla çıkıyor, yatıyla çıkıyor, jetiyle uçuyor, farklı kadınlarla görüntü veriyor.

Halbuki bence bunlar çok büyük bir utanç!

Hem evlisin, çocukların var hem başka kadınlarla berabersin. Bunun mantığı nerede?

Bunlar şöhrete ve paranın gücüne esir olmuş, kültürsüz, felsefeden yoksun tipler. Fakat ne yazık ki toplumun her kesiminde sayıları gittikçe artıyor.

Ben görüyorum ki para pek çok insanın saygınlığını alıp götürüyor.

Ne oldum delisi olanlar gittikçe çoğalıyor...

GENÇ ADAMLARA YOL HARİTASI

Uzun yıllardır yurtiçinden ve dışından envai çeşit davetler alırım. Meslek kuruluşları, iş dünyasından dernekler, vakıflar, üni-

versiteler çağırırlar. Mümkün olduğunda onları kırmadım, gitmeye çalıştım. Oralarda hem toplumun her kesimiyle iletişim kurma ve onları daha yakından tanıma imkânı buldum hem de özellikle gençlere hitap etme fırsatı yakaladım. Genelde uzun uzun konuşmadım, kısa bir girizgâhtan sonra soru-cevap faslına geçmeyi tercih ettim. Benim ne anlattığıma önem verirler, bunun bilincindeyim; ama onların ne istediği, o konuşmanın hedefe varması açısından daha önemli olur. Bunun için de onları dinlemeli, sorularını almalı, hayata nereden baktıklarını, nerede takıldıkları, sorunun nerede yoğunlaştığını bilmem gerekiyor. Yani fotoğrafı net çekebilirsem altını dolu dolu yazabiliyorum. Bir de hayat felsefem şudur: İnsan her durumda ve her ortamda yeni şeyler öğrenir. Ben oldum, bittim, her şeyi biliyorum yok... İnsan sadece konuşmamalı, konuşurken de düşünmeli, aynı anda öğrenmeye açık olmalı...

Bu tür toplantılardan zihnime kaydettiğim ve merak edilen hususların müşterek paydalarını ve önerilerimi burada sunmayı faydalı gördüm. Yola çıkmaya hazırlanan gençlerin endişelerini gidermeyi de görevlerimin arasında sayıyorum.

Genç insan, birkaç soru ile bunları seninle paylaşmak istiyorum. Beğendiğini al senin olsun, beğenmediğini bırak orada kalsın. Gün gelir belki bir beğenen çıkar, birinin işine yarar...

Şimdi sana 14 önerim var:

1) *Lise veya üniversiteden mezun olduktan sonra, nereye varmak istiyorsun?*

Hangi hedeflere doğru yol almak seni cezbediyor? Sen önce varmak istediğin limanı veya limanları tarif etmekle başla ve yola öyle çık. Yol boyunca önüne çıkacak fırsatları değerlendirirken hedeflerine doğru bilinçli olarak yol al...

2) *Hedeflerden biri, zengin olmak, bol paraya kavuşmak...*

Bu doğru ve gerekli, ancak yeterli değil... Esas hedefin, mutlu olmak... Mutlu ve huzurlu bir yaşam... Toplum içinde bilgi ve

becerisi, sağlam prensipleri ile tanınan iyi insan olmak... Saygın insan olmak... Zengin olmanın ötesinde ve üstünde, saygın olmak olmalı... Ancak böyle olursa kendini aşarsın...

3- Dünyayı kucaklamaya hazır mısın?

Bir gün gelecek, Türkiye'nin sınırlarını aşacaksın. Başarıların seni yurtdışına taşıyacak... Hazır mısın? Lisan bilgin nasıl? Bugün sadece İngilizce ile yetinme... Rusça, Çince, Japonca, Arapça öğren...

4- Bugüne kadar edindiğin eğitim sadece geniş bir temeldir.

Bu temel üstüne, hayatın boyunca devam edecek bir eğitim programı planla. Felsefe ile ilgilen... Felsefe kitapları oku... Sanatla, müzikle, şiirle ilgilen. Tecrübeye sahip çık, her şeyi kendi yaşayarak öğrenme gibi saplantısı olan ahmakların yolunu tercih etme. Eğitim, hayat boyu süren bir çabadır... Çok da keyif veren bir uğraşıdır... Her gün yeni dünyalar keşfedecek, büyük haz duyacaksın... Öğrenmenin, yeni bilgi ve beceriler edinmenin heyecanını hep canlı tut... Unutma ki dünün doğruları dünde kaldı. Sen bugünün ve yarının doğrularını öğrenmeye vakit ayır.

5- Paraya, maddi imkânlara sahip olmak gerekli, ancak yeterli değil dedim...

Para biriktirmek kadar, belki ondan da önemlisi, kültür biriktirmeye çalış... Kültürlü insan olmak sana toplum içinde saygınlık kazandıracak... Daha da önemlisi, paranı harcarken keyif almak, ancak kültürle mümkündür. Kültürü kısıtlı olan insan, bol parası olan fakir bir insandır... Parası pek işine yaramayan insandır. Kazanma kültürü gibi harcama kültürü de önemli bir ayrıntıdır. Onu ancak kazanırken oluşturacağın bilinçle elde edebilirsin... Paran kısıtlı olsa bile, kültürünü zenginleştir...

6- Ne kadar uzun yaşadığın önemli değil... Nasıl yaşadığın önemli...

Kaliteli bir yaşamı planla... Kaliteli saygın insanlarla dostluk geliştir... Onların bilgi ve becerilerinden istifade et. Düşünen dost-

lar edin... Bildiğin meşhur bir sözü tekrar edeyim: Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim...

7- Dürüst ol... Düşünce dürüstü ol...

Düşüncelerini açıkça ifade et... Farklı düşünme hakkını kullan... Toplum içinde farklı düşünen insanlar, lider olurlar... Lider, farklı bir yol öneren cesur insandır.

8- Arada bir, önyargılarını sorgula...

Dünün doğruları bugün artık doğru olmayabilir. Doğrularını da sık sık sorgula ve bugünün doğrularını cesaretle ifade et... Alışkanlıklara esir düşme.

9- Önce kendine güven, sonra herkese güven duy ve güven ver...

Güvensizlik duygusu çok kötü bir duygudur ve insanı psikolojik olarak yıkar. Sen önce kendine güven. Bilgi, 21. asırda başarının anahtarı. Sermaye, para, ikinci derecede önemli. Düşün ki bugün dünyanın en zengin insanlarından biri, Microsoft'un kurucusu Bill Gates, üniversite üçüncü sınıftan terk bir adam... Vasat bir ailenin çocuğu... Bilgisi, bilgisayar becerisi ile dünyanın en zengini oldu. Bill Gates'in zenginliği, 320 gramlık beyninin ürünü. Senin de beynin, 300 ilâ 330 gram arasıdır. Bill Gates'ten hiçbir farkın yok. Eksiğin yok, fazlan var. Kendine güven... Bilgine güven. Sana güven verecek bilgiyi edin.

Büyük bir tecrübeyle söylenmiş bir söz kalmış aklımda:

"Düşmanına karşı hoşgörülü davran, ileride bir gün dostun olabilir. Dostuna karşı mesafeli davran, ileride bir gün düşmanın olabilir."

10- Cesur ol...

Cesaret önemlidir. Yerinde ve zamanında ortaya konan cesaret insanı asil yapar, esaretten kurtarır. Vazgeçebilme duygun hep canlı olsun. Menfaatine olsa da, prensiplerine ters düşen bir şeyi asla yapma, hayır deme cesaretini göster.

11- Manevi değerler edin...

İç dünyanı da zenginleştir, aklınla birlikte...

12- Vefalı ol...

Aidiyet duygun olsun, sana iyilik yapana vefalı ol, sadakat göster.

13- Yeni kimlikler edin...

Tek kimlikle yetinme, işadamı kimliği seni tarif ederken aciz kalsın. Sosyal kimlikler, büyük sorumluluklar edin. Yaşadığın toplumdan başlayarak insana ve insanlığa ilgi duy, kendi iradenle sorumluluklar edin.

14- Ulaşılmaz olma...

Yola çıkarken insana ne kadar yakınsan, ne kadar ulaşılabilir, konuşulabilir bir insansan, büyüdükçe de öyle kal. Değişme ve insanlara hem sen ulaş hem de sana kolay ulaşmalarının yolunu aç. Eleştirileri dikkate al. Sadece seni beğenen ve onaylayan insanlarla birlikte olma. Farklı düşünenlere de kulak ver...

VE DAHASI...

Genç dostum,

Sen,

Güven veren, saygı uyandıran iyi insan olma yolunda geliş...

Geliş ki insan sende huzur bulsun, seni tanıyan umutla yolculuğuna devam etsin.

Varlığın ve varoluş tarzın, yapıp ettiklerin senin için "iyi ki dünyada böyle insanlar var" dedirtsin.

Mutlu ve huzurlu bir hayat yaşamak senin de hakkın.

Unutma, sen mutlu olursan etrafındaki herkes mutlu olur, mutsuz ve başarısız bir adamın çevresine vereceği tek şey mutsuzluk ve başarısızlıktır.

Yukarıda, liseyi okuma yıllarında sana yarayacak bir yol haritası önerdim.

Şimdi, otuzlu yıllarına yelken açarken, özellikle iş dünyasında sana rehberlik yapacak ikinci bir yol haritası veriyorum, "yap ve yapmalar" başlığı altında.

"YAP VE YAPMA"LAR

Aktif işadamı kimliğimi bırakalı uzun yıllar olsa da tecrübe ve yaşanmışlık insanın peşini bırakmıyor.

Tabii ki bundan şikâyetçi değilim...

Gençlerden başlamışken genç yönetici dostlara da bir şeyler söylemeliyim.

Genç yönetici dostum!

Sana öğüt vermek haddim değil, ama biliyorsun insan çoğu zaman başkalarının yanlışlarından, başarısızlıklarından öğrenir. Tecrübe edilmiş bilgilerden öğrenir. İşte hayat boyu biriktirdiğim, çoğunu da yaptığım hatalar ve yaşadığım başarısızlıklar nedeniyle ağır bedeller ödeyerek öğrendiğim ve edindiğim tecrübeler, istersen sen buna "öğütler" diyebilirsin, hepsi benim çok işime yaradılar, belki içlerinden senin de kulağına küpe olanlar çıkar...

1- *Kendini iyi tanı.*

Hayatını akıllı bir şekilde planlaman, evvela kendini iyi tanımakla başlar. İnsanın kendini tanıması sanıldığından daha zordur. Zira yaşın ne olursa olsun, şimdiden kalıplaşmış bazı önyargıların vardır. Hepsinden kurtul... Sende, zannettiğinden daha fazla bilgi, beceri ve muvaffak olma hırsı var. Bunlar, kısa hayatında, akranların arasında senin ayrıcalıklı ve üst düzey bir yere gelmen için gerekecektir.

2- *İste ama ne istediğini bil...*

"İstemek yapabilmektir." Sen sadece iste, ama samimiyetle iste. Ondan sonrası kolaydır.

3-Hedef belirle.

Aranızda, planlamanın önemini küçümseyecek bulunabilir. Sen hedefini, arzu ve isteklerine göre tarif ve tespit edememişsen, kazandığın ve kazanacağın bütün maddi ve manevi servetin hiçbir işe yaramayabilir.

4-Olumlu bak...

Sana menfi görünen, ancak yaradılışından kaynaklandığı için değiştirme imkânı bulamadığın hususlar üzerinde fazla durma... Bunlar hırs ve cesaretini azaltmasın. Mesela, dünyaya kısa boylu olarak gelmişsen bundan sonra iyi bir basketbol oyuncusu olamayacağını düşünüp uykunu kaçırma. Etrafına bir bak, yakın veya uzak çevrende, kendi mesleğinin en üst noktasına varmış, neşe ve dinamizm dolu birçok kısa boylu insan göreceksin. Bunlar, bu eksikliklerini dahi kendi lehlerine çevirebilmiş becerikli ve pozitif enerji üreten müspet insanlardır.

5-Aynaya bak...

Şimdi derin bir nefes alıp aynanın karşısına geç ve uzunca bir müddet gözlerinin içine bak... Kendini bulmaya ve tanımaya çalış. Seni rahatsız etse de kendin bazı soruları yönelt... Geçmiş günlerde başından geçen bazı nahoş hadiseleri tekrar gözden geçir. Bunların tatsız neticelerinde, kendi hatalarının payının ne kadar olduğu hakkında bazı yargılara varmaya çalış. Ve bunları düşünürken, mümkün olduğu kadar tarafsız olmaya çalış. Ne kendine eziyet edip hep kendini suçlamana gerek var ne de kabahati hep başkalarında bulup kendinden kaçmana... Ortada bir yerde olmaya çalış. Ve en önemlisi, kendinle bir dostluk kurmaya başla...

6-Herkes senin gibi... sadece bazı farklar var.

Etrafınla iletişim kurmakta zorlanıyor musun? Bu mevzuda, az bir gayretle, kısa bir zaman içinde harikalar yaratabilirsin. Düşün ki bütün diğer insanlar da senin kadar zayıf ve senin kadar kuvvetlidir. Ne onları küçümse ne de kendini onlarla mukayese ederken

kendini onların altında gör... Onlarla iyi ve sağlıklı bir denge kur. Onları anlamaya, dertlerine ve neşelerine ortak olmaya çalış. İstemeyerek bir arkadaşının kalbini kırdığında, vakit geçirmeden ve kimseyi suçlamadan, rahat ve samimi bir şekilde özür dileyip gönlünü al. Onu da sayısız sevgili dostlarının arasına kat...

7- *Heyecan duy, rutine razı olma.*

Bugünkü uğraşın sana uygun mu? Sana heyecan veriyor mu? Her gün yeni bir şey öğrendiğini ve bunları her gün daha iyi kullanıp müspet neticeler aldığını hissediyor musun? Evet diyorsan o halde iyi bir yolda başladın. Ancak bazı eksiklerini tamamlaman gerekiyor. Unutma, eksik hep vardır, onları kimse sana söylemeden önce sen gör ve tamamlamak için gayret göster. Sakın vaktim yok, başımı kaşıyacak vakit bulamıyorum deme... Bu cümle ne güzel ve ne kolay bir kaçış değil mi? Ama bunu sen de aynada kendine bakarken pek inandırıcı bulmadın değil mi? Neye inanıyorsan onu yap... İstek olunca, zaman ve mekân daima bulunur...

8- *Yeni hayata hazırlıklı ol.*

Klasik müzik denen engin zenginliği henüz keşfedememiş isen hemen bunu da planla. Bunun için de çok zaman veya maddi imkân gerekmiyor. Başta sana sıkıcı gelebilir, ama sabret, biraz kulak ver. Peşin yargılarından arın. Evinde belki hiç klasik müzik dinlemedin ama sen yeni bir hayat hazırlıyorsun kendine. Niçin bu güzelliği kendine layık görmüyorsun? İnsanlığın sana hediye ettiği bu melodiler dünyası senin için hayat boyu haz ve neşe kaynağı olacak, renkleri daha bir canlı göreceksin...

9- *Hayatının kalan kısmını düşün...*

Maddi olmayan aktiflerinin bir bilançosunu çıkar. Dış görünüş, genel kültür, insanlarla diyalog kurma yeteneği, yabancı dil bilgisi ve yeni bir dil öğrenme yeteneği gibi aklına birçok husus gelecektir. Bunları alt alta sıralayıp kendine göre birer not ver. Ve bundan sonra, hayatının kalan kısmını akıllı bir şekilde planlamaya başla...

10-Kervan yolda kurulur deme.

Daha iş hayatına yeni başlayan senin gibi genç yönetici ve yönetici adaylarına soruyorum. Orta yaş henüz çok uzakta sisler arasında saklı iken sen hayatını planladığını düşünüyor musun? Yoksa sen de kervan yolda kurulur, diyenlerden misin?..

11-Planları güncelle...

Hayatının kalan kısmı için planını arada bir gözden geçir. Geçmiş son birkaç sene içinde rüyalarının gerçekleşme oranını düşünüp, kendine yeni ve varılabilir hedefler öngör...

12-Ömrünü uzat...

Genel kültürünü veya sözgelişi, denizaltı dünyası hakkındaki bilgilerini devamlı artıracak kitapları temin edip okumak için vakit yarat. Gerekirse uyku saatlerinden bir saat ayırıp kitaplarınla dostluğunu ilerlet. Uyku saatlerin yetmiyorsa, güne bir yirmi beşinci saat eklemenin yolunu araştır ve bul. Çok kimse bunda muvaffak oluyor, sen niye olmayasın? Eğer böyle yaparsan, zaman bereketlenir, ömrün uzar.

13-Erken emekli ol ama hayattan değil...

Emeklilik yılların için hazırlıklı ol. Emekliliğe daha çok zaman var deme. Zaman su gibi akıp geçiyor. Kendine yeni yeni hobiler keşfet. Emeklilikte hobilerine ihtiyacın olacaktır. Kimse sana işi yaramaz demeden, sen çok işe yaradığın bir anda bırakmayı bil. Genç yaşta emekli ol ki hayatın başka limanlarına yelken açabilesin. Sakın zorla emekli edilip de sonra issizlikten sıkılıp erken ölenler arasına katılma... Geç emekli olursan yaşayacak vaktin kalmaz, erken emekli olursan daha çok şey görebilirsin... Kendinle yetinmeyi öğren. İş dünyasının dışında da var olmanın, anlamlı olmanın ve lüzumlu olmanın yollarını keşfet... Sakın huysuz bir ihtiyar olma, yaşlılığın tadını çıkar... Tecrübeni konuştur...

14-Sen görmesen de geleceği hayal et, onu etkilemeye çalış...

Altmış yaşıma girdiğimde aynanın karşısına geçip kendime şöyle demiştim:

"Altmış yaşıma yeni girdim. Önümde kalan aktif çalışma yıllarımın azlığı beni hiç üzmüyor, haz ve heyecanımı azaltmıyor. Hiç ölmeyecekmiş gibi, uzun vadeli, kendi çapımda büyük projeleri hayal ediyor, bunları gerçekçi ve mantıksal veriler içinde hangi şartlarda gerçekleştirebileceğimizi düşünüyorum. Ve bir gün bu dünyadan ayrılmam gerektiği zaman, bu projeleri daha engin ufuklara götürecek mesai arkadaşlarıma ve gençlerimize güveniyorum..."

15- Yolun sonunu düşünerek yaşa...

Yirmi yaşlarında bir genç için orta yaşlılık ve hele bu ölümlü dünyadan ayrılma yaşına gelmek, kolaylıkla tahayyül edilebilen bir husus değildir. Bu genç yaşta insan hep genç kalacakmış gibi hisseder kendini. Sanki yaşlanmak başkaları içindir. Ancak, gün bitip gece yarısı yatağa girerken, hiçbir zaman geri gelmeyecek bir gününün daha geçmiş ve az veya çok, fakat belirli sayıdaki günlerinden birinin daha eksilmiş olduğunu düşün. Ve bir gün bakarsın ki gençlik, orta yaşlılık da geçmiş, yolun sonu ufukta görünmüş!

65 yaşımı gördüğümde holdingdeki aktif görevimi bıraktım. Başka birçok yeni sahillere yelken açtım. Hiçbir şey kaybetmedim, mutlu bir hayat yaşadım...

Bugün 85 yaşındayım...

...

Bir öneri daha:

Her zaman işini iyi bilenlerle çalış. Yani profesyonellerle...

Her şeyi sen yapmaya kalkma.

Yapan değil, yaptıran ol.

Yapabileceğin şeyler sınırlıdır, yaptırabileceğin şeyler ise...

İleride senin de yazacak bir hayatın olacaktır, onu şimdiden planla...

Hafızana fazla güvenme, not tut, arşivin sağlıklı olsun...

OKUNMAYAN VE SATMAYAN KİTAP YAZMA UZMANI

Yıllar önce bir kitap yayınlamıştım:

Görüş ve Öneriler...

Metin Münir'in *Vatan* gazetesinde kitapla ilgili bir yazısı vardı. Başlık "Görüş ve Esneme Önerileri".

Kitabın başlığının hem sıkıcı hem de pazarlama hatası olduğunu dile getirmişti. Hatta diğer büyük işadamlarının kitaplarının da isimlerini sıralayarak aradaki benzerliği sorgulamıştı. Bir de alternatif isim önerilerinde bulunmuştu:

"Milyarder Olmak İsteyenlerin Yapmaması Gereken Beş Buçuk Şey"

Veya

"Otuz Yaşında Otuz Milyon Dolara Nasıl Sahip Olunur" gibi...

Bu isimleri duyan insanların kitabı satın almak için kuyruk oluşturacağından da emindi.

Ben de eminim.

Ayrıca kitabın kitapçılarda satılmaması da ayrı bir eleştiri konusuydu.

Ve bu da birçok işadamının düştüğü hatalardan biriydi. Üstelik çok pahalı kâğıtlara basıyor ve onları hepten ulaşılmaz yapıyorduk. Çünkü sadece eşe dosta ve gazetecilere dağıtıyorduk. Kitaplardan para kazanma konusundaki düşüncesizliğimizi yüzümüze vuruyordu.

Pek tabii bu da doğruydu.

Anladım ki biz işadamları satmayan ve okunmayan kitap yazma uzmanlarıyız.

Peki, her konuda işinin erbabı ile çalışan bizler, neden kitap ve yazı konusunda profesyonellerle çalışmıyoruz?

Anladım ki, biz gerçeklerden korkuyoruz, sahicilikten, sorgulanmaktan pek hoşlanmıyor, gerçeğin bir yüzünü göstermekle ye-

tinmek istiyoruz. O da bizim ne kadar başarılı bir adam olduğumuz tarafı...

Fakat gerçek her zaman çok yönlü ve birkaç yüzlüdür...

Ben de, zamanla akıllandım, bu son kitaplarımın hazırlığı için, profesyonelliğine ve saygınlığına güvendiğim yazar Mehmet Gündem'in yardımını istedim.

Birinci kitap, "Lüzumlu adam" öylesine ilgi gördü ki...

Bu da ispat ediyor ki, kitap yazmak da profesyonellerin işi... Metin Münir'in yazısından ilham aldım, yararlandım.

BÖLÜM

2

HEPİMİZ İÇİN TOPLUMDA OLUŞMUŞ KALIPLAR VAR

İshak Alaton, çocuklar: Leyla ve Vedat... Torunlar: Efe ve Eros.

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 29/10/2012

85. Yaşgünümde, çocuklar ve torunlarla "Mutlu Yıllar" şarkısı...
Vedat, Leyla, Eros ve Atlas dahil, ailece...
Bahçedeki incir ağaçları altında.

BENİ NE ZANNEDİYORLAR!

Şimdi sizi bir miktar hayal kırıklığına uğratacağım.

Parası olan insanlar için oluşmuş, oluşturulmuş kalıplar var.

Bazı önyargılar buralardan besleniyor.

"Pozitif önyargılar" da var, gerçek değilse onlar da insana ağır geliyor.

Yılmaz Karakoyunlu, gazetedeki köşesinde "İshak Bey'in Gündemdeki Hayatı..." başlıklı bir yazı yazdı.

Diyor ki:

"İshak Alaton'u ilk tanıdığımda kapitalist sanıyordum; yanılmışım: Sosyalistmiş...

Dünyayı değerlendirirken iki penceresi olduğunu fark ettim.

Birincisi 'kabulleri', ikincisi de 'bekleyişleri'...

Kabulleri değişmedi: Hep sosyalist kaldı.

Bekleyişleri hızla ve sıklıkla farklılaşıyordu...

Hafta sonu TRT'de İshak Alaton'un özel yaşamını anlatan programı izledim.

Program yapımcısı Mehmet Gündem'in soruları hep iş dünyası değerlerini öne çıkaran anlayışla hazırlanmıştı.

Oysa özel yaşamını öğrenmek istiyordum.

Hem İshak Bey, hem de izleyenler özel hayatını öğrenme fırsatını kaçırdılar...

İshak Bey gibi 'hayat entelektüeli' bir insanın çağdaşlarını nasıl algıladığını düşünürdüm.

Paraysa para, şöhretse şöhret, çevreyse çevre...

'Etkin bir işadamı acaba döneminin değerlerini nasıl algılamıştır?' diye meraklanırdım.

Kafamda çözülmemiş sorularım vardı...

Örneğin döneminin ressamlarıyla tanışmış mıydı?

Koleksiyonuna çağının ressamlarından aldığı tablolar hangileriydi?

Çağdaşı olduğu Bedri Rahmi, Turan Erol, Orhan Peker ve diğerleriyle hiç sohbet fırsatı bulmuş muydu?

Yemeğe çağırıp bilgi alışverişi yaptı mı?

Koleksiyonunda bu ressamlardan tablolar var mı?

Evinde, İshak Bey'in fotoğrafı mı, yoksa portresi mi asılı?

Portreyse, ressamı kim? Bir fırsat yaratıp Ercüment Batanay'ı, Niyazi Sayın'ı, Sabite Tur'u dinledi mi?

Dönem şarkılarından hangisi, yüreğindeki ılık duyguların selini coşturdu? 'Bir ihtimal daha var' şarkısı üzerinde nasıl bir tesir yaratırdı?

Türk tiyatrosunda hangi oyunların yazarını, yönetenini, oyuncularını davet edip holding balkonundan Boğaz'ı seyrederek ülkenin sanatını tartışırdı?

Örneğin *Hisseli Harikalar* müzikalini seyretti mi? Türk kültürünün dev isimlerinden Metin And'ı, Çetin Altan'ı, Şerif Mardin'i hiçbir sohbete davet etti mi?

Veya böyle bir davete katıldı mı?

Jupp Derwall, Türk futboluna renk ve ışık katarken hiçbir gün memleket sporunu tartışmak fırsatını kullandı mı?

...

İzleyiciler İshak Bey'i çok önemsiyorlardı, ama yeni bir şey öğrenmediler...

Sadece masasının başına oturmuş bir İshak Bey portresiyle yetindiler...

Doğrusunu isterseniz Mehmet Gündem'in 'Gündem'e Özel' programında çok değişik yönlerinin öne çıkarıldığı bir İshak Bey tarifi bekliyordum.

Ha! Bu arada çok önemli bir şey öğrendim.

İshak Bey, rahmetli Üzeyir Bey'le ortaklığının ilk gününde bir ilke anlaşması yapmış: Buna göre, ikinci kuşak patronlar (yani çocukları) ile profesyonellerini yarıştırmayacaklarını kararlaştırmışlar...

Sonuna kadar da uygulamışlar... Böylece hayatı mutluluk verecek şekilde yaşamalarının fırsatını hazırlamışlar... Mücadelenin tarifini vermemişler...

İşte bu son cümlede hayatın özü yatıyor. Bu öz, hayatta saygın adam olmak için fırsat yaratmak; ama baskı yapmamaktır..."

KARAKOYUNLU'YA CEVAP

Sevgili Yılmaz,

Anlıyorum ki bana değer veriyorsun.

Bundan mutlu oldum, fakat beni biraz abarttığını söylememe izin ver.

Merak etme, bütün sorularına cevap vereceğim.

Biliyorsun o TRT Haber'de Mehmet Gündem'in yaptığı o program 45 dakika ile sınırlı idi.

Takdir edersin ki bu kısa sürede 85 yaşında bir adamın hayatını bütünüyle ortaya koymak mümkün değil. O yüzden Gündem bir tercih yaptı ve onun tercihleri öne çıktı.

RESİMDEN ANLAMAM

Şimdi cevaplara geçelim:

İlk soru, dönemimdeki değerleri, örneğin ressamları tanıyıp tanımadığımla ilgiliydi.

Hayır, dönemimin ressamlarıyla tanışmadım. Bunu gizleme gereği duymadığımı da belirtmek isterim. Resme hiçbir zaman ilgi duymadım. Çünkü birinin bir şeyi sevebilmesi veya en azından ilgi duyması için vakit ayırması ve tanıması lazım. Ben vakit ayıramadığımdan resim sanatını tanımadım.

Elbette birkaç kez resim müzesine gittim. Fakat bu gezilerimde hiçbir hazırlığım yoktu ve alfabesini bile bilmediğim için meseleye son derece uzaktım. Böylelikle resimden kesin olarak anlamayan biri olduğumu hem idrak, hem de kabul ediyorum.

Evet, ben anlamıyorum. Ancak bu açığı kapatan kişi ise kızım Leyla oldu. O benden çok farklı bu hususta. Bu işe zaman ayırıyor ve bilgi sahibi olmayı önemsiyor. Bu da beni mutlu etmeye yetiyor.

Cevapların içinde soruları göreceğinizi düşünerek sadece cevapları sıralayarak devam edeceğim:

Tablo koleksiyonum konusunda da Karakoyunlu'yu aydınlatmak gerekirse, böyle bir koleksiyonun varlığından söz edilemez. İşadamı olmanın gerektirdiği "sanat koleksiyoncusu olma" etiketini taşımıyorum. Ben "mutlaka"nın dışında bir yerdeyim.

Hiç, çağdaşım olan Bedri Rahmi, Turan Erol, Orhan Peker ve diğerleriyle sohbet etme imkânım olmadı.

Hiç, yemeğe çağırıp kendileriyle bilgi alışverişi yapmadım.

Hiç, var olmamış koleksiyonumda –son derece doğal olarak– bu ressamların tablolarından biri de yok.

Ayrıca kendime ait bir portrem ya da fotoğrafım da evimin duvarında asılı değil.

Diğer taraftan alaturka müzikten de hiçbir zaman anlamadım ve kendime yakın bulmadım. Aynı sebeple Ercüment Batanay'ı, Niyazi Sayın'ı, Sabite Tur'u da dinlemişliğim bulunmuyor. Dolayısıyla dönem şarkılarından da bildiğim bir örnek yok. Zeki Müren'i birkaç kez dinlediğimi hatırlıyorum. Ama o da bende büyük bir heyecan yaratmadı. Yine dolayısıyla, "Bir ihtimal daha var" şarkısını derinden duymam mümkün olmadı.

Tiyatroya da ilgi duymadığımdan oyunların yazarlarını, yönetmenlerini ve oyuncularını holdingdeki balkonumda ağırlayıp Boğaz'ı seyrederek ülke sanatını tartışmadım.

Ve "Hisseli Harikalar Kumpanyası" müzikalini de seyretmedim.

Türk kültürünün dev üçlüsünden Metin And'ı ve Şerif Mardin'i olmasa da Çetin Altan'ı sohbet için davet ettim. Oğlu Mehmet benim çok yakın dostumdur ve baba-oğul her ikisini de takdir ederim. Bilhassa Çetin Altan'ın benimle yaşıt olması bana hem gurur, hem de mutluluk verdi daima. Ahmet Altan'la bir arada olma fırsatımız olmadığından yakınlık kuramadım. Ama birbirimizi biliyoruz. Hepsi bu kadar... Cesaretine hayranım.

Hiçbir gün memleket sporunu da tartışmadım. Burada "nefret" kelimesini kullanmamak için özellikle futbola olan uzaklığımın altını çizmek isterim. Hayatımda futbol maçına gitmedim diye hatırlıyorum. Belki de gitmişimdir, ama büyük bir ıstırapla sonunu getiremeden çıkmışımdır. Çünkü futbol kadar sevmediğim bir spor daha yok. Bu konuda önyargılı olduğumu kabul etmeliyim. Futbolun, insanların en kötü yönlerini tahrik eden bir spor olduğuna dair bir yargı bu... Bu durumu ispatlayan en basit örnek de tenis oynayan iki kişiden birinin diğerinin sahasına atlayıp da raketi rakibinin kafasına vurduğunu ve dahası öldürdüğünü şu âna dek görmemiş olmamızdır. Ama bunlar futbolda olağandır. Futbol sahalarında aslanların önüne atılmış gladyatörlerin savaşını izliyor gibiyiz.

Yılmaz Karakoyunlu'nun endişelerini de böylece gidermiş olalım.

En azından işadamlarının tümünün aynı türden ilgi alanları ya da meşgalelerinin olduğu önyargısı böylelikle biraz olsun yıkılsın isterim.

Belki de model yaşamlar böyle olmasını öngörüyordur; halbuki ben "model dışı"yım. Çünkü paranın elit uğraşlar için harcandığının ispatının ya da somut değerler karşılığında ortaya konulmasının yolunun bunlar olmadığını düşündüm hep.

Oysa görünmeyen bir zihinsel üretim söz konusu olabilir ve o türden bir üretim yukarıda saydığım, sayamadığım ve dahil olmadığım birçok ilgi alanına fırsat bırakmıyor olabilir.

Belki de bunun en "akıllıca" yolu, mülkler ya da varlıklarla sahip olduğunu ortaya koymaktır. Evet, ama ben Dr. Toss gibiyim. Bana büyük bir varlık verildi ve ben onun idrakindeyim...

KENDİMİN SIRDAŞIYIM

Bir önyargı, bir kalıplaşmış bakış daha: Hepimizin büyük sırları var ve saklıyoruz...

Hayır, beni öyle değilim, çok açık ve şeffaf yaşadım.

Ne düşündüysem söyledim, ne yaşadıysam biliniyor.

Başkalarına söylenemeyecek türden sırlarım olmadı.

Kendime sakladığım inançlarım ve bazı özelliklerim oldu, ama bu meseleleri saklaması için bir başkasına taşıma ihtiyacım olmadı.

Yani sırdaş...

Hiç sırdaşım olmadı.

Çünkü bir sırdaşa ihtiyaç duymadım.

Belki de bu durum yalnızlık duygusu ile içli dışlı olmamdan ileri geliyor. Yalnız olabilmek için fırsat kolluyorum bazen. Yalnız olmanın büyük bir mutluluk olduğunu düşünüyorum.

Çünkü yalnızken de iki kişiyiz.

Ben ve kendim...

Yani kendimle konuşabiliyorum.

Sürekli düşünüyorum böyle zamanlarda.

Özellikle olumlu şeyler düşünüyorum.

Eskiye de iyi taraflarından bakıyorum, bugüne ve geleceğe de öyle. Bu da beni mutlu ediyor. Hep ileriyi düşlüyorum.

Bu düşünceler enteresan bir özelliğimi keşfetmemde yardımcı oldu. Üstesinden gelmem gereken bir olayla karşılaştığımda onun

nasıl hallolacağını biliyorum. Meselenin yan ilişkileri veya yan dertleri olabilir, birçok bilinmez yönü var diyerek onu aynı gün halletmeye çalışmıyorum. Gün tamamlanınca uykuya dalıyorum ve sabaha çareyi bulmuş olarak uyanıyorum. Çünkü geceleyin aklım, ben farkında olmadan ve bana duyurmadan bir şekilde onun en akıllıca çözümünü düşünerek bulup hazırlıyor. Öyle ki sabah çözümle birlikte uyanıyorum.

İşle ilgili sırlara gelince...

Bende böyle bir arayış, böyle bir karakteristik yok.

Düşünüyorum da her şey şeffaf, her şey açık... Sır yok.

Benimle ilgili konuşulmamış bir şey de yok.

Açık bir adamın her şeyi konuşulur.

Konuşuldu da...

Gizlediğim bir şey de yok.

Bu bölüme bir yazarla başlamıştım, başka bir yazarla da devam edelim.

MİNYELİ ABDULLAH'IN YAZARI BENİ YAZMIŞ

Hakkımda çok yazı yazıldı, takdir edenler olduğu gibi tenkit edenler de çok... Takdirin de tenkidin de içerikli olması anlamlıdır.

"İyi" demek de, "kötü" demek de tek başına bir anlam ifade etmiyor bende.

Zaman gazetesinin, hiç tanımadığım bir yazarı beni yazmış.

İşte o yazı:

"Kendisini televizyonda dinledim. Sonra gazetemizde düşüncelerini okudum.

1942 yılında Varlık Vergisi çıkınca tahsilini yarıda bırakıp İsveç'e gitmiş. Orada kaynakçılık yapmış.

Tahmin ederim Musevilik bağıyla bir kısım devlet adamlarıyla görüşmüş, tanışmış.

Babası onu İstanbul'a çağırmış. O da bu isteğe uyup Türkiye'ye gelmiş, işsiz kalmış.

Üzeyir Garih Bey ile ortaklık kurmuş.

Yine tahmin ederim, sermaye onda, sanat bunda.

Demokrat Parti 1950'li yıllarda kamu kuruluşlarına hız verince onların klimalarını bunlar yapmış. Para kazanmaları böyle başlamış.

İshak Alaton Bey, İsveç lisanını biliyor. Orada ırkdaşları var. İhtiyacı olan paslanmaz çeliği getirip klima yapabiliyor. Kazandığı para ile borcunu ödüyor. İş başlarken...

Diğer firmalar ise lisan bilmiyor. Paslanmaz çelikten haberleri yok. İthal etmeye kalksalar döviz lazım. Akreditif hesap çıkartmak için sermaye gerekli. Bunların hepsini başarsalar, paslanmaz çeliği pahalıya mal edip rekabet şanslarını kaybedecekler.

Dikkat ettim de 1940'lı yıllarda işsiz olan bir kimse bugün zenginler arasına karışmış.

Anlatayım...

Lisan biliyor, sanatı var, Museviler arasındaki itimat. Para olmadan da ithalat ihracat gerçekleşiyor.

Ortağı ile 40 yıl beraber çalışıyor.

40 yıldır işçileri greve gitmemiş.

İşini sağlam yapıyor.

Sözünde duruyor.

Gücünü servetinden değil, firmasından alıyor.

Bunların hepsi İslami prensipler değil mi?

Onu dinlerken Musevi olan Alaton'un İslam prensiplerine ne kadar sadık olduğunu gördüm.

İnsanları başarıya götüren prensiplerdir. O prensipler de İslam'ın malıdır. Evrenseldir.

Çünkü insanı yaratan Allah, İslamiyet'i göndermiştir.

Bu sebeple insanların ırkı, dini farklı olsa da onları başarıya götüren prensipler aynıdır. Kimisi ilimle, kimisi deneyle bu prensipleri bulmuştur.

Sayın Alaton bir kişiyken binlerce insana ekmek yedirmiş.

Havra'ya gitmediğini söylüyor.

Allah inancını mabedin dışında bulmuş.

Sabahları balkona çıkıp 'Çok şükür rabbim, beni bir sabaha daha çıkardın,' dermiş.

Havra'ya gitmemesi sebebiyle dindaşları ile arasında bir ihtilaf yokmuş.

Alaton Bey'in içkiden, kumardan, bardan uzak işinde başarılı bir insan olduğunu düşünerek Müslümanca bir hayat yaşadığını da kabul edebiliriz.

Kahvedeki, meyhanedeki Müslümanlara ne diyeceğiz?

Bizdeki biyografiler gençlere ışık tutacak gibi değil. İş başarısının yanında bunların iş ahlakı da yazılsa daha faydalı olacak.

Teşhisler, tespitler de isabetli. İşte bir-iki örnek...

Alaton söylüyor:

'Türkiye sağlıklı bir düşüce ortamına varmıştır. Eğer iyi analiz ederseniz çok enteresan bir neticeye varırsınız. Bugünkü Türkiye'de toplum Ankara'daki politikacının birkaç adım önünde koşuyor. Politikacı geriden geliyor. Hâlâ dünün toplumu zannediliyor. O toplumu ben istediğim gibi yoğururum, istediğim gibi yönlendiririm diyor. Farkında değil ki o toplum Ankara'dan kopmuş, kendi başına koşuyor. Bana sorarsanız bugün Ankara bir rüya âleminde yaşıyor. Dünün rüyasında yaşıyor politikacı. Bugünün gerçeklerini görme imkânına sahip değil. Ankara'daki politik dünya hâlâ düne bağlı. Dünün şartları, dünün imkânlarını kullanmaya çalışan bir gariplik arzediyor. Türk toplumu çoktan Avrupa'ya yaklaştı. Fakat, Ankara bunun farkında değil. Toplum kendi başına koşuyor. Biz

işte o koşan topluma bir yön göstermek, bir ışık tutmak istiyoruz. Sizinle varız bunların hepsi. Projektörlerle bak şunlar alternatiflerdir ama sen toplum olarak istediğin yöne koş, diyoruz. Toplum bir yerde istikametini arıyor. Bugün Türk toplumu yönünü arayan bir toplumdur.'

Sosyal demokrat olduğunu söyleyen Alaton, din düşmanı da değil.

Sosyalizmi, işveren ve işçiyi, bir başka deyişle burjuvayla proletaryayı, bütünleştirmede arıyor. Yani ondaki sosyalizm tamamen ekonomik. Dine karşı çıkma şeklinde değil."

İmza:

Hekimoğlu İsmail.

İsmail Bey'i tanımıyordum. Biraz baktım, inançlı bir Müslüman ve etkili bir yazar. *Minyeli Abdullah* diye önemli bir romanı var. Filme de çekilmiş... Tabii onlarca kitabı ayrı...

Beni böyle görmesine mutlu oldum.

Daha doğrusu bu yazı, anlaşılmış olmanın huzurunu yaşattı bana...

BÖLÜM

3

ÖLÜLER VE DELİLERİ FİKİRLERİ DEĞİŞMEZ

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, Ekim Sonu /2012

Sevgi dolu bir yaratıkla, baş başa, derin ruh iletişiminde..

Er kelimesinin mutluluk kaynağı, ikisi Golden Retriever... Erkek Fenito onikisi yaşında, yaşlı delikanlı... Sporcunen..

Genetikte gerçek Retriever, yani topu bulup, getirip, tekrar atmamı bekleyen bir koşucu.. Tenis topunu sapan benzeri aletle uzaklara, çalılar arasına fırlatırım.

Kokusundan bulup getirir, gün boyu koşar, beni de koşturur.

Dişi ise, üç yaşında genç kız.. İsmi Şadalu, Cadaloz'un birleşmiş frenk karşılığı.. Perito'nun ağzından tenis topunu alıp koşar, ismini hak eder.

BAĞIMSIZLIK SAPLANTISI

İnsan tek başına yaşayabilir mi?

Kim diyebilir ki:

Ben kendime yeterim...

Kimseye ihtiyacım yok...

Dünya bir tek ben varken daha güzel...

Aklı başında hiç kimse böyle düşünmez. Çünkü bu sağlıklı bir tercih ve sağlıklı bir yaşam değildir. İnsansız hayat olmaz.

İnsan insanla sınanır, insan insanla konuşur, tartışır, gelişir...

Rekabet eder ve bir şekilde birlikte yaşamanın orta yolunu bulur.

Çünkü insan insanı etkiler, değiştirir.

Daha iyiye, daha güzele ulaşmak için öğrenmeye, rekabete, yeniden düşünmeye hep ihtiyaç vardır.

Alman felsefe üstadı Friedrich Nietzsche der ki:

"Hiçbir zaman fikir değiştirmeyen iki tür insan vardır: ölüler ve deliler."

Yaşayan, yaşadığının farkına varan insan soru sorar:

Dünün doğruları, bugünün şartlarında ne kadar doğru?

Bugünün doğruları dünün doğrularından farklı olamaz mı?

Bugünün doğruları, yarına kadar dayanacak mı?

Yarının doğrularını bugünden saptamak mümkün mü?

Her olayla ilgili doğrular bir mi?

Bir olay için birçok doğru olabilir mi?

Bu gibi soruları arka arkaya dizerek, önyargıları sorgulama jimnastiğine geçebiliriz. Sağlıklı bilgiye ulaşmak için sorulara cevap aramak ve bunları mantık süzgecinden geçirmek, birinci adım... Sorulara cevap ararken önyargılarımızdan arınarak dünün doğruları yerine bugünün doğrularını bulmak, sağlıklı kararlar almanın yolunu açıyor.

Başarılı olmanın birinci şartı, şüpheciliktir. Her zaman, her doğruyu yeni baştan sorgulamak gerekir. Ancak, genellikle, insanların kendi önyargılarını sorgulamada zorlandıklarını ve çoğu zaman başarısız olduklarını da unutmayalım...

Anlaşmazlıklar, önyargılarının esaretinden kurtulamayan insanlar arasında yaşanır. Önyargısız insanlar, er veya geç, bir anlaşma platformunda buluşur ve barış içinde yaşarlar. Çatışmalar ve savaşlar, önyargılarına yenik düşen insanların öğütüldüğü değirmenlerdir.

İnsan tek başına yaşayamaz, yaşamak da istemez.

Çünkü insan bilinmek ister.

Her insanda kendini ispat ve görünme duygusu vardır.

İnsan insana bu açıdan da lazımdır.

Seni kim görecek ve seni kim takdir edecek?

Elbette başka bir insan...

Ağaç, bitki, hayvan değil ya...

İnsan insandan bağımsız yaşayamaz.

Tıpkı bunun gibi devletler de birbirlerinden tamamen bağımsız yaşayamazlar. Bence bağımsızlık bir ütopyadır ve hiçbir zaman gerçekleşmez. Belki de iç siyaset için bir malzemedir ve rasyonel olmayan bu argümanı bütün siyasiler kullanırlar.

Bağımsızlık bir saplantıdır.

Gerçek olan bağımlılıktır ve bağımlılık dünyada birlikte yaşamak için, barış için esastır.

VE İKİ SORU

Hafızam beni yanıltmıyorsa 1994 yılıydı.

Bir toplantıda salona şu soruyu sordum:

"Bağımsızlık iyi, bağımlılık kötüdür... Fikrime evet diyenler el kaldırsınlar..."

Üç yüz kişiden en az yarısı tereddüt etmeden hemen ellerini kaldırdılar. "Peki şimdi 'bağımsızlık kötü, bağımlılık iyidir' fikrime evet diyenler el kaldırsın," dedim ve uzun bir zaman bekledim. Tek bir el dahi kalkmadı. Bunun üzerine ben el kaldırarak "Tek kişi dahi olsa, ben hepinize karşı ters düşmeyi göze alıyorum ve bağımsızlık kötü, bağımlılık iyidir fikrini savunacağım," dedim.

Akıl ambargoları, serbest düşünceyi kısıtlamış ve insanları önyargılı kalıplara hapsetmiştir.

Sanki hepimiz tek bir insan gibi yaşıyoruz.

Bu kadar çok insanın olduğu yerde farklı düşünceler, farklı görüşler ve zenginlik olmalı. Ama biz bunu henüz gerçekleştiremedik.

1980'li yılların en önemli düşünsel olayı, bence, önyargılarımızı sorgulamaya başlamış ve bu yolda büyük mesafe almış olmamızdır. Türk insanı bugün sloganlara eskisi kadar itibar etmiyor. Düşünceleri ve olayları kendi mantık süzgecinden geçiriyor. En önemlisi, slogan veya fikir yerine rakamlara önem veriyor. Türk toplumu, rakamları konuşturarak sağlıklı neticelere varabileceğini anlıyor. Slogan yerine rakam görmek, rakamların ışığında karar vermek istiyor.

Artık biliyoruz ki insan insana muhtaçtır.

İnsan insana bağımlıdır.

Bağımlılık iyidir.

Dünün doğruları arasında bağımsızlık vardı. Zaman içinde eskimiş doğruları önyargısız tartıştık ve bugünün doğruları arasında dengeli ve eşit şartlı bağımlılığın çıkarlarımıza daha uygun olduğu gerçeğine ulaştık.

Türkiye sanayiinde, dünya ekonomisine bağımlı olması yolunda benzer evliliklerin faydalarını idrak etmesi Türkiye'nin zenginleşmesinin yolunu açmaktadır. Dünyaya açılan Türk sanayii, böylece en geniş rekabet ortamı içinde, en iyi mal ve hizmeti en ucuza mal ederek tüketiciye saygılı davranacaktır. Rekabetin ve ihracatın artması yanında yeni iş alanları açılacak ve dünya ekonomisi ile bütünleşen bir Türkiye, liberal ekonomi gereği demokratik ve insan haklarına saygılı bir ülke olacaktır.

Bağımsız gözüküp de küçülüp fakirleşmektense, bağımlılıkla büyümek, zenginleşmek ve dünyaya açık, özgür insan olarak yaşamak daha iyi değil mi?..

Bizim dışa açılmaya, rekabete, kendi çıtamızı yükseltmeye ve dünyalı olmaya ihtiyacımız var.

Türk'e Türk'ün propagandası devri bitti.

Eski tarz siyasetle, eski tezgâhlarda üretilen mallarla, eski kafayla, eskimiş ideolojilerle, yeni dünyada var olamayız.

Bağımsızlık bir hamasettir.

Bağımlılık ve her yerde olmak ise ancak rasyonel bir yolculuktur.

2000'li yılları heyecanla beklerken Londra ve New York konferansları esnasında tanıştığım yabancı üst düzey yöneticilerin ortak görüşü, Türkiye'nin bugün çok önemli stratejik bir önem kazanması yanında, gereken kararlılığı göstermedeki çekingenliği olmuştu. Türkiye ekonomisinin hızla gelişmesini arzu eden bu dostlardan biri demişti ki:

"Ekonomik olayların sürüklediği bir Türkiye değil, bu olaylara yön veren ve cesur bir şekilde yönetilen bir ekonomiye sahip Türkiye 2000'li yılların başında gelişmiş ülkeler safında hakkı olan yerini alacaktır."

Dediği doğru çıktı.

AKLIMIZIN AMBARGOLARI

Muhterem dostum Prof. Dr. Selçuk Erez *Aklımızın Ambargoları* kitabında diyor ki:

"Yıllardır ekonomik gelişmemizde sayılı güçlü devletlerden biri durumuna gelmemizden çekinen dost ve düşman ülkelerin koydukları çeşitli ambargolardan şikâyet ederiz. Aslında ambargoların en sunturlusu gelişimimizi en çok aksatanı, kısıtlayanı, bizim kendi aklımıza koyduğumuz ambargolardır. Bu ambargoları aştığımızda bütün diğer ambargoların üstesinden –evvelallah– geliriz."

Ambargolar ya da önyargılarımız...

Bizim dünyaya ihtiyacımız yok, biz kendimizi engellemeye muktediriz.

Kendi elimizle kendi hayatımızı zehir ediyoruz.

Hiç düşündünüz mü, önyargılarımızın ekonomik hayatımıza etkilerini...

Cumhuriyetimizin kuruluş yıllarında vecizeler ve sloganlar üretmek modaydı.

Yan yana gelen birkaç kelime veya bir cümle, o zaman önemli görülen bir düşünceyi ifade eder, vecizeler önemli binaların duvarlarını süsler, özellikle bayramlarda sokakları kat eden bez pankartlarda yer alırdı. Bu sloganları herhalde bizden çok daha akıllı insanlar düşünüp yazmışlar, diye düşünürdü halk. Bunların içeriğini, doğru olup olmadıklarını tartışmak, akla gelmesi yasak sayılacak kadar imkânsız bir olaydı.

Bizler bu slogan üretme devri içinde yetiştik.

Sloganların doğruluğunu sorgulamadık, büyük bir inançla hazmettik ve bu günlere geldik.

Bir Çin atasözü: "Doğrunun bin suratı (*görüntüsü*) vardır" der.

Doğru bildiğimiz bir olayın veya düşüncenin başka bir zamanda veya yerde doğru olmaması ihtimalini hatırlatan Çinli düşünür, kendi mantığımızı kullanmanın faydalarını anlatır.

Hayatta bilgi sahibi olmak önemlidir.

Ancak daha da önemli olanı, mantıklı olmaktır.

İngilizlerin "Common sense is not so common" atasözünün içeriğini, "Mantık çok olağan değildir" olarak ifade edebiliriz.

Hayatta başarının bin bir yolu vardır. Ancak her yolda geçerli olan haslet, önyargılarımızı sürekli olarak mantık süzgecinden geçirebilmek ve objektif doğruyu bulmaya yönelmektir.

Bence geçmiş yıllarda Türk toplumunun ekonomik gelişmesinde ayak bağı olan ve toplumu birçok ülkenin gerisinde bırakan en önemli faktör, sloganların doğruluğunu sorgulamaktan alıkonulması ve önyargılarının zincirine bağlanmasıdır.

SERMAYEYE YABANCI

Bakın bir de "yabancı sermaye" meselesi var.

Bu bence "sermayeye yabancı" olanların sorunu. Gerçekte böyle bir sorun yok.

Altmışlı ve yetmişli yıllarda Türk ekonomisinin gelişmesini önleme işlevini yüksek tahsilli yabancı sermaye düşmanları üstlendi. Ülkemize gelip tesis kurmak isteyen yabancı sermayenin önüne, aşılması imkânsıza yakın engeller koymayı "vatanseverlik" olarak topluma izah ettiler. Vatan sathını, bizi sömürmek(!) isteyen yabancı yatırımcılardan koruduk, sözüm ona...

Ülkedeki işsizliği azaltmak için ise Anadolu'nun her yöresinden bilgi ve mesleki beceriden yoksun milyonlarca insanımızı, Almanya'ya vasıfsız işçi olarak bando ve mızıka ile yolcu ettik.

Yabancı sermaye düşmanlığının olumsuz neticelerini seksenli yıllarda, iş işten geçtikten sonra idrak edebildik. Ülkemizde yabancıların kurabileceği birçok tesisten mahrum kaldık. Üretimde fakir, teknik kalitede iddiasız bırakıldık.

Özellikle yabancılara verilecek teşviklerle Güneydoğu Anadolu geri bırakılmış yöre olmaktan kurtulur, binlerce insanın terör kurbanı olması önlenebilirdi.

Hâlâ Avrupa ülkelerinde ikinci sınıf insan muamelesi gören ve horlanan birkaç milyon insanımızın mutsuzluğu ve çaresizliği, ülkemizdeki bilinçsiz yabancı sermaye düşmanlığının neticesidir.

ZİHİNSEL DEVRİM ŞART

Vaktiyle Washington'da bana bir kitap hediye ettiler.

Kitap, ABD'nin eski Başkanı Carter'ın Güvenlik Danışmanı Zbigniew Brzezinski'nin imzasını taşıyordu. *Büyük Satranç Tahtası* adıyla Türkçe'ye de çevrildi.

Yazar, 2000'li yıllarda dünya politikasına yön verecek hamlelerin yapılacağı satıh olarak Avrasya'yı görüyordu...

Gerçekten de bulunduğumuz coğrafyada yaşanan gelişmeler göz önüne alındığında, Avrasya için, "2000'li yılların en önemli mekânı" tahmininde bulunmak yanlış olmaz.

Türkiye, tüm dünyanın projektörlerinin çevrili olduğu bir coğrafyanın merkezinde. Türkiye'nin "yüzük taşı" konumunda olduğunu görmemek mümkün değil.

Brzezinski, Türkiye için "mihenk taşı", "pivotal öneme sahip bir ülke" gibi tanımlamalar kullanıyor. Bunu da şöyle ifade ediyor:

"Yukarıdan aşağıya, sağdan sola birer çizgi çektiğinizde hep Türkiye'yi buluyorsunuz merkez olarak, Avrasya haritası üzerinde... Hem Ortadoğu, hem Orta Asya, hem kuzeydeki Rusya, hem Avrupa, hem de güneydeki Afrika'ya kadar olan çizgilerde Türkiye çok önemli bir kavşak noktasında. Askeri terminolojiyle, öyle bir yere 'konuşlanmış' ki Avrasya platformundaki satranç oyununun dışında bırakılması mümkün değil. Demek ki söylenildiğinin ötesinde, jeo-stratejik açıdan, güçlüklerine rağmen, önemli avantajlar yakalamış durumda..."

O zaman diyeceksiniz ki Türkiye madem bu kadar önemli bir noktada, "yüzük taşı" diye tabir edilen bir konumda bulunuyor da neden bir türlü bunun getirdiği avantajları artı değer olarak hanesine yazamıyor, yazdıramıyor?

Bu soruya cevap olarak, şunlar söylenebilir:

Türkiye'de, devlet-birey ilişkisinden kaynaklanan, genetik bir farklılık sözkonusu. Genetik farklılık da sürekli dayatılan yönetim felsefesinden besleniyor.

FİKRİNİ ZORLA KABUL ETTİRME HASTALIĞI

Bir kitapta okumuştum:

"Elinizde alet olarak sadece bir çekiç varsa, karşılaştığınız bütün engelleri çivi olarak görmeye yatkın olursunuz. Tek çare olarak, çekici vurarak yönetmeye devam edersiniz."

İşte bu anlayış kolaylıkla değişmiyor, ancak uzun yıllar içerisinde değiştirmek mümkün olabilecek...

Bugünkü hükümetlere kadar sirayet eden zorla fikrini kabul ettirme hastalığı, korkarım ki bundan sonraki kuşaklara da geçecektir. Eğitim sistemimiz, anaokulundan itibaren birtakım sloganları ve kalıplaşmış cümleleri ezberletip, her sabah tekrarlatıp aynı tornadan çıkmış "emirleri yerine getiren" insanlar üretmeyi hedefliyor. Düşünen insanlar yerine robotlar toplumu yaratma anlayışının hızla terk edilmesi gerekiyor.

Türkiye, masaya oturup sorun çözme gibi bir beceri geliştirmemiş... Karşılıklı fikir alışverişi ve uzlaşmaya dayalı bir metodoloji sokakta olmadığı gibi bürokrasimiz içinde de geliştirilmemiş...

Bu yüzden de bütün problemlerimiz hep canlı ve çözümsüz olarak bugüne dek ayağımıza dolanıp gelmiş.

Nedense hep biz haklıyız.

Karşı taraf da yüzde yüz haksızdır.

Onun için, içeride birbirimizle, dışarıda tüm komşularımızla problemlerimizi bir türlü çözemiyoruz.

Bizim problem çözmek gibi bir arayışımız yok.

Empati, yani kendini karşı tarafın yerine koyup onun gibi düşünmeye çalışarak ve görüşlerini anlamaya bakarak sorunları müzakereler yolu ile çözmek, bugün bir ilim olarak öğretiliyor. Bu yolda, bizim yürüyeceğimiz uzun bir yol var.

Batılı "Business" kitaplarında, iş yapmak, sorun çözmek olarak tarif edilir. Sorun başka bir sorunla çözülmez, denilir. Yani adım adım gidilir ve tüm sorunlar belli bir vade içinde çözüme kavuşturulur.

Ya bizde?

"Ülkenin yüce çıkarlarının bekçileri," sorunu nasıl çözdüklerini değil, neden, niye, niçin çözmediklerini önemli bir şeymiş gibi anlatır dururlar.

İşler sarpa sarınca, siyaset biliminde "zenofobi" diye bilinen, o herkesi kendine düşman görme hastalığına yakalanıverirler.

Yakın çevremize baktığımızda, tüm komşularımızla kavgalı olduğumuzu görünce sormak gerekiyor...

Acaba hep onlar mı suçlu? Bizim hiç kabahatimiz yok mu?

Netice:

Türk insanı, zihinsel gelişiminde başına bela olan bu anlayışı artık terk etmek zorundadır. Yönetimin dayattığı, değişmez düşünceleri değil, kendi ürettiği fikirleri savunabilen cesur fertlerin çoğalması sayesinde Türkiye'de demokrasinin tohumları yeşerecek ve zihinsel bir devrim yaşanacaktır.

Türkiye'nin, 2000'li yıllarda, reformlar yapan, sorunlarını çözen, hızlı icraat üreten bir yönetim anlayışına ihtiyacı var. Tayyip Erdoğan ve AK Parti kadroları bunu belli ölçüde başardılar, devrim sayılabilecek hamleleri de oldu fakat pek çok alanda da engellendiler, tıkandılar, statükoyu aşamadılar. Şimdiki halleriyle de pek aşabilecek de gözükmüyorlar.

Bu bir bayrak yarışıdır. Toplum, bu demokratik ve barışçı zihniyeti ortaya koyan, yirmi birinci asra yakışan genç yöneticileri alkışlamaya hazırdır.

Geldiğimiz noktada kendini ilan eden gerçek şu ki Türkiye'den bağımsız bir dünya düşünmek artık mümkün değil.

Tabii dünyadan bağımsız bir Türkiye düşünmek de mümkün değil.

Bunu dışarıdakiler anladılar da bir de bizimkiler içeride anlasalar...

Neyse ki bağımsızlık söyleminin bir hipnoz olduğunu herkes biliyor ve uyuyanların sayısı gittikçe azalıyor...

Türk'e Türk propagandasının para ettiği devir bitti...

BİR "DOĞU'YA YATIRIM" ÖYKÜSÜ

Yıllar önce iş dünyamızın ağır topları Doğu'da tetkik gezisine çıkmışlardı. Doğu'nun dertlerini yerinde görüp çare üretmek istediler. Gönül ister ki kısa zamanda bir "Doğu'ya Yatırım" heyecanı doğsun.

Herkes üzerine düşen görevi yerine getirsin...

Ben Doğu'ya gitmeye hazırım...

Önceki tecrübelerimin acılarını unuttum...

Yeni baştan, yeni güçlükleri göğüslemeye hazırım...

Ancak ilgililerden yardım bekliyorum...

Hepiniz, hepiniz ilgilisiniz...

ENDÜSTRİYEL ANIT...

Size şimdi benim Siirt'e yatırım öykümü anlatayım.

Yıl 1983...

Cumhurbaşkanı Evren Doğu'yu geziyor...

Siirt'ten geçerken beş yıl önce Almanlar tarafından inşa edilmiş, ancak hiç çalıştırılmadan yarım bırakılmış bir büyük fabrikayı gösterirler...

Burası "Sistaş Siirt Meyankökü Fabrikası..."

Fabrikanın hissedarları, devlet bankaları, yerel yönetim ve Almanya'da çalışan Siirtliler...

Hepsinin parası batmış...

Bir "Endüstriyel Anıt" olarak Siirt'i süslüyor...

1970'lerin heyecanlı ortamında Doğu'ya akıtılmış büyük servetler heba edildi... Yarım bırakılmış yüzlerce "Endüstriyel Anıt" kaderine terk edildi...

İyi niyetli insanlar aldatıldı... Belki aldatanlar da iyi niyetli idi... Netice ortada... Siirtliler kırgın, üzgün, umutsuz...

Evren Paşa, "Bu fabrikayı çalıştırın!" diye emir buyurdu...

Emri alanların eli ayağı birbirine karıştı...

Bu iş nasıl olacak?..

Yarım kalmış fabrika... Fabrikayı inşa eden Alman şirketi iflas etmiş... Teknolojiyi bilen yok... Enkazı devralmış olan Sınai Kalkınma Bankası'nın yöneticileri bu derdi kimin omuzlarına yıkacaklarını araştırırlar...

Akıllarına Alarko gelir...

O sırada Alarko, "önceden hiç yapmadığı işleri yapıp, bitirip, çalıştırıp teslim eden müteahhit" olarak propaganda yapıyor...

"Al çalıştır bakalım!" der Sınai Kalkınma Bankası... Boyunun ölçüsünü görelim derler...

Alarko, müteahhit olarak işi yüklenir... Meyankökünden, vakumda ekstraksyon yolu ile meyan konsantresi elde etme teknolojisi. Amerika'da, İtalya'da ve İsrail'de var... Ancak devlet sırrı gibi saklanır. Kimse bilgi vermeyi kabul etmez...

Buna rağmen teknoloji, Türk mühendisleri tarafından geliştirilir... Tesisin cihazları tamamen paslanmaz çelikten İstanbul'da imal edilir ve yerinde monte edilir... Fabrika, yeni baştan inşa edilerek 1985 yılında tam kapasite ile faaliyete geçer... Sermaye artırımı ile Alarko Holding Sistaş'a yüzde 55 oranında ortak olur... Ana or-

tak Alarko'nun yönetici kadrosu, büyük bir özveri ve heyecanla İstanbul'dan Siirt'e gider, yerleşir...

Alarko, 1985'te Doğu'ya yatırım yapmış bulur kendini...

İki yıl müddetle fabrika, yüksek kalite meyan tozu ve meyan balı üretir... Hammaddesi olan meyanköklerini dağlardan söküp toplayarak yıkayıp, kurutup at sırtında fabrikaya teslim etmek, yöre halkı için yeni bir ekmek kapısı olur... Binlerce kişiye iş yaratılmıştır...

Birkaç yıl boyunca altı bin aile bu yoldan geçim sağladı...

Siirt ilinin tek sanayi bacası tütmektedir artık...

BÜKEMEDİĞİN BİLEĞİ ÖPECEKSİN

Üretmek iyi de satmaktır esas hedef...

Meyan tozu ve balı, yüzde yüz ihracata yönelik bir sanayi... Alıcısı, Amerikan sigara endüstrisi... Amerikan sigaralarının tatlımsı kokusu ve dumanı, meyan tozunun yanışından kaynaklanır... Meyan kökü, Çin, Afganistan, İran ve Doğu Anadolu'da bulunuyor...

Ancak teknolojisi Amerikan...

Satış ise bir dünya karteli, tröstün elinde... Mac Andrews and Forbes... Sahibi, Revlon şirketinin başındaki Ronald Perelman... Bu tröst, daralan piyasaya yeni bir rakibin girmesinden hiç hoşlanmıyor... Türk meyan tozunun dünya piyasalarında satışını önlemek için elinden geleni yapıyor...

Bükemediğin eli öpmekten başka çare yok...

Stoklar büyüyor, satış zor...

Bay Perelman'ı New York'ta ziyaret edip Siirt'teki fabrikaya yüzde elli ortaklık önerdim... Prensipte kabul ettiler, bir yönetici grubu İstanbul'a geldi... Siirt'e gidildi, gezildi... Tesis mükemmel, ürün kalitesi süper... Prensipte mutabıkız... İstanbul'a dönüp mukaveleyi imzalayacağız...

Ortaklık için iki şartımızı kabul ettiler...

Fabrika tam kapasite ile çalışacak ve kapatılmayacak... Bir de ürünün kartele satış fiyatı maliyeti karşılayacak ve makul bir kâr haddi tanınacak...

Tamam, her şey yolunda...

Bir akşamüstü, Amerikalı heyet başkanı beni görmek istedi. Yüzü asık, sıkıntılı... Amerikan Konsolosluğu'nda kalın bir dosyayı tetkik etmiş... Son bir yıl içinde, Türk basınında yabancı sermaye aleyhine çıkan yazılar... Yüzlerce yazı...

Mealen söyledikleri:

"Mister Alaton, ilginç bir ülkeniz var... Basının ağır topları yabancı sermayenin sömürü aracı olduğunu devamlı vurguluyorlar. Bakın, en ciddi gazetenizde 'Vatan Toprağını Satmak' başlığı altında şahsen sizi boy hedefi yapıyorlar... Üniversitelerinizin öğretim üyeleri, yabancı sermayenin kötülüklerini her gün tekrarlıyorlar... Sanayicileriniz de yabancı sermayeye karşı... Ancak bu sonuncular en tutarlı kesim... Yüksek gümrük duvarları arkasında korunup her ürettiklerini sırada bekleyen müşteriye istedikleri fiyata satmak varken, niye ortak alıp kârlarını paylaşsınlar? Neticede, sizin ilginç ülkenizde herkes yabancı sermayeye karşı davranıyor. Bu şartlar altında Türkiye'de yatırım yapmaktansa, başka ülkelere bakacağız."

Ben itiraz etmeye çalıştım. Ortaklığın önemini dile getirdim. Garantiler vermeye hazır olduğumu anlattım... Ben bu ortaklığa çok inanıyorum, dedim...

"Evet, sizi çok takdir ediyoruz ve üzülüyoruz... Size, Amerika'dan çok seveceğiniz bir hediye göndereceğim," dedi...

İkna edemedim...

Ortaklık gerçekleşmedi...

Sonradan öğrendim, Türkiye'den sonra Komünist Çin'e gitmişler, yüzde yüz Amerikan sermayesi ile iki tane büyük fabrika inşa etmişler... Şimdi Amerikan sigara endüstrisinin meyan tozu ihtiyacını Çin karşılıyor...

GENERAL: AÇIN FABRİKAYI
ALBAY: KÖYLÜ DAĞA ÇIKMAYACAK

Evren Paşa heyecanla o, "açın" emri verdi ama sonrasını unutmuş olmalı ki takip etmedi, sormadı soruşturmadı. Demek ki adamda fikri takip yok.

Biz çaresiz birkaç milyon dolar zarar edip kapattık. Çünkü asker müsaade etmedi, köylünün dağlara çıkıp meyan kökü toplamasını önledi PKK'ya ekmek ve peynir götürüyorlar diye.

Paşa artık sivile dönüştüğünden biz de kapısını çalmadık.

Hani, açın diye emir verdiğiniz fabrika askerler yüzünden kapanıyor demedik...

Siirt'teki albayın, yeni tayin edilmiş albayın astığı astık, kestiği kestik. Adam bir sabah kalkıyor yatağından diyor ki:

"Köylü artık dağa çıkamaz, PKK'ya ekmek peynir götürüyormuş."

Hadii!!

Köylü dağa çıkamayınca bize hammadde gelmez oldu.

Hammadde yok, meyankökü yok...

Biz de Siirt'teki fabrikayı kapatmaya mecbur olduk...

Kökleri toplayan binlerce Siirtli yine işsiz... Alternatif iş sahası hiç yok... Sistaş, paslanmaz çelik cihazları ile Siirt'te tekrar bir "Endüstriyel Anıt" haline geldi...

Unutmadan ilave edeyim...

Amerikan heyeti İstanbul'dan ayrıldıktan bir ay sonra, postadan bir paket çıktı... Amerikalı başkan, verdiği sözü tutmuş, hediyesini yollamıştı...

Paketin içinde bir kitap vardı...

On beşinci asır İspanyol yazarı Cervantes'in *Don Kişot* adındaki kitabı...

Bu kitabı gönderirken ince bir espri ile benim bir tür Don Kişot olduğumun mesajını veriyor. Elinde kılıç topal atının üstünde,

rüzgârda dönen yeldeğirmenlerine hücum etmeye çalışan, rüyalarda yaşayan bir adam gibisin, demeye getiriyor.

Arada bir bu kitaba göz atıyorum.

Biz iyimser olmaya mecburuz...

Doğu'daki derdimiz, hepimizin ortak derdi...

Çare üretmede hepimiz sorumluyuz...

Geçmiş hatalardan ders alalım...

İnsanlar hata yapar...

Ancak, aynı hatayı iki defa yapmak, akıllı geçinen insanlara yakışmaz...

Bizler de akıllı geçiniyorsak, akıllı davranalım.

Bazı önerilerimi kısaca sıralayacağım.

Akıl ambargolarımızı kaldıralım...

Mantığımızı tutsak eden zincirleri kıralım...

Yabancı sermaye, nerede olursa olsun, ülkemizde faydalıdır...

Yeni iş sahaları açacak, teknoloji getirecek ve en önemlisi dış pazarlardan pay alacağız...

Devlet Doğu'da yatırım yapmasın...

Hiçbir şekilde, devleti üretime karıştırmayalım...

Ülkemizdeki beyaz fillerin sayısı bize ve çocuklarımıza yeter...

Yeni beyaz filler yaratmayalım...

1970'lerdeki hatayı tekrar etmeyelim... Haberleşme sistemi epey gelişti... Yollar iyileşti. Devlet, orada çalışan insanın güvenliğini ve çocuklarının eğitimini sağlasın, yeter...

Yatırım yapacak özel sektöre göstermelik değil, hakiki manada teşvik verilsin... Ancak teşviklerden haksız şekilde yararlanma yollarını önlesin... Yani istismarcılara geçit verilmesin.

Yapılmayan yatırımın, olmayan üretimin insana ve devlete katkısı sıfırdır...

Doğu'da üretim sıfır ise, vergi geliri de sıfırdır...

Haliyle böyle bir ortamda umutlar çok kolay yön ve yol değiştirir.

Dağları insanlara uzak etmek lazım.

Ovalar şenlensin ki insanların yüzü gülsün...

BÖLÜM

4

ZAMANIN RUHUNU YAKALA, ÇAĞININ İLERİSİNDE YAŞA

Hayrünisa Gül Hanımefendi ile...

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 29/10/2012

Gaziantep Köşkünde kitap imzalama sonrası, Hayriye Hanım'la sohbet...

Ben, "bir "öteki" olarak bu ilgi göz yaşartıcı" dedim.

Hayriye Hanım'dan itiraz:
"Asıl öteki ben oldum ilk yıllarda" dedi. Galiba o haklı...

Başörtüsü takıntımız ne kadar oldu bi?

HEP BÜROKRASİYE RAĞMEN

Bürokrasinin ağırlığını hatırlamanın tam vakti...

1930'lu yılların başında, dünya krizinden sonra, "Ankara bürokrasisi", Türk ekonomisini, devletin mutlak tahakkümü ve güdümüne sokan bir kanunu Meclis'ten geçirmişti. Kanun sadece üç sene müddetle yürürlükte kalmak üzere kabul edilmişti. Ancak, bu tahakkümün tadını alan bürokrasi, bu kanunun yarım asır boyunca yürürlükte kalmasını gerekli gördü. Kanun, Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu'dur. Elli yıl boyunca öyle başarılı neticeler verdi ki o korumayı öngördüğü Türk parasının bin lirası ile Boğaziçi'nde bir yalı almak mümkünken, sonradan ancak bir kalıp beyazpeynir bin liraya alınır oldu. Ve böylece para korundu.

Bir asra doğru giden Cumhuriyet tarihimizde, özel girişimciliğin nereden yola çıkıp bugün nereye vardığını iyi görmek lazım. Çünkü yarına hazırlıklı olmak ve bugünü anlamak için, dünü iyi bilmek gerekir.

Çok fazla söze gerek yok, Başvekil İsmet İnönü'nün 1933 yılında yazdığı bir makaleden yapacağım alıntılar her şeyi anlatıyor.

İsmet Paşa en güçlü olduğu dönemde şöyle diyordu:

"Memleketin muhtaç olduğu sanayii, teşkilatı, vesaiti, devletin yardımcı nezareti ve hatta doğrudan doğruya teşebbüsü olmaksızın kurabilmeyi, safdil olanlar düşünebilir.

Gelecek on sene nihayetinde, ümit ederim ki Türk devletçiliği, memleketteki eserleri ve milletlerarası tesirleriyle, iktisadiyatta devletçilik anlayışının en mütekâmil, ilmi bir şaheseri olarak zikrolunacaktır.

En serbest zannolunan bir sanat veya ticaret, muvaffak olabilmek için mutlaka devletin yardımına ve müdahalesine ihtiyaç göstermektedir. Subaşında olduğumuz için, bu ihtiyacı her gün görüyorum ve sonra 'serbest meslek'in, devletçiliğe üstünlüğü için aynı mevzuların delili olarak zikrolunmasına şaşıyorum..."

İşte bütün bunların altındaki imza Başvekil İsmet İnönü...

Görüyorsunuz bu zihniyet, bu yönetim tarzı çağın çok gerisinde kalmış. Haliyle potansiyeli oldukça yüksek bu ülkeyi içe kapatmışlar, fakirleştirmişler ve kendilerine muhtaç hale getirmişler. Biz özel girişimciler, yıllardır bu zihniyetle mücadele ediyoruz. Pes etmedik, bir noktaya geldik, eğer bu manasız saplantılarla engellenmeseydi Türkiye, uzun yıllarca yaşadığı ve ağır bedeller ödediği hem ekonomik hem de toplumsal sorunların çoğunu yaşamaz, bambaşka bir yerde olurdu. Açık açık söylemeliyim ki demokrasimiz de bu kadar güdük kalmaz, gelişirdi. Prangalara rağmen bugün buradayız.

Bütün bunlardan çıkardığım netice:

Cumhuriyetin ilk yıllarında özel girişimcilik varsa bile, devlet politikası olarak kısıtlanmış, güdümlü merkeziyetçi bir ekonomi tercih edilmiş, özel sektörün ticaretle iştigaline ses çıkarılmamış, ancak sanayiye yönelmesine de ihtiyaç duyulmamış, istenmemiş, teşvik edilmemiş...

Büyük ölçüde devlet eliyle oluşturulmuş, her anlamda kontrollü bir işadamı kimliği var. Buna devlet eliyle oluşturulmuş burjuvazi demek de mümkün ama bu kesime gerçek anlamda burjuva demek ne kadar mümkün ki...

Bu zihniyet bizleri 1950 yılına kadar getirir. O yıl kabına sığmayan özel girişimcilik zincirleri kırar, kendisine yirmi yıl boyunca demir gömlek giydirmiş zihniyete isyan eder, İsmet İnönü yönetimindeki

Cumhuriyet Halk Partisi seçimde büyük başarısızlığa uğrar, Adnan Menderes'in Demokrat Partisi iktidara gelir. Türkiye'de özel sektörü teşvik etme ve sanayii geliştirme zihniyeti 1950'den sonra başlar.

TÜRKİYE ZENGİN AMA...

Burada, Türkiye'nin esasında ne kadar zengin, ancak ne kadar yanlış yönetilmiş bir ülke olduğunu vurgulayan bir mukayeseyi de faydalı buluyorum.

1945'te İkinci Dünya Savaşı bittiğinde, yıkılmış Almanya, İtalya ve Fransa gibi Avrupa ülkelerinin aç insanlarını doyurmak için Türkiye'den oraya trenler ve vapurlar dolusu erzak ve yiyecek maddesi yıllar boyunca taşındı. O tarihlerde ben İsveç'e gitmiştim. İsveç'in o zaman fert başına milli geliri Türkiye'nin iki buçuk misli idi. 1932 yılında iktidara gelen sosyal demokratlar altmış yıl boyunca ülkeyi yönettiler. Bugün İsveç'in fert başına milli geliri Türkiye'nin yedi misli oldu. İsveç dünyanın en yüksek hayat standardına erişti. Türkiye ise, bir-iki istisna hariç Doğu ve Batı Avrupa ülkelerinin en gerisinde kaldı.

Niye böyle oldu?

Bence, yönetimin, yani devletin, hükümetlerin ve özellikle Ankara bürokrasisinin özel sektöre ve özel girişimciye güven duymaması, elinden geldiğince merkezden güdümlü bir ekonomik sistemde ısrar etmesi bu neticeyi doğurdu.

Burada rakamsal bir mukayese bu konuya da açıklık getirebilir.

1980'li yıllarda, Amerika Birleşik Devletleri'nde kamunun üretimdeki payı yüzde 9'dur. Fransa'da yüzde 13'tür. 60 yıldır sosyal demokratlar tarafından yönetilen İsveç'te bu oran yüzde 4'tür. Türkiye'de ise yüzde 55'tir. Türkiye'de bankacılık sektöründe devletin payı yüzde 70'tir. İsveç'te bu oran yüzde 0'dır. İsveç'te bütün bankalar özel sektöründür. Sadece Merkez Bankası, Riksbanken, özerk olarak para arzını dengeler.

Devletin ekonomideki payı yüzde 55'lerde, bankacılıkta yüzde 70'lerde olan 1980'lerin Türkiye'sinde, politikacının ve bürokratın, eline geçmiş olan bu önemli kudret mekanizmasını kendi isteği ile terk etmesini beklemek fazla iyimserlik olur. KİT'ler ve kamu bankaları, her seçim öncesinde ve seçim sonrasında ölçüsüz ve mantıksız politik vaatlerin kökenini oluşturmuş, neticede KİT açıkları Türk ekonomisini kronik bir enflasyona mahkûm etmiş, sağlıksız, hatta tehlikeli bir gelir dağılımı adaletsizliği kaçınılmaz olmuştur.

Dikkat etmişsinizdir, 1980'den beri, hatta daha geriye gidip otuz veya kırk yıldan beri, KİT'lerin özelleştirilmesi gündeme gelir, bu arada ülkenin çıkarları göz ardı edilip bu konu bir politik çekişme malzemesi haline getirilir.

Ayrıca, bu özelleştirmenin, hiçbir zaman erişilemeyecek bir ütopya olarak kalması yolunda, politikacıların, bürokrasinin ve hatta özel sektör sanayicisinin çıkarlarının aynı yönde olduğu düşünülürse, aralarında bir nevi yazılmamış mutabakat, "sessiz anlaşma" halinde olduklarını da bazen düşünüyorum.

Tekrar Cumhuriyet'in ilk yıllarına dönelim.

Özel girişimciye soğuk bakan bürokrasi, yabancı sermayeyi ise düşman gibi gördü. Bu görüş de izah edilebilen bir reaktif durum olsa gerek... Osmanlı zamanının kapitülasyonları ve yabancılara tanınan ölçüsüz ve mantıksız ayrıcalıklar, Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında yönetimi ve insanları yabancı sermaye düşmanı yaptı ve bu görüş bugünlere kadar devam etti.

Cumhuriyet'in kuruluş tarihinden dört ay önce, 7 Temmuz 1923 tarihli Londra'da yayınlanan *The Economist* mecmuasında yer alan bir yazıdan bir paragraf okuyorum.

Demiş ki *The Economist* yazarı:

"Türkiye, en kısa sürede ekonomisini yeniden kurmak ve ekonomik faaliyetlerini canlandırmak zorundadır. Fakat bunu yabancı sermaye ve teknolojinin yardımı olmaksızın gerçekleştirmesi mümkün değildir. Barış anlaşması sonucunda yabancı yatırımcı ve işada-

mı ürkütülür, gücendirilir, yabancı sermayenin katkısı sağlanamaz ve dolayısıyla Türkiye halkının beklediği bolluk gerçekleştirilmezse, dalga dalga yayılacak hoşnutsuzluk hükümeti sarsacak, hatta devirecek boyutlara erişebilir... Türk milleti bir yandan ülkedeki yabancı çıkarlarının katı bir kesinlikle Türkiye'nin milli egemenliğine bağlı kılınmasını, diğer yandan hızlı bir ekonomik kalkınma hamlesinin gerçekleştirilmesini isterken, bu iki isteğin birbiri ile çeliştiğini kimse düşünmüyor ve Lozan'daki Türk delegasyonu da bu istekleri gerçekleştirmek için çaba harcıyor..."

Yazar hiç olmazsa kısmen haklı çıktı.

Cumhuriyet Türkiye'si, tam ve mutlak bağımsızlığını pekiştirip devrimleri oturtmaya çalışırken diğer yandan kendi kendine yetme, yani otarşi politikasına yöneldi. Arkadan 1929 krizi patladı, rejim büsbütün içine kapandı, etatism, yani devletin mutlak hâkimiyeti tercih edildi. Özel girişimcinin teşvik edilmesi göz ardı edildi. Bu tutum 1950'ye kadar sürdü.

GURBETTEKİ İŞÇİLERİMİZ

Postacı Kapıyı İki kez Çalar diye bir film vardı.

Bu yabancı sermaye mevzuunda da Türkiye'nin kapısı iki kez çalındı.

Birincisi Cumhuriyet'in ilk yıllarında... O zaman kapıyı açmamış olmamızı izah etmek mümkün...

Yukarıda anlattım. İkinci kez kapımız 1950'lerde ve 1960'larda çalındı. Sonraki yıllarda da devamlı çalındı kapımız... Kapıyı kapalı tutmada mantıklı bir izah artık mümkün değil... Bir fobi bu kadar uzun sürmez. Bir kitlesel yanlış yönlendirme, bilinçli bir yönlendirme denebilir bu duruma...

1960'ların başında Almanya'nın sanayii yeniden inşa ediliyor... Büyük bir emek açığı var... Almanlar İstanbul'da emekçi seçmek için teşkilat kurdular.

Anadolu'nun dört bir yöresinden gelişmiş, eli kazma kürek tutan binlerce, yüz binlerce insanımız, her gün Sirkeci'den kalkan trenlerle, bando mızıka ile uğurlandılar. Yine bando mızıka ile Almanya'da karşılandılar ve Almanların şehirlerinde, fabrikalarında işe alındılar. Bu rakam zamanla milyonları buldu.

Alan razı, bu insanları bu şekilde satan razı, herkes memnun... Ve bir Allah'ın kulu uyanıp da hangi zaman dinamitinin tohumlarının atıldığını anlamadı o günlerde.

GURBETÇİLERİ YASAKLASAYDIK...

Şimdi bir an için zaman filminin makarasını geri saralım.

1960'ların başında insanımızın ülkeden işçi olarak gitmesini yasakladığımızı farz edelim... Bugün insan haklarına aykırı ama o zaman pek bunlara aldırış eden yoktu. İnsanların çıkışı yasak ama yabancı sermayenin gelişi serbest... Sonuna kadar kapılar açık... Kontrolsüz, sorgu sualsiz, bürokrasinin bezdiren, öldüren çarklarından geçmeden her türlü Alman sermayesi, yabancı sermaye girişi ve ülkenin herhangi bir yerinde yatırım yapması, tesis kurması serbest...

Doğu'ya giden olursa üstelik arsa bedava, on yıl da vergiden muafiyet... Gelsin Alman, burada kursun fabrikalarını... Yabancı sermaye hoş geldi, biz de yabancı sermaye fobisinden kurtulduk...

Senaryo böyle gerçekleşseydi ne olurdu?

Bakın ne olurdu... Kaç yönden faydalı olurdu sayalım:

Bugün Avrupa'nın birçok ülkesinde yaşayan altı milyona yakın, iki iskemle arasında yaşayan, orada kalma ile ülkeye geri dönme arasında bocalayan, Neonaziler ve polis tarafından horlanan, itelenen, aşağılanan, ikinci sınıf muamelesi gören insanımıza bu acıları yaşatmazdık. Avrupa ülkelerinin insanlarında Türk milletinin imajını, konseptini bu şekilde hırpalatmazdık, aşağılatmazdık. Türkiye'nin dört bir tarafı yeni, büyük, ekonomik boyutlu ihracata

yönelik yüksek teknolojili tesislerle donatılmış olurdu. Bu tesisler yoluyla dışarı gönderdiğimiz milyonlarca insanımıza iş sahası açmış olurduk.

Bugünkü Doğu problemi ve Kürt sorunu muhtemelen vuku bulmazdı. Bu kadar tesisin yapıldığı, ekonomisinin yoluna girdiği bir yörede askeri tedbirlere gerek kalmazdı. Avrupa Birliği'ne girme problemi kendiliğinden halledilirdi. Bu kadar çok yabancı sermaye yatırmış Almanya, Türkiye'yi "de facto" Avrupa Birliği üyesi kabul eder, parasına ve yatırımına böylece sahip çıkardı.

Neticede yabancı sermaye bizi değil, biz yabancı sermayeyi sömürmüş olurduk. Onları tutsak ederdik.

POSTACI HÂLÂ KAPIDA MI?

Bugün neredeyiz?

Şimdi postacı üçüncü defa kapıyı çalar mı?

Sanayi Devrimi geldi, geçti, bitti. Sanayi artık önemli olmaktan çıktı... Kol emeği işçinin tarifi bile değişti...

Dünya "post-industrial" devrini yaşıyor. Üretim ötesi bilgisayarlı bir "hizmetler toplulukları" gelişiyor. Türkiye'deki yönetim, yani politikacı bunu yeni yeni anlıyor... Üstelik, acıdır söylemesi ama, iki binli yıllara da bu yabancı sermaye fobisinden kurtulamamış olarak girdik. Aradan on yıl daha geçti, Erdoğan ve Ak Parti iktidarı bir değişim ve dönüşüm yaşatmak istiyor, önemli mesafeler de alındı ama köklü ve kalıcı sorunlar tam anlamıyla çözülmedi.

Netice:

Bundan sonra özel girişimci Türkiye'ye ne yapar diye sorarsanız...

Bence özel girişimciyi parlak bir gelecek bekliyor... Türkiye'de gölge etmeyecek bir yönetim artık özel girişimciyi tutamaz. Avrupa ülkelerinin yaşam standardına erişecek bir gelişim potansiyeline sahip olduğumuza inanıyorum.

Bu inancımı pekiştiren olaylar görüyorum.

Örnek:

Cumhuriyet'in ilk yıllarında devletin sanayi yatırımları arasında en fazla önem verilen tekstil fabrikaları yapımı için Sümerbank kuruldu. İlk Sümerbank fabrikaları Kayseri ve Nazilli'de Sovyet Rus teknisyenleri tarafından getirilen makinelerle anahtar teslimi gerçekleşti. Tekstil endüstrimizin başlangıcını Sovyet Rusya'ya borçluyuz. Aradan altmış yıl geçtikten sonra bugün Türk şirketleri Sovyet Rusya'da anahtar teslimi birçok önemli endüstri tesisleri gerçekleştiriyor. Moskova'da bir bakır fabrikasını binası ve makinelerin montajı ile çalışır durumda Alarko şirketi olarak teslim ettik. Leningrad'da bir su tasfiye tesisini bitirdik. Moskova'daki diğer tesislerimiz devam ediyor. Bu örnekler bile, Türk özel girişimcisinin altmış yılda, bütün güçlüklere rağmen, nereden nereye geldiğini gösteriyor.

Türk özel girişimcisi bugün, gelişmiş dünyanın diğer ülkeleri ile aynı pistte koşuyor, ancak biraz gerilerde kalıyor. Sebebi, ayağına zincirle bağlanmış bir demir gülleyi de beraberinde sürüklüyor. Ayağına bağlı demir güllenin üzerinde üç harf yazılı: KİT

Buna rağmen koşuyor, diğer koşucularla arayı kapatıyor... Müthiş bir koşucu... Hepimiz tarafından alkışa hak kazanıyor...

2012'yi geride bırakıyoruz... Bugünden sonra Türkiye'nin yatırımları, yüksek teknolojili dallarda odaklanacak. Ben sağlık sektöründe muhteşem bir gelecek görüyorum... İleriki sayfalarda karşılaşacağınız "Alvimedica Mucizesi" bölümünü dikkatle okumanızı öneririm...

ŞU "KONSOLOSLUK" HADİSESİ

Melih Aşık *Milliyet*'teki köşesinde benimle ilgili "Zoraki Konsolos" başlıklı bir yazı yazmıştı.

Hemen ardından bazı dostlarımdan, nasıl Fahri Konsolos olduğuma yönelik sorular gelmeye başladı. Yeri gelmişken bu konuya da kısa bir açıklama getireyim:

Öncelikle şunu belirtmeliyim: İstanbul'da daha önceden Güney Afrika Konsolosluğu vardı ve 55 kişilik bir personel ile hizmet veriyordu.

Mandela 1994'te iktidara gelince, sanırım biraz da ekonomik sıkıntılar yüzünden birtakım yeni kararlar aldı. Bu yeni kararlar arasında, dünyanın 12 şehrindeki konsoloslukların kapatılması kararı da vardı. Kapananlar arasında İstanbul da bulunuyordu.

Ardından konsolosluk personelinin 52'sinin işlerine son verildi. Geriye kalan üç kişilik kadro da Ankara'daki büyükelçiliğe çekildi.

Böylece İstanbul'daki konsolosluk kapanmış oldu. Bu arada bir Fahri Konsolos arayışı başladı. Birçok kişi ile temas edildi. O temas edilenlerin arasında ben de vardım. O dönemin Büyükelçisi beni yemeğe davet edip konsolosluk teklifini yaptı. Ben de sordum o zaman:

"Sizde bir vize problemi var mı?"

Bunu sormamın bir nedeni vardı. Çünkü daha önceden, Kuzey ülkelerinin ikisinden teklif gelmişti. Her ikisinin de teklifini vize problemi nedeniyle kabul etmemiştim.

O görevleri reddedince üzülmüşlerdi. Benim de o üzüntülere iştirakim olmuştur.

Ama ortada sevgili ortağım Üzeyir Garih'in Filipinler Fahri Konsolosu olarak yaşamakta olduğu yeterince menfi örnek vardı...

O yüzden bu tür tekliflere temkinli yaklaşıyordum.

Sayın büyükelçi bana, "Güney Afrika Türkiye'den vize istemiyor," şeklinde bir cevap verince, ben de "Memnuniyetle kabul edebilirim," dedim.

Yalnız bu konuşmadan sonra bir yılı bulan boşluk dönemi oldu, büyükelçi değişti. Yeni gelen büyükelçi de aynı süreci tekrar başlattı. O da beni yemeğe davet etti.

Buluştuk, tanıştık, önceki teklifi tekrarladı.

Ben de dedim ki:

"Daha önceden eski büyükelçinin yaptığı teklifi kabul etmiştim, bugün de aynı noktadayım."

NEDEN BENİ SEÇTİNİZ?

Bir müddet sonra bana şöyle bir telefon geldi:

"Karar verdik, bu görevi en iyi sizin yapacağınızı düşünüyoruz, siz de uygun görürseniz onur duyarız."

Ben de kendilerine "Fahri Konsolosluk görev teklifinizi memnuniyetle kabul ediyorum," diye bir cevap verip teşekkür ettim.

Daha sonra işlemler yapıldı. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'den onay geldi. Dışişleri Bakanlığı da Ankara'da bu işe vize verdi. Böylece Fahri Konsolos oldum.

Aradan bir süre geçtikten sonra, sayın büyükelçiye sordum:

"Neden onca aday içinden beni seçtiniz?"

Çünkü yüze yakın istekli aday vardı. Çoğu da işadamı ve akademisyen kökenliydi.

Büyükelçi, hafızama kazınan şu sözleri söyledi:

"Çünkü siz Türkiye'de nadir bulunan sosyal demokrat düşünceli, hem başarılı, hem de sosyal demokrat bir işadamısınız. Onun için de sizi seçmeyi tercih ettik. Evet. Güney Afrika ile hiçbir işiniz, hiçbir ilişkiniz yok. İthalat yok, ihracat yok. Hatta Güney Afrika'yı görmemişsiniz bile. Buna rağmen felsefe olarak bize daha yakın göründünüz..."

Ardından da yarı latife olarak "Bir tek siz koşmadınız bu işin peşinden. Diğer bütün adaylar doğrudan veya dolaylı olarak çok uğraştılar, aracılar koydular, neticeyi öğrenmeye çalıştılar, siz gelişmelerin çok uzağında kaldınız. Biz de anladık ki saygın bir yaklaşımınız var," dedi.

Resmen Fahri Konsolos olduktan sonra, beni Güney Afrika'ya davet ettiler. Önce büyükelçi gitti, ülkesinde ön hazırlıklarını yaptı.

Birkaç gün sonra da ben gittim Güney Afrika'ya. Türk Hava Yolları ile non-stop uçtuk. Beş günlük çok keyifli bir gezi oldu. Çok iyi karşıladılar beni orada. Cape Town'u, Johannesburg'u gezdirdiler.

İkinci seyahatimde ise NTV için bir dokümanter film hazırladık. Nuri Çolakoğlu Güney Afrika'yı tanıtmak istiyordu. Ben de bu öneriyi faydalı buldum.

Nitekim bu film o kadar başarılı olmuştu ki defalarca gösterildi.

Bana da büyük keyif veren macera da böyle başlamış oldu.

Ağırlıklarından, unvanlarından arınmaya çalışan bir insan için bu da beklenmedik bir durum oluşturdu...

Benim için iyi bir tecrübe oldu ve aradan yıllar geçti.

Şimdi, Güney Afrika Fahri Başkonsolosluk görevimi de daha genç birine devretmenin zamanı geldi, diyorum.

Belki de, kendilerine İstanbul'u çok önemli görerek resmi bir konsolosluk açmalarını önersem, her iki ülkeye de faydalı olur diyorum...

BİR SES: AĞIRLIKLARINDAN İYİCE KURTUL

Yıl 2012...

Yaş geldi 85'e...

Allah'a şükür sağlık yerinde...

Yine de içimden bir şey sürekli dürtüyor...

Susmayan o ses diyor ki:

"Çok yol aldın, ağırlıklarından büyük ölçüde kurtuldun, az bir şey kaldı, tam özgürleşmek için kalan şu küçük ağırlıklarından da tek tek, arka arkaya ayrılmaya devam etsen de bir kuş gibi özgür olsan..."

İçimden yükselen bu sesin volümünü kısmaya hiç çalışmadım...

"Arınmaya, sorumluluklarını devretmeye hızla devam etsen daha iyi olacak... Bırak geriye sadece insan olmanın ağırlığı kalsın..."

YAŞAMIN İÇİNDEYİM...

Dünyaya bakışımın ve iletişim yöntemlerimin beni yarı yolda bıraktığı da olmuştur. Fakat üstesinden gelmenin mücadelesini verdim.

Yoksa bugün burada olamazdım.

Yani, sorunları bir şekilde geride bıraktım...

19. yüzyılda yaşamış İngiliz yazar Rudyard Kipling'in bir şiiri arada bir aklıma gelir. Dizeleri aktarmak yerine şiirdeki fikirden bahsedeyim size.

Yolda kalmış yalnız bir adam, bütün şartlar aleyhine olsa dahi prensiplerinden taviz vermiyorsa eğer, o zaman insan oluyor.

Bu müthiş şiir şöyle bitiyor:

"You are a MAN... Sen bir İNSANSIN..."

Şair bu konuda iyi bir mantık yürütüyor.

Bende özel hayat, iş hayatı diye bir ayrım yok.

Artık özel hayatım, şirketin bana ihtiyacı olmadığından bu yana yaşamımın neredeyse tamamını oluşturuyor. Bu da faydalı bulduğum aktiviteler, sohbetler, görüşmeler ve düşünmeye ayrılmış anlar için bana yeterince zaman kalıyor demek...

İnsanlar ise hayatımın ilk sıradaki ve en önemli önceliği...

Ben insanım... Benim muhataplarım da insan...

Sabahları uyandığımda sağlığımın yerinde olduğunu görmek, 85 yaşında hiçbir tarafımın ağrımadığını bilmek Allah'ın hediyesi ile karşılaşmam anlamına geliyor.

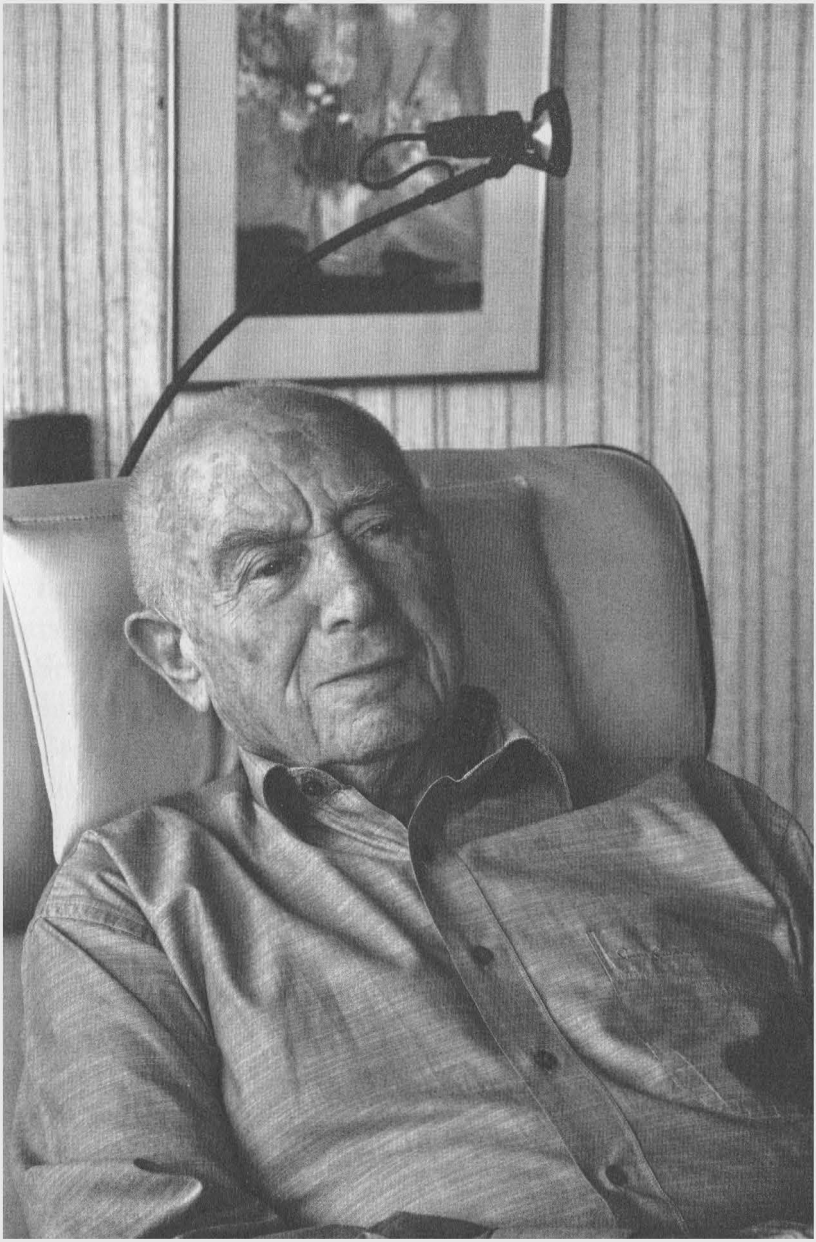
Ve sabah uyandığımda böyle güzel bir hediyeyi düşünerek başlıyorum güne.

Yani hayata...

BÖLÜM

5

AKILLI İNSAN İÇİN HAYAT DERS ALMAKLA GEÇER

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 29/10/2012

Klasik müzik dinleme keyfiyim.
Sessiz bir ortamda, tansiyon düşürün
uykularımı açan, dinlemekten
bıkmadığım ustaların eserleri ile
sıla sıla buluşmanın mutluluğu...

KAÇ ORTAKLIK KONUŞULMAYA DEĞER

Sık sık karşılaştığım bir sorudur, yıllardır sorarlar... Ben de yıllardır aynı cevabı keyifle veririm...

Üzeyir Garih'le ortaklığınızın sırrı ne, nasıl bu kadar yıl ayrılmadan sürdürdünüz, biz neden yapamıyoruz, sizin bizden farkınız nedir?

Bunun cevabı bana çok basit geliyor, insanlara ise karmaşık, hatta imkânsız...

Sevgili ortağım, hayat yoldaşım Üzeyir Garih'le birlikteliğimiz yarım asrı doldurdu...

Geriye bakınca, sıkıntıların sisler arasında kaybolduğunu, sadece mutlu anların öne çıktığı ışıltılı bir tablo görürüm.

Ben şimdi onu düşününce, öldüğünü, öldürüldüğünü değil de yaşadığımız güzel günleri, birlikte başardığımız işleri ve birbirimizi tamamladığımız o uzun zaman dilimini hatırlayıp keyif alıyorum.

Bakın bugün Üzeyir'den bahsederken ben, ölmüş bir adamdan bahsetmiyorum, hâlâ sürüp giden bir ortaklıktan söz ediyorum.

Çok farklı yapıda iki insanız. Bu farklılık sayesinde, artılarımız diğerinin eksilerini dengeledi. Bir artı birden, ikinin çok üstünde, zamanla binleri ve milyonları birlikte meydana getirdik...

Hep farklı düşünmeye devam ettik. Olaylara farklı açılardan bakarak, ancak birden çok çözüm ürettikten sonra, karar aldık ve en mantıklı yolda birleştik.

Karşılıklı saygıyı en ön planda tuttuk. Yüksek sesli tartışmalarımız dahi olmadı. Biz her zaman konuşabildik, itiraz ettik ve birbirimizi dinledik, sen de haklı olabilirsin, diyerek dinledik.

Biz bütün çalışanlarımızla birlikte ve bir çatı altında güvenle yaşayan büyük bir büyük aile olduğumuz bilincine erken ulaştık.

Karakterlerimiz çok farklı ise de, inançlarımız ve yaşam felsefemiz tamamen aynı esaslara dayanıyor.

Parasal imkânlara sahip olmayı gerekli, ancak yeterli olmayan bir hedef olarak belirledik.

Türkiye'nin en büyük ve en zengin şirketleri arasında olmak yerine, en saygın ve en ciddi ilk üç şirketi arasında yer almayı tercih ettik. Bu mevzuda başarılı olduğumuza inanıyorum. Aynı felsefeyi özümsemiş, en az bizler kadar başarılı bir genç profesyonel yönetim kadrosuna bayrağı devrederken bizlerden sonra da gelişmeye devam edecek Alarko'nun ölümsüz olmasını diliyorum.

Üzeyir'le birlikte Alarko'yu büyütürken toplumsal sorumluluklarımızı da göz ardı etmedik. Ülkenin sorunlarına ilgi duyma ve çözüm üretme yolunda, her ikimiz de imkânlarımız elverdikçe faydalı olmaya çalıştık.

İnsan ürettiği değerle, geride bıraktığı eserle hatırlanır, öylece yaşar.

Üzeyir benim dostum ve ülkenin çok kıymetli insanlarından biridir.

Çünkü o bunu hak ederek yaşadı.

Nasıl öldüğü pek önemli değil, nasıl yaşadığı önemlidir.

Ben onu o beni hiç mahcup etmedik...

Düşünün, kaç ortaklık konuşulmaya değerdir ki...

BOYUNUN ÖLÇÜSÜNÜ UNUTAN KAYBEDER

Alarko olarak Türkiye'de belli bir notaya gelince dışa açıldık. Bu konuda elbette bir yol haritamız vardı. Her işe girmemeyi, her

çağrıldığımız yere gitmemeyi öğrendik. Mesela Libya'yla hiç işimiz olmadı, çünkü oradaki yönetimin bir tek adamın iki dudağı arasında olduğunu biliyorduk. Libya, tam bir devlet değil, birkaç aşiretin bir araya gelişinden meydana gelmiş, henüz dengesini bulamamış bir toplum. Bu kadar riskleri göze almanın da bir mantığı yok. Çünkü daha az riskli o kadar çok ülkeden davet alıyoruz ki biz de biraz seçici olabiliriz, diye düşündük... Böylece birkaç ülkeye yöneldik. Bunların başında Kazakistan var. Bir diğeri Özbekistan. Üç tane havaalanı yaptık Özbekistan'da. Rusya'da bugün aktif durumdayız. Orada bir şirketimiz var; Mosalarko diye. Moskova Belediyesi ile yarı yarıya ortağız. Hem Türkiye'deki işler hem de dışarıda bu sürüp giden işler Alarko'yu tatmin ediyor ve yeterli. Biz boyumuzu biliyoruz. Her tarafa saldırmıyoruz. Her önümüze çıkan işi illa alacağız diye bir iddiamız, açlığımız yok. Biraz tok satıcıyız diyebilirim.

İnsan geçmişini, geçirdiği süreçleri, o süreçlerde yaşadığı olayları, kendi duygu ve düşünce dünyasını, kendisine verdiği sözleri, oluşturduğu prensipleri sık sık hatırlamalı. Çünkü insanı zamanla bir hırs kaplar ve artık düşünmeden, sadece kazanma refleksiyle hareket eder.

Bu açıdan ben biraz talihliyim, yıllar önce koyduğumuz prensipleri unutmamaya, unutturmamaya çalıştık. Mesela, Türkiye'nin en çok kazanan şirketi olmayalım ama en saygın şirketi olalım kararımız bizi yanlışlardan koruyan bir ilke olarak hep var oldu.

Libya ve benzeri yerlere niye gitmedik sorusuna cevap bu ilkede yatıyor. Saygınlığımıza dayanarak ve onu muhafaza etmek saikiyle Libya gibi riskli ülkelerde görülmemeyi tercih ettik. Burada iki durum var, birincisi bir marka oluşturmak, ikincisi de markayı korumak, sürdürmek ve geliştirmek. Siz birinci sınıf gömlek yapıp da kalkıp Salıpazarı tezgâhında satarsanız, hem marka değeriniz düşer, hem de malınızın birinci kalite olduğuna kimse inanmaz. Unutma-

yın, Vakko Kapalıçarşı'da veya Sultanhamam'da kravat satmıyor... Satarsa Vakko olmaktan çıkar.

BÜYÜKLERİN FRENLERİ DE GÜÇLÜ OLMALI

Gerçek büyük şirketler, felsefesi oluşmuş, "hayır" diyebilme gücüne ve mantalitesine sahip, frenleri güçlü yapılardır. Bunda da felsefe çok önemli rol oynuyor. İnsanın nasıl kendi hırsını frenleme ihtiyacı varsa –ki hırsını böylece dengede tutabilir ve gereksiz risklere girmez– bir şirkette aynıdır. Şirket, kurucularının felsefesine göre riskleri limitliyor ve ona göre gelişiyor.

Unutmayalım ki şirketler de tıpkı insanlar gibidir.

Akıl, heyecan, canlılık, iş yapma ve kalıcılık...

Kalıcılık...

İnsan ile şirket arasındaki farkı da burada vurgulamanın yeri geldi.

İnsanlar fanidir. Gün gelir dünyadan ayrılırlar, ölürler.

Yani insan ölümlüdür.

Ama şirket sonsuz bir ömre sahip olabilir. Eğer temellerini sağlam atarsan, hep canlı kalmaması için bir sebep yoktur. Ama er veya geç bir kaza oluyor ve sıkıntıya girebiliyor o.

Ben biliyorum ki 1200'lü yıllardan, yani 13. asırdan gelen İsveç şirketleri var. İsveç şirketi madencilik yapmak için kurulmuş ve 8 asırdır canlı. Bugün dahi devam ediyor. Bunun sırrı, temellerinin doğru atılmış olması ve profesyonel yönetimi her zaman ön planda tutmuş olmalarıdır. Eğer kurucunun görüşü despotik veya nepotik ise, yani illa oğlu veya yeğeni idareye geçecek, yönetecek diye bir iddiası var ise ve farz-ı muhal, onlar da baba kadar becerikli değil ise o zaman şirketin sıkıntıya girmesine veya batmasına yol açmış oluyor.

Bakın günümüzde ailelere dayalı devletler bile ayakta duramıyor, bir bir devriliyorlar.

Hayatın renkleri ve insanın çeşitlenen ihtiyaçları karşısında, daha da açığı özgürlük ve demokrasi rüzgârları karşısında yıkılıp gidiyorlar. Mısır'ı, Tunus'u, Libya'yı, en son Suriye'yi ve diğerlerini hatırlayın. Bunların bir özelliği de tek tip bir ideolojiye saplanıp kalan devletler olmasıdır. Artık hayata tek tip bir ideoloji ile bakan hiçbir devletin yarına güvenle çıkma imkân ve şansı kalmamıştır. Kendini yenileyemeyen, çağını ileride okuyamayan bütün yapılar yıkılmaya mahkûmdur.

Şimdi burada makro düzeyde bu prensibi de hatırlamış olduk.

Mikro düzeye yani şirketleşmeye gelirsen aynı şey bütünüyle orada da geçerli.

Şirketleşmede aile ağırlığının kontrol edilmesi gereğini hepimiz yeniden düşünmeliyiz.

FİDANLIK

Kalıcılığın ilk adımı, şirket yönetiminde profesyonelleri tercih etmek ve onların önünü açmaktır.

Biz Alarko olarak profesyonelleri seçerken birtakım kriterlerimiz oldu.

Bir defa kurucuların, Üzeyir Garih ve İshak Alaton'un felsefi görüşleri ve öncelikleri... Önceliklerin içinde tabii şirket olduğu için para kazanmak var ama, para kazanmaktan önce saygınlık var. Çünkü yönetici saygın ve itibarlı değilse onun yaptığı işin de saygın olmasını beklemek pek mantıklı değil.

Üst yönetimde olanlar, kısa sürede kurucuların felsefeleriyle o kadar özdeşleşiyorlar ki...

Adam durup dururken özdeş haline gelmiyor. Alarko'nun bugün 58 yıllık bir geçmişi var. Dile kolay, yarım asrı geçmişiz. Biz dışarıdan kendini ispat etmiş, yaşı neredeyse kemale ermiş adamları aramıyoruz şirkete, daha doğrusu bunları almıyoruz. Hep genç,

üniversiteyi yeni bitirmiş insanları almayı tercih ediyoruz. Bir fidanlık olarak görüyoruz onları. Zaten bu yapının adı da fidanlık. Fidanlıkta bu gençler 10 sene kadar bir eğitim görüyorlar. Yani 33 yaşına kadar devamlı bir eğitim görür bizim gençler...

Bu eğitim şemsiyesinin adı AİK.

Yani Alarko İstikbal Kulübü.

Alarko Grubu'na has ve aktif bir programdır. Bu programın içinde genç insanlar, bir taraftan şirketin felsefesiyle daha yakından ilgileniyorlar, bir taraftan da kendi aralarında iletişim kurarak birlikteliğin getirdiği avantajları keşfediyorlar. Yani tek başına çalışmak yerine, birlikte çalışmanın, grup çalışmasının onları ne kadar geliştirebildiğini görüyorlar ve fiziki olarak da bunu yaşıyorlar. Paylaşmayı öğreniyorlar. Bunun yanında onlara hayattan dersler veriliyor.

YEMEK DEYİP GEÇME

Mesela, arada bir yaptığımız etkinliklerden biri: Nasıl kaliteli yemek yenir?

Yemek yemek deyip geçmeyin. Çünkü bu insanlar Alarko şirketleri içinde ilerlediklerinde yurtdışına da davet ediliyorlar veya yurtiçinde başka şirketlerle ilişkileri oluyor. Alarko dışında insanlarla birlikteyken Alarko'yu temsil ediyorlar. Bizi temsil eden adamın da yemek yeme adabının olması bizi yüceltir. Onun için bunu bir sahnede ortaya koyuyoruz. 150-200 kişi bunu izliyor. 4 kişiye de masa kuruluyor. Nasıl servis yapılır, nasıl çatal-bıçak kullanılır; bazı insanların buna da ihtiyaçları oluyor. Herkes her şeyi bilerek gelmiyor ki. Nasıl şarap seçilir, nasıl garsonla konuşulur, nasıl hanımın iskemlesi tutulur, centilmenlik... Hayatın pratik detayları burada tatbikidir. Bunları askeri okullarda, özellikle Dışişleri Bakanlığı'nda iyi yapıyorlar. İster devlette ister özel şirkette

olsun, insan hem kendini hem de çalıştığı kurumu temsil ediyor. Ben bunu çok doğru buluyorum, çok iyi bir metot ve bu yapılmalıdır, çünkü böylece insanlar daha kaliteli bir şirkette çalıştıklarının ispatını da beraberlerinde götürüyorlar.

PROFESYONELLERDEN BEKLENTİ

Bizim profesyonellerden beklentimiz, kurucu felsefeyi kavrama, paylaşma ve daha ileriye götürme, kişiliği ve tarzı ile saygınlığa ve kalıcılığa katkıda bulunma, yaşadığı dönemi ve sonrasını yakalayabilme, sorunları hızla kavrama ve çözme yeteneği, fırsatları ve riskleri önceden görüp hesaba katabilme... Çünkü o sadece iş üretmeyecek, strateji de üretecek. Bir taraftan mevcut işi sürdürecek, bir taraftan da işi geliştiren öncü olma rolünü yüklenecek.

Bu tür insanlar biraz tecrübe, biraz bilgi ve büyük ölçüde sezgi ile seçilirler. Sen adayları görürsün ve bu o, aradığım yönetici dersin...

Bizde herkesin kendini ifade etme, yükselme şansı vardır.

Mesela, senede bir politika toplantılarımız oluyor. Yıl biterken yapıyoruz ki, sonraki yılda şirket politikası değişikliği beklenebilir diye. Herkes fikrini söylüyor. Ayrıca 3-4 senede bir arama konferansı organize ediyoruz. Şehir dışında bir yerde kendimizi izole ediyoruz. Orada şirketin üst yönetimi takriben 50-60 kişilik bir grup, aklına gelen her şeyi tartışıyor.

Tekrar döneyim Alarko İstikbal Kulübü'ne, bu genç insanlar, şirketle özdeşleşirken aynı zamanda şirketin müşterek inançlarına, değerlerine sahip oluyorlar ve onlarla birlikte gelişmenin ya avantajını yaşıyorlar veya aynı zihniyet içinde olamayacaklarını fark edebiliyorlar. Bizimle birlikte yürüyemeyecek olanlar zaten kendilerini açığa çıkarıyorlar ve ayrılıyor. Uyumsuzları, kavgacı olanları, sabırsızları, kendini kontrol edemeyenleri, bencilleri istemiyor şirket...

Kalanlar, yükselerek muhtelif şirketlerimize dağıtılıyorlar. Bizde 22 tane şirket var, o şirketler içinde daima yer vardır. Yeter ki, iyi bilinsin, o yer iyi tarif edilsin ve aradığı insan belli olsun.

YETENEK YETMEZ

Ben hırçın insanlarla çalışamam.

İnsan biraz hırslı olmalı ama hırsını kontrol etmesini de bilmeli.

Kontrol edilemeyen her şey insan için tehlikelidir.

Sonuç alsın da nasıl alırsa alsın zihniyeti uzun vadede hep kaybettirir.

Yani tek başına yetenek geçer akçe değil.

Zararlı bir hırsa, etrafı rahatsız edecek hırsa sahip olanları da tabii aramızda barındırmayız. Biz şirket olarak barıştan yana bir zihniyete sahibiz. Yani şuna inanıyoruz ki, önüne çıkan bütün problemleri halletmenin yolu, barış içinde tartışmak ve bir neticeye varmak. Kavgayla veya mahkemelerde sürünerek problemleri çözme taraftarı değiliz.

Bütün bunları somutlaştıralım. Güzel bir örneğimiz var: Ayhan Yavrucu.

Yavrucu, Develi'de doğdu, Kayseri'nin bir kazasıdır. Mülkiye'yi bitirdi, hesap uzmanı oldu. Maliye Bakanlığı'nın parlak gençlerinden biri. Tam Avrupa'ya gönderilmek üzereydi, bilgisini artırması için. 26 yaşında tesadüfen bizim o zamanki mali işler uzmanımızla tanıştı. Mithat Benhayim, adamın adı. Yaşlanmıştı ve genç bir adam arıyordu bizim şirket için. Ayhan Bey'le tanıştı ama onun hiç aklında yoktu devleti, hesap uzmanlığını bırakıp özel sektöre geçmek. Fakat bizleri Üzeyir Bey'i ve beni tanıdıkça fikir değiştirmeye başladı. Sonra Mithat Bey ona resmi teklifi yapınca da birkaç gün düşündükten sonra kabul etti ve bize mali işlerde uzman yardımcısı olarak başladı. Yani en alt düzeyde başladı, zamanla bizimle büyüdü,

zihni açıldı, tecrübe kazandı. Bizim felsefemize ne kadar inandığını, aynı prensiplere, kıymetlere, aynı motivasyonlara sahip olduğunu gördü. Öyle ki zamanla yükselerek nihayet şirketin bir numarası haline geldi. Ayhan Yavrucu bugün Alarko Holding'in CEO'sudur.

Demek ki, biz bir insanı en alt düzeyden alıp, eğitip bize uygun bir felsefe sahibi yapabiliyoruz...

2011 yılında, Türk ekonomisinde yer alan şirketlerin birinci yöneticileri arasında yapılan bir yarışmada, Ayhan Yavrucu Türkiye'nin en iyi CEO'su olarak seçildi. Bu, Alarko çalışanlarının paylaştıkları bir gurur kaynağı...

EN BÜYÜK SERMAYEM

Başka şirketlerin çok yetenekli, iyi yetişmiş üst düzey yöneticilerinde hiç gözümüz olmadı. Beğendiğimiz çok insan var, ama hadi bize gelsin, transfer edelim şeklinde bir düşüncemiz olmadı. Peşinen inandığımız bir şey var: Muhakkak ki dışarıdan üst düzey yönetici olarak gelen kişiyi bünyenin kabullenmesi zordur. Etrafındakiler onu yaşatmamak için ellerinden geleni yaparlar. Bu, hep var olan insan zafiyetidir. Üst düzeye dışarıdan gelen bir insan aynen bir insanın vücuduna verilmeye çalışılan yapay organ gibidir, dirençle karşılanır.

Çünkü yöneticinin aynı zamanda lider vasıflı olması lazım. Lider kolay olunmuyor, kolay kabullenilmiyor. Siyasette de böyle. Kemal Derviş örneğini hatırlayın, o bile dirençle karşılandı ve çekip gitmek zorunda kaldı.

İnsan kendinden olmayana, o ortamda yetişmemiş olana direnç gösteriyor. İnsan zafiyeti bu fenomeni ortaya çıkarıyor. Şirketlerde de böyle, politikada da böyle, bürokraside de böyle. Her yerde üst düzey ve bazı özel haklarla getirilen bir insan patronun kızı veya oğlu bile olsa onu orada yaşatmıyorlar.

O halde şirket yönetmek demek aynı zamanda insanların psikolojilerini de yönetmek demek. Bundan hiç şüphe yok, zaten bir şirketin gelişmesinin temelinde felsefe var. Ben bütün yöneticilere, patronlara her fırsatta tavsiye ediyorum, muhakkak felsefe okuyun, diyorum. O zaman insana başka açılardan da bakabilirler.

Benim en büyük sermayem çalışanlarımdır. Onlar şirketi zenginleştirdiler, biz de Alarko ailesi olarak onların haklarını gözettik, mutlu olmaları için gayret gösterdik, uzun bir zamanı birlikte yaşadık ve huzurlu bir ömür geçirdik.

EMPATİ YETENEĞİ

Ben bir şirkette herhangi bir kademede çalışan biri olsam, patronun, hissedarların, CEO'nun bütün açıklamalarını, gazete ve dergi röportajlarını, satır aralarını, hatta söylediklerinden söylemediklerini de okurum. Bu da iyi bir eğitim ve paylaşma sürecidir. Bunun başka türlüsü zaten düşünülemez. Onun için insan karakterine uygun bir platformda düşünmek lazım her zaman. Zaten başarının bir anahtarı da insan karakterine uygun çözümler üretmek. İlla da kendi inancına uygun bir çözüm üretmeye kalkma, çünkü karşındaki adam senin gibi düşünmeyebilir.

İnsanın kendini karşıdakinin yerine koyması zor ama önemlidir. Başarının vazgeçilmez şartlarından biri empati. Çünkü karşındakinin nasıl düşündüğünü önceden tahmin etmeye çalışıp ta başarılı olursan, onun beklentisi yolunda bir çözüm üretirsin. İşi ve ilişkiyi kolaylaştırmanın ötesinde işi çözersin. Anahtar orada. Onun için empati şarttır.

Her insan farklıdır, kimse bilgi ve birikim, duygu dünyası itibariyle birbirinin aynı değildir. Herkesin gidebileceği yer de farklıdır. Paralellik olsa da farklılık hep vardır. İnsanı tanıyarak, bunları bilerek yola çıkmak ve birlikte yol almak gerekir. Patron sadece isteyen

değildir, patron aynı zamanda kolaylaştıran, insana hedef gösteren ve bilgi ve tecrübesini aktararak anlam katan lider olmalı...

İNSANI GÖZÜNDEN ANLARIM

Hayatta çok şey öğreniyoruz, pek çok zorluğu aşıyoruz, pek çok insanın yapamayacağı işleri de yapıyoruz, ama bence meslek sahibi, servet sahibi olurken insan insandan uzaklaşmamalı, insanı anlama melekesi gelişmeli.

İnsandan anlayan insan olmak lazım.

Biliyor musunuz ben birisiyle tanıştığım da ilk neye dikkat ederim?

Gözlerine...

Gözlerinin içinden ruhunu okurum ve bunda usta oldum diyebilirim.

Ben, bir şey olacak adam ile bir şey olmayacak adamı artık ayırt edebiliyorum.

Nasıl mı?

Çok basit, gözlerine ve yüzüne bakıyorsun ve bazılarında gözünün içinde bir pırıltı görüyorsun. Bazılarının ise ışığının söndüğünü görüyorsun. Herkesin gözünde ışık vardır, ama bazılarında sönmüştür, bazılarında da hâlâ parlar. Işığı sönmüş insan kendinden vazgeçmiş insandır. Kendinden vazgeçmiş insanın da kimseye faydası olmaz...

Varlık Vergisi'nden sonra babamın gözlerinde ben hiç ışık görmedim. Varlık Vergisi o ışığı alıp götürdü... Babamın bu olumsuz hali benim için beklenmedik bir şekilde tecrübeye ve avantaja dönüştü, hem çevremde hem de kendimde hep o ışığı daha da parlak tutmaya çalıştım. Işığını yitirmiş insanlara karşı hep duyarlı oldum, acaba yeniden kazanabilirler mi, diye uğraştım.

Başarılı olduğum örnekler de çok var...

Yanıldığım da oluyor ama...

Bazen kendimi kandırarak bakıyorum, belli ki adamda o iyilik, dürüstlük, şeffaflık yok, ama yine de bir şans verelim diyorum. Fakat bu hallerde hep hayal kırıklığı yaşıyorum.

Çünkü insan gerçeği değiştiremiyor, bir adam iyi değilse, sen iyi görmek istesen de o değişmiyor.

HER ÇEŞİT İNSAN GELİYOR

Bana envai çeşit insan gelir.

İş arayanlar, parası olup da yatırım alanı tespit edemeyenler, ailesiyle sorunu olanlar, psikolojisi bozulanlar, patron babasının baskılarından sıkılanlar, hayatına hâlâ bir yön çizememiş olanlar, küçük sularda boğulanlar, kendini dinleyen bir kapı arayanlar.

Bir de fikir teatisi için gelenler var, dostluk için gelenler var. Projelerini paylaşanlar var. İyi bir iş yapmış geliyor, anlatıyor, tecrübesini ve heyecanını paylaşıyor.

Bir de boşuna üniversite okumuş gençler geliyor, hiçbir hedefleri yok, özgüvenleri kırılmış...

Ben burada çok trajedi ile karşılaşıyorum.

Çoğu yürümeyen ortaklıklarla ilgilidir.

Az da olsa bazıları da gelip bana mesaj vermek ister, akıl verenler de çıkar; açıklamalarına, sözlerine, ilişkilerini dikkat et diye.

Onları dinler gibi yaparım ama önemsemem...

Halbuki ben öyle güç odaklarının önem vereceği, onların ilgi alanına giren biri değilim. Beni önemli gören adam, kendimle ilgili önem verebilir. Benim pozisyonum çok önemli bir pozisyon değil ki...

Tecrübeden yararlanmak isteyenlere kapım hep açıktır.

Olumlu ve olumsuz taraflarıyla benim hikâyemde herkesin alacağı bir ders vardır.

Bu tecrübeye, bu hayat yolculuğuna artık bana verilmiş bir hediye olarak bakıyorum.

Eğer gözün biraz açıksa ve görüp aradaki farkı da idrak edebiliyorsan, o zaman sen insan sarrafı oluyorsun demektir.

Bu da biraz "âkil adam" olma yoluna girmek demektir.

Varmak istediğin yer neresi derseniz, hem başarılı hem de saygın, aynı zamanda da âkil bir insan olarak bilineceğim yerdir derim.

Kendimi bulduğum yer...

KÖTÜ ADAM

Çalışanın işine son veren, seninle artık çalışamayacağız, yolumuz burada bitiyor, diyen insan kötü adamdır. Hayatın vazgeçilmezidir bu ve birileri o "kötü adam" rolünü üstlenmelidir.

Bu çok önemli bir noktadır ve hep içimi acıtır.

Benim çocuklarımı yönetici yapmak istememdeki esas sebep buradadır.

Ben biliyorum ki ne oğlum Vedat ne de kızım Leyla insan kovamazlar. Çünkü ben onların bunu yapamayacaklarını biliyorum.

Açık açık söylüyorum, ben çocuklarımı böyle bir şeyden uzak tutmak istedim, onları bu sıkıntılı durumdan kurtarmak istedim. Bunu onlara olan sevgimden yaptım ve çocuklarımı adam kovma durumuna sokmak istemedim. Çünkü ben kendimi tanıdım ve ben adam kovamayan bir adam olarak kendimi tarif ettim.

Ben adam kovamıyorum, bunu çocuklarım da yapamazlar.

ADAM KOVMASINI BİLMİYORUM

Ben hiç adam kovmadım. Denemedim bile. O kötü rolü oynayacak hep başkaları vardır. Bana gelip sorulan çok adam oldu, "Biz bu adamdan hoşnut değiliz. Bu adamı işten ayırıyoruz, haberiniz olsun," dediler. Ben de istisnasız hepsine evet dedim. Çünkü bir adam eğer yönetimdeyse, ona yönetim görevini verdiysem, ona gü-

vendiysem ve o adam bana bir gün gelip de "Ben şu adamı işten çıkarmaya karar verdim, haberiniz olsun," veya "Onayınızı istiyorum," dediği zaman, eğer ona onay vermez isem bu durumda "Sana onay vermiyorum, sen git," demem lazım. Bu duruma da hayatımda düşmedim.

"Ben insan kovamam," dedim ama burada benim tanıdığım, sevdiğim bazı insanları da işten çıkardı profesyoneller...

Bütün bunları bana bilgi vererek ve gerekçelerini aktararak yaptılar.

Arada hep bir perde olsa da psikolojik olarak zor bir durum, yıpratıcı bir şey.

Daha zoru ve daha yıpratıcı olanı, senin doğrudan doğruya adamı kovmak mecburiyetinde olmandır.

Adam kovmak çok kötü bir şey.

Rol de olsa Leyla ve Vedat'ın "kötü adam" olmalarını, adam kovma durumuna gelmelerini istemedim.

Maalesef şirketlerde adam kovma çok natürel, çok doğal bir şeydir.

Çünkü hiç kimseyi kovmuyorsan o şirket baştan batar. Ağacın dallarının her sene budanması gibi... Ağaç budama şirketlerde de var, her sene. Ama ben ağaç budama makasını elime almak istemiyorum.

Ben kolay kolay insan değiştiremem zaten.

İyi günlerde de, kötü günlerde de insanları desteklerim.

Artık kötüyü görmek istemiyorum.

ADAM KOVAMIYORSAN ADAM DA ALAMAZSIN

Şirkette adam kovma yetkim olmadığı gibi adam alma hak ve yetkim de yok. Alarko benim, istediğimi yaparım, istediğimi istediğim yere alırım demedim hiç. Çünkü yıllardır bu işin dışındayım.

Çünkü hep profesyonel yoluyla yürüdüm. Bana gelen birini de onlara yönlendirdim, referans oldum ama son kararı ben değil profesyoneller verdi. Bazen, bana rağmen, gönderdiğim kişiyi yeterli bulmadılar ve işe almadılar...

Haklılar, yükü adamlar çekiyor, sorumluluk onlarda.

Kendime dedim ki:

Adam kovamayan adam da alamaz.

Bana ulaşmak kolaydır. Hiçbir zaman önüme set çekmedim.

Bir özelliğim daha var: Kim bana bir mesaj atarsa muhakkak cevap veririm. Geciktirmem, makul bir süre içinde arayanlara dönerim.

Benim bu halim profesyoneller için bazen sıkıntı oluşturur...

KOÇ'LA ORTAKLIK

İş dünyası biraz sürprizlerle dolu.

Bazen çok güvendiğin projeler senin en büyük hüsranın oluyor.

Biz de bunların pek çok örneğini yaşadık.

Başarı ile başarısızlık arasında ince bir çizgi var. Onu görmek gerekir.

Teklifler, ortaklıklar da hep sürprizdir, çoğu beklenmedik zamanlarda gelir.

Galiba 1975 yılıydı, bir gün Vehbi Koç geldi ve bir ortaklık teklif etti. O zaman Vehbi Koç İzocam diye bir fabrika kurdu, Avusturyalılarla beraber ve izolasyon malzemesi yapıyordu. Piyasada çabuk tanınması ve hemen satılması için Vehbi Koç, çok akıllı bir yol izledi. İyi bir pazarlama yapabilmek için, İzocam'ı ayrı, pazarlamasını ayrı düşündü.

Çünkü malı imal etmek başka, malı tatbik edip satmak başka.

İzocam'ın reklamını hatırlayın, katlar arasında koşan bir adam var, bağırıyor: "Yöneticimiz uyuyor mu?" İzocam geliyor ve ev ısınıyor. Herkes memnun...

Bir de "göğü ısıtamazsın" sloganı vardı.

Güzel bir reklamdı.

Halk hızla idrak etti ki evi izole etmek lazım. Hepimiz gördük ki izolasyon işi çok iyi bir fikir. Yani Vehbi Koç faydalı bir iş yaptı İzocam'ı başlatmakla. Vehbi Koç, Alarko ve Viktor Bali üç ortak Tek-İz isminde bir şirket kurduk. Bali'yi alma sebebimiz, Perşembe piyasasının en saygın tüccarı olmasıydı. Herkes ondan mal alırdı. Biz üreteceğiz, o da perakende satacaktı. Haklıydı Vehbi Koç bu fikrinde, çünkü biz bunu hakikaten iyi tanıttık. Hatta öyle ki, İzocam daha başta imalata ve satışa başladı. Bu ortaklık çok başarılı oldu. Ta ki 2005 yılına kadar tam 30 sene sürdü.

Biz ortaklıktan hiç korkmadık. Çok ortağımız oldu. Mesela Carrier diye bir Amerikan şirketi ile muhteşem, çok saygın bir ortaklık kurduk. Enerjide Alman ortağımız vardı, başı belaya girdi Rusya'da. Çok para kaybetti. Hisseleri bize geri sattı. Ayrıca Meram diye bir şirket satın aldık özelleştirmeden. Orada da Cengiz İnşaat bizim ortağımız. Bir ortaklığımız daha var Norveçli bir şirket, Leroy diye. Onlarla somon işi yapıyoruz ve çok mutluyuz.

Bütün ortaklıklarımız yarı yarıyadır...

Yüzde elli elli...

Dolayısıyla eşit sorumluluk...

Eşit güçle ve aynı yönde arabayı çekeriz. Kimse öbürünün ayağına basmıyor.

Çünkü ortaklık tecrübesi çok önemli.

Bizde ortaklığın hem tecrübesi hem de doğru bir felsefesi var.

ALARKO İFLASIN EŞİĞİNDE

Büyük denizlerde büyük dalgalar olur. Bu dalgalar kimilerine güç katar kimilerine darbe vurur, kimilerini de yutar. İş dünyası deniz gibidir, açıldıkça hesap etmediğiniz faktörler de devreye girerler. Ülkenin, dünyanın yaşadığı süreçler sizi de etkilerler.

1974 yılında Alarko bir kriz yaşadı ve iflasın kıyısına geldi.

Ağustos ayıydı, muhasebe müdürümüz piyasadan topladığımız senetleri, İş Bankası Topçular Şubesi'ne gönderiyor. Onlar da hesabını yapıyor ve senet hesabında bizi kredilendiriyorlar. Senet karşılığı kredi almışız ve hesapta da paramız var. Cuma günü öğleyin muhasebe müdürümüz bütün alacağı olan şirketler adına çekleri hazırlıyor, 25-30 tane çek. Yardımcısına bırakıyor çekleri ve gelen firmalara bu çekler dağıtılıyor. Adamlar da çekleri alıp bankaya gidiyorlar. Bankanın müdürü cuma günü öğlenden itibaren tatile çıkıyor, bizim muhasebe müdürü de tatile çıkıyor. İki önemli adam, ikisi de yok. Çekleri almış olan adamlar bankaya gidiyorlar, banka memuru bizim cari hesaba bakıyor, hesapta para yok. Çünkü senetler karşılığı alınmış kredi, senet hesabında duruyor, yani hâlâ cari hesaba aktarılmamış para. Memurun da hiç aklına gelmiyor bu durum. Haliyle var olan parayı göremiyor ve bizim müşterilere verdiğimiz çeklerin arkasına "karşılığı yoktur" diye yazıyor, bir de mühür basıyor.

25 tane çek işlem görüyor ve bizim de haberimiz yok.

KARA LİSTEDEYİZ

Pazartesi sabahı işe geliyoruz ki bir sürü adam telefon açıp diyorlar ki:

"İshak Bey sizin çek karşılıksız çıktı, şimdi ne yapacağız?"

Bu benim hayatımda duyduğum en kötü cümlelerden biri...

Bu bizim hikâyemizde fevkalade önemli bir olay.

Pazartesi sabahı "Alarko'nun çekleri karşılıksız çıktı" cümlesi piyasada saman alevi gibi yayılıyor.

Halbuki senet hesabında paramız var, ama cari hesaba bankanın hatasından dolayı geçmemiş. Bırak bunu bir yana, daha da felaketini yaşıyoruz, İş Bankası da gereken tedbiri zamanında almıyor ve salı günü bu tablo Merkez Bankası'na yollanıyor ve Mer-

kez Bankası'nın bülteninde "Alarko Kollektif Şirketi'nin çekleri karşılıksız çıkmıştır" diye yayınlanıyor. Böylece kara listeye geçiyoruz. Halbuki sorunu duyduğumuz o pazartesi günü tedbir alıyoruz, kendi rezervlerimizi de harekete geçiriyoruz. Çeki getirene hemen ya nakdini veriyoruz ya da isterse yeni bir senet veriyoruz.

Buna rağmen bankadaki olayların önüne geçemedik.

Felaket üstüne felaket yaşıyoruz.

BATSIN BÖYLE BANKACILIK

Korkunç bir bürokrasi var ve aynı zamanda da ben bu olayda bir kötülük hissediyorum, fakat en büyük kötülüğü Türkiye'nin en büyük bankalarından birinden yedik. İş Bankası değil başka bir özel banka. Oradan kredi almıştık. Banka şube müdürü geliyor pazartesi öğleden sonra, diyor ki:

"Ne oldu İshak Bey, sizin çekler karşılıksız çıktı?"

İzah ediyorum adama.

"Sen de bankacısın. Senet karşılığı hesapta para var. İstersen telefon et sor. Öbür tarafa geçirmemiş memur, hata etmiş. Bir hatadan dolayıdır, yoksa biz sağlamız ve paramız da var..."

Müdür, hiç beklemediğim bir cevap veriyor:

"İshak Bey, bizim genel müdürlük karar verdi. Bu durumda biz bütün kredimizi çekeriz. Yarın öğleden sonraya kadar, kredinizin hepsini kapatmanızı istiyoruz."

Adam sanki fırsat bekliyormuş...

Korkunç bir şey...

Banka müdürü ile kavga ettim ve ona çok ağır bir laf söyledim, şunu da ekledim:

"Eğer bu tutumunuz, bir Türk bankacılığı tutumu ise batsın Türk bankacılığı..."

Adam restini çekti ve dedi ki:

"Yarın öğleden sonraya kadar, bütün kredinizi tamamen kapatıyorsunuz ve nakit bekliyoruz sizden..."

Moralim çok bozuldu, miktar ne hatırlamıyorum, ama ertesi gün öğleden sonra hesabını kapatık kendimizi de felaket bir sıkıntıya sokarak. Çünkü bütün nakdimizi verdik.

O banka Türkiye'nin büyük holdinglerinden birinindi, demek ki bunu fırsat bildiler ve bizi bitirmek istediler.

Belki de bizi kendilerine rakip görüyorlardı.

Halbuki onlar dev, biz cüce...

MÜŞTERİYİ "İNEK" GÖRENLER DE VAR

Neyse ki adama içimden geçenleri sansürsüz bir şekilde söylüyorum.

Söylediklerimi Üzeyir Garih de duyuyor. Sonradan odama girip beni eleştiriyor:

"Yahu, gereği var mı? Zaten başımız belada, bir de adama hakaret ediyoruz... Başımızı daha büyük belaya sokuyorsun."

Üzeyir haklı ama ben de kendimi tutamıyorum.

O anda itibarsızlaştırıldığımızı düşündüm.

Çünkü hakikaten hep buna inandım ki bazı Türk bankaları gaddar oluyorlar. Hiç müşterinin derdiyle ilgilenmiyorlar. Türk bankalarının çoğunda böyle kötü bir tutum var. Müşteriyi sadece kredi verilip daha sonra sağılacak bir inek olarak görüyorlar. Bankanın gözünde müşteri, sağılması mubah bir inek olarak görülüyor.

Maalesef bu eski yıllarda böyle olduğu gibi, bugün de çok farklı değil.

1970'lerde böyleydi, bugün de böyledir.

Bu bankalar çok kârlı, ama prensipleri yok bu tür bankaların.

Yani, ülkenin genel ekonomisine müspet katkıları sadece parasal olabiliyor, yoksa felsefi bir katkıları yok.

Saygınlıklarını hiç sorma, ilgili değiller...

GÜÇLÜ OLSAN DA TEHLİKE HEP YAKININDA

Bu kriz iki sene sürdü, bizi çok hırpaladı. Gıdım gıdım iyileştik. Çok dikkatli davrandık. Birçok atılımı ileriye bırakmaya mecbur olduk, çünkü kendimizi tehlikede hissettik. İş Bankası'nın korkunç iki hatası oldu, hem bizi sıkıntıya soktu hem de Merkez Bankası'na bülten yolladı. Sanki sabotaj yaptı İş Bankası'nın o günkü karar vericileri.

Beklenmedik bu hadiseden de biz bir ders çıkarttık...

Ne kadar sağlıklı ve sağlam olursan ol, yine de her an bir tehlikeyle karşılaşabilirsin. Onun için daima temkinli olacaksın, nakdini yüksek tutacaksın, gereksiz risklere girmeyeceksin, borcunu asgaride tutacaksın...

Bu yara öldürmedi bizi, daha kuvvetli kıldı...

Yani senin gerçek nakit rezervin, asıl gücün o...

Bunu yaşayarak öğrendik.

Ondan dolayıdır ki, çok kişi bizim üç ayda bir verdiğimiz bilançolarımıza bakar ve şaşkınlıkla, "Yahu, Alarko ne biçim bir şirket ki devamlı olarak büyük nakdi var. Borcu yok ve nakdini kullanmıyor," derler.

ÖLDÜRMEYEN YARA BÜYÜTÜR

İnsan musibetlerden çok şey öğreniyor.

Şimdi iyi ki o 1974 yılı krizi olmuş diyorum. İyi ki böyle bir kriz yaşadık. Yoksa Alarko böyle sağlıklı gelişmeyecekti...

Bu olay bize kendi gücümüzün sınırlarını öğretti.

Bir de, bizim dışımızdaki faktörlerin gücünü ve bizi hangi durumda ne kadar etkileyebileceklerini...

Öğrendik ve bir daha o hastalığa yakalanmamak için tedbiri hiç elden bırakmadık. Tabii ki tedbirlerin de sürekli yenilenmesi gerekiyor...

Akıllı insanlar, akıllı şirketler aynı hatayı iki kez yapmazlar.

Akılsız insanlar, akılsız şirketler ise hatada ısrar ederler.

Hayat ders almakla geçiyor.

Pek az insan öğrenmeye açıktır, çoğu ezberler. Ezberler ise bütün zamanlar için geçerli değildir. Ezberi çok olanın yeniden ve yeni şeyler öğrenmesi pek kolay olmaz...

Çok insan tanıdım, bizim yaşadıklarımızdan daha büyük olayları yaşadığı halde hiç ders alamadılar.

Bu, bence daha büyük bir felakettir.

Zaaflarını bilen insanlar, şirketler nereye yığınak yapacaklarını da bilirler.

İşte şirket kimliği ya da şirket felsefesi dediğimiz şeyler bunlarla oluşuyor.

Biz o gün bu gün bankalarla temaslarımızda hep azami kontrol prensibiyle hareket ettik. Çalışacağımız kurumların zihniyetlerine de bakmaya başladık. Sonraki yıllarda ufak tefek krizler de yaşadık ama en çok aklımda kalan kriz bu oldu, çünkü iki sene boyunca, biz piyasada "sallantıda şirket" olarak görüldük ve bunun yükünü çekmek çok zor oldu.

Öyle ki iki sene boyunca muhasebedeki yetkileri kaldırdık, tüm şirketin çeklerinin imzasını ben attım.

Hazırlıksız yakalanan krizler hem finansmanı, hem şirketin geleceğini hem de patron, yönetici ve öteki çalışanların psikolojilerini olumsuz etkiliyor.

O süreçte yaşadıklarımızın bizde nasıl bir psikolojik baskı oluşturduğunu hâlâ hatırlıyorum. Tedbir diye diye gece gündüz birbirine girdi, uykularım kaçtı...

Şunun farkına vardım ki ben kolaylıkla yara alabilen bir adamım.

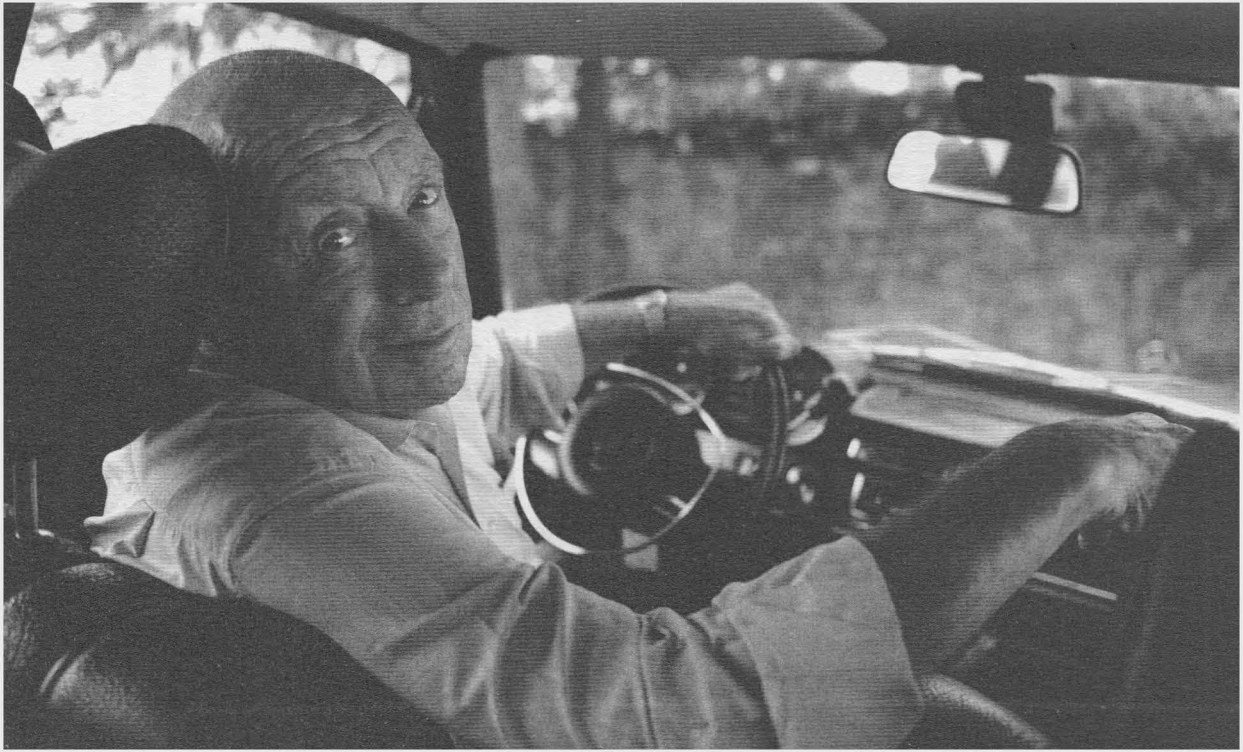
Çünkü bir banka memurunun hatası beni böyle bir duruma düşürebiliyor.

Demek ki ben çok zayıfmışım...

BÖLÜM

6

HEDEFE VARMAYA AZ KALDI, YORULDUM DİYE BIRAKMA

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, Ekim Sonu/2012

1968 Model Mercedes 280 S.
Emekdar arabam.. 44 senedir
bana hizmet ediyor...

Hafta sonları, arada bir, kısa
mesafeler içinde onu gezmeye
götürürüm.. Hep genç ve dinç
kalsın, unutulduğunu düşünmesin
diye...

BÜROKRASİYİ DÜŞMANLIK ÜZERİNE KURMUŞLAR

Biz prensip olarak hep uyumlu, diyalogdan yana, agresif davranmayan bir strateji uyguladık. İş dünyası, kamuoyu, medya, devlet ve bürokrasi ile iyi bir ilişki, iletişim kurmayı tercih ettik. Bunda da büyük ölçüde başarılı olduk.

Başarısız olduğumuz örnekler de elbette var.

90'lı yıllar.

Başbakan Necmettin Erbakan.

O zaman bir yatırım teşebbüsümüz oldu. İsveçli bir şirket de ortak olarak gelmek istedi. Klima ve ısıtma üzerine yeni bir fabrika kuracağız. Ankara'ya gittik, yani bürokrasiye müracaat ettik; bize bir lisans verin, sermaye ithal edeceğiz, dedik. İlgili müdür, memur, yüzüme baktı ve güldü. Sordum:

"Neden gülüyorsunuz?"

Cevabı gülmesinden kat kat anlamsızdı:

"Bu talebi bizim kabul etmemiz mümkün değil..."

"Neden?"

"Çünkü yabancı sermaye Türkiye'nin kanını emer."

"Allah Allah... Türkiye'nin kanı nerede akıyor ki nasıl emilir, bunu ben bilmiyorum, bunu bana bir anlatın?.."

Müdür sadece güldü, cevap bile vermedi. Yazımı geri verdi ve dedi ki:

"Bunu hiç işleme koymuyorum. Biz yekten reddediyoruz..."

Elimiz boş, büyük bir hayal kırıklığı içinde döndük.

Türkiye'nin bürokrasisi 2000'li yıllara kadar düşmanlık üzerine kuruluydu. Yalnız askeri, yani silahlı bürokrasi değil, sivil bürokraside de böyle çarpık bir görüşü vardı. Yani herkes bize düşman tezi her yerde kabul görüyordu. Düşmanlık üzerine kurulu bir sistem pek sağlıklı kararlar alamaz. Evet, ülkelerin düşmanları ve dostları vardır. Biraz da dostunu ve düşmanını sen üretirsin. Düşman konsepti hangi ülkede hâkimse o ülke içe kapanır, fakirleşir, demokrasi ve özgürlük ortamına yelken açamaz. Merkeze yerleşen bürokrasi, derin devlet o ülkeyi istediği gibi yönetir, istediği maceralara sürükler.

Türkiye'nin fakirliği bu psikolojiden ve bu zihniyetten kaynaklanmıştır.

İyice anlaşılsın, bir kere daha vurgulamak lazım;

Türkiye'nin fakirliği zihniyetindedir. Türkiye bu akılsız strateji ile yıllarca kendini yalnızlaştırmakla kalmadı, daha da önemlisi kendini fakirleştirdi. Bunu artık herkes görmeli; Türkiye'nin fakir kalmasının gerisinde bu düşmanlık duruşu var.

ÖĞRENCİLERE DEDİM Kİ

Ankara, bürokrasi demişken yine oradan devam edelim.

Yine 90'lı yıllar. Ankara şube müdürüm, aynı zamanda Rotary Kulübü'nün de başkanlığını yapıyor. Türkiye Rotaryleri olarak bir etkinlik yapıyorlar ve Türkiye'nin dört bir tarafından lise son sınıfta okul birincisi ve ikincisi olan öğrencileri davet ediyorlar Ankara'ya. Böylece oraya Türkiye'nin en parlak gençleri geliyor, üç günlük bir seminer yapıyorlar. Bana da kapanış konuşması yapma daveti geliyor.

Ben kürsüdeyim, karşımda üç yüz civarında genç var, dinliyorlar.

Onları ne kadar önemsediğimi anlattım ve dedim ki:

"Savunmaya ayırdığımız paranın bir kısmını eğitime verebilirsek sizin gibi gençler çok daha hızlı bir şekilde yetişecekler ve Türkiye'nin ekonomisine daha büyük katkınız olacak. Buradan yetkililere sesleniyorum: Elimizdeki paralar kısıtlı olduğuna göre bizim ödediğimiz vergilerden savunmaya ayrılan para biraz azaltılsın, eğitime daha çok para verilsin ki Türkiye'nin ekonomisi gelişsin..."

Bir adım daha attım, dedim ki: "Askeriyeye ayrılan o devasa bütçe denetlensin."

Salonda çıt yok, cılız bir destek bile yok. Hatta sözlerim biraz tuhaf karşılandı.

Yani savunmaya ayrılan paranın azaltılmasını isteyen aykırı bir "öteki" adam, o zamana kadar duymamışlar, çünkü herkeste biraz da asker korkusu var. 1980 darbesi sonrası...

NE YANİ, TÜRKİYE SAVUNMASIZ MI KALSIN?

Ne yani, Türkiye savunmasız mı kalsın, der gibi bakanları görüyorum...

Kalabalıktan bir genç elini kaldırdı, ayağa kalktı ve dedi ki:

"İshak Bey, ben sizi tam anlayamıyorum bu mevzuda, çünkü Türkiye'nin bütün etrafı düşmanla çevriliyken siz nasıl böyle 'savunmaya daha az para ayıralım' diye bir teklifle gelebilirsiniz ve bizi tehlikeli bir duruma sokarsınız?"

"Ben bir teşbihle geleyim, belki o zaman anlayacaksın," dedim... "Yedi katlı bir apartman düşün, her katta iki daire ve toplam on dört aile yaşıyor. Bu ailelerin birbirleriyle ilişkileri var. Bazıları dostane, bazıları az dostane, fakat apartmanda bir aile var ki diğer on üçüyle de kavgalı. Bir tek aile diğer on üç ailenin hepsiyle kavgalı."

İtiraz eden gence dedim ki:

"Sence burada bir sorun var mı?"

"Var..."

"Kim hatalı, sen kabahati kimde ararsın, on üç ailede mi, herkesle kavgalı o tek ailede mi?"

Cevap yok...

Dedim ki:

"Tek bir aile hepsiyle kavgalı. Fakat hepsi kötü olamaz ki. Aralarında bazı iyileri olsa gerek. Demek ki, bu aile geçimsiz... Bizim durumumuz da öyle. Bizim de 90'lı yıllara kadar etrafımızda herkes düşmandı. Rusya, Bulgaristan, Yunanistan, Suriye, Irak, İran, Ermenistan öyle... Peki, etrafımız hep düşman. Ama belki de düşmanı isteyen biziz. Düşün bir an için..."

DÜŞMANLARLA YAŞAMAK

O zamanki yaygın politikanın sloganı "etrafımızın düşmanlarla çevrili olduğu" cümlesiydi.

Biz etrafımızda hep düşmanlar gördük...

Militarist bir zihniyetin, bilinçli bir düşman yaratma ve komşuları düşman olarak muhafaza etme politikası var. Vatandaşa şu mesajı veriyorlar; etraf düşmanla doluyken senin demokratik arayışa ne vaktin ne de lüksün var.

Ve uzun yıllar boyunca hep böyle oldu, biri yeni anayasa derken başka biri de "Türkiye'nin kendine özgü şartları var, bu kadar çok özgürlük bize yaramaz," dedi.

Bu zihniyet bizi düşmanla yaşamaya mecbur etti...

Toplum sonradan anladı ki asıl düşman içimizde imiş...

KENDİNE DİKKAT ET

Bu konuşma 90'lı yıllarda oluyor. 2010 yılında Davutoğlu diye bir adam çıkıyor, "Komşularla sıfır problem," diyor.

Demek ki ben doğru yoldayım...

O konuşma gençlerde nasıl bir etki yaptı bilmiyorum; bildiğim bir şey var, ben daima düşündüğümü söyledim, toplumsal olaylara makro düzeyde baktım, analizlerim barışa yönelik oldu. Yani barış istedim hep.

Ben televizyona çıkıp özgürce konuşuyorum, gazetelerde eleştiriyorum, konferanslarda sorunları dile getiriyorum. Ardından çok sayıda telefon alıyorum, bir yandan tebrik alıyorum, bir yandan da aman kendine dikkat et, diyorlar.

Söylediklerin doğru ama sen çok fazla konuşuyorsun, diyenler oluyor.

Biri, gereksiz kovanlara çomak sokuyorsun, dedi.

Haklı olabilir ama ikiyüzlü, korkak bir adam olamam ki...

"Erken öten horoz" lakabım iyice yaygın hale geliyor bu arada.

Buraya bürokrasiden geldik, bürokrasi Türkiye'yi fakir bırakan birinci amildir.

Biz de az çekmedik bürokrasiden.

Üzerinde çok durduğum ve üzüldüğüm olay şu:

Eğitime çok daha fazla fon ayırmamız mümkünken kalkıp da gözü kapalı ve hiçbir kontrol olmadan savunma adı altındaki harcamaların bu kadar fütursuzca yapılmasına hem isyan ediyorum, hem de isyanımın bir neticesi olarak TESEV yolu ile askeri harcamaların sivil toplum tarafından kontrol edilmediği ile ilgili raporlar hazırlatıyorum. Bunlar yayınlanıyor. Ama ne çare ki bu raporlara medya önem vermiyor.

Bu da özellikle Türkiye'nin bir ayıbı.

TESEV olarak diyoruz ki:

"Savunma harcamalarını daha iyi kontrol edelim."

Kimsenin umurunda değil, sonra bizi düşman ilan ediyorlar, kötü adam oluyoruz...

TÜRKİYE ÇELİŞKİLER ÜLKESİ

Aradan yıllar geçti...

Stockholm'de bir konferansta Türkiye'nin iyiliklerini satıyorum:

"16. ekonomiyiz, 10 yılda 10. ekonomi olacağız," dedim.

Toplantıdan sonra yanıma uzun boylu bir adam geldi ve dedi ki:

"Ben Moskova Duma'nın bir üyesiyim..."

Adam Rus parlamenter.

Bana enteresan bir şey söyledi:

"Biz her ülkeye isim veriyoruz, Türkiye çelişkiler ülkesi. Siz on altıncı ekonomi diyorsunuz. İyi de eğitiminiz nasıl? Seksen dördüncüsünüz dünya sıralamasında. Öyle bir çelişki ki eğitime bu kadar az önem veren bir ülke nasıl on altıncı ekonomi oluyor biz hâlâ şaşırıyoruz."

Adam haklı...

Rus, "Şaştığımız başka bir şey daha var," dedi:

"Dışişleri Bakanınız Davutoğlu 'komşularla sıfır problem' diyor, çevrenizdeki ülkelerle vizeleri kaldırıyorsunuz. İran'a da vizeyi kaldırdınız, demek orası ile dostsunuz. Yunanistan zaten krizde kimseyle savaşamaz... Peki, 800 bin kişilik bir orduyu neden hâlâ ayakta tutuyorsunuz, neden hâlâ askeri harcamalarda dünyanın ilk üçü içinde yer alıyorsunuz? Eğer ordu ve silaha verdiğiniz parayı bize karşı kullanacaksanız, orada durun, çünkü bizi yenemezsiniz. Yani diğer komşularınız için çok fazla, bizim için çok az bu silahlarınız..."

Adamın sözleri beni çok kötü bir yere soktu: Türkiye çelişkiler ülkesi.

SİLAHA GİDEN PARA...

Bütün bunları yan yana koyduğumda hak veriyorum bu Rus parlamentere. Bu korkunç bir çelişki çünkü hâlâ bir taraftan barışı

savunuyoruz ve hatta bunu ispat ediyoruz, diğer taraftan 800 bin kişilik bir orduyu ayakta tutuyoruz ve dünyanın en yüksek silah harcamalarını biz yapıyoruz.

Biliyor musunuz ki bir sipariş verdik Amerika'ya yarının uçakları için. Ne olacağı tam belli değil. Resimlere dayanarak Ankara sipariş vermiş... On sene önce siparişi verdik ve 100 uçak alıyoruz, dedik. Fatura çıkardı Amerikalılar, önce 10 milyar dolar. Bir müddet geçti yanıldık, dediler, 4 milyar 100 milyon dolar daha istediler, ona da peki dedik. 14 milyar 100 milyon dolara şimdiden imza bastık ve önümüzdeki yıllarda bu paraları ödeyeceğiz. Neden 100 savaş uçağı alıyoruz, bilen yok. Sormaya cesaret eden de yok hâlâ...

Bunun yanında başka bir proje var; 4 tane Awacs... Awacs nedir biliyor musunuz? Erken uyarı uçağı. Uyarı uçağı bizi izleyenlere belki faydalı olur... Faturası ne: 2 milyar 600 milyon dolar. Bu şemsiyeli uçakların siparişini verdik, peşinatımızı da ödedik.

Bu uçaklar kime karşı kullanılacak? Soran yok...

Üçüncü bir siparişimiz var: 7 tane denizaltı alıyoruz Almanya'da Hamburg'daki bir yerden. Bize de bir havuç yutturuyorlar ki Gölcük'te montajı yapılacak... Bütün parçalar Hamburg'da yapılacak, Gölcük'te de montajı yapılacak, biz de yutalım. 7 tane denizaltı alıyoruz ve nükleer falan değil, normal denizaltı ve faturası 4 milyar 200 milyon dolar. Bu denizaltılardan Yunanistan bir tane teslim aldı ve arızalı olduğu ortaya çıktı, raporları yazıldı. Bu raporlar Alman basınında yer aldı... Ayrıca Yunanistan'ın politik yönetimi içinde 55 milyon euroluk bir rüşvetin de bu denizaltı için döndüğü yazıldı açık açık, *Spiegel*'de.

Ben TESEV adına raporları yazmakla yetiniyorum, yoksa bizde de rüşvet oluyor mu olmuyor mu Allah bilir, çünkü benim onun içine bakma hakkım yok, bana bu hak verilmiyor. Sayıştay da soramıyor, onu da biliyoruz.

CEBERRUT YAPI HÂLÂ YAŞIYOR

Ben, devletin hantallıktan pas tutmuş yanına bakıp da ceberrut dediğimde kızıyorlar. İşe yaramayan, kendi insanının hayatını zorlaştıran kişi ve kurumlar için sizin pozitif bir cümleniz var mı?

Benim yok.

Bazı insanlar devleti ele geçirip onu bir baskı aracı olarak kullanıyorsa, bunlara biz de bürokrat diyorsak ve devlet o emin olmayan kişilerin elinde vatandaşlarına zulmeden bir canavara dönüşüyorsa başka ne diyebilirim ki...

Bürokrat çoğu zaman kendi ideolojisi, kendi menfaati için devleti istediği gibi kullanır.

Ben hayatım boyunca bu tür yanlışlıkların acısını yaşadım.

İlk zamanlarda bana ve aileme yapılanların acısını, sonra topluma, farklı toplumsal kimliklere reva görülen tavır, baskı ve şiddetin acısını...

Her zaman şuna inandım ki: Türkiye'nin yönetim felsefesi bugünkü dünyanın şartlarına uygun değil.

Dünde kalan bir yönetim felsefesi ile yönetiliyoruz.

1920'lerin şartlarından çıkamamış, dolayısıyla, baskıcı ve korku verici atmosferini canlı tutma üzerine dayandırıyor Ankara'daki politikasını. Bundan kurtulmak lazım geldiğini çoktan beri görüyorum.

2013'e girerken bile Ankara'nın işine gelmiyor bunu görmek.

Son on yılda önemli adımlar atıldı, çok şey yapıldı ama o hız gittikçe ivme kaybetti. Özgürlük ve demokrasi yolculuğunda hedefe varmadan durmak olmaz. Burada hedef zirve olmalıydı. Ara duraklar değil.

Şimdi şartlar müsait, fakat ciddi bir gevşeme var.

Tayyip Bey ve ekibi yeniden hedef belirlemeli, eğer yola devam edeceklerse toplumu bir kere daha bu konuya inandırmalılar.

Özal bile istediği gibi Türkiye'yi dönüştüremedi ve vakti de yetmedi. Aslında Türkiye'nin iyi yöneticileri hep böyle vakitsizlikten erken ayrıldı. Birincisi Atatürk. Atatürk vakit bulamadı. Farz et ki 1950'li yılları yaşamış olsaydı herhalde Türkiye başka türlü olurdu.

MENDERES'İ ASANLAR İNÖNÜ'DEN GÜÇ ALDILAR

İsmet Paşa bayağı vakit buldu, uzun yaşadı ama Türkiye'nin iyiliğine katkıda bulunmadı. Aksine Türkiye'nin içine kapanması, daha faşist zihniyet geliştirmesine katkısı olan bir insandır.

Bakın Adnan Menderes de erken gitti.

Menderes'in asılmasının gerisindeki kuvvet İnönü zihniyetidir.

Demirel hayatta. Demirel oportünizmin şahikasıdır...

Siyasetçilerin bir gözü, bir kulağı tarihte olmalı, kendilerinden önce gelmiş liderlerde olmalı. Onların zaaflarını, hatalarını, kaybetme noktalarını çok iyi bilmeliler.

Unutmayalım ki başarıya farklı yollardan gidilebilir, ama başarısızlık ve kendini o yolda kaybetme halleri o kadar birbirine benzer ki...

Zirveden düşen insan, ya ayağını yanlış bir yere basmıştır ya dengesini yitirmiştir ya başı dönmüştür ya da biri itmiştir...

Sana seni itecek kadar yakın kim olabilir ki...

Gerçek lider kavgasını devlete karşı verir.

Devleti ve toplumu kirleten, sistemi işlemez hale getiren demokrasi karşıtı güçlere karşı verir. Hukuksuzluğa, yolsuzluğa, fakirliğe karşı verir. Toplumun yaşam standardını yükseltmeye çabalar...

Bir lider küçük kavgaların ve küçük hesapların içine girdi mi, bil ki yolun sonu yakındır.

Ben görüyorum ki, o ceberrut yapı zayıflayıp güç kaybetmiş olsa da hâlâ yaşıyor.

Benden söylemesi, daha ne diyeyim...

DEVLETİN ÇİRKİN YÜZÜNÜ GÖRDÜM

Devleti ceberrut ve vatandaşına eziyet eden elbise içinde gördüğüm tek zaman, Varlık Vergisi'nde evdeki eşyalara haciz konup da satışa geldikleri gün oldu.

Ezici bir tavırları vardı. Neden borcunuzu ödemediniz de şimdi eşyanızı sattırıyorsunuz, der gibiydiler.

Yani hiçbir insancıl yönü olmayan nobran ve çirkin bir yüzdü o...

Korkunç ve kötü bir zamandı, Türkiye'ye yakışmayan bir çirkinlikti. Maalesef Türkiye bu lekenin altında ezildi. Şimdi, Varlık Vergisi'nin günahını kabullenip özür dilemesinin zamanı geldi bence. Yoksa bu böyle uzun yıllar boyunca sürüklenecek bir ağırlık, kara bir leke devlet için. Devlet bunu artık bir matem olarak görmeli, başarı değil. Matem bir ilaç gibidir. Matemi yaşamayan insan ve devlet eksik kalır.

Devlet vatandaşına yaşattığı bu acıyla yüzleşmeli ve rahatlamalı.

Biliyoruz ki travmalar, ne insanın ne de devletin peşini bırakmaz. Uzun zaman geçse de olayın sadece sıcaklığı gider ama izleri durur.

Halbuki günahın halı altına süpürülmesi o günahı yok etmiyor. Günah orada yaşamaya devam ediyor ve sen ruhsal olarak sakat kalıyorsun.

Burada devletin sakat kalışının bir öyküsü var...

Hepimizde gereksiz bir ağırlık olarak duruyor o yıllar, o zulümler...

Şimdi bundan kurtulmak çok kolay.

Çıkacaksın, diyeceksin ki:

"Şu kadar yıl önce böyle bir günah işlendi. Biz de bugünkü yönetim olarak o günkü yönetim adına özür diliyoruz ve bundan zarar gören insanlara da özürlerimizi ifade ediyoruz."

O kadar...

Herhangi bir maddi beklentimiz yok.

Hiç olmazsa sen kendini arındır.

Ben artık bileyim ki devlet bu acıyı hissetti ve bir daha olmayacak...

Türkiye günahlarını alt alta sayıp her biri için ayrı ayrı program yapabilmeliydi. Bunun içinde 1915 olayları da var.

Yüzleşmek rahatlatır hepimizi.

Küçük bir özür, yanlış yaptık demek çok mu zor?..

ÖRTÜLÜ BASKI

Zaman zaman sorarlar: Devletten hiç baskı gördünüz mü diye.

Dolaylı belki...

Mesela, hakkımız olan bazı ihaleler bize verilmedi. En iyi teklifi biz vermişiz, buna rağmen iş bize verilmiyor. Bize de izah edilmiyor. Sonra pat diye başkasıyla mukavele yapılıyor. Ayrımcılık her zaman oldu ama fazla da hissettirilmedi, gizli tutuldu bunlar. Tabii biz de bunları afişe etmemeyi tercih ettik. Çünkü zamanla şunun farkına vardık: Afişe edince, bağırınca o gün gazetede yer ediyor, fakat hiçbir şey değişmiyor. Hem senin söylediklerin çabucak unutuluyor hem de şikâyet ettiğin adam sana düşman oluyor. Her şey pozitif netice vermiyor. Şunu zamanla öğrendik: Şikâyet etmek işe yaramıyor. Otorite seni sakıncalı ilan edince senden sakınanlar çok oluyor. Mecburen hesabını yapıyorsun, kaybettiğine razı oluyorsun, uğradığın haksızlığın üzerine gitsen belki daha büyük olacak zararın.

Çıkış yoksa çekilip kendi yolumuza gidiyoruz.
Yine de bir örnek vereyim...

ERBAKAN DÖNEMİNDE BİZE HER ŞEY "HAYIR"

Eski yıllarda çok oluyordu, mesela bir ihale oluyor, en iyi fiyatı biz veriyoruz. İkinci gelen firma ihalenin yapıldığı müessesenin yetkilisine ya kendisi ya da politik kanallarla diyor ki: "Bu işi o iki Yahudi'ye mi vereceksin?"

Adamı böylece köşeye sıkıştırıp onu neredeyse ihanetle suçluyor. Bu baskıya boyun eğenler de arada çıkıyor. Yahudi olmamız aleyhimize kullanılmak istendi. Fakat benim kim olduğum belli, Üzeyir'in ne kadar saygın ve dürüst olduğu ortada.

Bu ülkede Yahudi ve öteki olarak görüldüğünde her türlü baskıya da açık haldesin. Çatısı olup da duvarları olmayan ev gibi. Çünkü yürürlükteki sistem, seni vatandaş olarak tam güvence altına almıyor.

Tabii haliyle bu ortamda baskı odaklarının da hedefi oluyorsun. Sağlı sollu oldu bunlar.

O hastalığa yakalananlar, herkese düşman konsepti ile bakanlar bizi de düşman kategorisinde gördüler, "Yahudi şirketi" dediler. Tamam, ben ve ortağım Yahudi'yiz ama bu şirket, Alarko bir Yahudi şirketi değil...

Vaktiyle sermayenin rengi mi olur, diyenler bizlere de renklerle bakmaya başladılar. Bunu biz en yoğun olarak Erbakan döneminde yaşadık. Erbakan zamanında bize her şey "hayır"dı. Erbakan, tescilli bir Yahudi düşmanı idi. O biraz kavgadan beslenmek istedi... Siyasi aklı proje üretmeye yetmediği için kavgayı tercih etti ve Türkiye'ye zaman ve imkân kaybettirmenin ötesinde bir şey de yapmadı.

Mesela Turgut Özal öyle değildi.

Gerçek liderler, siyasi dehalar düşmanlıkları bile dostluğa çevirmenin yoluna bakarlar, düşmanlıklarını bile belli etmezler, varsa onlardan bir fayda elde etmeye çalışırlar.

Düşmanlık, diktatörlerin ve çapsızların tercihidir.

Bütün bu sorunları geride bıraktığımı farz ederek kimi bende umudu yeşertmiş, kimi de hayal kırıklığı oluşturmuş karakterlerden devam edelim.

BÖLÜM

7

LİDERLER GEÇİDİ... ONLAR DA İNSAN, GELİP GİDERLER

Turgut Özal'la... 1980'li yıllar.

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 29../..10../2012

Turgut Özal ile ayaküstü sohbet..
1980'lerin başları..

Çok zor şartlarda, gerçekçi davranarak, Türkiye'ye çağ atlatan kıymetli bir insan.. Demokrasinin alfabesini bizlere öğretebilmiş bir önemli adam...

Allah rahmet eylesin...

ERBAKAN İÇİN ÜZEYİR YAHUDİ DEĞİL

Erbakan'la Üzeyir Garih'in yakınlığı vardı. Üzeyir'i çok severdi. Garip bir şekilde Üzeyir'i, nefret ettiği o Yahudi olarak görmezdi. Üzeyir onun için Yahudi değildi. İTÜ'de Erbakan asistan, Üzeyir de öğrenciydi. Hatta Üzeyir, Erbakan'a asistan oldu. Fakat bu asistanlık 33 gün sürdü. Çünkü Üzeyir babası ölünce üniversiteyi bıraktı, iş aradı ve Tokar'da iş buldu. Birkaç yaş büyük olduğu için Erbakan Üzeyir'e bir nevi yol gösteren oldu.Yakınlıkları ta oradan geliyordu.

Üzeyir, Erbakan'ı çok defa ziyaret etti, hele politikaya başladıktan sonra.

Fakat benim Erbakan'la hiçbir zaman yakınlığım olmadı, öyle bir yakınlığı da hiç aramadım.

SİYONİSTLER BİZDEN UZAK

Necmettin Erbakan karakter icabı kötü bir adam değildi.

Yalnız garip bir politik tutumu vardı: Antisemitistti.

"Peki bizimle ne ilgisi var?" diye sorsan cevabım yok ama durum buydu. Bürokrasi bunun tesiri altında kalıyordu.

Bizim Siyonizm'le ne ilgimiz olabilir ki?..

Hiçbir zaman ilgi duymadım.

Üzeyir'in de bu tür şeylerle ilgisi yoktu.

Bizi de hiçbir zaman içlerine çekmek için uğraşmadılar, çünkü her ikimiz de Türkiyeliyiz, Türk Yahudisi'yiz, burada duruşumuz belli, düşüncelerimiz belli. Hatta bizi biraz fazla Türk taraftarı diye eleştirirler. Bizim Türk taraftarı olduğumuz her zaman bilindi. Çünkü biz buranın insanlarıyız ve bunu samimi bir şekilde hissediyoruz. Bizi ve alacakları cevabı bildiklerinden olacak, o tür oluşumlar kapımızı çalmayı dahi denemediler.

İSRAİL'DE HİÇ İŞİMİZ OLMADI

Zaten çok kişinin tuhafına giden bir şey, neden bu şirket hiçbir zaman İsrail'de iş yapmadı. Çok Türk şirketi var İsrail'de inşaat işleri yapan, fakat Alarko hiçbir zaman buna yeltenmedi.

Alarko neden İsrail'de iş yapmıyor, bu stratejik bir tercih mi, derseniz, cevabım, hayır, stratejik bir tercih değil. Masamıza hiçbir zaman böyle bir istek gelmedi. Yani İsrail'den, "Gelin burada inşaat yapın," diye bir davet hiç gelmedi. Bizim de böyle bir arayışımız olmadı, çünkü zaten çok işimiz vardı.

İyi de oldu İsrail'e gitmediğimiz.

İsrail'de iş yapsaydık, o saygınlık dediğimiz şey sarsılır, belki de çok ağır yara alırdı.

Bir de özgürce konuşamaz, özgürce İsrailli siyasilerin yanlışlarını eleştiremezdim böyle.

İnsan para kazandığı yeri ne kadar eleştirebilir ki?

Çok zor, ben de eleştiremezdim!

Ama şimdi rahat eleştiriyorum ve çok açık eleştiriyorum.

Diyorum ki:

"Bu adamın yolu yanlış ve politikası kötü ve İsrail'in aleyhine."

Bunu bangır bangır bağırıyorum. Herkes de bunu duyuyor, biliyor. Hatta Amerikan ve Avrupa gazeteleri bile benim Liberman ve Netanyahu ile ilgili verdiğim olumsuz mesajlara geniş yer veriyorlar.

TURGUT ÖZAL

Özal muhteşem bir adamdı. En ufak bir önyargısı yoktu. Sadece çalışkan ve Türkiye'ye faydalı olması bakımından insanları motive ederdi. Motivasyonu samimiydi. Müthiş bir adamdı. Benim üzerimde her zaman müspet etkisi oldu.

Bazı insani zaafları olsa da genelinde sağlam bir adamdı.

Muhataplarına güven veriyordu. Dünyayı Türkiye'den okuyabilen, Türkiye'ye dünyadan bakabilen büyük bir insandı.

O yüzden hepimizde iz bıraktı da gitti.

Turgut Özal'la, politikaya girmeden önce tanışıyorduk, yakınlığımız vardı. Amerika'dan yeni gelmişti. Esas onun yurtdışı bilgisi, Dünya Bankası'nda çalışması bir dönüm noktasıdır. Orada Özal kendini buldu. Müthiş bir stajdı o. Türkiye'ye geldikten sonra Odalar Birliği Genel Sekreteri oldu. O zaman biz de Odalar Birliği'nin üyesi olarak yakınlaştık. Konferanslarda, toplantılarda beraber olduk, becerisini bilfiil görerek yakınlaştık.

Yani Özal'ın kıymetli bir insan olduğu neticesine o yıllarda vardım. Hele bir de politikaya soyunup başarılı olunca yakınlığımız hiç azalmadı. Zaten Üzeyir'le yakınlığı çok daha eskiye dayanıyordu, Teknik Üniversite'de birlikte okumuşlar. Haliyle Üzeyir, Özal'ı yakinen tanıyordu, onun vasıtasıyla benim de yakınlaşma imkânım oldu.

BİZDE ÇALIŞSAYDI...

Şimdi akla şu soru gelebilir:

Peki, bu kadar yetenekli, birikimli, zeki bir adamı, yani Özal'ı bünyenize katmayı hiç düşündünüz mü?

Cevap, hayır. Bizden önce Sabancı aldı yanına. Sabancı'da bir müddet çalıştı.

Sonra anlaşıldı ki Turgut Özal'ın rüyası başka. O Türkiye'ye iş yapmak, iş dünyasına girmek ve bu yolla para kazanmak için gelmedi. Özal'ın başka bir rüyası varmış, o rüya Türkiye'yi daha iyiye götürmekmiş.

Amerika'dan Türkiye'ye döner dönmez ilgi ve heyecanını toplumsal alanlara, devlete yöneltti. Sanıyorum o hem Odalar Birliği'nde hem de Sabancı'da kendini geçici olarak gördü, oralardan da Türkiye'yi okuyup geçti.

Yani adam böyle olunca, küçük bir Alarko şirketi içinde onu söndürmenin bir mantığı olamazdı. Tabii insan düşünmeden de edemiyor, ama bu kadar büyük bir adam, bizde CEO olarak başarılı olur muydu, o da soru işareti...

Bana Turgut Özal CEO olsa başarılı olamazdı gibi geliyor, çünkü politikacı başka, şirket yönetimi başka...

ÖZAL GÖZLERİMİ AÇTI

Yeni gelmişken bir olayı anlatayım.

Turgut Özal başbakan, yıl 1987 olması lazım.

Olayın kahramanı Türkiye Komünist Partisi genel sekreteri Nabi Yağcı.

Ben Nabi Bey'i o zamanki müstearıyla Haydar Kutlu olarak hatırlıyorum.

Nabi Yağcı'nın en son görevi Doğu Almanya'nın Bizim Radyo'sunda. Berlin'den komünist yayın yapıyor Türkiye'ye. Türkiye'deki komünizme yatkın veya ona sempati duyan insanlar da o radyoyu dinliyorlar.

Ve Türkiye'de Turgut Özal'ın devrinde artık biraz demokratikleşme emareleri görülüyor. Turgut Özal, tecrübeli ve samimi bir demokrat, hakiki bir vatansever olarak Türkiye'nin değişeceğine inanmış. Fakat o şartlar içinde hareket etme mecburiyetindeydi.

Askeri darbe yeni olmuş 1980'de, 82'de malum o anayasayı da yemişiz...

Yine de Türkiye'de olumlu rüzgârlar esiyor.

Özal, herkesi kuşatıcı bir tavır ve söylem içinde...

Türkiye'nin bu demokratikleşme havasından ilham alıyor yurtdışındaki Türkler de. İşte onlardan biri olan Nabi Yağcı ve bir arkadaşı kendi kararlarıyla Türkiye'ye dönüyorlar.

Herhangi bir suç işlemiş değiller.

Açılmış bir dava veya mahkûmiyet yok...

Yeşilköy'de uçaktan iniyorlar.

Yalnız o komünizme şeytan gibi bakan derin devlet bürokrasisi bunları da şeytan gibi görüyor. Uçağın merdivenlerinden indikleri anda her ikisini de enselerinden yakalayıp o zamanlar meşhur Toros arabalarına bindirip doğru hapse atıyorlar.

Ve ondan sonra bunlardan bahsedilmiyor.

Medya sessiz...

Fakat benim bir şekilde haberim oluyor.

Halbuki hiç tanımıyorum bu adamları. Demokrasi ve açılımlar var diye kendileri geliyorlar, apar topar götürülüyorlar. Buna fena halde canım sıkılıyor.

Soruyorum sağa sola.

Herkes bana diyor ki:

"Aman ha, sakın karıştırma, adamlar komünist."

Aradan 2-3 ay geçiyor.

O aralarda çok aktiftim.

TESEV'i yeni kurmuşuz ve Türkiye'nin demokratikleşmesi, insan haklarına daha saygılı davranması yolunda Avrupa'dan da gelen telkinlerle de biz bu yolda bir faaliyet gösteriyoruz ama diğer taraftan da adamları alıp hapse atıyorlar. İsveç'teki dostlarım da beni ikaz ediyor, mektuplar alıyorum.

BU ADAMLAR NEDEN HAPİSTELER?

Bir fırsat doğuyor, Taksim'deki The Marmara Oteli'nde TÜSİAD'ın organize ettiği bir akşam yemeğinde...

Ve yemekte Başbakan Turgut Özal bir konuşma yapıyor.

Türkiye'nin ekonomisi nasıl ayağa kaldırılıyor, nasıl demokratikleşmede adımlar atılıyor, nasıl insan haklarına önem veriliyor vs...

Alkış...

Alkıştan sonra soru faslı...

Biri ekonomiyi soruyor, biri ihracatı...

Ben de söz alıyorum.

Diyorum ki:

"Sayın Başbakanım, Nabi Yağcı ve bir arkadaşı uçaktan iniyorlar pat diye alınıp hapse atılıyorlar. Şimdi siz bize demokratikleşmeden, insan haklarından söz ediyorsunuz. Bir taraftan da bunlar oluyor; ama bunlar hakkında da sizden hiçbir şey duymadık. Ben bunların akrabası değilim. Komünist de değilim. Ama insan haklarından bahsediyorsanız bu adamlar niye hapiste?"

Turgut Özal'ın canı sıkıldı bu soruya.

Çok açık, belli...

Ve birkaç şey söyleyerek geçiştirdi, sudan bir cevap verdi. Kimse bir şey anlamadı...

Sonra insanlar ayrılmaya başladı salondan... Gece yarısına doğru...

SEN BAŞBAKANI NE SANIYORSUN?

Yanımda bir adam peyda oldu. Özal'ın yardımcılarından biriymiş. Dedi ki:

"İshak Bey, patron sizi görmek istiyor."

Adı Patron'du Özal'ın.

Tanışırdık önceden.

Üzeyir Garih'in de Teknik Üniversite'den devre arkadaşı...

Bana da sevgisi saygısı olan bir insandı. Ben de severdim ve çok da takdir ederdim. Çok temiz bir adamdı.

Ve ona doğru yürüyorum.

Beni görünce uzaktan masasından iskemlesini aldı, biraz uzağa, konuşurken kimsenin duyamayacağı şekilde biraz masanın dışına doğru çekti. Yanında bana bir yer gösterdi, oturdum. İşaret etti, herkes etrafımızdan ayrıldı. Elini elimin üstüne koydu.

Dedi ki:

"Ya İshak, sen akıllı adamsın. Böyle bir soruyu bana niye sorarsın, böyle bir ortamda, herkesin içinde?"

Ne kötülüğü var bu sorunun, der gibi sözünü kesmeden yüzüne baktım...

"Ben başbakanım bu ülkede. Sen, bu ülkede bir başbakan istediği her şeyi yapar ve her şeyin hesabını sorabilir mi zannediyorsun? Yani benim devlette her şeye hâkim ve muktedir olduğumu mu düşünüyorsun?.."

Korkunç bir şey değil mi?

Bu ne demek?

"Benim karışamayacağım bir yönetim var bu ülkede" demek istedi.

"Benim dışımda yönetilir bu ülke" gibi bir itiraf...

Ve ben buna cevap bulamadım, cevap da vermedim.

Özal benimle sohbeti bitirirken işaret etti:

"Hadi şimdi yerine git, bunu unut."

Sordum:

"Peki, adam hep içeride mi kalacak?"

Cevabı kısa oldu:

"Uğraşıyoruz..."

Nabi, bir müddet sonra hapisten çıktı, dava bile açılmadan...

Ben de aradım Nabi Yağcı'yla tanıştık, dost olduk.

Sıra dışı, kıymetli, hakiki bir entelektüel.

Bir barış adamı...

Yani demek istediğim Turgut Özal benim gözlerimi açtı.

Anladım ki Türkiye'nin sistemi öyle ki, kim gelirse gelsin devleti yöneten hep aynı kudret. Derin devlet diyorlar. Askari vesayet diyorlar...

Turgut Özal gittikten sonra da dedim ki:

"Bu kuklanın da iplerini aynı kudret çekiyordu demek."

Nitekim öyle oldu.

Özal çok direndi, muktedir olmaya çalıştı ama ekibi yoktu, yalnız kaldı ve belki de öldürüldü...

Hâlâ bilmiyoruz...

...

Başlamışken siyasi liderlerden devam edelim.

Nihayetinde tarih gibi bir adamım, herkesle bir şekilde yolum kesişmiştir. Kimini severim, kimini eleştiririm. Ama sevmesem de kimseyi "yok" kabul etmek olmaz.

SÜLEYMAN DEMİREL

Demirel'le hiçbir zaman yakınlığım olmadığı gibi, Demirel'e bir yakınlık da duymadım aslında. Demirel'i çok oportünist buldum. Onu hiçbir zaman güvenilir bir adam olarak da görmedim. Daima gününe göre şerbet veren, o günün ihtiyacına göre boncuk dağıtan bir adam intibaı verdi bana. Bu gibi insanlarla ben çok yakınlaşamıyorum.

Mesela "Dün dündür, bugün bugündür" sözünün iyi tarafını aradım bulamadım, bu bana her açıdan ilkesizlik olarak geldi. Bu sözü söyleyebilmek başlı başına bir olaydır, adam ben böyleyim diyor,

ben o güne göre pozisyon alırım, benden ilke, tutarlılık, devamlılık bekleme diyor.

"Aile fotoğrafım" diye kamuoyuna verdiği fotoğraflar vardı Demirel'in. O fotoğraflar hakikaten tüy dikti. Yanına aldığı adamlara bakıyorum da neredeyse mafya grubu ortaya çıkardı. Hakikaten saygınlığa hiçbir şekilde önem vermeyen bir adamdı. Ben öyle görüyorum. Saygınlık onun için anlamlı bir kelime değil...

Ben bunları öfkeyle söylemiyorum, çünkü bana, bizim şirkete hiçbir zararı olmadı. Bir faydası olması yönünde bir çabam da olmadı benim.

Ben onun Türkiye'ye kaybettirdiği yıllara kızıyorum.

Yoksa Demirel'in şahsı beni ilgilendirmez...

MANDELA ÖDÜLÜ

Benim Demirel'den hiçbir beklentim olmadı, ama onun benden bir beklentisi oldu bir defa. 1997 yılında. Cumhurbaşkanıydı. Beni çağırdı Ankara'ya, dedi ki:

"Güney Afrika İstanbul Fahri Başkonsolosu olduğunuzu öğrendim. Güney Afrika ile bizim bir pürüzümüz var. Mademki konsolos oldunuz bu pürüzü halletmeye bakın. Benim sizden beklentim budur."

Pek nazik bir konuşma değildi, sanki emir verir gibiydi. "Pürüz nedir?" diye sordum anlattı.

Kenan Evren zamanında Atatürk Barış Ödülü verilmiş Mandela'ya...

Mandela da ödülü reddetmiş çünkü Türkiye o zaman Kürtlere eziyet eden, insan hakları sorunları olan bir ülke olarak algılanıyordu Güney Afrika da. Güney Afrika bu konularda çok hassas. Çünkü yeni yeni beyazların tahakkümünden çıkmış bir ülke. Demek ki insan hakları özürlüsü bir ülkenin vereceği bir ödül kabul edile-

mez, diye düşünüyorlar ve reddediyorlar. Bu Türkiye'ye düpedüz bir hakaret olarak algılanıyor. Güney Afrika'ya neredeyse yaptırımlar falan düşünülüyor.

Bunları anlattıktan sonra Demirel dedi ki:

"Mandela'nın bu ödülü alması için faaliyette bulunun!.."

Ben de çar naçar, bunu söyleyen Cumhurbaşkanı olduğuna göre dedim ki:

"Peki, bakayım..."

GÜNEY AFRİKA'DA BİR TÜRK DÜŞMANI

Nitekim bir süre sonra Güney Afrika'ya Mandela tarafından davet edilip gittim. Fakat bu mevzuu Mandela'ya açmayı doğru bulmadım. Çünkü çok hassas bir mevzu, "ödülü niçin reddettiniz' demenin bir mantığı yok. Onun için, Mandela'yla buluşmadan önce konuyu Dışişleri Bakanlığı'nda Türkiye Masası'nın başında olan Aziz Pahad ile tartıştım. Aziz Pahad Hint-Pakistan asıllı, Müslüman, Güney Afrika'ya göç etmiş bir ailenin çocuğu olarak bakanlıkta müsteşar pozisyonuna kadar yükselmiş ve bakandan sonra gelen kuvvetli bir adam. İlk temasta anladım ki ben peşin bir "Türk düşmanı" ile karşı karşıyayım.

Türkiye ile ilgili her şeye nefretle bakan bir adam...

Dedi ki:

"Tabii ki böyle bir ödülü bizim kabul etmemiz mümkün değil. Ödülü reddetmesi telkinini Mandela'ya yapan benim. Çünkü siz insan hakları bakımından utanç verici bir ülkesiniz..."

Ağzına geleni söyledi.

Daha sonra ben aldım sazı elime:

"Önyargılı davranıyorsun. Gazetelerde okudukların ve kulaktan dolma bilgilerle beni karşılıyorsun. Bir de madalyonun öbür yönü var, bir de bizler sivil toplum olarak çok uğraşıyoruz. Türkiye'de de-

mokrasi ve insan hakları konusunda önemli gelişmeler var. Askeri darbelerin her geçen gün izleri siliniyor. Sivil toplum olarak, bütün insan hakları ihlallerinin utanç verici olduğunun biz de idrakindeyiz. Biz de bu Kürtlere yapılan kötü muamelenin bitmesi için aktif bir program yürütüyoruz. Sen de negatif enerji üreteceğine pozitif enerji üret de bize yardımcı ol..."

Adam yumuşamaya başladı, dedi ki:

"Bırak düşüneyim..."

DÜŞMANDAN DA DOST OLURMUŞ

Ben döndüm tabii Türkiye'ye.

İşittim ki Güney Afrika'nın Ankara'daki Büyükelçisi Thomas Wheeler'in hanımı kanserden vefat etmiş ve çok üzüntülüydü o günlerde. ArdındanOTDÜ'de öğretim üyesi Kanadalı bir hanımla, Donna ile tanışıp evlenmeye karar verdiler. Evlenme töreni de Ankara'daki İngiliz sefaretinin bahçesinde bir cumartesi akşamı yapıldı. Aziz Pahad, Güney Afrika'dan sırf bu evlilikte şahit olmak için geldi. Bu tabii ki benim de çok işime geldi. İstanbul'a indi, beraber Ankara'ya gittik. Pahad tamamen değişmişti. İlk defa Türkiye'ye geliyor, ilk defa Türklerle karşılaşıyor.

Hayatımın en enteresan gecelerinden birini yaşadım o akşam. Çünkü adam çok rahat içki içiyor. İçki içtikçe açılıyor, açıldıkça rahatlıyor, rahatladıkça dili çözülüyor, açılıyor. Öyle ki gecenin sonuna doğru küfelik oldu adam. Güçbela onu bir arabaya koyup oteline görürdüm ve oda servisine teslim ettim.

Öyle ki bu yeminli Türk düşmanı, Türk dostluğuna terfi etti. Aziz Pahad'ı ikna ettim, dedim ki:

"Jakob Zuma'yı davet et. Buraya gelsin. Çünkü nasıl olsa Cumhurbaşkanı Mandela gelmez, önyargılı. Bari iki numaralı adam gelsin."

Tamam, dedi.

Bir kere daha gördüm, düşmandan da dost olabileceğini... Yeter ki vazgeçmeyelim, mücadele edelim ve dostluk köprülerini açık tutalım...

Zuma kabul etti ve 2002-2003 yılları arasında İstanbul'a geldi. Bizim Holding'de bir öğlen yemeği organize ettim, 40 kişi kadar vardık. Herkes birbirini tanıdı. Güney Afrikalılar Türkiye'deki işadamlarıyla ilgili fikir sahibi oldular. Yemekten sonra Boğaziçi Üniversitesi'ne gittik, Zuma Güney Afrika ile ilgili bir konferans verdi. Çok alkış aldı...

O gün bize yemeğe gelen adam bugün Güney Afrika'nın Cumhurbaşkanı'dır.

Ödül ne oldu derseniz, dost olduk ama Atatürk Ödülü'nü almayı hiçbir zaman akıllarına dahi getirmediler. Çünkü ödül Mandela'ya verilmiş bir ödüldü. Mandela reddettiğine göre şimdi alması için onun Türkiye'ye gelmesi lazımdı. Mandela'nın ise sağlık durumu Türkiye'ye gelmesine pek müsait değildi. Zaten biz bunları konuşurken adam 80 yaşını geçmiş, yurtdışı seyahatleri iyice kısıtlanmıştı. Biz de anladık ki bu ödülü kabul ettirme çabası gereksiz.

Artık yapılacak en iyi şey, bunun unutulmasıdır.

Mademki reddetti, bırakın unutalım.

Nitekim unutuldu, Demirel de bir daha sormadı ne oldu diye. Demek ki o da unuttu.

Enteresan bir şey, bu olaydan sonra bir daha Atatürk ödülü kimseye verilmedi. Askeri darbenin başarısız bir çabası olarak kaldı...

ÇİLLER'İ BEN PAZARLAMADIM

Tarihin birinde inanılmaz bir haberle karşılaşmıştım.

Galiba sene 1994.

O gün medyanın ezberciliğini ve kelimelerle oynama gücünü çok yakından gördüm...

Önce heyecanımın sebebini anlatayım;

Hayatımızdan bir de Tansu Hanım geçti.

Sarışın kadın...

Tansu Çiller yeni seçildiği zaman ben büyük bir heyecana kapıldım, Türkiye'nin böyle modern bir kadın başbakan seçmiş olmasının imajımıza, yani yurtdışındaki Türkiye algısına müspet tesir edeceğini düşündüm. O günlerde pek çok insan da benim gibi düşündü.

Modern Türkiye yolunda önemli bir adım attığımız zehabına kapıldım ve Tansu Çiller'in, hem yurtdışında tanınması, hem de yurtiçinde başarılı olması için ben hem duacı oldum hem de aktif bir rol aldım.

Öyle ki bir konferansta, bir gazetecinin sorusu üzerine benim verdiğim cevap garip bir şekilde yanlış anlaşıldı.

Gazeteci soruyor:

"Tansu Çiller'in bu başarılı başbakanlığı için siz iş dünyası ve işadamı olarak neler yapıyorsunuz?"

Ben de dedim ki:

"Yurtdışında onun daha iyi tanınması ve böylece Türkiye'nin başında bir kadın başbakan olmasının öneminin daha iyi bilinmesi ve anlaşılması için ben de Tansu Çiller'i yurtdışında pazarlıyorum..."

Evet, "pazarlıyorum" dedim.

Fakat "pazarlıyorum" kelimesini garip bir şekilde çarpıttılar. Özellikle beni her fırsatta eleştiren, benim liberal düşüncelerimi fazlasıyla cesur bulan birtakım medya, beni hırpalayacak şekilde o "pazarlama" kelimesini çarpıttılar; "İshak Alaton başbakanı kadın olarak pazarlıyor" haline getirdiler.

Rezilane bir seviyesizliğe düşürdüler ve bu beni çok yaraladı.

Türkiye için iyi propaganda yapmak gayesi koca bir ayıpla karşılaştı.

Bu meseleyi böylesi ayağa düşürmek kimsenin çıkarına değildi.

Türkiye'ye de, Tansu Çiller'e de büyük hakaretti.

Üstelik bu ayıbı eden bu ülkenin kendi medyasıydı.

İş çirkinleştikçe çirkinleşti, "başbakanı pazarlamaktan" çıktı, "kadın pazarlamaya" dönüştü.

Kelime oyunlarıyla, hiç olmayacak şekilde hem beni, hem bir kadını, hem de bir başbakanı sıkıntıya sokmuş olmayı umursamayacak kadar basitleştiklerini gördüm. Ben de işi fazla büyütmemeye karar verdim. Ne de olsa dönüp dolaşıp yine beni bulacaktı.

Tansu Hanım bana hiçbir şey demedi. Çünkü zaten benim ne demek istediğimi çok iyi anladı. Onun için hiç bu konunun üzerinde durmadı.

Şimdi bir gazeteci gibi kendime soruyorum:

"İshak Bey, aynı cümleyi, daha sonraki yıllarda, Erdoğan için de kullandınız mı?'

"Tabii ki hayır..."

Onu kullanmaya gerek de kalmadı. Zaten Tayyip Erdoğan kendini çok iyi izah eden bir adam olduğu için bizim yardımımıza pek de ihtiyacı olmadı.

Bir konu hariç onu da yeri gelince anlatırız...

ALPARSLAN TÜRKEŞ

Herkese ilginç gelebilir ama Türkeş'le çok iyi bir diyalogumuz oldu. Hatta çok enteresan bir olay yaşadık.

1970'li yıllarda parti başkanı. Fakat aynı zamanda da iş dünyası ile yakınlığı var. Bizim Tuzla'daki fabrika Alamsaş çok aktif. Birden işçilerle problem yaşamaya başladık. İşçiler ikiye bölünmüş, bir kısmı sol görüşlü, diğer bir kısmı da sağ görüşlü. Bu iki grup arasında devamlı bir çekişme yaşıyoruz ve birbirlerini çelmeliyorlar.

Fabrikada huzur kaçtı, işler aksıyor.

Bir gün durum ayyuka çıktı.

Bir işçimiz fabrikadan çıkarken, dışarıda iki kişi çapraz ateşe tutuyorlar ve zavallı adamı öldürüyorlar.

Ölen işçi sağcı biliniyor.

Tabii bu menfur olayın fabrikadaki bütün disiplini mahvedeceği açık.

Polis araştırma yapıyor fakat kimseyi bulamıyor, katiller çoktan kaçmış...

Ne yapıp edip fabrika içindeki bu kavgayı söndürmemiz lazım.

Bir yandan da bizde korku var. Çünkü silahlar konuşuyor o zaman.

Kendi fabrikanda bile güvende değilsin.

Polisin kimin tarafında olduğu da belli değil.

O zaman sağ solu, sol sağı öldürüp duruyor.

O anda aklımıza Alparslan Türkeş geldi.

Üzeyir Bey ertesi gün randevu istedi ve hemen Ankara'ya gitti, Türkeş ile konuştu. Üzeyir Bey'e bir saygısı, sevgisi vardı Türkeş'in. Fabrikadaki durumu anlattı Üzeyir.

Dikkatle dinleyen Alparslan Türkeş hemen kararını aldı, dedi ki:

"Siz şimdi İstanbul'a dönün. Ben yarın sabah araba ile zaten İstanbul'a gidiyorum. Geçerken Tuzla'ya, size de uğrar bu işi halletmeye çalışırız."

Üzeyir Bey aynı gün uçakla döndü İstanbul'a.

TÜRKEŞ BİZİM FABRİKADA

Ertesi sabah Alamsaş'ta, Tuzla'daki fabrikamızda Alparslan Türkeş'in gelişini bekliyoruz. Nitekim saat 11.00'e doğru üç araba geldiler. Fabrikanın büyük demir kapıları açıldı, içeri gidiler.

İşçiler hemen duydular ki: "Alparslan Türkeş fabrikaya geldi."

Bu müthiş bir olay, bir sağcı öldürülüyor, hemen akabinde de milliyetçilerin efsane ismi Türkeş geliyor.

Türkeş'i müdüriyet odasına aldık.

Oturur oturmaz durumu sorunca dedik ki:

"Burada sağı temsil eden bir çaycı var. Ortalığı tarumar eden adam da o. Sağ tandanslı ve aynı zamanda da serkeş, kavgacı bir herif. Fabrikadaki dengeleri altüst eden bir adam bu. Esas problem solcularda değil, sağcı geçinen bu ve arkadaşlarında."

Yani senin takım bizi rahatsız ediyor ,dedik.

Türkeş, sakin bir şekilde dinledi ve dedi ki:

"Peki, o halde bir çay içelim..."

Çaycıya haber verdik ki Alparslan Bey çay istiyor.

Çayları hemen getirdi adam.

Alparslan Türkeş çaycıya sordu, kimsin, nesin, nerelisin...

Biraz dinledikten sonra olayın nasıl olduğunu sorgulamaya başladı. Olayı da dinledikten sonra Türkeş "Ben bu fabrikada kavga istemiyorum. Sen şimdi eşyalarını topla ve git," dedi.

Bize hiçbir şey söylemeden adamı işten attı.

Tabii Türkeş böyle söyleyince çaycı adeta şoka girdi.

Fakat tabii patron bunu söylediğine göre akan sular durur. Odadan çıkıyor, gidip eşyalarını toplayıp hemen fabrikayı terk et, diyor. Tazminat almıyor, bizimle hesaplaşmadan çekip gidiyor.

Öyle bir telaşla gidiyor ki adam toz oluyor.

O adamı bir daha ne duyduk ne de gördük bizim oralarda.

Başbuğ söyleyecek de gitmeyeceksin...

Başbuğ'un bu kararı bizi çok şaşırttı. Yani haklı çıkmayı denemedi bile. Çünkü adamı tarttı ve durumu hemen anladı. Adam kavgacı, öfkeli. Fikri olmayan biri.

Bu tür insanlar bir fikri nasıl temsil edebilirler ki...

Türkeş de bunu gördü ve rahatsız oldu.

Biz çok mutlu olduk, Türkeş'in bu tavrı ile rahatladık.

Sonra da Alparslan Türkeş'e ilgimiz devam etti.

Ölümünden sonra oğlu Tuğrul Türkeş, bize birkaç defa geldi gitti.

Tabii bu siyasi bir yakınlık değildi.

LİDERLERİN CENAZELERİNE KATILMADIM

Mesela ben Türkeş'in cenazesine gitmedim. Özal'ın cenazesine gitmedim. Erbakan'ın cenazesine gitmedim. Ecevit'in cenazesine de gitmedim.

Bir politikacının cenazesi zaten on binlerce kişinin olduğu bir törendir. Ben protokolde değilim. Olmadığıma göre zaten uzakta kalacak bir adamım. Beni görseler ne olur, görmeseler ne olur?

Ben o törenin içinde önemli bir adam değilim, sıradan bir insanım.

Gözükmek için cenazelere gitmem.

Dostlarımın cenazesine giderim.

Bir de kalabalıklardan sıkılırım, sade törenlere katılmayı tercih ederim.

Çünkü sade törenlerde az insan olur, orada sadece aile yakınları ve dostları hazırdır. Orada hazır bulunmayan dostların yokluğu hemen hissedilir.

Fakat büyük ve çok kalabalık cenazelerde benim varlığım gibi yokluğum da fark edilmez...

Yani lüzumsuz olduğum yerlerde neden kalabalık yapayım ki...

BÜLENT ECEVİT'İ TÜSİAD İLE BARIŞTIRDIM

Ecevit'le TÜSİAD'ın meşhur bir kavgası oldu 1979 yılında. İlan kavgası. Ecevit yıprandı, yara aldı. 12 Eylül darbesi oldu, hapis yattı. Fakat sonraki yıllarda Ecevit tekrar aktif hale gelince bu kavgayı geride bırakmak, gömmek ve tekrar dost olmak istiyordu, iş dünyasıyla ve özelikle de TÜSİAD'la.

Ecevit'le o dönemde enteresan bir yakınlığım oldu. Araya Orhan Birgit girdi.

Bir gün Birgit bana geldi, dedi ki:

"Siz TÜSİAD'da sözü geçen bir insansınız. Sayın Ecevit de size yakınlık duyar. Onun için siz aracı olun. Biz TÜSİAD'ı tekrar dost olarak görmek isteriz."

Ben de dedim:

"Hay hay..."

TÜSİAD yönetimine haber verdim. Bu adımı yönetim de çok faydalı buldu. Zaten genel kurulumuz vardı bir ay sonra. Büyük bir yemek organize edecektik. Bu iyi bir fırsat, dedim, Ecevit'i bu girişimine cevap olarak kendisini oraya davet ettim. Tabii Orhan Birgit yoluyla, hem Genel Kurul'da öğlen yemeği hem de orada bir konuşma yapması için davet ettim.

Seçimlere hazırlanan bir Bülent Ecevit var karşımda ve TÜSİAD'ın toplantısına geliyor.Kapıda karşıladım, salona girdik. Yemeği yedik ve ardından kürsüye çıktı, bir konuşma yaptı ve böylece iş dünyasıyla aradaki buzlar eridi.

Ne konuştu derseniz, öyle pek iz bırakan bir konuşma değildi, bu adımın atılmış olması zaten iki taraf için yeterliydi.

Ecevit konuşmasında Türkiye'nin artık barış içinde gelişmesi gerektiğini, politik sahnede de buna ihtiyaç olduğunu söyledi. Fakat suya sabuna dokunmadı, hele hele darbeye hiç atıfta bulunmadı. Darbecileri hiç suçlamadı. Halbuki 12 Eylül'ü yaşamış, tutuklanmış, Zincirbozan'a atılmış, siyasetten men edilmiş biriydi Ecevit...

Ecevit'te bir hesaplaşma yok, sadece kendi işine bakıyor.

BÜLENT ECEVİT'İN SOSYAL DEMOKRASİSİ DE HÜSRANDI

Uğurlamadan önce kendisi ve birkaç yakın çalışma arkadaşı ile küçük bir odaya geçtik, orada da sosyal demokrasinin Türkiye'de nasıl daha iyileşeceği üzerine konuştuk. O konuşmadan da içim-

de bir umut doğdu, bu adam belki bu kadar dayak yedikten sonra artık akıllanmıştır da hakiki manada bir sosyal demokrat olmuştur ve şimdi bunun arayışındadır, benden de belki fikir alarak istifade edecek, diye düşündüm ama bu da bir hüsranla bitti.

Anladım ki adam sadece politikacıdır.

Biz çabuk unutuyoruz, bir politikacı çoğu zaman sadece bir politikacıdır.

Bu toplum belki de siyasi figürleri abartmanın bedelini ödüyor.

Normalleşmeliyiz ki normalleştirelim.

Hiçbir Türk sol politikacısında, -başta tabii Deniz Baykal olmak üzere- hakiki manada bir sosyal demokrasi merakını hiçbir zaman görmedim.

Bizim solcular kendi sollarını oluşturdular.

"Türk solu" diye bir şey icat ettiler ki hiçbir anlamı yoktu.

Çünkü bunlarda felsefi bir görüş, bir arayış, bir merak yoktu.

"Türk solu" İsmet İnönü'nün icadıdır, bunu bir vitrin olarak düşündü ve iyice yer etti. Menderes sağı temsil ediyor, bari ben de solu temsil edeyim, diye düşünmüş olmalı ki kendini de birden solcu ilan etti. O zamandan beri garip bir tabelası var CHP'nin.

"Ortanın solu"nu sonradan Ecevit buldu.

Kavramların içini dolduramayan bir sol var hâlâ.

Mazisi de geleceği de ortada.

SİYASİ OLUŞUMLAR VE BEN

Türkiye'de zaman zaman işadamları birtakım siyasi oluşumlar içine girerler. Ne yaparlar, siyaseti dizayn etmeye çalışırlar. Muhalefeti örgütlerler ya da yeni bir partiye zemin hazırlarlar. Kimileri bunu fikri cephesiyle, kimileri de finansmanıyla ilgilenir.

Ben de zaman zaman fikirlerimi siyasilere aktarmaya çalıştım. Gördüğüm yanlışları da söylemek istedim. O tür denemelerim oldu.

Mesela bir tarihte Deniz Baykal için holdingde iki kez yemek daveti yaptım.

Yemek teklifi Baykal'dan geldi. Tony Blair seçimi yeni kazanmıştı, sosyal demokrat fikir yeniden geçerlilik kazanıyordu. Baykal da bu havadan heyecan duydu. Bizde Pazarlama Müdürü olarak çalışan Oktay Varlıer yoluyla bana mesaj yolladı. İş dünyası ile yeni köprüler kurmak istiyordu. Bizim solcular da galiba sosyal demokrasiyi anlamaya başladılar inancıyla bunu faydalı buldum, kabul ettim.

Bir ay ara ile iki yemek organize ettim. Her yemeğe 16'şar kişi davet ettim ve hepsi de sol zihniyete sahip olduğuna inandığım ve iş dünyasında ağırlığı olan insanlardı. Hatta aralarında İzmir'den Eskişehir'den gelenler de oldu.

Deniz Baykal'dan da bir tek şey rica ettim: Siz konuşmayın, sadece dinleyin.

Evet, Baykal konuşmayacak, sadece dinleyecek, böylece iş dünyasını anlamış olacaktı.

Bu isteğimi çok zorlukla kabul ettirdim.

İki toplantının sonunda da ben kapanış konuşması yaptım.

Kısa bir konuşmaydı ve dedim ki:

"Sayın Baykal, sizin ağırlığınız Türkiye'de biliniyor. Siz bugün çok saygın bir politikacı olarak ön plandasınız. Fakat toplum artık genç insanları karşısında görmek istiyor..."

O tarihte Deniz Baykal 60 yaşında bile değildi.

Ona İsveç'teki misalleri hatırlattım:

"Siz kendi partiniz içinde genç insanları ön plana çıkarın ve onların içinden insanlara uygun görünecek birini yarının başbakanı olarak desteklediğinizi ilan edin," dedim ve heyecanım beni isim vermeye de götürdü:

"Mesela; Hurşit Güneş var sizde..." dedim.

Belki bir-iki isim daha söyledim.

Bekledim ki bana bu yönde olumlu bir cevap verecek.

Fakat ben bunları söyledikçe, hele isimler verdikçe Baykal'ın yüzü iyice asıldı. Garipleşti, sessizleşti ve söylediklerime hiçbir cevap vermedi.

Anladım ki benim mesajımı almadı veya almak istemedi.

Sonuç olarak, yemek soğuk bir şekilde bitti maalesef.

Ben mesajımda inandığımı söyledim ama herhalde adam beni anlamadı, diye düşündüm.

SİZE NE KÖTÜLÜĞÜM OLDU İSHAK BEY?

Aradan bir ay geçti.

Hurşit Güneş telefonla beni arıyor.

Bağlayın, hemen konuşalım, dedim.

Hurşit'i tanırdım, severdim. Çırpınan bir yönü vardı... Belki liderlik vasfı vardır yoktur bilmiyorum, o gün aklıma o geldiği için söyledim, düşünülmüş, taşınılmış bir isim değildi. Yani ben misal olarak söyledim...

Hurşit Güneş, tedirgin, sesi biraz da kırgın gibi.

Dedi ki:

"Ya İshak Bey, ben size ne kötülük yaptım?"

Hiçbir şey anlamadım. Şaştım kaldım.

Hayretle dedim ki:

"Allah Allah, sen bana bir kötülük yapmadın. Ne oldu?"

"Beni partiden attırdınız," dedi.

"Olur mu öyle şey, ne partiden attırması?"

"Benim adımı vermişsiniz Deniz Bey'e. Başkan bir bahane buldu, beni partiden attılar," dedi.

O anda anladım ki, Deniz Baykal'ın aklına "Bu işadamları benim altımı oyuyorlar, bana rakip çıkarıyorlar," diye bir fikir gelmiş olmalı ve ilk önce Hurşit Güneş'i ifna etti.

Tek izah bu...

Demek ki CHP'nin içine müdahale etmişim... Farkında olmadan dizayn çalışmalarım olmuş ve olumsuz sonuçlar vermiş...

Baykal'la bir daha karşılaşmadık. Ta ki bir televizyon programına kadar...

DENİZ BAYKAL'A İKİ SORU SORDUM

Aradan birkaç yıl geçti.

Pınar Türenç televizyon programları yapıyordu.

Beni davet etti: "Deniz Baykal ile bir program yapacağım. Siz de gelin, ona soru soracaksınız," dedi.

Kabul ettim.

Program akşam saat 20.00 civarıydı ve canlı yayındı.

Pınar Türenç bana "İshak Bey, siz soracaksınız, Deniz Bey cevap verecek..." demişti ama biz soruyla başlamadık konuşmaya.

Türenç, önce bizi takdim ve sözü Deniz Baykal'a verdi.

Ben anlamadım, sözü neden ona verdi.

Çünkü soru sormadan sözü ona vermek bana ters geldi ama bir şey söylemedim.

Deniz Baykal başladı ve aralıksız, nefes kesmeden 32 dakika konuştu.

Pınar Türenç tam onun sözünü kesecekti ki ben araya girdim, "Bir dakika, bir dakika!.." dedim.

Kamera bana döndü.

"Pınar Hanım, beni davet ettiniz, ben soru soracaktım ve Sayın Baykal cevap verecekti. Program böyleydi. Halbuki Sayın Baykal başladı ve işte bak 32 dakika geçti, biz sadece onu dinledik. Ben henüz soru sorabilmiş değilim," dedim.

Stüdyoda soğuk bir sessizlik oldu.

"Peki," dedi ve araya reklamlar girdi.

Reklamlardan sonra Pınar Hanım bana döndü ve "İshak Bey, buyurun siz soru sorun," dedi.

Ben de "Deniz Bey'e, iki tane sorum var," dedim.

Deniz Bey'in bu durumdan hoşnut olmadığı belliydi ama yapacak bir şey yok...

Birinci sorum:

"Bakın, Tony Blair iktidara geldi ve bu yeni bir heyecan yarattı sosyal demokrat yönetim yolunda. Ben de bunu çok olumlu karşılıyorum ve inşallah Sayın Baykal da bu yolda Tony Blair'in metodunu takip ederek başarıya doğru yürür. Blair, iki şey yaptı bu başarıya giderken. Birincisi, bir program geliştirdi. Yani, 'ben iktidara geldiğim zaman bu programı tatbik edeceğim' diye bir program yayınladı ve bunu izah etti muhtelif vesilelerle. İkincisi de gölge kabinesini takdim etti. Yani, iktidara geldiği zaman maliye bakanı kim olacak, savunma bakanı kim olacak, endüstri bakanı kim olacak gibi, beraber çalışacağı insanları takdim etti ve böylece kamuoyunu ikna edip iktidara yürüdü..."

Ben, heyecanla bunları anlatırken bir yandan da Baykal'ın tepkisini izliyorum...

Manzara pek iyi değil...

Soruyu tamamladım, dedim ki:

"Benim de Sayın Baykal'a iki basit sorum var. Bir: İktidara geldiğinizde uygulayacağınız açık bir programınız var mı? İki: Gölge kabinenizde kimler olacak. Yani, hangi insanlarla çalışacaksınız?"

Çok basit iki soru sordum ve bekledim ki bir şekilde cevap verecek.

Yine bir sessizlik oldu.

Baykal'ın yüzünün rengi değişti.

Önce morardı, sonra kızardı.

Ne diyeceğini de şaşırdı ve ondan sonra hışımla ve büyük bir hiddetle şöyle dedi:

"Ben zaten iş dünyasında sosyal demokrasiye yakın olduğunu iddia eden işadamlarına hiçbir zaman güvenmedim ve hiçbir zaman onların samimiyetine inanmadım. Biz iktidara geldiğimiz zaman..." dedi ve bir an tereddüt etti. Çünkü herhalde o an hatırına geldi ki biz canlı yayındayız...

"... işadamlarının defterini düreceğiz!" diyecekti herhalde, ama kendini tuttu veee "Biz iktidara geldiğimiz zaman, sizin yanınızdan geçip yürüyeceğiz," dedi...

BAYKAL ELİMİ SIKMADI

Baykal, ne sorularıma cevap verdi ne de izleyicilere saygı gösterdi.

Bitmedi, daha devamı var.

Soğuk bir şekilde program bitti.

Anladım ki bundan bir netice alamayacağız.

Çünkü diyalog yok, anlamsız bir kızgınlık var havada.

Program bitti ama ben felaketin daha büyüğünü yaşayacağımı bilmiyordum...

Program bitti, stüdyodan ayrılma vakti geldi.

Deniz Baykal önce Pınar Türenç'in elini sıktı.

Sonra orada başka bir hanım vardı onun da elini sıktı.

Sonra gitti, kameramanların –dört tane kamera vardı– da ellerini sıktı ve benim elimi sıkmadı.

Benim elimi sıkmadan çıktı.

Galiba bana küstü, dedim ama küsmekten de öte fena halde kızdı bana ve çıktı gitti.

Ben de eve gittim...

Ertesi gün telefonlar geldi Ankara'dan.

Baykal'ın partideki en yakınlarından iki kişi beni arıyor...

Biri diyor ki:

"İshak Bey, bizim başkan herhalde heyecana geldi ve sizi anlamadı. Size yanlış davrandı. Biz bunu biliyoruz ve biz parti adına özür diliyoruz. Lütfen bu konunun üzerinde durmayalım..."

İkinci arayan daha enteresan bir şey söyledi. Dedi ki:

"Siz, bizim başkana pas verdiniz, 'topu al ve gol at' dediniz. O ise topu taca attı. Sonra da döndü size hakaret etti."

Bunları söyledi yardımcıları...

Murat Karayalçın dostum dahil...

Yardımcıları bunu görebiliyorlar ama kendisi bunun farkında değil.

Yani ben ona yardım etmek istedim.

Dedim ki: Programını anlat. Kimlerle çalışacaksın onu anlat.

Ama bu bile ona bir hakaret, bir saldırı gibi geliyor.

Bizlere has despot politikacı...

BAYKAL VE ELEKDAĞ

Baykal mevzuunu kapatırken Elekdağ'la ilgili başarısızlığımı da anlatayım, günahımı sizlerle paylaşarak hafifleyeyim.

1997 yılında Tony Blair, Margaret Thatcher'e karşı büyük zafer kazanarak Labor hükümeti olarak iktidara geldi. Dünya genelinde sosyal demokratlar alkışladı. Sosyal demokrat tabelası kapıda asılı olan CHP Başkanı Deniz Baykal yelkenlerine İngiliz rüzgârını doldurup 2002 yılı seçimlerine heyecanla hazırlanıyor. Oy yüzdesini hızla artırmak için yeni isimleri aday göstermeyi planlıyor. Bu arayış için, iş ve reklam dünyasında tanınan Bülent Tanla'yı görevlendiriyor.

Bu arayış, Emekli Büyükelçi Şükrü Elekdağ'ı da motive ediyor. Adaylığını da Baykal'a teklif edebilmek için benim aracı olmamı rica ediyor. Ben, tanıdığım Bülent Tanla'ya bilgi aktarıyorum...

2002 yılında bir yaz günü, Alarko Holding Ortaköy binamızda, benim çalışma odamın bitişiğindeki beyaz odada bir çalışma yeme-

ği organize edip Tanla ile Elekdağ'ı tanıştırıyorum. İki saat boyunca politika konuşuyoruz.

Bir ara, sigara içmek isteyen Tanla, balkona çıkıyor.

Holding binamızın tamamında sigara yasağı var.

Şükrü Bey, endişeli ve tedirgin, Baykal hakkında duyduğu olumsuz ve hırçın karakterini bana soruyor.

Ben de "Baloya giden dans eder ve terler," diyorum. Yani, politikaya soyunan insan, bazı sorunları yaşamaya hazır olmalı, diyorum.

Ben Şükrü Bey'i uzun yıllardır tanırım. Bir aralar evlerimize gidip gelmiş, birlikte yemekler yemişiz. Farklı bakış açılarımız var, ancak karşılıklı saygı şart...

Bizi tanıştıran, Vehbi Koç'un damadı Nusret Arsel...

Galatasaray'dan Şükrü Bey ile sınıf arkadaşı...

Şükrü Bey, Dışişleri'ne uzun yıllarını vermiş diplomat bürokrat...

1979 yılında, 1980 darbesi öncesi hazırlık, Kenan Evren Genelkurmay Başkanı olarak Dışişlerine emir veriyor.

Tanıdığı ve sadakatinden emin olduğu Şükrü Elekdağ'ın Washington'a Büyükelçi olarak atanmasını istiyor. Hazırlanan darbe Washington'dan destek görsün istiyor.

Elekdağ, 1979 ila 1989 yılları arası, on yıl boyunca aralıksız, Washington Büyükelçiliği'nde bulundu ve o yıl emekli olup İstanbul'a döndü. Prensip olarak, Dışişleri prosedürü gereği, bir büyükelçi bir ülkede normal olarak üç yıl kalır, sonra başka bir ülkeye gönderilir. İstisnai hallerde bir yıl daha uzatabilir.

On yıl aralıksız Washington'da bulunmak, tarihte hiç olmamış bir durum...

Evren'in Elekdağ'a güveninin ifadesi... Emir demiri keser... Evren emredince prosedürler, teamüller rafa kalkar.

Benim Elekdağ'la tanışmam, emekliliği öncesi, Nusret Arsel yolu ile 1987-1988 yıllarında başladı. O yıllarda, Alkent Etiler projemizin satışının son günleri idi.

Emekli olunca iyi bir semtte yaşamak isteyen Elekdağ ailesi, Nusret Arsel aracılığı ile, Alkent'ten iki daire satın aldılar. Washington dönüşü oraya yerleştiler. Arsel'in pazarlık gücü muhteşem... Bastıra bastıra, büyük tenzilatla Elekdağ'lar adına iki daire alındı.

90'lı yıllarda Şükrü Bey, emeklilik sonrası meşgale aradı. Önce, birkaç Amerikan savunma sanayii şirketinin temsilciliğine soyundu ve benden destek istedi. Ben, silah ve savunma işine, prensip olarak hiçbir şekilde bulaşmak istemediğimi söyledim.

Aramız biraz mesafe aldı. Sonradan kendisi de bu işten soğudu. Ankara'daki rüşvet mafyası içinde bocalayıp harcanacağını anladı ve vazgeçti.

90'lı yıllar içinde, arada bir görüştüğümüzde, özellikle eşi Ayla Hanım Etiler'deki apartmanlarından ve oradaki yaşam kalitesinden mutluluğunu sık sık dile getirdi.

Şehir dışında bir yaşam arayışları, Büyükçekmece Alkent 2000 projemizde, daha planlama safhasında, üç katlı bir büyük villa almaları ile neticelendi. Zamanla oraya taşındılar.

Ayla Hanım bu villada ne kadar mutlu olduklarını söyleyerek bana da mutluluk verir.

Şükrü Bey, 1990'lı yıllar boyunca, muhtelif TV kanallarında, dış politika, Avrupa ile ilişkiler ve benzeri tartışmalarda fikirlerini ifade etme fırsatını buldu. O yıllarda, liberal bir tavır sergiledi. Kıbrıs ile ilgili programlarda barış ve birlikte AB üyesi olma tezini savundu. Devletçi vesayetçi bilinen Elekdağ, mantıklı çözümler üretebilir, umudunu vererek bizleri şaşırttı. Bana da umut verdi. Adam akıllandı, dedim.

Bu hava içinde, Baykal'ın partisinden Meclis'e girecek olan Elekdağ'ın, bu liberal yaklaşımını sürdüreceğini beklerken tam tersini yaşadım. Elekdağ aslına döndü.

Kökten ulusalcı, bağnaz devletperest, Güneydoğu'da çözümsüzlüğü savunan Baykal'ın sözcüsü haline dönüştü.

Onur Öymen ile aynı tornadan çıkmış haller sergiledi. 1915 yılı Ermeni Soykırımı'nın "sözde" olduğunu savunan cephenin en ateşli cengâveri oldu.

Türkiye'nin, Ermenistan'a ve Amerika'daki Ermeni diasporasına baskısını artırma yolunda, İstanbul'da çalışmaya gelmiş elli bin kadar fakir Ermeni'nin sınırdışı edilmelerini teklif edecek kadar insan olmaktan vazgeçti.

Son yıllarda, bu nefret söylemi iyice hızlandı. Üst seviyelere tırmandı.

Görünüşüne ve tavırlarına da yansıdı.

2011 yılı Parlamento seçimlerinde CHP listesine alınmadı.

O zamandan beri boşta, tam emekli.

Arada bir, TV programlarında tartışmalarında yer alıyor.

En son, Güneydoğu olayları ve Kürtlerin hakları ile ilgili bir tartışmada onu izledim.

Herhalde birçok seyirciyi rahatsız eden bir tavır sergiledi.

Kürtlerle barışı savunanlara karşı cephe aldı.

"Kürtlere eşit haklar vermeye kalkarsanız, Türklerin dörtte üçü buna karşı çıkar" mealinde bir şeyler söyledi. Korkunç bir savunma...

Türkler üst ırk, bütün hakları kullanır. Kürtler alt ırk, eşit haklar onlara verilmez.

Aynen, Hitler'in Nazi zihniyeti... Himmler'in kopyası...

Utanç verici...

Ne hazin bir son...

SİYASET MÜHENDİSLİĞİ YAPMADIM

Ben hiçbir zaman siyaseti dizayn etmeye çalışmadım, siyaset mühendisliğine soyunmadım.

Kulislerde konuşulanlar her zaman doğruyu yansıtmazlar.

Benim yaptığım şey, fikirlerimi cesurca ortaya koymaktan ibarettir.

Yeni parti, yeni lider arayışlarına da girmedim.

Hayır, hiçbir zaman...

Hatta bu yolda bana birçok teklif oldu, hepsini reddettim.

Düşüncelerimi, prensiplerimi ortaya koydum:

"Ben fiili ve fiziki bir dizayn, bir siyaset mühendisliği peşinde değilim. Ben felsefenin peşindeyim," dedim ve sosyal demokrat felsefenin müspet yönlerini izah etmekle yetindim.

12 Eylül'ü biliyoruz, 28 Şubat'ı biliyoruz, daha sonraki darbe teşebbüslerini, e-muhtıraları biliyoruz. Aslında Türkiye'de asker sadece kendi düşünerek bu işleri yapmaz, yapamaz, iş dünyasının bir kısmı ve başka güçler de devreye giriyorlar. Darbelerin bir lobi desteği var, bir işadamı desteği var, bir medya desteği var...

AK Parti, 2002'nin Kasım'ında iktidara geldi. Aradan on yıl geçti, ama birtakım antidemokratik arayışlar muhakkak hâlâ devam ediyordur ama ben artık haberdar değilim...

Çünkü benim ne ile ilgilendiğimi, ne ile ilgilenmeyeceğimi artık herkes biliyor.

MESUT YILMAZ

Eski Başbakan Mesut Yılmaz'la da garip bir hatıram var.

Eski kelimesinin bende bazı insanlar için geldi geçti de bir işe yaramadı, anlamsızlaştı gibi çağrışımları vardır bende. Zaman bazılarımızı daha da değerli hale getirir, bazılarımızı da bir kenara atar.

Zamana yenik düşmemenin sırrı hayatın bütününü ciddiye almaktan geçer.

Bir de her şeyin, her kudretli zamanın, her zenginliğin geçici ve bir müddet sonra anlamsızlaştığı bilincine ulaşmaktan geçer...

Mesut Yılmaz'ın genel başkan olduğu, ama henüz başbakan olmadığı bir devreydi...

Bir haber geliyor Ankara'dan, Mesut Yılmaz benimle görüşmek istiyor.

Tamam ama ne zaman nasıl, dedim.

Davet geldi.

"İstanbul'da Maçka Otel'inde pazartesi sabah tam 9'da Mesut Bey sizi bekliyor," diye perşembeden haber verildi.

O gün belirlenen saatte tam 9.00'da randevu yerinde, otelin lobisinde hazırım.

Bekliyorum ki kimse yok. Dakikalar geçiyor...

Resepsiyona sordum, Mesut Bey nerede, geldi mi, geldi de beni mi göremedi yoksa. Kusuru kendimde arıyorum önce.

Otel görevlisi bana bir şey söylemeden telefon ediyor.

Anlıyorum ki adam otelde kalmış o gece.

Görevliye diyorlar ki:

"Sayın Yılmaz uyuyor, uyanınca biz size haber veririz."

Peki, dedim. Resepsiyonun karşısında bir piyano var, yanında da bir koltuk ve vitrin. Dışarıdan da çok hoş bir ışık geliyor. Oturdum oraya ve bulduğum mecmuayı okumaya başladım.

UTANÇ VERİCİ

Zaman geçiyor...

Saat oldu 10.00...

Saat oldu 10.30...

Artık bu rezalet nedir, diyorum kendi kendime.

Tekrar resepsiyona gidip soruyorum.

Cevaplar benim hiç de anlayabileceğim türden değil:

"Efendim, biraz sonra kalkıyorlar... Kalkmak üzereler..."

Saat 11.00'e çeyrek var ve benim tepem attı. Kimseye bir şey söylemeden çıktım, arabama bindim ve işime gittim.

Adam hayata uyanamamış olacak ki sonra hiçbir ses seda çıkmadı. Bir daha da beni aramadı, özür de dilemedi. Niçin beni görmek istediğini de anlamadım, hâlâ o merakım da geçmedi...

Garip, adam beni görmek istiyor, ama o vakitte uyuyor...

Utanç verici bir alaturkalık.

Bir an için aklıma geldi, yoksa biri beni işletiyor mu?

Hayır, çünkü yukarıdan gelen cevapta "Evet, İshak Bey ile görüşmek istiyor fakat henüz uyuyor. Uyanmasını bekliyoruz," dediler.

Kim bilir gece nasıl geçti, belki sabaha kadar poker oynamıştır...

Çok oyun seven bir adammış o.

İSMET PAŞA

İsmet Paşa'yı tanımam, yollarımız hiç karşılaşmadı. Fakat çocuklarıyla biraz yakınlığım oldu. Hem kızı Özden Toker'le, hem oğulları Ömer ve Erdal'la... Samimi ve efendi bir insandı Erdal. Ömer de iyi fakat onun politik bir iddiası hiçbir zaman olmadı.

Erdal İnönü bana çok enteresan bir şey anlattı.

Bugün gibi hatırlıyorum.

Dedi ki:

"İshak Bey, Türk zihniyetinde enteresan bir şey var. Ben bunun için ilim adamı, fizik profesörü oldum. Babamın masasında ailecek oturduğumuzda her şey konuşulurdu, fakat parayla ilgili, ekonomiyle ilgili herhangi bir şey konuşmak ayıptı. Onun için konuşulmazdı."

Çok ilginç, adam diyor ki: Parayla ilgili, ekonomiyle ilgili hiçbir şey masada konuşulmazdı. Çünkü ayıp telakki edilirdi bir Türk âdeti olarak.

Ben bundan şu neticeyi çıkarıyorum:

Türk düşünce tarzında parasal olaylar veya ekonomi ile ilgili çözümler, çareler, sorunlar utanç verici.

Konuşulmaz bunlar.

Başkaları halleder.

Başkaları kim?

Belki de azınlıklar...

Belki de Türk zihniyetinde ekonomi ile ilgili olaylar veya sorunlar, kirli olduğu için bir kenara bırakılıyor ve onların çözümü azınlıklara kalıyor.

Olabilir mi?..

Olabilir, neler olmadı ki...

AHMET NECDET SEZER

Hiçbir zaman ne tanışıklığımız oldu ne bir araya geldik.

Zaten kabul etmek lazım, yedi yıl boyunca hep böyle fildişi bir kulede yaşadı. Arada bir dışarıya çıktı, elinde file ile markete gidip alışveriş yaptı...

Sezer deyince aklıma başka bir şey gelmiyor.

Türkiye'nin kayıp yıllarıdır o yıllar.

O kadar yanlış bir seçim oldu ki.

Bence o tercih Bülent Ecevit için de büyük bir hatadır.

Sadece ciddi duruyor diye adam mı seçilir devletin başına.

Olacak şey değil...

ABDULLAH GÜL

İlk tanımam enteresan bir şekilde, daha Refah Partisi'ndeyken oldu. Almanya'da Körber Vakfı diye bir vakıf var. Tanınmış ve çok saygın bir vakıf. TESEV ile birlikte Türk-Alman tartışma platformu organize ettik. Üç günlük bir programdı. Oraya Refah'tan da birkaç kişi davet edildi, içlerinde Abdullah Gül de vardı. Yaptığı konuşmalar ve soru-cevap katkıları bana çok olumlu göründü. Yani, Gül'ü orada takdir ettim. Dogmatik bir yaklaşımı yoktu. Aksine çok mantıklı ve bilgili konuşuyor, tartışmalara da aktif olarak iştirak ediyordu. Diğerlerine nispetle rahat, çok daha kendine gü-

ven duyan bir adamın yaklaşımı ile tartışmalarda yer alıyordu. O zamanlardan etkiledi beni Abdullah Gül.

Sonradan da belli etti ki herhalde yurtdışında geçirdiği yılların tesiri de olsa gerek –İngiltere'de eğitim gördüğünü duydum–demokratik bir görüşü ve yaklaşımı var. Çok sabırlı, rahat ve kalıcı diyalog kurabiliyor insanlarla.

Bu diyalog kurabilme yönü, bugünün Türkiye'sinde maalesef az bulunan bir haslet... Demokratik ortamda, farklı düşünen insanların herhangi bir endişe duymadan konuşabilmeleri, kutuplaşmaların azalmasına ve özellikle barış atmosferinin daha hızlı gelişmesine ve refah düzeyimizin yükselmesine yol açacaktır.

Kaos, çatışma ve savaş hep kaybettirir.

Nitekim de öyle oldu...

Otuz yıldan beri ülkede süren düşük yoğunluklu savaşın da çok yakın bir zamanda biteceğine yürekten inanıyorum. Ben de bu inancı pekiştiren etkenlerden biri de bugünkü Cumhurbaşkanımız Gül'ün vizyonu ve sorunu bütün boyutlarıyla hissediyor olmasıdır.

Devletin başının, konuyu bilmesi, hissetmesi ve çözüm yolunda kararlı bir tavır sergilemesi çok önemlidir. Bu duruş bizi etkilediği gibi dışarıda da karşılığını buluyor.

Kıymetini bilelim, Türkiye dışında da saygınlığı ve ağırlığı olan, çok nitelikli ve çok faydalı bir Cumhurbaşkanımız var bugün.

CUMHURBAŞKANI VE "LÜZUMLU ADAM"

Hayat yolculuğumu anlattığım, *Lüzumlu Adam* başlıklı kitabım Mart 2012'de yayınlandığında büyük ilgi ile karşılandı.

İtiraf edeyim ki bu kadar tesir yapacağını beklemiyordum.

Tamam, dolu dolu bir hayat yaşadım ama herkes benzerini yaşıyor, diyordum...

Kendimi farklı ve özel görmedim...

Fakat anladım ki aynı anda ve aynı zamanda yaşamak, o insanların hayatlarının da aynı olması neticesini vermiyor...

Galiba Pakistanlı şair, devlet adamı İkbal'e ait bir cümle, şöyle der:

"Aynı gökte uçarlar, lakin karganın dünyası başka, şahininki başkadır."

Çok doğru...

Çünkü hepimizin hayatla bağı, gördüklerimiz, olup bitene yüklediğimiz anlamlar, mücadelemiz, değerler dünyamız, öğrendiklerimiz, öğrenme süreçlerimiz, çıkardığımız dersler farklı oluyor...

Yani insan yaşadıkça kendisi oluyor...

Lüzumlu Adam'a bu ilgi Cumhurbaşkanlığımız katında da gösterildi.

Kitabı, önce eşi Hayrünnisa Hanım okumuş ve çok ilgi çekici bulduğunu Abdullah Gül'e anlatmış.

Cumhurbaşkanımız, başta danışmanları ve bütün Köşk personeli dahil, genel kültürlerinin gelişmesi için geniş kapsamlı devamlı bir eğitim programı yürütüyor.

Bu eğitim programı çerçevesi içinde, ayda bir-iki defa Köşk'ün altı yüz kişilik büyük bir toplantı salonunda, davet edilen bir konuşmacının konferansı da yer alıyor.

Bu yolda bana gelen daveti severek kabul ettim, 30 Haziran 2012 Çarşamba günü İstanbul'dan sabah arabayla yola çıkıp öğlen vaktine yakın Ankara'ya vardık. Hava güzel, sıcaklık müsait olduğundan Köşk'ün bakımlı ve görkemli bahçesinde yemeğe davet edildik, ben, kızım Leyla ve yazar dostum Mehmet Gündem ile beraber...

ÇANKAYA'YA KALİTE VE HUZUR GELMİŞ

Yemekten sonra, Cumhurbaşkanımız ile çalışma ofislerinde bir saat kadar sohbet etme fırsatım oldu. Bize Sayın Hanımefendi de eşlik ettiler.

O gün eski dostluğumuzu tazeledik, Avrupa şehirlerindeki konferanslarda konuştuğumuz mevzuları ele aldık...

Bu arada, Çatalca'da yer alan Alvimedica projemizi detaylı olarak anlatma fırsatım oldu. Türkiye'de sağlık yatırımları dalında yabancı sermayenin çalışma imkânı bulacağı Bio-City projemizi çok önemli ve ilgi çekici buldular ve destekleme sözü verdiler.

Mütebessim ve vizyon sahibi, insanı rahatlatan, huzur veren devletin başının yanından ayrılma vakti geldi, izin isteyip konferans için salona doğru yürümeye başladık.

Yürürken bütün dikkatim mekâna kaydı. Çankaya'daki müspet değişim konuşuluyordu ama şimdi bu mekândaki değişimi daha iyi anladım, daha bir dikkatle baktım.

Bana her şey çok güzel göründü...

Eskiyi de bilen biri olarak gördüklerimden çok etkilendim ve mutlu oldum.

Orada zihniyet değişmiş, mekân değişmiş, başka bir vizyon ve başka bir güzellik gelmiş.

Çankaya'ya Gül ailesiyle birlikte huzur ve kalite gelmiş.

Eski kasvet yok Çankaya'da...

DEVLETİN ZİRVESİNDE BABAMI HATIRLADIM

Saat 14.30'da başlayan konferansım tam iki buçuk saat sürdü. Başta Hanımefendi olmak üzere salonda çok nitelikli bir dinleyici kitlesi hazırdı. Kısa bir takdimin ardından *Lüzumlu Adam* kitabının oluşturduğu merak ile gelen sorulara cevaplar verdim.

Bir ara dedim ki:

"Bakın ben Hayim Alaton'un oğlu İshak Alaton'um. Babam devletin kendisine reva gördüğü Varlık Vergisi zulmünü sindiremedi ve devletinden aldığı bu ağır darbe ile mutsuz ve yaralı bir hayat yaşadı. Ben o günleri yaşadım, babamın haline tanık oldum...

Aradan uzun yıllar geçti, devlete mesafeli oldum, kendi yolumu çizdim ve bu günlere geldim. Şimdi Çankaya Köşkü'nde devletin zirvesindeyim, kabul ediliyorum, değer görüyorum, huzurluyum...

Halbuki devlet aynı devlet, ben de hâlâ Hayim Alaton'un oğluyum...

Demek ki devlet kendini yenilemiş, değişmiş, normalleşmiş.

Şimdi devlet de huzurlu, ben de huzurluyum...

Babam devletinden zulüm gördü, ben onurlandırılıyorum.

Şimdi ben babam ile devlet arasında gidip geliyorum.

Bu toplantıya ben bir anlam yüklemek istiyorum, devlet geçmişteki hatalarını da telafi ediyor..."

Alkışlandım...

Ve yeni sorular...

Hızla geçen saatler sonunda kitabı alanların oluşturduğu kuyruğun başındaki masaya oturdum ve bir saat boyunca yüzlerce imza attım.

O gün gerçekten çok yoruldum, ama o yorgunluğa değer çok mutlu, çok anlamlı bir gün yaşadım...

BÖLÜM

8

YETENEĞE SINIRLI BİR SÜRE İÇİN FIRSAT VERİLİR

Başbakan Tayyip Erdoğan'la...

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 29../..10../2012

Başbakanımız Recep Tayyip Erdoğan ile, bir TESEV Konferansı sonrası. Tebrik ve teşekkür mahsimi..

Her zaman, Belediye Başkanlığından beri, takdir ettiğim ve saygı duyduğum bir insan...

RECEP TAYYİP ERDOĞAN

İstanbul'a Belediye Başkanı olana kadar Recep Tayyip Erdoğan diye birinin varlığından haberdar değildim. Başkan oldu, sonra kim bu adam, demeye başladı benim gibi pek çok insan. Yapamaz, altından kalkamaz önyargısı da vardı tabii.

Kabul etmek lazım ki belediye başkanlığını başarıyla yaptı ve çok iyi değerlendirdi, oradan kendisini Türkiye'ye mal etmenin sihirli yolunu buldu.

Büyüyerek ve güçlenerek bu günlere kadar geldi.

YOL KAZASI

Sanıyorum benim Erdoğan'la tanışmam o ilk yıllarda oldu.

O tarihte İstanbul'un doğalgaz tesisatını da biz yapıyoruz. Dalan döneminden başladık. Sonra bir felaket zamanı, Nurettin Sözen diye bir yol kazası yaşadı Türkiye ve İstanbul. Sözen, kulak-burun-boğaz doktoru. Ve yalnız kendi bilgisine güvenen bir adamdı.

Başarısız olmak isteyen insanların tercihidir, her şeyle ilgilenmek...

Her şeyi kendi yapmak isteyen, aslında her şeyi durdurmuş oluyor.

Sözen sistemi durdurdu, anlamadığı için karar almıyor, karar almayınca iş duruyor. Nitekim bizim işimiz de durdu. Sözen başa geldiği günden beri bütün işlerimiz yattı.

Erdoğan konusuna girmeden anlatmak istediğim bir olay var.

Belki bazı zihinlere ışık tutar.

Hiç unutmam, bir davette garip bir şey oldu, Sözen de davetteydi. Bana açıldı bir şekilde. Benim sosyal demokrat olduğumu, İsveç'teki geçmişimi biliyor.

Diyor ki:

"İsveç bizim için bir model ülkedir."

İsveç'i göklere çıkarıyor.

Ben de diyorum:

"Evet, İsveç hakikaten çok enteresan, sosyal demokrat olarak görülmesi gereken bir ülke..."

Bana açık mesaj veriyor, diyor ki Sözen:

"Beni oraya davet ettir."

Ben de kabul ediyorum. Çünkü adam aydınlanmak istiyor. Bu iyi bir şey. Hemen Stockholm Belediye Başkanı ile temasa geçtim. Mats Hult ile tanışıyorduk.

Dedim ki:

"İstanbul Belediye Başkanı Dr. Nurettin Sözen'i davet edersen iyi olur..."

Ve davet ediliyor Stockholm'e.

Ben de düşünüyorum ki beraber gideceğim Stockholm'e. Çünkü adama daveti yaptıran benim ve benden de ricacı olan kendisi. Fakat enteresan bir şey oldu, Sözen'in hususi kalem müdürü vardı. Garip bir adamdı, biraz İngilizce bilirdi. Seyahat tarihinden 15 gün önce beni görmek istedi, geldi dedi ki:

"İshak Bey, biz 6 kişilik bir heyet olarak gidiyoruz."

"Eh, peki, ben haber veririm."

Adam sonra garip bir istekte bulundu:

"İshak Bey, biz bir pazartesi sabahı gidiyoruz, siz acaba bir gün önceden veya bir gün sonra gelseniz, aynı uçakta olmasak daha iyi olmaz mı?"

Şaşırmış bir vaziyette sordum:

"Nedendir?"

Dedi ki:

"Böyle daha iyi olur..."

Anladım ki ben yanlarındayken Yeşilköy'deki gazeteciler tarafından görülmek istemiyorlar. Sanki benden çekiniyorlar, bir işadamı ile aynı kareye girmekten utanıyorlar.

Tabii biraz kızdım ve dedim ki:

"Bak canım, mademki benim sizlerle beraber gelmem iyi görünmüyor, ben vazgeçtim bu işten. Ben meraklı değilim Stockholm'e, üstelik orada 4 gün sürünmekten de kurtulmuş olurum."

Bunun üzerine Sözen telefon etti:

"İshak Bey, duydum ki bizimle gelmiyormuşsunuz..."

"Evet, benim burada çok işim var, onun için kusura bakmayın. Ben sizlerle gelmesem daha iyi olur."

Adam ses çıkarmadı, zaten istedikleri de buydu.

LİMUZİNDEN İN, TROLEYBÜS'E BİN

Ben kaldım, onlar gittiler, geldiler. Şehrin en büyük oteli Grand Hotel'de ağırlanmışlar. Müthiş para harcamış Stockholm Belediyesi.

İstanbul'dan Stockholm'a giden heyetin içinde genç bir adam vardı, düzgün bir insandı, o anlattı bana:

"Bir akşam yemeğinden geliyoruz. Yanımızda Stockholm Belediye Başkanı da var. Biz üç arabayız, hepsi limuzin. Hotelin kapısında indik, ev sahibi belediye başkanı birdenbire hareketleniyor, hızlı bir şekilde Türkiye'den gelen herkesin elini hızlı bir şekilde sıkarken 'Goodbye, goodbye, goodbye, see you tomorrow' diyor. Bizi bıraktı ve koşmaya başladı, caddenin karşısına geçti. Hepimiz merak ediyoruz, ne oldu adam nereye gidiyor. Koşuyor,

koşuyor, karşıda troleybüs durağı var, oraya yetişiyor ve binip evine gidiyor."

Bizimkiler şokta. Nurettin Sözen hayretle adamı takip etmiş ve demiş ki:

"Allah Allah... Belediye başkanı, kendi arabası da yok. Troleybüsle seyahat ediyor..."

Başa geri dönelim. İsveç bize model olabilir diyordu ya Sözen, gidip bu manzarayı da gördükten sonra bu modelden vazgeçmişlerdir. Çünkü bizde korkunç bir gösteriş merakı var.

Zaten insan ne kadar cahilse o kadar gösterişe meraklıdır ve ne kadar kaliteliyse o kadar gösterişten uzaktır.

Her neyse bu ders anlayana yeter.

Tayyip Erdoğan'ı konuşmaya devam edelim...

SIRA DIŞI BİR ADAM

Erdoğan yeni belediye başkanı olmuştu. Ziyaret ettim, hayırlı olsun dedim. Tabii aklımda birtakım kuşkular var ama renk vermiyorum, belediye ile işimiz var, İstanbul'un gaz tesisatını yapıyoruz.

Bana dedi ki:

"Ben sadece sizin iyi bir iş yapmanızı beklerim."

Çok medeni bir tavırdı.

Gördüm ki bendeki önyargı onda yok.

Ben endişeliydim, çünkü Refah Partisi'nden gelip başkanlığa seçilince ben haliyle düşüncelerinin Erbakan cinsi düşünceler olduğunu varsayıyorum. Hani öyle bir önyargım var ya... Fakat sonradan anlıyorum ki, adamın Refah felsefesini vurgulayan, öne çıkaran bir tutumu yok. Adam iş yapmak istiyor belediyede.

İstanbul'un daha iyi hizmete ihtiyacı olduğundan, biz de diyoruz ki biz de müteahhit olarak size destek vermeye hazırız.

Sanıyorum ikimiz de bu görüşmeden memnun ayrıldık.

İşte ilk temas böyle başladı.

Biz rahat çalıştık, işimizi yaptık, sorun çıkarmadı karşımıza, adil davrandı.

UZAĞA GİDECEK ADAM

Zamanla birbirimizi daha iyi tanıdık.

Tanıdıkça orada kalacak bir adam olmadığı belli olmaya da başladı. Uzağa gidecek bir adam olarak gördüm Tayyip Erdoğan'ı...

Bunu o zaman görenlerden biri de Cüneyt Zapsu'dur. Erdoğan'a daha belediye başkanı iken çok önemli destek verdi. Cüneyt Bey, onun iş dünyasında iyi bir imaj sahibi olması için aracılık yapıyordu. Bu imkânı vardı, çünkü aktif bir TÜSİAD üyesiydi. Zapsu bizim Sarıyer'deki Alsit villalarının en güzellerinden yan yana üç tanesini satın almıştı o zaman.Birine kendisi geçti, birine kardeşi Aziz, birine de annesi.

Cüneyt Bey bu villada arada bir yemekler tertip ediyordu. Bir keresinde beni de bir akşam yemeğine davet etti.

Dedi ki:

"Belediye Başkanı Tayyip Erdoğan'ı da davet ettim, o da bizimle beraber olacak."

Memnuniyetle, tamam, dedim. Gittim, ev çok zevkli döşenmiş. Beş-altı masa kurulmuş, başkana selam verdim, beni başka bir masaya oturttular. Masada o zamanınİstanbul il başkanı olan, sonra da milletvekili, Erdoğan'ın yakın dostlarından Mehmet Müezzinoğlu ile yan yana oturduk. Bana kendi hikâyesini anlattı, Yunanistan'dan geldiğini, göçmen olduğunu, doktor olduğunu, hastanesi olduğunu anlattı...

Yemeğin sonunda hepimiz bahçeye çıktık, manzara muhteşem.

Zapsu yanıma gelip dedi ki:

"Tayyip Bey sizinle baş başa görüşmek istiyor."

"Peki," dedim.

İçeriye, şöminenin olduğu odaya geçtik. Orada Tayyip Bey ile baş başa uzun uzun sohbet ettik...

Böylece genç ve akıllı bir adamı daha yakından tanıma imkânım oldu.

Bu yemekler Erdoğan hapse girmeden çok önce yapılıyordu.

ERDOĞAN YOLA ERKEN ÇIKMIŞ

Uzağa gidecek adam, demiştik ya, yani belediye başkanı olmakla kendini sınırlamayan, daha büyük hedefler koyan bir Erdoğan portresi var ta o günlerde bende oluşmuş. Erdoğan'ın Erbakan'ı ve klasik çizgisini sorgulayıp çok geride bıraktığı, kendini dünün şartlarına ve dünün dünyasına hapsetmediği o günkü tavırlarından da belliydi.

Şimdi anlaşılıyor ki Erdoğan çok ileriye gideceğini çok önceden planlamış.

Yani bunu istemek hakikaten uzun vadeli bir planın eseridir.

Demek ki hep büyük düşünmüş...

Erdoğan sıra dışı bir adım attı ve dışa açıldı.

Bir adam, siyaset yapmak istiyorsa ve uluslararası alanda var olmak istiyorsa gerçekleri görmesi lazım.

Refah etiketine rağmen "ben farklıyım, dünyayı farklı okuyorum, siyasi aklım farklı" demek çok da kolay değildir.

Erdoğan o süreçte Refah'a rağmen kendini inşa etmeyi başardı ve kendi imajını yavaş yavaş tesis etti.

Ben onun sadece Refah adamı olarak görülmek istemediğini gördüm.

Çünkü Erdoğan Türkiye'de gelmekte olan tehlikenin idrakindeydi. Refah eşittir radikalizm. Radikal İslam olarak görülüyordu, ama Erdoğan bunu istemiyordu, önlemek için adım attı ve kendini kabul ettirdi.

İşte Zapsu'nun evindeki Erdoğan'da bu potansiyel vardı.

Erdoğan yola erken çıktı.

Hani bir söz var, erken kalkan yol alır diye...

Bence Tayyip Erdoğan uzağı gören, ufku geniş ve pragmatik bir adam.

Pratik ve pragmatik, yolları iyi keşfeden, yolları çözüme ulaştıran bir adam.

Çözüm adamı bence.

Sonraki yıllarda Erdoğan'ı hep ilgiyle izledim.

Uzaktan da olsa pozitif bir ilişkimiz oldu hayat boyu. Belediye başkanlığından beri zor zamanlar yaşadı. Hapse girdi çıktı. Sonra seçime girdi. Sonra malum başbakan oldu.

Ben öyle hissediyorum ki, Erdoğan her zaman bana güvendi, ben de bu güveni hiçbir zaman suiistimal etmedim.

Neden?

Çünkü ondan hiçbir şey istemedim.

Hep saygın bir uzaklık yaşadık.

ERDOĞAN'A FRANSIZ ATASÖZÜYLE ÖVGÜ

Tayyip Erdoğan, işini çok iyi yapan, pragmatik, akıllı bir lider.

Ayakkabılarında hızlı büyüyen, onları dolduran bir adam.

Ayakları çok hızlı büyüyor ki ayakkabılarını dolduruyor.

Yabancılar bana Tayyip Erdoğan'ı sorduklarında böyle söylüyorum.

"Ayakkabılarında hızlı büyüyen adam."

Bu, Fransızca'dan tercüme bir deyim...

Yani görevinin ağırlığını hissederek ve ona uygun olarak kendini geliştiren insan demektir.

BÖLÜM
9

HEDEFİ OLMAYAN, HER ŞEYE HEDEF OLUR

Hillary Clinton'la...

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, Ekim Sonu /2012

Hillary Clinton ile, Tüsiad'ın Çırağan Oteli resepsiyonunda...

Aydınlatıcı sohbetimizde, Teser'i ve toplumsal raporlarımızı sordu, önemli olduklarını söyledi. Türkiye'yi anlamak isteyen yabancılar, sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarından yararlanıyor neticesine vardım.

BEN KİMİM, NE ZAMAN KİMLİK KAZANDIM?

Yalnızlığı severim. Yalnızlığın içinde bir evren gibi genişleyen sessizliği de severim. Orada kendimi bulur ve derin bir düşünce yolculuğuna çıkarım. O anlarda bazı sorular takılır aklıma. Halbuki o soruyu daha önce duymuş fakat önemsememişim. Şimdi öyle değil, cevaplanması gerekir, diye düşünürüm.

İşte bir soru:

İshak, sen ne zaman bir kimlik ve bir anlam kazandın? Ne zaman dışa açıldın, dünyalı oldun?

Çok ilginç, ben yok olduğumu hiç düşünmedim, her zaman ve her ortamda sınırların dışında düşündüm, öyle hayaller kurdum. Kendimi hiçbir zaman yerel tanımlamadım, dünya ile ilgilendim, dünyanın sorunlarıyla ilgilendim, bir filozof gibi dünyanın geleceği ile ilgilendim. Galiba ben hep uluslararası oldum, öyle yaşadım. Yine de bir tarih koymak gerekirse 60'lı yıllar diyebilirim. Elbette bunda İsveç tecrübesinin etkisi büyüktür. Çünkü İsveç'ten geldiğimde de İsveç'in sosyal demokrat parti üyeleriyle her zaman yakın ilişkilerim devam etti. Onlar da Türkiye'ye ilgi duyuyorlardı. Türkiye'deki sosyal demokrat akımı bilgilendirmek, bilinçlendirmek, eğitmek için her zaman destek verdiler. O desteği çoğu zaman ben oluşturdum, ben rica ettim, gelin eğitelim dedim. Bunda çok başarılı olduğumu söyleyemem. Çünkü Türkiye'deki sosyal demokratlar bunu özümsemediler, anlamadılar.

Ama bu demek değildir ki ben vazgeçtim, hayır, ben hâlâ da devam ediyorum.

HEDEF OLMAMA STRATEJİSİ

Benim psikolojimi iyi anlamak lazım.

Ben bu ülkede darbe almış bir adamım.

Evde Türkçe dışında bir lisan konuşmak yasaktı.

"Yahudi olduğunu bil, ama kimseye söyleme!" telkinleri ile büyüdüm.

Okulda "Pis Yahudi!" diyorlardı.

Babam Varlık Vergisi sonrasında aldığı yara yüzünden gözlerimin önünde eriyip gitti. Evin yükünü annem çekiyordu.

Struma faciasına tanık oldum.

6-7 Eylül olaylarından sonra kardeşim ülkeyi terk etti.

Ablam evlendi ve İsrail'e göçtü.

İş dünyasına girince de zaman zaman rakiplerim beni karalamak, safdışı etmek için "Yahudi şirketi" etiketini öne sürdüler.

Çeşitli engellemelerle, ayak oyunlarıyla karşılaştım.

Sevgili ortağım Üzeyir Garih bu ülkede canice katledildi. Acı da olsa kabul etmek lazım ki ben ortağı öldürülmüş bir insanım.

Öteki olduğun sana her fırsatta hissettiriliyor.

Ben İshak Alaton, bütün bunlara rağmen hiç umutsuzluğa düşmedim, hep olumlu bakmaya çalıştım, hep ileriye varmak için çalıştım. Kendi yaşadığım olumsuzluklara, kendi sorunlarıma odaklı yaşamadım. Hatta bunların bütününü geride bırakmak için çok uğraştım.

Evet, sıfırdan başladım, çok çalıştım ve varlıklı olduğum rivayet edilir.

Fakat bu her şeyi çözmüyor.

Yola çıkacaksan yolun ilerisini hesaba katacaksın, yolu güvenilir hale getireceksin ki orada rahat yürüyebilesin.

Problemlerin içinden gelen insanda iki refleks gelişiyor;

Birincisi, sen problem olan her şeye karşı duyarlı hale geliyorsun.

İkincisi de biraz ürkek ve biraz fazla tedbirli gidiyorsun.

Ben iş dünyasında çok tedbirli oldum, hedef haline gelmemeye özen gösterdim.

Fakat sosyal alanda, toplumsal sorunlarda bunu yapmadım, yapamadım, orada her zaman "erken öten horoz" oldum.

Kabul ediyorum, zamansız konuşmalarım oldu, beni anlamayacaklarını bile bile konuştum, ortaya aykırı fikirler attım, tartışalım dedim.

Tutamadım kendimi ve yaptım bütün bunları.

Belki de bu yüzden benim iç içe geçmiş hep iki kimliğim oldu, biri işadamı kimliği, öteki de sermayenin dışında sorumluluk bilinciyle oluşan, "düşünen adam" kimliği.

"Aktif iyi" olmaya çalıştım.

İstediğim gibi olamasam da bu yolda olmak bile çok önemli geldi bana...

TOPLUMA FAYDALI İNSAN İMAJI

Şirkette daima düşünerek adım attık.

Her adımda stratejimizi gözden geçirdik, alternatifli düşündük. Üretim stratejimiz ayrı, satış stratejimiz ayrı, reklam-tanıtım stratejimiz ayrı, insan kaynakları stratejimiz ayrıydı.

Bir de yıpranmama, hedef haline gelmeme stratejimiz vardı.

Ben ve Üzeyir bütün bunlarla "pasif tavır" yoluna girip içe kapanmadık, biz başka bir yol seçtik, "aktif bir önleme" metodu seçtik. O da topluma faydalı iki insan mesajı vermeyi tercih ettik.

Yani aktif bir görüşümüz var. Bu biraz da felsefemizi, yaşam tarzımızı da izah ediyor.

Neden bu kadar medyada görünen, çok konuşan adamlarız?

İşte bunun gerisinde bu arayış var.

Yani faydalı iki insan...

Topluma vermek istediğimiz mesajlar ile insanları ikna ettik ki, bizler Türkiye için faydalı insanlarız.

Düşünsene, iki Yahudi ortak olmuşlar, sürekli büyüyorlar, genişliyor, yükseliyor, derinleşiyor ve dışarıdan baktığın zaman ulaşamıyorsun, adamlar hiç konuşmuyor. O zaman dışarıda kim bilir neler üretilir, ne senaryolar yazılır.

Ve bu senaryoların neredeyse tamamı negatif olur.

Çünkü sonuçta bir güç var ortada. İnsan doğası güce karşı kayıtsız kalamaz, ya karşısında durur ya da yanında.

Ve insan evhama hep daha fazla açıktır.

Bilmeyen kalmadı, algılar gerçeğin çok ötesine geçiyor.

Halbuki sen kendinle ilgili şeffaf olursan, sen bilgi verirsen, sen insanların sana rahat ulaşmasını sağlarsan, o zaman insanlar seni hemen bir adım ötelerinde görürler ve evham üretmezler.

Daha da önemlisi insanlar sana güven duydukları için sana açılırlar.

Güvenilir olmak...

Güven veren bir adamsan güven de duyarsın.

En büyük varlık, zenginlik odur aslında.

Hem Üzeyir hem ben, bu felsefeyi çok erken zamanda keşfettik ve karar verdik.

Dedik ki:

Biz bu topluma şirketi de aşan bir imajla hitap edeceğiz. Fakat farklı yolları seçtik. Üzeyir daha çok gençlere yol gösteren eğitmen olarak kitaplar yazdı. Velûd bir adam olduğu için hem üretti hem de cömertçe paylaştı. Kitaplar yazdı, ekranlarda konuştu, gazetelere

yazılar yazdı, röportajlar verdi, üniversitelere, vakıf ve derneklere gitti konuştu.

Ben ise daha çok sosyal bir tavırla toplumun sivilleşmesi, demokratikleşmesi, darbelere itibar etmemesi, darbelerin Türkiye'nin geleceğine çok kötü tesir ettiğinin idrakinde olarak önleyici bir altyapı, zihinsel altyapı yaratma yolunda adımlar attım.

KAVGA ETMEM, MÜCADELE EDERİM

Kavgalardan, özellikle şahit olduklarımdan son derece huzursuz olurum.

Ben kavga etmem, kavgadan kaçarım, ama korkmadan mücadele ederim.

Bir insanın çaresizliği ve o çaresizliğe benim de çare olamamam beni çok huzursuz eder. Bu bazen olur, çünkü maddiyatla ilgili olmayan sorunlar da vardır. Bir ölüm, bir hastalık... Hastalığın tedavi edilememesi veya edildiği halde acı çekmeye devam etmesi gibi... Bütün bunların şahidi ve idrakinde olmam huzursuz olmam için yeterlidir.

Bazen iş adamlarına bazı sıfatlar eklendiğini duyarsınız. Çok ciddi, çok yardımsever ya da çok geçimsiz gibi...

Hiç kimse geçimsiz olduğumu söylemedi bugüne dek. Ama cimri olduğumu söyleyenler oldu.

Ancak benim yardımseverlikten anladığım da daima şu oldu: Yardım et, ama kimse bilmesin...

Kim olduklarını ve ettiğim yardımın içeriğini kesinlikle açıklamama prensibim vardır. Ama inanmanızı isterim ki muhtaç insanların sıkıntılarını giderme konusunda heyecan duyan bir yanım var. Yardım ettiğim insanlar neticelerini aldıklarından ve yardımın nereden geldiğini bildiklerinden doğal olarak benden haberdardırlar. Ama bunu başkalarının bilmesi gerekmez. Söylemelerinden de haz duymam, üzülürüm.

DÜM'LERİ ÇOĞALTALIM

Düşünce Üretim Merkezleri...

Batı dünyasında "Think Tank" olarak bilinen olayın Türkçe karşılığını bulmak için epey zorlandım. Bilgilerine güvendiğim dostlarıma danıştım. Farklı görüşler ve farklı yorumlarda bulundular. Belki de "üretim"in cazibesine kapıldım ve daha 90'lı yılların başından DÜM'ü önermeyi göze aldım.

Herhalde "Düşünce Tankı" gibi bir ucubeyi size öneremezdim.

Çünkü "tank" kelimesi içimi karartıyor... Ezmek, yok etmek, öldürmek fiillerini hatırlatan sevimsiz bir kelime...

Üretmek varken yok etmek niye?

Kısacık bir ömür boyunca mutluluğu üretip paylaşmak mümkün olduğuna göre, gelin hep birlikte biz Düşünce Üretim Merkezlerini, DÜM'leri çoğaltalım...

Savaş'ın açamadığı kapıları barış açar...

1700'lü yılların başında, Avrupa'nın kültür hayatında "mantık devrimi" yaşandı. Kralların ve imparatorların sınırsız yetkileri tartışılmaya başlandı. Bu zihinsel devrimin öncüleri arasında Voltaire'i buluruz. Zamanının felsefe ve edebiyat akımlarına büyük katkıları yanında, kral ailesinin yetkilerini sorgulama cesaretini gösteren eserleri on sekizinci asrın Avrupa'sında yankılandı ve destek gördü. Kitaplarında adalet olgusuna büyük yer veren Voltaire'in, Türk insanının ilham alabileceği bir cümlesini okuyalım:

FİKRİNİ PAYLAŞMIYORUM AMA SENİ DESTEKLİYORUM

"Düşüncelerinizi hiçbir şekilde paylaşmıyorum. Ancak, bu düşüncelerinizi tam ve sınırsız bir hürriyet ortamı içinde savunabilmeniz için bütün gücümle sizi destekliyorum."

Türk insanının demokrasi arayışı bu basit cümlede gizli olsa gerek.

Voltaire'le birlikte ve aynı yıllarda, bir başka Fransız düşünür ve yazarı, Jean-Jacques Rousseau'nun eserleri, ölümünün hemen ardından, 1789 Fransız İhtilali'ne ilham kaynağı oldu.

"İnsanlar hür doğar ve hür yaşarlar" prensibini geliştiren Rousseau, devlet yönetimini elinde tutan kuvvetin sınırlanmasının ve denetim altında tutulmasının gereğini savundu.

Fransız İhtilali, Avrupa'nın toplumsal hayatında en önemli olayların başında gelir. 1789 yılından sonra, yöneten kuvvetin mutlak ve sınırsız hâkimiyetinin sorgulandığını ve kısıtlandığını görüyoruz.

Yani demek istediğim şu ki insanın da kendi gücünü sınırlaması, kontrol etmesi gerekiyor. Çünkü güç her zaman çok tehlikelidir ve insanı olmadık yerlere götürür. Bunu kabullenmek oldukça zordur, kimse kendiliğinden elindeki gücü bırakmak istemez, aksine gücüne güç katmak ister.

O halde nasıl olacak?

Düşünerek yaşamak belki de ilk adım.

İkincisi de o gücün ne işe yaradığına bakmak gerekir.

Seni ya da başkasını huzursuz ediyorsa, o güç artık lüzumsuzdur, hemen kurtulmalısın.

İnsanın en zayıf ânıdır, kendini en güçlü hissettiği an...

Bunu hepimiz biliriz ama yine de o hatayı yaparız...

"Demokrasi ve insan hakları" artık her yerde ve artan bir ivme ile vurgulanır ve tartışılır oldu.

Devletin demokratikleşmesi ve insan haklarına saygılı davranması en çok istenen şey.

Zor da oldu, konuşa konuşa, itiraz ede ede, acı faturalar ödeye ödeye çağdaş bir demokrasiye doğru gidiyoruz.

Fakat biraz daha hızlanmamız gerekiyor.

Hâlâ eskide kalmış, gerçek hayatla, bugünün dünyası ile pek bağdaşır bir yanı kalmamış darbe döneminin anayasası ile yönetiliyoruz.

Artık hepimizin haklarımızın bilincinde olarak, bizi yönetenlerle, devletle sorgulayıcı, dengeli, mesafeli ve gerçekçi bir ilişki kurmamızın zamanı geldi...

Bu alanda çok yol aldık ama yetmez...

Evet, ama yetmez dediğimiz gibi...

Dünyanın bütün gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerinde, Düşünce Üretim Merkezlerinin oluşması, muhtelif şekillerde desteklenir ve özendirilir. Türkiye'de ise, son yıllara kadar insanların düşünce üretmeleri, bilinçaltı bir refleks ile bürokrasi tarafından hoş karşılanmıyordu.

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı, kısa adı ile TESEV, 1961 yılında kurulmuş olmakla beraber, ancak kuruluşundan 34 yıl sonra hakiki manada bir Düşünce Üretim Merkezi olarak yeniden örgütlenmiş ve toplumsal hayatımızda yankılanacak bir programı tatbike başlamıştır. TESEV benzeri DÜM'lerin çoğalması Türk toplumunun sancılı arayışlara kaymadan demokratik bir ortam içinde insan haklarına saygılı çağdaş bir Türkiye'nin gelişmesine katkıda bulunacaktır.

Bu yolda, düşünen herkese toplumsal görevlerini hatırlatmak isterim.

Şimdi hepimiz düşünelim:

Neden varız?

Ne yapıyoruz?

Kime ne faydamız oldu?

Ülkemize, insanımıza, insanlığa bir katkımız oluyor mu?

Ne kadar ve kim için güçlüyüz?

Bu güç bizi mutlu ediyor mu?

Bilgi güçtür denir ya, ben de ilave ediyorum: "Paylaşmak da güçtür..."

Eğer güç, güçlükleri aşmayı sağlıyorsa o iyi ve faydalı bir güçtür...

Benim bu tür düşüncelere adım atmam tabii İsveç'teki sosyal demokrat insanlardan feyzalarak Türkiye'ye sosyal demokrasiyi anlatmakla başladı. Birinci adım bu oldu 50'li, 60'lı yıllarda. Sonra 70'li yıllarda Nejat Eczacıbaşı ile TESEV'i kurduk.

2001 yılında da Açık Toplum Vakfı'nı kurduk.

TESEV

Kimliğimin ve misyonumun inşasında Türkiye Ekonomik Sosyal Etütler Vakfı, TESEV önemli bir yer tutar.

Bir gün Nejat Eczacıbaşı benimle özel olarak görüşmek istedi.

Bir araya geldik, dedi ki:

"İshak Bey, sana bir teklifim var; benim 60'lı yılların başında meydana getirdiğim bir hareketim var. İsmi Konferans Heyeti. Zaman zaman konferanslar organize ediyor ve toplumu bilinçlendiriyor. Fakat artık bu yetmiyor, gel daha aktif bir yola birlikte çıkalım."

TESEV'i önerdi.

"Tamam," dedim ve yola çıktık.

Ben daha baştan TESEV hareketine biraz sosyal demokrat bir yön verdim.

Fakat özellikle 80'li yıllarda çok büyük güçlüklerle karşılaştık.

Çünkü askeri rejim altında "Kürt" kelimesini söylemek dahi yasak iken biz "Türkiye'nin Farklı Dilleri" diye bir konferans organize ettik. Fena halde baltayı taşa vurduk. Dışarıdan da iki-üç konuşmacı davet ettik ama akamete uğradı. Çünkü o zamanlar televizyonlarda aşırı milliyetçi programlar yapan birkaç kişi vardı.

Onların bir tanesi de Behiç Kılıç isimli garip bir insandı.

UTANÇ VERİCİ

Televizyonda Behiç Kılıç, insanın gözünün içine kalemini sokacak şekilde tehdit ederdi izleyenleri. Bu adamın bir mektubu TESEV'in bütün yönetim kurulunu paniğe sevk etti.

Adam yazıyor:

"Türkiye'nin Farklı Dilleri ne demek? Kürt lisanını mı tartışacaksınız? Kürt lisanı diye bir lisan yoktur."

Tehdit kokan ve içinde antisemitik mesajları da olan bir yazı. Üstelik ismim İshak değil İzak Alaton olarak yazılı...

"Yani sen Müslüman İshak değil, Yahudi İzak'sın," demek istiyor...

Böyle bir yazı gelince, benden habersiz TESEV'in 15 kişilik yönetim kurulunun 13'ü kendi aralarında karar alıyor ve konferansı iptal ediyorlar.

Bizim yönetim kurulu bir mektupla teslim oldu.

Konferans iptal...

Yönetim kurulunda kim vardı derseniz, şimdi isimlerini anmak bile istemiyorum.

Sadece ben ve Can Paker bu kararı utanç verici bulduk ve imzalamadık, yalnız kaldık...

Ben de Yönetim Kurulu'nun bu tutumuna itiraz ettim. Yazıya döktüm, mektup yazdım:

"Bir gün gelecek bu aldığınız karardan utanacaksınız ve ben size bunu hatırlatacağım."

Nitekim de bunu hatırlattım sonradan...

Utanç verici bir olay.

Yani Türkiye'de konuşulan bir dilin konferansta dahi tartışılmadan yasaklanması beni çileden çıkardı.

Bir korku cumhuriyetinde ve korkak bir toplumda yaşamak pek haysiyetli bir hayat değildir.

DOĞU RAPORU

TESEV'in hatırladığım en çarpıcı çalışması 1995 yılında The Marmara Oteli'nde ilan ettiği "Doğu Raporu"dur.

Doğu Ergil raporu okudu, müthiş bir şeydi. Fakat hemen ardından beni yaralayan bir şey oldu. Doğu Ergil o raporu izah ettikten sonra Başkan bir konuşma yaptı. Felaket bir şeydi. Yerden yere vurdu raporu. Bu raporun Türkiye'nin aleyhine olduğunu, yanlış olduğunu falan söyledi, Doğu Ergil'i paçavra yaptı. Utanç verici. Onun adına ben utandım. Çünkü sonradan bu adamla dost olduk ve farkına vardım ki hiç o konuşmadaki adam değil. O gün sanki sipariş edilmiş, böyle konuş demişler gibi geldi bana.

Yılmaz Esmer, TESEV'in direktörüydü. Yanlış hatırlamıyorsam, o gün de moderatörlük yaptı. Yeterince cesur olamadı. Ondan sonra görev Mehmet Kabasakal'a verildi, fakat o da umduğum performansı gösteremedi. TESEV bir ölü dönem daha geçirdi. Fakat sonra ondan da büyük bir felaketi yaşadık. Gündüz Aktan dönemi. Kaba bir milliyetçilik anlayışı vardı. Mesela Kürt sorununu doğru dürüst konuşamıyorduk bile...

Zaten "sorun yok ki" dediğin zaman neyi konuşabilirsin ki...

Çok zeki, fakat bence kafası karışık bir adamdı Gündüz Aktan...

Biz böyle çok yanlış tercihler yaptık. Şimdi anlıyorum ki bize o isimleri empoze edenler bizi yanıltmışlar.

CAN PAKER

Sonra anladık ki, TESEV'e kendimizi vermemiz lazım.

Yönetim kurulu içinden bu göreve en uygun Dr. Can Paker'i buldum ve onu ikna ettim. Can, Henkel'deki genel müdürlük pozisyonundan erken zamanda ayrıldı ve kendini tamamen TESEV'e verdi.

Bunu bir hayat ideali olarak yürüttü ve ben de onu her zaman destekledim.

Vakıf dernek işlerinde düşünce olsa da sürdürmek için kaynak lazım, yani para lazım. Bu para denen şey de ağaçtan toplanmıyor ki.

Biz TESEV için önce kendi içimizde, yani yakın birkaç işadamından bir miktar para aldık. Bunların içinde Feyyaz Berker'i, Prof. Üstün Ergüder'i, Ethem Sancak'ı hatırlıyorum. Fakat esas aktivite, Can Paker ile benim elimde oldu. Can Paker yönetim kurulu başkanı, ben de yönetim kurulu üyesi ve başkan yardımcısı olarak TESEV'i hep aktif tuttuk. Ve çok cesur, tartışmalı konulara imza attık, dokunulmazlara dokunduk...

Bence TESEV, hem topluma hem de yönetenlere, zihin açıcı, yol gösterici, cesaret verici oldu.

Şimdi bana sıfat soranlara İshak Alaton, TESEV kurucu üyesi ve Açık Toplum Vakfı kurucu üyesi diyorum. Artık işadamı olarak veya Alarko Holding Yönetim Kurulu Başkanı olarak tanıtılmak istemiyorum.

AÇIK TOPLUM VAKFI

Soruyorlar TESEV varken Açık Toplum Vakfı'na neden ihtiyaç duydun?

Çünkü TESEV'in faaliyeti ile Açık Toplum Vakfı'nın faaliyeti tamamen farklı. Çünkü TESEV, kurucularının verdikleri paralarla bir fon yaratmış ve bununla kendi faaliyetini sürdüren, raporlar hazırlayan, toplumsal cereyanları analiz eden, istatistikler yapan ve bunları yayınlayan, medya yoluyla bunları topluma mal eden, toplumu aydınlatan bir çaba...

SOROS'DAN PARA ALIYORUZ

Açık Toplum Vakfı ise tamamen farklı bir olay.

Yurtdışından fonlar alıyoruz, başta George Soros olmak üzere.

Bunlar çok şeffaf çünkü Açık Toplum Vakfı açık çalışır. Nereden para aldığımızı da söylüyoruz. Öğrenmek isteyen, bilgisayarından Açık Toplum Vakfı sitesine girip bütün parasal girdileri ve çıktıları görebilir. İsmi gibi, açık ve şeffaf bir çaba.

Kısmen George Soros'dan alıyoruz, kısmen Avrupa Birliği'nden alıyoruz, kısmen de biz kurucular olarak her sene büyük miktarlarda paralar veriyoruz. Bu paraları dağıtmakla görevlidir vakıf...

Açık Toplum Vakfı'nın bir tek hedefi var: Türkiye içindeki sosyal, toplumsal etkinlikleri yürüten yüzlerce sivil toplum kuruluşuna fon, maddi destek oluşturmak. Açık Toplum Vakfı proje üretmez, sadece projeleri destekler. Önüne gelen projeleri çok iyi etüt eder. Standartları var, hangi proje toplum için faydalıdır, onun notunu verir. Buna göre hem New York'a haber verir hem burada yönetim kuruluna. Onaylanan projelere büyük miktarlarda para dağıtırız.

Bütün bunlar bana ilaç gibi geliyor.

Mesela Güneydoğu'da Açık Toplum Vakfı'na barış güvercini diyorlar. Çünkü orada pek çok projeye para bulduk. Çünkü üreten insanın hayatı değişiyor, geleceğe daha farklı bakıyor. Güneydoğu'daki Kürt kadınlarını "üretken insan" yapma yolunda çok para harcadık. İstedik ki kadın hayatın içinde daha aktif hale gelsin, para kazansın, kocasına mahkûm olmasın, çocukları onlara saygı duysun, koca dayağından kurtulsun...

Güneydoğu'da kadın her gün dövülüyor, orada erkekliği kaba kuvvette görenlerin kum torbasıdır kadın.

İŞİNE KÖLE OLANLAR

Ben ve Üzeyir zamanla Alarko'nun hudutlarının, çerçevesinin dışına çıktık.

Şirket ehil ellerde biz olmadan da kendi yolcuğuna devam etti. Bu arada da tabii görevlerimizi profesyonellere devretmeyi de ko-

laylıkla yaptık. Çünkü buna inandık, yetki ve gücü erken devrettik. Böylece biz kurduğumuz işin esiri ve kölesi olmadık.

İş dünyasında çok yoğun yaşanan bir olaydır, kendi kurduğu işin kölesi olmak. Çünkü o tür insanlar "ben olmazsam olmaz" düşüncesinde yaşar ve kimseye güven duymazlar.

"Ben olmazsam olmaz" diyenlerle olmaz!..

Ben anlamıyorum, insan kimseye güvenmeden nasıl huzurlu bir hayat sürebilir...

Şükür ki biz yeteneklerimiz kadar kendi sınırlarımızı da bildik ve kurup bir noktaya getirdiğimiz işi, profesyoneller yolu ile büyütmenin faydalarına inandık ve böylece kendimize yeni ama şirket dışı faydalı uğraşılar edindik.

Bu arınma süreci elbette bizleri toplum nezdinde saygın insanlar haline getirdi.

Çok para kazanmak, holding sahibi olmak insana saygınlık getirmiyor.

Yani kimse sana zengin olduğun için saygı duymaz.

Bugün yüzlerce zengin, holding yaratmış iş adamları var, ama bunların içinde pek azı başka faaliyetlerle, başka hedeflerle ve başka uğraşılarla kendilerini toplum nezdinde saygın kılabildiler.

İTİBARI OLMAYAN ZENGİN ÇOK FAKİRDİR

İnsan yaşarken, kazanırken itibar kazanmayı öncelikli hedef haline getirmeli.

Sen itibar arayışında olmazsan itibar sana hiçbir zaman gelmez.

İtibar, saygınlık kendini aşmakla başlar, toplumsal sorunlara ilgi duy, çözüm için kafa yor, sorumluluk al, servetinin bir kısmını orada harca.

Bu kadar yaşamaya rağmen hâlâ itibar kazanamadıysan sakın zenginim deme...

Ben şimdi geriye doğru baktığımda huzurluyum, hedeflediğim faaliyetleri yapabilmişim diyorum.

Yani bir şeyler yapmış olma mutluluğu var bende...

Holdingde lüzumsuzlaşmış ama topluma daha faydalı bir insan olma yoluna girmek mutluluk veriyor bana...

...

Aklıma çok latif bir olay geldi. Benim hem rahatlığımı hem biraz da muzip tarafımı ortaya koyuyor.

HAYDAR ALİYEV'E TEKLİFİM...

1990'ların ortaları olmalı, hafızamda öyle kaldı.

Bir sabah, erken saatlerde Swiss Otel'in lobisinde, Amerikalı bir işadamları grubu ile buluşacağım. Resepsiyona doğru yürürken uzaktan dostum Murat Karayalçın'ı gördüm. O da beni görünce, heyecanla bana doğru koşmaya başladı. Ancak, yaklaştıkça hızı ve heyecanı azaldı, yanıma gelince nefes nefese dedi ki:

"İshak Bey, sizi uzaktan Haydar Aliyev'e benzettim, ne kadar ona benziyorsunuz bilemezsiniz. Şaşılacak şey..."

"Evet," dedim. "Arada bir, o da,ben de televizyon kanallarında göründüğümüzde birçok insan bizleri karıştırıyor..."

Karayalçın konuşmaya devam etti:

"Ben buraya Sayın Aliyev'le buluşmaya geldim. Üç gün için İstanbul'a geldiler. Bu sabah onunla programımız var. Madem siz de buradasınız, gelin sizi onunla tanıştırayım. O da, size ne kadar benzediğini görsün..."

Karayalçın'ı severim. İçi dışı bir, yapıcı bir karakter. Çok başarılı bir Belediye Başkanı, zahmetli bir politika hayatı oldu...

Beraber, koridorun sonundaki asansöre doğru yürüdük. Orada çok az bekledik. Asansörün kapıları açıldı, Haydar Aliyev göründü, etrafında dört tane çatık kaşlı koruması ile...

Hoşgeldiniz, hoşbulduk, hatır sormalar...

Bu arada, Karayalçın kolumu tuttu:

"Sayın Aliyev, size dostum işadamı İshak Alaton'u tanıştırayım, bakın size ne kadar benziyor, değil mi?"

Böylece ikimizi yan yana getirdi.

Aliyev dedi ki:

"Ben İshak Bey'i çok duydum."

Sonra bana döndü;

"Çok takdir ederim sizi..."

Kibar bir-iki cümle söyledi ama tonunda belirgin bir soğukluk, bir mesafe var...

Sebebini de ben iyi biliyorum. Yukarı Karabağ savaşı yeni bitmiş, Azeriler çekilmek zorunda kalmışlar. Savaş öncesi, 1990 ve 1991 yılları içinde, Ermenistan'ın ilk seçilen Cumhurbaşkanı Levon Ter Petrosyan'ın beni Erivan'a davet ettiğini ve benim Amerika'daki Armenian Assembly of America Vakfı'nın başkanı olan Hirair Hovnanyan ile buluşmalarımı falan medyadan takip etmiş olmalı. Belki de, ben bu temasları bizim Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in bilgisi ve desteği ile yürütürken Aliyev'e de bilgi aktarılıyordu herhalde...

Şimdi o derin fasla girmeyelim...

Takdim edildik, el sıkıştık, bir-iki kibar cümle...

Birden Murat Karayalçın araba ayarlama gibi hazırlıklar için yanımızdan birkaç dakika için izin isteyerek ayrıldı ve biz, yani ben ve Haydar Aliyev orada, asansörün önündeki sahanlıkta, yan yana, sap gibi kalakaldık.

Uzun bir sessizlik...

Korumalar onun etrafında.

Müşterek bir yanımız yok, biraz da karşılıklı tedirginlik var ve uzun bir sessizlik sürerken aklıma arada bir gelir böyle...

Bir şeytan fikir...

Fazla da düşünmeden, boğayı boynuzlarından tutarcasına, Haydar Aliyev'i kolundan tuttum.

Korumalar hemen davrandılar, etrafımı sardılar.

ALATON AZERBAYCAN'A CUMHURBAŞKANI

Ben Haydar Aliyev'e dedim ki:

"Sayın Cumhurbaşkanı, şu yandaki kanepeye kadar yürüyüp orada oturalım, Murat Karayalçın'ı bekleyelim. O arada ben size çok ilginç gelecek bir teklif yapacağım..."

Korumalara işaret etti, biraz kenara çekildiler.

Yürüdük, oturduk yan yana.

Ona doğru dönüp gözlerinin içine bakarak çok ciddi bir yüz ifadesi ile teklifimi yaptım:

"İkimiz de yetmiş yaşımıza geldik. Çok olaylar yaşadık. Hayatlarımız muhtemelen bir rutine girdi. Günler hep benzer olaylarla geçiyor. Aklıma çok sıra dışı bir şey geldi, belki ilgilenirsiniz. İkimiz de hayatımıza yeni heyecanlar katacak bir yakınlık yaşayabiliriz. Bakın birbirimize öyle benziyoruz ki ben sizin yerinize, siz de benim yerime rahatça geçebiliriz. Gelin bunu kullanalım."

Aliyev pürdikkat dinliyor...

Ben de başladığım ciddiyetle anlatıyorum:

"Her ayın birinci haftası pazar akşamı, ben özel bir uçakla Bakü'ye geleyim. Siz de özel uçağınızla aynı gün İstanbul'a gelin. Ben sizin sarayda bir hafta boyunca Azerbaycan Cumhurbaşkanı olayım. Siz de aynı şekilde bir hafta Alarko Holding'in yönetiminde, benim masama oturun. İkimiz de, yeni heyecanlar yaşayalım. Bir-iki sene bunu denemeye ne dersiniz?"

Sözlerimi noktaladım.

Yüz ifadem de çok ciddi...

Gözlerim gözlerinin içinde...

Okuyorum.

Önce, "Bu adam deli herhalde," diye düşünüyor...

Sonra yavaş yavaş, bu teklifin, arayı ısıtmaya vesile bir şaka olduğunu anlıyor.

Derin bir nefes alıyor, tavana bakıyor, uzun uzun düşünür gibi yapıyor.

Bana dönüyor, elini koluma koyuyor, gülümsüyor ve ağır bir Azeri şivesi ile diyor ki:

"Essah Bey dostum, sen bu teklifini unut, yanlış olur. Senin kârhane birinci hafta daha bitmeden batar ben yönetirsem..."

Kârhane, bizim Türkçede malum, kötü bir manası var. Azeri lehçesinde kâr edilen yer, yani şirket demek.

Yani, Aliyev, şakama tevazu dolu bir yoldan cevap veriyor, ben işadamı değilim, Alarko'yu batırırım diye sıyrılıyor.

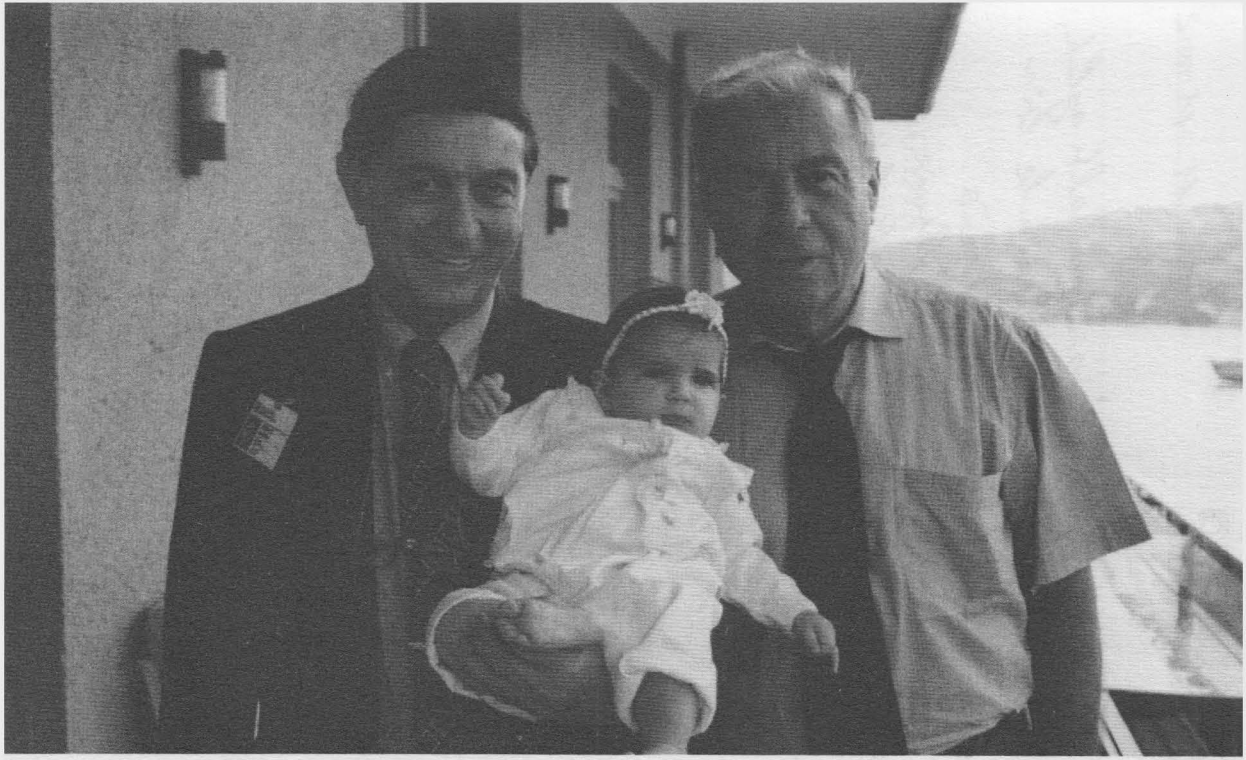
Bu arada Murat Karayalçın geldi. İkimiz de ayağa kalktık, sıcak bir şekilde selamlaşıp ayrıldık.

Benim Cumhurbaşkanlığı merakım da daha başlamadan böylece başarısızlıkla noktalandı.

BÖLÜM

10

YÜKSEKLERDE HAVA SERT ESER

Üzeyir Garih ve altı aylık torunu ile...

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, ..11...../..11...../2012

Özaydın'ın kız torunu, altı aylık, işyerimize getirip benimle bir hatıra fotoğrafı çektirmiş.

Özaydın hem çocuklarına, hem torunlarına çok düşkündü. Sevecen bir adamdı.

Allah rahmet eylesin,
Amin!

BİZİ MEDYAYA SOKMAK İSTEDİLER

Para, güç ve daha çok kazanma hırsı insanı olmadık hatalara sürükler. Yıllarca gece gündüz çalışıp kazandıklarını, yanlış bir tercihle kaybedersin.

Herkes dikkatlice etrafına baksa, etrafın kaybederlerle dolu olduğunu görecek.

Peki, neden kaybettiler sorusuna cevap hep benzer olur.

Çünkü kurumsallaşıp da yatırım yapmadılar, insan kaynaklarını çalıştırmadılar, iyi bir ekip kurmadılar, büyümekte acele ettiler, özsermayeleri olmadığı halde sadece hayallere dayalı adamlar attılar, çok fazla borçlandılar, borçla iş çevirmeye kalktılar, yanlış yerlere yatırım yaptılar, hatalarından ders almadılar, iç ve dış piyasaları okuyamadılar, yanlıştan dönmeyi erdem olarak göremediler, bilmedikleri alanlara yöneldiler, ortaklıkla hem bilgiyi sağlama hem de riski azaltma yoluna gitmediler...

Ve bu konuda daha söylenecek çok şey var.

Zaman zaman biz de bu tür tehlikelerin içinden geçtik, neyse ki çoğunun kenarından döndük.

Çok önemli bir avantajımız vardı, Alarko'nun asıl işi hiç değişmedi, bizi her zaman memnun etti. Fakat yine de arada bir farklı alanları denedik.

Hani medya herkes için caziptir ya, bize hiç cazip gelmese de birileri bizi medyaya sokmak için çok uğraştı. 1970'ten itibaren

başladı bu süreç. O tarihlerde iki ortak vardı, biri Kozanoğlu. Biz medyadan her zaman korktuk, çekindik. O yüzden medyaya ne doğrudan ne de dolaylı olarak girmek, dokunmak istemedik.

Sayısız ortaklık teklifleri aldığımız gibi, sadece ismini ver ve gel bizimle ortak ol diyenler de oldu.

Bunlar içinde medyanın büyükleri de vardı.

Biz aynı cevabı verdik:

"Biz medyada yokuz, medyaya bulaşmak istemiyoruz."

MEDYADA PATRON OLMAK ZOR

Neden, çünkü medya olursan taraflı oluyorsun. Taraflı olursan senin de karşı tarafın olur, o zaman ister istemez karşı tarafla didişmeye başlarsın ki bu da sana zarar verir.

Dünyanın hiçbir ülkesinde medyayla başka işler beraber olmuyor. Ya medyadasın ya başka iştesin. Ama hem medya, hem fabrikatör, hem bilmem holding olmuyor.

Bu tuhaflık Türkiye'ye özgü gibi.

Ben o arkadaşların da pek mutlu olduklarını sanmıyorum.

Çünkü rahat bırakmazlar adamı.

Benim inandığım bir şey var: Ne kazandığından çok daha önemlidir, nasıl kazandığın.

Toplumun önünde gözüken, biraz varlıklı ve güçlü olduğu düşünülen insanlara sürekli teklifler gelir. Fakat bunların çoğuna dönüp bakmamak gerekir. Ama ben biliyorum ki pek çok insan da o platforma bunun için çıkar, beni görsünler, beni konuşsunlar, beni takdir etsinler, bana teklif yapsınlar diye...

Bu bir arayıştır, boşluktaki insanın arayışı... Çoğu zaman da boş bir arayış, avuntu...

Ben böyle yaşayıp giderken sosyal demokrasi, sivilleşme derken siyasilerin de ilgisini çekmiş olmalıyım ki çok sayıda "siyasete gir" teklifi de aldım.

Hepsini reddettim, çünkü Türkiye'deki siyaset etme tarzı benim fıtratıma uygun değil. Ben susan, genel başkanımın izniyle konuşan biri olamam ki...

Çok iyi biliyorum ki Türk siyaseti benim gibi adamları istemiyor...

Ben, hazmedilmesi güç bir adamım...

BANKA SATIN ALDIK

Medyadan kurtulduk, siyasete düşmedik ama yaptığımız başka hatalar oldu. Mesela banka satın aldık.

1980'li yıllarda satılan bir bankanın büyük hissesini aldık.

Bank of Boston'u, Türk Boston Bank ismine çevirdik. Büyük ortak Alarko ve Oyak var, bir de Pakistanlı genç bir işadamı.

5-6 sene çok iyi gitti, bankacılığı hem öğreniyoruz hem de bir yere doğru gideceğimizi görüyoruz. Büyütmeye kararlıyız, dış sermaye aramaya da başladık. O sırada birdenbire Tansu Çiller'in Mevduata Sonsuz Garanti Kanunu çıktı. O günün akşamı karar aldık, bankacılıktan çıkacağız, dedik. Önümüzde iki yol var: Ya mevduata yüksek faiz veren diğer bankalarla yarışa gireceğiz ve rezil olacağız. Çünkü yüksek faiz veriyorsun, karşılığını ödemen lazım. Haksızlık ve yolsuzluk yapmaktan başka çaren yok. Ya da batacaksın, rekabet edemediğin için...

Oyak ile masaya oturduk, zaten bankayı büyütmek istiyordu ve bizim hisselerimizi almaya hazırdı, teklif ettik: "Tam zamanı, al bizim hisseleri." Kâra falan da bakmadık, maliyetine verdik. Kaç senelik çabamız da boşuna gitti, hisselerimizi devrettik ve kaçtık. Hamamdan peştamalla kaçar gibi kaçtık bankacılıktan...

FAİZ MÜPTELASI YAPILDIM

Banka konusu bana bir şeyi daha hatırlattı.

Eski dosyaları karıştırırken bir gazete kupürüne rastladım.

Yüzüm kızardı ve utandım...

Neden mi, anlatayım...

Tarih, 28 Şubat 1994.

Haber şöyle:

"Alaton diyor ki: Faiz müptelası yapıldım. Kolay para kazanma bağımlısı oldum."

Yine bir kriz dönemi...

O zaman çok yüksekti faizler. Gecelik faiz yüzde yedi bin beş yüze çıktı bir-iki gün...

Haber devam ediyor:

"Oysa benim sanayici olarak görevim, yatırım yapıp istihdam yaratmaktı. Rantiyeci olmak değildi. Beni utandıran bir durum... Geçen günlerde, yalnızca bir hafta sonu, % 63 ile bankada tuttuğumuz paradan Amerika'da bir yatırımcının bir haftada kazandığı kadar faiz kazanmış olmamızdır beni utandıran. Çünkü rantiyeciliğin ne kadar tatlı olduğunu gördük. Kolay para kazanmanın tutkunu haline geldik."

İyice sararmış ve birazda tozlanmış bu gazete parçasını görünce hakikaten utandım...

Tamam, o dönmede bu herkesin yaptığı bir şeydi.

Herkes, kolay yoldan para kazanmanın peşindeydi, parayı gecelik faize yatırıyorlardı ve büyük vurgun yapanlar vardı.

Bu hataya biz de düştük.

Sadece bizim farkımız, bizim paramız vardı, herkesin yoktu ve böyle bir kazanç yapınca ben sevineceğimi sanıyordum ama utandım, kendime yakıştıramadım.

O gün de mahcup oldum, şimdi de öyle...

Para kazanmaktan Türkiye'de kim şikâyet eder ki?

İlk şikâyet eden adam ben miyim yoksa...

Ben para kazanmaktan şikâyet etmiyorum, ben haksız para kazanmaktan şikâyet ediyorum.

Haksız para kazanmak bana ağır geliyor.
Çünkü bunda bir emek yok.
Ne kazandığımızdan çok daha önemlidir, nasıl kazandığımız.
Biliyorum, bunu pratik bir kıymeti yok ama bu bir inançtır.

BAŞARIYI NASIL ÖLÇÜYORSUN?

İshak Bey, Alarko'nun en başarılı birkaç projesini saysanız, derler konferanslarda.

Kime göre, neye göre başarı, diye düşünürüm.

Çünkü başarıyı nasıl ölçtüğüne bakar bunu cevabı.

Benim standart bir ölçüm yok, rakamsal bir ölçüm yok, derim ve eklerim, ama keyif veren faaliyet sorarsanız, çok keyif aldığım iki projemiz oldu.

Birisi Alkent-Etiler. Sedad Hakkı Eldem'le yaptık. Çok muhteşem bir proje oldu, çünkü 649 daireli apartmanlar inşa ettik orada. Bir spor tesisi, bir de sosyal faaliyetler lokali. İçinde lokantaları var, sinemaları var, yüzme havuzları tenis kortları, her şeyi var... Çok erken dönemde böyle bir yaşam tarzı getirdik. Türkiye'nin ilk sosyal ve kaliteli yaşam tarzını biz getirdik 1980'in başlarında.

Ondan önce Naciye Sultan diye bir proje yaptık.

En sonda Alkent 2000. Büyükçekmece'de 650 villa ve 210 apartmanlık devasa bir site. Aynı Kaliforniya'daki gibi, herkesin çok mutlu olduğu bir yaşam alanı... Bu projelerin özelliği şu oldu: Hep çabuk sattık, projeden sattık. Böylece kendi kaynağı ile oldu, daha inşaat halindeyken sermaye sıkıntısı çekmedik. Ayrıca yatırımcısına çok kazandıran bir proje oldu, Aynı zamanda da dolaylı olarak binlerce insanı çok mutlu ettik. Mesela hatırlıyorum, Naciye Sultan'da 300 bin dolara sattığımız bir daire bugün 3,5 milyon dolar ediyor. Yani satan kadar alan da memnun.

Bu gibi siteleri yapmış olmak ayrı bir keyif veriyor, beni mutlu ediyor, çünkü bazı insanlarla karşılaşıyorum, tanımıyorum ama teşekkür ediyorlar, "Allah senden razı olsun İshak Bey, bize mutluluğu verdin," diyorlar.

Yani her zaman kaliteli yapalım ama ucuz ve çabuk satalım politikamız oldu. Hiçbir zaman spekülasyon yapıp yüksek fiyatları bekle, ondan sonra sat gibi merakımız olmadı.

Şimdi herkes inşaat yapıyor ama Alarko çekildi inşaattan.

Herkes gökdelen yapıyor, herkes kendini daha yüksek bir yere koyuyor. Herkes tabelayı daha yukarıya koymaya çalışıyor.

Dikkat edin, holding merkezleri de öyledir, çok gösterişli, ihtişamlıdır.

Bizde rüzgâr öyle pek yukarılardan esmedi.

ŞİFA YURDU

Biz burada Boğaz'ın kenarında mutluyuz.

Hem mutluyuz hem de farklıyız, merkezi bir yerde manzarası muhteşem. Boğaz'a bakan ve ağaçların arasında kaybolmuş küçük bir bina. Tarihi bir yapısı var. Çok iyi korunmuş. Evlerimize de çok yakın.

Eskiden bizim Maslak'ta 17 katlı bir binamız vardı. İlk yüksek binalardan biri bizimkiydi. Orayı sattık, oradan kurtulduk ve Ortaköy'e geldik. O yüksek bina bana hep şahsiyetsiz geldi, şahsiyeti yoktu.

1992 yılında Ortaköy'deki bu binayı almak istedik, satmadılar. Sahibi Dr. Asım Onur'du. Yaşı çok ilerlemiş bir adamdı. Satmayınca kiralayalım dedik. Mukaveleyi 10 yıllık yaptık, altına da bir şart koyduk. 10 yıldan sonra bir 10 yıl daha uzatacağız dedik. 20 yıl geçti. Arada ortaklar arasında bir kavga çıktı, onlardan birisi satmak istedi, biz de onun hissesini aldık. Şimdi buranın üçte birinin

sahibiyiz, üçte ikisine de kira bedeli ödüyoruz ve böylece mutlu yaşamaya devam ediyoruz.

MUTLU OLACAĞIN ŞEYLE İLGİLEN

Bu olay tam bir aile faciasıdır ve Türkiye'nin zafiyetlerinden biridir. Düşün ki, üç kardeş birlikte iş kuruyorlar ve geliştiriyorlar. Sonra bunların çocukları da aynı işin içinde yer almak istiyorlar. Böylece üç kardeş ve 10-15 çocuğun yer aldığı büyük bir güruh... Bu yapı çoğu zaman işlemiyor, çünkü herkes yönetmek istiyor, iş yapmak isteyen pek çıkmıyor. Yükü değil gücü paylaşmakla başlıyorlar işe...

Ve hepsi de yönetici olmak istiyor. Bu arada hepsi birbiriyle dalaşıyor, çünkü korkunç bir rekabet var ve hiçbiri yerini bırakmak istemiyor. Ne acıdır ki hiçbiri de kovulamıyor. Çünkü ailenin çocukları bunlar.

Ve nihayet o şirket batmaya mahkûm...

O kadar çok dinledim ki bunları.

Çocuk gelmiş, "Ben şimdi ne yapayım?" diyor.

Diyorum ki: "Sen kaç, bir an önce bu aileyi bırak kendi başına bir iş kur. Ne istersen kur. Belki tarım, belki arıcılık... Ne istersen... Yeter ki seni sevindirecek, sana mutluluk verecek bir uğraşı bul.

Kendini iyi analiz et, önce kendini tanı.

Ben neden keyif alırım sorusuna cevap bul...

Başkalarıyla rekabet etmeden önce kendinle rekabet et ama önce şu soruyu sor kendi kendine: Ben hangi uğraşıyla mutlu olurum?

Neyi seviyorsan onu geliştirmeye çalış.

Sakın ha sevmediğin bir işi yapma.

Çünkü sevmediğin iş, seni mutsuz kılar, ömründen götürür er veya geç seni mahveder."

ÖMÜR BİTMEZ SANIYORDUM

Yaş ilerledikçe daha iyi görüyorum.

İnsan gençliğinde yılları sayıyor, bir yıl, beş yıl, on yıl çok uzak geliyor.

Yaşlanınca ise günleri, hatta saati hesaba katarak geçiriyor zamanı ve ilerideki her şey çok çabuk geliyor buraya.

Ya da biz çok çabuk gidiyoruz ileriye.

Anlıyorum ki bütün uzaklar yakındır, bütün zamanlar çok çabuk geçiyor.

Şimdi bende boşa geçirilecek vakit yok, ama ilk başta daha 20'li yaşlarda zannediyordum ki bin sene yaşayacağım.

Böyle bir hissi oluyor insanın.

Bu ömür yaşa yaşa bitmez...

Öyle zannediyorsun.

Halbuki değil, hemen geçiyor ömür.

Bu gerçeği geç idrak edince de insan geç kalıyor.

BÖLÜM

11

NE KADAR YAŞADIĞIN DEĞİL, NASIL YAŞADIĞIN ÖNEMLİ

Yıllar önce... Üzeyir Garih...

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 11.1.11.2012

Özgür Canlı çalışma odasında.
Maslak'taki 17 Katlı Holding
Merkez binasının en üst katında,
güneye bakan köşe odasında...
Sade döşenmiş bir oda.
Bilgisayarın yeni yeni hayatımıza
başladığı bir zaman.
Özgür, teknolojinin gelişme
ivmesine katkıda bulunmuş
bir adamdı.

ÜZEYİR GARİH ÖLDÜ

Konuyu Üzeyir Garih'e getirmek İstiyorum.

Şirketteki görevlerimizi eşzamanlı bırakmadık, çünkü o benim, "görevlerimizi tamamen profesyonellere bırakalım" teklifime önce sıcak bakmadı. Dolayısıyla önce ben bıraktım.

65 yaşındaydım.

Lüzumsuz olabilme cesaretini gösterdim.

Üzeyir büyük reaksiyon gösterdi, dedi ki:

"Yanlış yapıyorsun..."

Ne yaptığımı bildiğim ve kendimi ikna ettiğim için tereddüt etmeden cevap verdim:

"Hayır, ben doğruyu yapıyorum. İleride sen de benim yoluma geleceksin, göreceğiz bunu..."

Nitekim benim dediğim, o zaman 63 yaşındaydı, daha 70 yaşına gelmeden o da holdingdeki yönetim ağırlığını azaltmanın doğru olacağını gördü. Artık profesyonellerle çalışırken problemlerle karşılaşıyordu, çünkü farkında olmadan profesyonellerle rekabet ediyor, onlardan rol çalmaya kalkıyordu. Profesyonel de tepki gösterip diyordu ki:

"Neden bana bırakmıyorsunuz, bana güveniniz mi yok?.."

Bu da tabii Üzeyir'i hem rahatsız etti hem de uyandırdı.

Bir müddet sonra yanlışını anladı ve benim gibi "yukarı çıkma" kararı aldı.

Üzeyir vaktinin çoğunu eğitime verdi, Teknik Üniversite'nin Vakfı ile ilgilendi, konferanslara gitti. Çok faydalı bir iş daha yaptı, kitaba yoğunlaştı, deneyimlerini yazdı... O kadar konsantre oldu ki kitaba ben havuzda yüzerdim, o ise bahçede kitap yazardı. Şirkete ve profesyonellere akil adam olarak katkısını sürdürüyordu.

Ben çalışkan bir insanım, fakat Üzeyir benden daha çalışkandı.

Ben zamanında çalışıp zamanında keyif almayı, zamanında klasik müzik dinlemeyi, zamanında dalga geçmeyi, zamanında spor yapmayı bir görev ve ihtiyaç olarak gördüm.

O ise sadece çalıştı, başka bir şey yapmadı.

Hayat boyu çalıştı.

Karınca gibiydi o.

Karınca insan...

Her zaman çok yoğundu, hafta sonları bile yoğundu. Pazar günleri devamlı yazı yazardı.

Bodrum'da ev almıştı, fakat dört yılda hiç gitmeye vakti olmadı. O yaz, "Bu sefer geleceğim" sözünü verip yine eşini gönderdi.

Üzeyir'in öldürüldüğünü duyan eşinin ilk sözleri manidardır:

"Hiç düşmanı yoktu. Kimseye kötülük yapmamıştır. Ne istediler ondan? Neden öldürdüler Üzeyir'i? Üzeyir çok çalıştı, Türkiye'ye çok hizmet etti..."

NORMAL BİR GÜN

Bu şekilde 2001 yılına kadar geldik.

24 Ağustos Cuma.

Üzeyir'in İsrail'den gelen üç işadamıyla randevusu vardı. Öğleden sonra iki gibi benim de misafirlerim vardı. Bir müddet sonra odaya Üzeyir'i de davet ettim. Sohbet sırasında konu inançlara gelince, Üzeyir izin isteyip odasına gitti, elinde iki ayrı Kuran ile

geri döndü. Sohbet konusu ile ilgili iki sure bulmuş, bu surelerden ayetler okudu.

Üzeyir'in odasında birkaç tane Kuran hep vardır, yeri geldiğinde açar misafirlerine ilgili ayetleri okur, sohbeti, konuşmasını ayetlerle de zenginleştirirdi...

O gün de benim odamda böyle bir sohbet oldu, insandan, hayatın manasından söz ettik, biraz felsefe yaptık.

Her şey normaldi, sıra dışı hiçbir şey yoktu.

Bir gün öncesinin akşamında NTV'de Atilla Kıyat ile bir program yapmıştım. Zaten iki haftada bir devam ediyorduk. Topluma demokrasi yolunda yol gösterme kaygımız vardı, Güneydoğu'daki durumu düzeltme konusunda bazı tekliflerimiz oluyordu. Hatta Kürdistan kelimesini de kullandık ki büyük bir heyecan yarattı. Yayından sonra da bekliyorduk, acaba polis ne zaman gelir diye. Ama bir şey olmadı.

Üzeyir ilk defa beni takdir etti, bu tür programların faydalı olduğunu yüzüme söyledi o cuma günü...

ANKARA'DAKİLERİ BİZE DÜŞMAN EDİYORSUN

Ondan önce ise genelde eleştiriyordu.

"Neden politik konuşuyorsun?"

"Neden zülfüyâre dokunuyorsun?"

"Neden Ankara'dakileri rahatsız ediyorsun?"

Hele bir seferinde, çok fena bir reaksiyonu oldu.

Bir televizyonda milletvekiline bir soru soruldu, o da alaycı bir tavırla, "sen kimsin ki, ben sana cevap vermem, seni muhatap almıyorum" gibi bir tavır aldı.

Soruyu galiba Toplumsal Saydamlık Hareketi Başkanı sormuştu.

Bunun üzerine ben canlı yayında dedim ki:

"Şimdi ben o milletvekiline hitap ediyorum."

Kameraya doğru parmağımı uzattım:

"Sayın milletvekili, siz orada parlamentoda, milleti, yani beni temsil ediyorsunuz. Adınız da milletvekili, milletin vekili. Unutmayın ki ay sonunda aldığınız maaşı ben size ödüyorum. Ödediğim vergilerden size maaş geliyor. Bilin ki beni temsilen benim paramla bana hizmet ediyorsunuz. Şunu da unutmayın ki eğer ben sizden ve hizmetinizden memnun kalmaz isem sizin işinize son vereceğim. Bir dahaki seçimde sizin yerinize benim tasvip ettiğim başka birini göndereceğim oraya."

Üzeyir bunun üzerine fena halde rahatsız oldu, dedi ki:

"Sen ne yapıyorsun? Ankara'daki milletvekillerini bize düşman ediyorsun."

Dedim ki:

"Gerçek bu değil mi? Bizim verdiğimiz vergilerle bu adamlara maaş veriyoruz. Bu adamların görevi de bize hizmet etmek. Bu yanlış mı?"

"Hayır, doğru. Ama bütün doğrular söylenmez."

Üzeyir'e kırılmadım, çünkü onun bu reaksiyonunu biliyordum; o hep dikkatli konuştu, açık hedef olmak istemedi, heyecanını bastırdı ve susabildi.

Benimki biraz gereksiz ve cesurdu. Bugün bunları konuşmak çok sıradan ama o gün için erkendi.

Neyse ki Üzeyir'den sonunda bir takdir de aldım.

ÜZEYİR İLE SON KONUŞMA

Üzeyir Garih ile en son ölümünden bir gün önce 24 Ağustos Cuma akşamı konuştum.

Fevkalade bir durum yoktu. Holding binasındaki ofisten çıkmadan önce yaptığımız rutin konuşmalardan biriydi.

Akşamları geç çıkardık her ikimiz de. O gün de akşamı 19.00 gibi bir araya geldik ve sonra ayrıldık pazartesi görüşmek üzere.

25 Ağustos Cumartesi sabahı.

Dr. Mustafa Öz ile holdingde sabah kahvaltısı yaptı Üzeyir. Ardından Bulgaristan Başbakan Yardımcısı ve Ekonomi Bakanı Vasiliyev ile saat 11.00'de buluştular. Toplantı bitince misafirini yolcu etti.

Üzeyir saat 12.50'yi gösterinken arabasıyla binadan çıkıyor.

Yanına şoförü Ahmet'i de almıyor. Prensip olarak cumartesi-pazar günleri şoföre izin verir, arabayı kendisi kullanırdı. Zaten koruması da yoktu.

25 Ağustos Cumartesi günü geride büyük bir hüzün bırakarak gitti ve bir daha gelmedi.

Ertesi gün ne olacağını kimse bilmiyordu...

Tekrar buluşacağımız pazartesi bir daha gelmedi...

Üzeyir, cumartesi günü İstanbul'da Eyüp Mezarlığı'nda katledildi.

TELEVİZYONDAN ÖĞRENDİM

Ben bu acı haberi evde televizyonlardan öğrendim.

Altyazı geçiyordu:

Ünlü işadamı Eyüp Mezarlığı'nda ölü bulundu...

Üzeyir Garih bıçaklanarak öldürüldü...

Musevi işadamının sırlı ölümü...

İnanamadım, öylesine şaşkınım ki...

Korkunç bir olay...

Hemen telefon ettim, şoför geldi beni aldı. Saat 15.30'da olay duyuldu, saat 16.00'da ben Holding'e geldim.

Hepimiz şoktayız. Üzüntümüz tarif edilemez... Fakat insanlar henüz ne olduğunu tam anlayabilmiş değil.

Binaya girdiğimde Tayyip Erdoğan buradaydı. Başkaları da vardı ama ilk dikkatimi çeken Tayyip Bey oldu. Taziyede bulundu, başsağlığı ve sabır diledi, kucaklaştık.

Ayşe Önal'ı da hatırlıyorum, benden önce Holding'de idi, Tayyip Bey gibi...

CEVAPSIZ SORULAR

İçimden bin türlü şey geçiyor.

Ne oldu, neden öldürdüler, kim yaptı, neden Eyüp Mezarlığı? Ne yapıyordu orada? Yoksa zorla mı götürdüler, öldürdükten sonra oraya mı attılar?

Hiçbir şey bilmiyordum.

Üzeyir'in orada ne işi var, belki de karıştırmışlardır, ölen başkasıdır, Üzeyir değildir...

İnsan her durumda yine bir umut arıyor...

İlk anda bunlar geçti aklımdan.

Sonra herkesin sorduğu soruyu ben de sordum kendime.

Eyüp Mezarlığı'nda ne arıyordu? Mevlana Küçük Hüseyin Efendi kimdir, Üzeyir'in onunla nasıl bir ilgisi var?

Bana hiçbir zaman açmadı bu mevzuu. Öyle gizli tutmuş ki kimse bilmiyor, karısı ve çocukları dahil hiç kimse bilmiyor...

Sadece bir kişi biliyormuş, Cemal Usta. Alarko'nun eski bir çalışanı.

Bizde 30 yıl ustabaşı olarak çalıştıktan sonra emekli olmuş Cemal Usta. Tabii o süre içinde Üzeyir'in de dostluğunu kazanmış Cemal Cumalı. Bulgaristan göçmeni.

Hepimizin merak ettiği "Mevlana Küçük Hüseyin Efendi ile Garih arasında nasıl bir yakınlık var?" sorusuna Cemal Cumalı cevap veriyor:

"1992 yılında Üzeyir telefonla Cemal Usta'yı aradı ve acele gelmesini istedi. Buluşma yeri olarak da Eyüp Mezarlığı'nı tarif etti.

Cemal Usta bu duruma şaşırsa da hayır demedi ve hemen söylenilen yere gitti. Üzeyir Garih onu mezarlığın kapısında karşıladı. Biraz sohbetten sonra önde Üzeyir, arkada Cemal Usta mezarlıkta yürümeye başladılar.

Üzeyir bir kabrin başında durdu;

'Bak Cemal Usta, benim bir işim var, bunu sen yap. Yalnız senden bir ricam var, bunu kimseye söylemeyeceksin,' dedi ve o mezarda yatan Mevlana Küçük Hüseyin Efendi'yi anlattı."

KÜÇÜK HÜSEYİN EFENDİ SIRRI

1855'te doğan Mevlana Küçük Hüseyin Efendi, 1932'de vefat eder. Kabri, Garih'in babasının dostu olan Mareşal Fevzi Çakmak'ın mezarıyla yan yanadır.

Üzeyir Garih "Cemal Usta, burada yatan zat benim için çok değerlidir," diye söze başlamış.

Hikâyenin aslı şu:

Babası Osmanlı Sarayı'nın son diş hekimlerinden. Şişli'de altı katlı bir apartmanı var. Küçük Hüseyin Efendi de orada zemin katı kiralamış. Yalnız başına münzevi bir hayat. Evlenmemiş. Mevlevi şeyhi ve manevi bir dünyası var. Zaman içinde Üzeyir'in babası da bu dünyayı keşfediyor.

Önce kızı oluyor Ezra Garih'in ve hayal kırıklığı yaşıyor. İlk çocuğun erkek olmasını bekliyor. Olmayınca üzülüyor ve hayal kırıklığını dile getiriyor Küçük Hüseyin Efendi'ye.

O da "Merak etme, en geç bir sene içinde senin erkek çocuğun olacak," diyor, galiba adını da söylüyor, Üzeyir koyarsın diyor.

Baba şokta, ama bunu bir işaret olarak görüyor. Çünkü "olacak" diyen bir adam var karşısında.

Ve bir yıl sonra ailenin ikinci çocuğu Üzeyir doğuyor.

Üzeyir'in hakiki ismi, doğum ismi Hezekiel'dir.

Hezekiel bir peygamberdir, onun ismini veriyor. Hezekiel'in Türkçe ismi Üzeyir'dir, nüfusta değiştirip Üzeyir'e çeviriyor.

Hüseyin Efendi, sık sık evlerine gelip Üzeyir'in başını okşar ve hayırlı bir insan olmam için dua eder.

Üzeyir o kadar küçük ki bunları hatırlamıyor. Hüseyin Efendiyi babasının anlattıklarından biliyor.

Mezarın başında bütün bunları anlatan Üzeyir, Cemal Usta'ya diyor ki:

"Bu zatı dün gece rüyamda gördüm, benden mezarını yaptırmamı istedi. Rüyadan sonra babamın onun hakkında anlattıkları zihnimde canlandı."

Küçük Hüseyin Efendi'nin mezarını yapmak Cemal Usta'ya düşer.

Üzeyir, ustaya tarif eder, yeni bir taş dikelim, etrafını da parmaklık yapalım, dört dörtlük bir mezar olsun...

Cemal Usta, mezarı bir ay içinde yeni bir çehreye kavuşturur.

Fakat yeşile boyanan parmaklıkları çiy bulur ve ustadan filiz yeşiline boyamasını ister.

Masrafları elbette Üzeyir Garih karşılar.

Garih o yıldan itibaren fırsat buldukça cumartesi günleri Mevlana Küçük Hüseyin Efendi'nin Eyüp Mezarlığı'ndaki kabrini ziyaret eder.

Üzeyir Garih, ziyaret ettiği Eyüp Sultan Mezarlığı ile ilgili ilk bilgiyi, ölümünden bir yıl evvel Erol Evgin'in sunduğu "Bir Sevda Masalı" isimli programda vermiş.

Programa eşi Lili Garih ile birlikte katılan Üzeyir, Erol Evgin'in şaka yollu, yaptığı kaçamakları sorması üzerine cumartesi meselesine bir parça açıklık getirmiş.

Lili Garih'in "Cumartesileri sabah 10.00'da evden çıkar. O gün cep telefonu kapalıdır. Akşama kadar kendisinden haber alamayız," sözleri üzerine Üzeyir, mezarlıklara yaptığı ziyaretleri üstü örtülü şekilde dile getirmiş.

ÜZEYİR'İN HER ŞEYİNİ BİLİRİM, BİRİ HARİÇ

Üzeyir, Eyüp Mezarlığı'nda Küçük Hüseyin Efendi'nin türbesinin önünde bıçaklandı ve kanı oraya aktı, orada vefat etti.

Küçük Hüseyin Efendi'yi, benden ve ailesinden saklamış. Kendi içinde yaşattığı bir şeydi, sır olarak da gitti.

Yalnız kendine saklamış.

Kendine has bir ilişkisi vardı Yaradan ile. Belki de bizlerin anlayamayacağını, hatta garip bulabileceğimizi de düşünmüş olabilir.

Demek ki insanda biraz bilinmezlik duygusu var.

Her şeyiyle bilinmek istemez insan...

Ben Üzeyir Garih'in her şeyini biliyordum, bilmediğim bir sırrı olmadı, her şeyi konuşur, paylaşırdık, bir tek Küçük Hüseyin Efendi'yi saklamış benden.

ÜZEYİR MÜSLÜMAN MI OLDU?

Üzeyir'le 1954'te başladığımız ortaklığımız 2001 yılına kadar sürdü. Tam 47 yıl, karı-kocadan daha yakın.

Buna rağmen Üzeyir'in bilmediğim yönleri varmış. Mesela çok derin bir tasavvufi yönü varmış ki bize hiç fark ettirmemiş, hep kendi içinde yaşamış. Ben onun kendisine vakit ayırmadığını, sadece çok çalıştığını düşünürken öğreniyorum ki, arada bir cumartesi günleri kaybolup her şeyden uzaklaşarak sadece kendisiyle baş başa kalıyormuş...

Bir yönünü daha öğrendim, cüzdanında Cevşen Duası ve Kuran'dan bir ayet taşıyormuş...

Bu nasıl olur?

Demek ki Kuran'ı okumuş.

Müslüman mı oldu?

Olmadı ama merak etmiş. Çünkü çok okuyan bir adamdı, Kuran'ı da okumuş.

Üzeyir her üç semavi dinin aynı ve tek Allah'ın mesajlarını ve felsefesini içerdiğini bilir, müşterek yanlarını araştırırdı. Tevrat'ın ve Kuran'ın birçok ayetini ezberlemişti. Yol gösterici olarak yeri geldiğinde konuşmalarında bu ayetleri zikrederdi.

Onun Müslüman olması ya da olmaması benim için önemli değil.

Hiç fark etmez.

Ama diyorlar ki, gizli Müslüman'dı.

Peki, gizli değil de açık Müslüman olsaydı kabahat mi olurdu?

Üzeyir, kalkıp ta adam gibi "Ben Müslüman oldum," diyebilirdi, dememiş. Lüzum görmemiş. Yani adam için Müslümanlık bir felsefedir.

İÇİŞLERİ BAKANI SAÇMALADI

Çok çelişkili bilgiler gelmeye başladı.

12 yaşında bir çocuk Fuat, katil yakalandı diye ilan edildi. Sonradan anlaşıldı ki o çocuk orada ayakkabı boyayan zavallı tıfıl bir oğlandı. Nasıl yapar bu işi kimse sorgulamadan damgayı bastılar...

Garip bir medya...

Neyse, bütün hikâyeyi biliyoruz detaylarıyla. Ama o günün havası büyük bir panik ve kapıda 30 tane kamera var. Ben girerken arabamı durduruyorlar, film çekmek için. Ne çekeceksin yani? Tabii bu arada hiçbir şey söylemiyorum, çünkü bilmiyorum. Bilmediğimiz şey hakkında nasıl konuşabiliriz?

Pazar sabahı holdinge İçişleri Bakanı Rüştü Kâzım Yücelen geldi, yanında da İstanbul Valisi ve Emniyet Müdürü var.

Üzeyir Garih'in odasında oturuyoruz ve konuşuyoruz ne olabilir diye.

Rüştü Kâzım Yücelen garip sorular soruyor bana. Beni rahatsız ediyor soruları.

Diyor ki:

"Üzeyir Garih'in seksüel arayışları var mıydı?"

O kadar manasız ki soru.

Hem çok kızdım hem de cevap verdim:

"Ne ilgisi var!.. 72 yaşında bir adam... 72 yaşında bir adamın seksüel arayışları varsa da benim haberim yok. Böyle bir şey olması için de bir sebep yok. Zaten hiçbir zaman kadınlara yakınlık göstermiş bir insan olmadı. Daha çok eğitime kendini vakfetmiş, bir düşünce insanı. Böyle garip şeyleri hiçbir zaman olmadı..."

Bakan yine devam etti sormaya...

Müslüman mezarlığında bir Musevi işadamının olsa olsa böyle garip arayışları olabilir, diye bir saplantısı oldu bakanın.

O anda aklıma geldi. Cumartesi akşamı evden, geç bir vakitte beni Can Kıraç aramıştı.

Kıraç şöyle demişti:

"Ben Üzeyir Garih'i en az üç defa Eyüp Mezarlığı'nda, sonradan Küçük Hüseyin Efendi'nin mezarı olduğunu öğrendiğim, bir mezarın başında dua ederken gördüm. Çünkü eşim İnci Hanım'ın anne ve babasının mezarları da orada. Zaten Küçük Hüseyin Efendi'ye ailenin belli bir yakınlığı, merbutiyeti de varmış. İnci Hanım'la birlikte arada bir gider ziyaret ederiz. Birbirine yakın iki mezar olduğu için biz orada dua ederken, Üzeyir Garih de mezarın başında dua okuyordu. Sonradan da biraz sohbet ederdik Üzeyir'le orada. Bana, 'Benim dini inançlarım çok kuvvetlidir,' derdi, Hüseyin Efendi'yi ziyaret için geldiğini anlattı. Her gördüğümde yalnızdı. Gidenler bilir, mezarlıkta, Mareşal Fevzi Çakmak ve Hüseyin Efendi'nin mezarlarının bulunduğu yere, arabayla gitmek mümkün değil. O yüzden, otomobilini otoparka bırakıp yürürmüş. Bu mezarlardan yukarı doğru yürününce, Piyer Loti Kahvesi'ne, aşağı doğru yürününce Eyüp Sultan'a gidiliyor, tam ortada yani. Demek ki ben Üzeyir'i birkaç defa orada gördüğüme göre oraya niçin gittiğini ben biliyorum."

Rüştü Kâzım Yücelen garip garip sorular sorarken ben de Can'ın söylediklerini hatırladım.

Dedim ki:

"Buyurun gelin, sizi konuşturayım Can Kıraç'la..."

Pazar sabahı Can'ı evinde buldum:

"Can, ne olur şu bildiklerini olduğu gibi İçişleri Bakanımıza anlat."

Sonra da telefonu bakana uzattım:

"Alın, konuşun..."

Konuştular. Ama ne kadar ikna oldu onu bir türlü bilemedim. Çünkü o günlerde de garip bir şekilde medyada bu gibi imalar yer etti. Bunlar hem aileyi, hem beni fevkalade üzdü, yaraladı. İnsanların bu kadar adi düşüncelere varmaları da ayrıca bir felaket oldu.

Dedim ya, en azından bir kısım medyamız berbat ve seviyesiz!..

Bir Musevi, bir Müslüman mezarlığında pekâlâ bir mezar başında dua etmeye gidebilir. Gidebilmeli ve bu kimsenin mantığına ters düşmemeli. Fakat olmayacak saçmalıklarla izah etmeye kalkıştılar.

Onların adına ben utandım...

GURUR DUYDUM

Sevdiği küçük bir eşyasını kaybettiğinde bile üzülüyor insan. Halbuki gider aynısını, benzerini veya daha iyisini alabilirsin, ama hiçbir şey hiçbir şeyin yerini tutmuyor.

Peki, 50 yıllık arkadaşını, ortağını kaybedince ne yapar, ne yaşar insan?

Cenazeyi adli tıptan ancak salı günü aldık ve hemen defin işlemleri başladı.

Önce Teknik Üniversite'de saat 10.20'de bir merasim yapıldı.

Ben orada Üzeyir'in Türk bayrağına sarılı cenazesinin önünde bir konuşma yaptım:

Hatta birisi anons yaptı, dedi ki:

"Değerli işadamı İshak Alaton'u kaybetmiş bulunuyoruz."

Benim de aniden öldüğümü düşündürten bir hata...

Hemen konuşan kişinin yanına gittim, alı al, moru mor oldu zavallı...

Dedim ki:

"Hiç merak etme, böyle şeyler olur ama ben yaşıyorum."

Rektör Gülsüm Sağlamer de devreye girip bu yanlış anonsu düzeltti.

28 Ağustos günü Teknik Üniversite'de yaptığım konuşma zannedildiği gibi hayatımın en zor konuşması olmadı, en çok gurur duyduğum konuşmalardan biri oldu.

Aynı konuşmayı Neve Şalom'daki törende de sesim titreye titreye tekrarladım.

Hatırlıyorum, tören esnasında kulağıma iki sesin geldiğini. Biri yakındaki camide okunan ezanın sesi, diğeri de törende okunan İbranice duaların sesi.

Üzeyir'e yakışan güzel bir tabloydu bu.

Orada gazetecilerden bir ricam oldu, dedim ki:

"Sizler büyük bir dikkatle görevinizi yapıyorsunuz, fotoğrafımı çekiyorsunuz. Fakat ben karşımdaki dostların yüzlerini göremiyorum, biraz eğilmenizi rica etsem..."

Sağ olsunlar beni kırmadılar, ben de salondakilerle yüz yüze geldim ve konuştum...

VEDA KONUŞMASI

"Ortaklığımız 1954 yılında başladı..." diye başladım ve devam ettim:

"Yarım asır süren kardeşten yakın birlikteliğimizi heyecanlı bir macera olarak yaşadık. Hayatım boyunca bana büyük mutluluk

veren bu muhteşem yolculuk, sevgili yoldaşım Üzeyir için şimdi noktalandı. Yüce Tanrı öyle münasip gördü diyerek teselli bulalım ve gerçeği kabullenelim."

Bir ömür gözlerimin önünden geçti, hepsinin o kadar içindeydim ki.

Hatta kendimi zor tutuyorum hıçkırmamak için.

Üzeyir'in naşı önümde duruyor ve söylediğim her şeyi hissediyorum.

Çünkü bu bir veda günü.

İçimde hem veda var, hem vefa var, hem dostluk var, hem de ayrılık ve hüzün var.

"İş hayatına sıfırdan başladık. Alarko'yu birlikte kurduk, yaşattık ve büyüttük. Bu yolculuk boyunca varacağımız limanların seçiminde çoğunlukla isabetli kararlar aldık. Hayata bakış felsefemiz birlikte gelişti. Zamanla şirketin karakteri belirginleşti.

Sayısız hatalar yaptık. Ancak doğrular kadar yanlışlarımıza da birlikte sahip çıktık ve bedelini de birlikte ödedik.

Üzeyir Garih ile bu yolculuk boyunca tek bir defa dahi 'Bu senin hatan idi' demedik birbirimize. Yavaş ancak emin ve sağlam adımlar atarak geliştik. İş dünyamızda en büyükler arasında yer almaya çalışmadık. Çok varlıklı olmak yerine güvenilir ve saygın olmanın önemini ön planda tuttuk ve 6 bin kişilik bir büyük aile olduk."

Tabii konuşmayı şimdi biraz özetliyorum:

"Dostlarımızın yakından bildiği gibi Üzeyir Garih'in sonsuz hasleti ve meziyeti vardı. İnsan ilişkilerine çok önem verirdi. Sosyal niteliklerine bakmadan herkese karşı saygılı davranırdı. İş hayatında yaşadığı güçlükleri ve başarı yolunda çözüm üretme yollarını yazıya dökerek büyük bir arşiv oluşturdu. Zamanla bu notları tasnif etti ve *Deneyimlerim* başlıklı ilk kitabını yayımladı.

İkinci kitabının önsözünde Eflatun'dan bir alıntı okuyoruz:

'İnsanlar bu dünyadan göçerken her şeylerini burada bırakmakla mükelleftirler. Çoğunu bırakıyorlar da ancak beraber götürdükleri bilgi ve kültürleri oluyor.'

Garih şöyle devam ediyor:

'Ben de Eflatun'un bu sözüne uyarak karınca kararınca bilgi dağarcığımı Alarko İstikbal Kulübü arkadaşlarıma ve yararlanmak isteyecek tüm gençlere ve siz dostlarıma aktarmayı düşündüm.'

İşte yalnız Türkiye'nin değil, dünyanın bütün insanlarını, bütün gençlerini kucaklayabilen bir geniş ufuklu insan. Normal insan hayatı sadece kendi hatalarından ders alıp akıllanmaya, yani akil olmaya yetecek kadar uzun değil. Başkalarının hatalarından ders almak genç yaşta başarılı olmanın sırlarından biridir.

Cömert ortağım Üzeyir, bizim şahsen ve şirket olarak yol boyunca yaptığımız hataları irdeleyerek ve bu tip hataları önleme yollarını da göstererek topluma hizmet etmeyi hedefledi. Şirketin hatalarını ve sırlarını bu kadar şeffaflıkla dış dünyaya aktarmasını yadırgayan şirket yöneticilerine verdiği cevap ufkunun genişliği hakkında bir fikir verir.

Türkiye'nin en büyük tehlikesini eğitimdeki düşük seviyede gördü ve fırsat buldukça bizleri bu yolda ikaz etti.

Hayat yoldaşım Üzeyir; merak eden, araştıran, öğrenen ve öğreten bir büyük mütefekkir, düşüncelerini cesaretle ifade eden bir insandı. Bu dünyadaki ömrünün er veya geç bir gün noktalanacağının idrakinde idi.

İnsanların çoğu yaşamadan ölürler. Bazı nadir insanlar öldükten sonra yaşamaya devam ederler. Üzeyir yarattığı eserlerinde, kitaplarında ve Alarko'da yaşamaya devam edecektir. Cemaatimizin müşavirler heyetinde görev aldı. Her fırsatta maddi ve manevi katkılarda bulundu.

Engin bilgi birikimi yanında yabancı dillere olan vukûfu sayesinde Amerika'dan Filipinler'e kadar dış ülkelerin akademik platformlarında aranan bir hatip olarak ünlendi.

Türkiye'nin çağdaş, Batı'ya dönük ve saygın yüzünü yurt dışında tanıtmayı kutsal bir görev bildi.

Üzeyir hayatı boyunca toplumsal sorumluluklarının idrakinde oldu. En az almak kadar, vermenin de bir görev olduğuna inandı.

'Bu ülkede yetiştim, bu ülkede hizmet etmek boynumun borcudur,' dedi.

Bütün bu uğraşılarının ötesinde ve üzerinde, aile hayatına önem ve öncelik verdi. Müşfik ve anlayışlı bir eş idi. Çocukları Dalya ve İzzet'e hayat boyunca yakın ve sevecen bir arkadaş oldu. Torunları için akil bir rehber, bir hayat felsefesi öğretmeni oldu.

Mükemmel olmak yalnız Allaha mahsustur. Üzeyir Garih benim tanıdığım binlerce insan içinde mükemmelliğe en yakın müstesna bir insan idi.

Yarım asır boyunca hayat denizi üzerinde onunla birlikte yelken açmış olmak Allah'ın bana bahşettiği en büyük armağan oldu. Ben her zaman bu mutluluğumun idrakinde oldum ve Allahıma şükrettim.

Yalnız iş dünyamız değil, bütün Türk milleti ve insanlık müstesna bir lider, bir büyük insan kaybetti.

Onu bundan sonra yaşatmaya, bıraktığı eserlerden faydalanmaya devam edeceğiz. Bayrağı dik tutacağız.

Hepimizin başı sağ olsun..."

İçimdeki hisleri mümkün olduğu kadar kısa bir mesaj içinde vermeye çalıştım.

AĞLADIM...

Erkekler gözyaşı döker mi?

Bu satırları okurken hıçkırmamak için kendimi çok zor tuttum. Fakat hem ibadethanede hem de mezarlıkta Üzeyir'in başında ağladım.

O günler çok perişan günlerdi.

Bana hayatın pamuk ipliğine bağlı bir macera olduğunu hatırlattı.

Düşündüm de, biz bu adamla yarım asır beraber olduk. Ve bir anda pat diye, hiç beklenmedik bir an, aldı gitti.

Ne oldu?

Öldürüldü. Daha kötü...

O anda öldü diyemiyorsun ki...

O zaman hayatı ve ölümü düşünmüyorsun da "Neden böyle oldu?"yu daha çok düşünüyorsun.

Tabii bir de çevre var, kamuoyu var, büyük soru işaretleri var.

Müslüman mezarlığında ölen bir Yahudi...

Herkes soru soruyor...

Kafalarda bin türlü soru işareti...

BÖLÜM
12

GEÇ DE OLSA YAPTIĞIMIZ EN İYİ ŞEY, GERÇEĞİ KABULLENMEK

Küçük Hüseyin Efendi'nin kabri başında Mehmet Gündem...

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 11.11.2012

Eyüp'te, Küçük Hüseyin Efendi'nin yattığı mezarın başında dua eden Mehmet Gündem. Mezarlığa beraber gidecektik.

Yerinde keşif için önce yardımcım Cem gidip baktı. Çok dik bir merdiven, 79 basamak çıkmalı dedi.

Gözüm kesmedi, gidemedim. 85 yaşında bir adam çok zorlanır.

Siz beni Mehmet Gündem'in yanında kaydal edin...

SON KEZ YÜZÜNE BAKTIM...

İnsan zamanla ölümü kabulleniyor.

Üzeyir'in öldüğünü kabullendim, nasıl öldüğü üzerinde fazla durmadım, öldü dedim. Kabullendikten sonra da onu onore etmek istiyorsun. Onun kendi şahsiyetiyle bir iz bırakmasını istiyorsun. Çünkü ölmüş bir adam yaptıklarıyla yaşar, bıraktığı izlerle hatırlanır. Üzeyir şerefiyle ve şahsiyetiyle insanlara olumlu bir mesaj bıraktı. Ben konuşmamda bunlara vurgu yaptım. Böyle bir insanla ömür geçirmenin gururunu da ziyadesiyle duydum.

Bunun bir görev olduğunu bilerek ona layık bir mesaj bırakmanın sorumluluğu ve zorunluluğunu da hissettim ve ona göre hareket ettim. Nitekim o konuşmayı bir gece önceden sabaha karşı 3'e doğru yazdım.

Yazması zor oldu, ama okuması çok kolaydı, çünkü beni mutlu etti böyle bir insanın ardından konuşmak...

Üniversiteden sonra dini tören için Neve Şalom Sinagogu'na gittik. Çok yoğun bir katılım vardı.

TAVANA BAK

Yirmi yıl önce aramızda geçen bir konuşmayı hatırladım tören ânında;

Üzeyir'e demiştim ki:

"Ben senden önce giderim bu dünyadan. İbadethaneye geldiğinde konuşma yapmadan önce tavana bak. Sana oradan el sallayacağım, beni göreceksin..."

Üzeyir hemen sormuştu:

"Belli olmaz, ya ben önce gidersem sen ne yapacaksın?"

Ben de aynısını yapacağımı söyledim.

Neve Şalom'da konuşmamı yapmadan önce bir süre tavana baktım, bana tebessüm edip el sallıyordu.

...

Daha sonra Ulus'taki Musevi Mezarlığı'na gittik.

Mezarlıkta bir hazırlık odası var, orada sevgili Üzeyir'in yüzünü açtım ve baktım...

Bu zor an son bir veda idi...

Hiçbir şey söylemedim Üzeyir'e. Bir cümle, bir söz, bir hitap hiçbir şey... İçimden sadece dua okumak geldi. Bildiğim kısa bir duayı okudum. Orada düşündüm ki ruhu hep bizimle kalacak... Benim böyle bir inancım var. İnanıp inanmadığımı da bilmiyorum aslında ama böyle bir şeye inanmak istiyorum.

Üzeyir'i toprağa verdik ve geldik.

Her şey yerinde duruyor, hayat devam ediyor ama Üzeyir artık yok.

Odasına hiç dokunmadık. Sanki yaşıyormuş gibi bıraktık. Kimseyi o odaya sokmadık. Kimse o odayı kullanmaya kalkmadı. Eşyası olduğu gibi kaldı.

Aradan on sene geçmiş olmasına rağmen bugün bile öyle.

Oda bir nevi müze oldu ve yolumuza devam ettik.

ÖLÜMLÜ OLDUĞUMU BİLEREK YAŞIYORUM

Yani Allah'ın aldığı bir can...

Ne yapabilirsin?

Üzeyir ve ben ölüm fikrinden uzak yaşamadık.

İkimiz de ölümlü olduğumuzu hiç unutmadık, hayatı noktalama olayına çok doğal ve gerçekçi baktık.

Ölümü hayatın ayrılmaz bir parçası olarak yıllar önce kabullendik.

Birlikte kurduğumuz şirket büyüdükçe bizlere inanan ve destek veren şirketimiz mensuplarına karşı sorumluluk duygumuz bizi hazırlıklı davranmaya yöneltti.

İkimizden birinin ömrü noktalandığında hayatta kalan diğerinin alması gereken bütün tedbirleri en ince detayına kadar planladık.

Buna "ölüm senaryosu" adını verdik.

Yaşlandıkça, olgunlaştıkça, sonsuzluğa yolculuk hazırlığına daha çok önem verdik.

Birlikte meydana getirdiğimiz eserin bizlerden sonra devamını ölümsüzlük olarak gördük.

Çok şükür ki iş olarak Üzeyr'in yokluğunu pek hissetmedik, çünkü böyle olması için birlikte çok uğraştık, biz olmadan da yürüsün işler dedik.

Ben ve Alarko ailesi Üzeyir'i insan olarak çok özlüyoruz.

Üzeyir'in yokluğu, oluşturduğu boşluk herhalde toplumda da hissediliyor ki hâlâ konuşuluyor.

Demek ki bu adam bir iz bıraktı.

Bir yol açtı ki o yolu görenler onu hatırlıyorlar.

Bu bizi teselli ediyor...

Üzeyir "Ben piyanoyu değil kemanı severim. Piyano kesintili sesler çıkarır. Halbuki kemanın sesinde devamlılık var," derdi.

BAZI GAZETECİLER DÜŞMANCA DAVRANDI

O süreçte çok yıprandık ve bunda medyanın payı büyük oldu. Medyayı açık bir şekilde eleştirmem lazım. Özellikle dönemin *Milliyet* gazetesini ve o günün editörü olan Tuncay Özkan'ı.

O bize çok kötülük yaptı, bizi çok hırpaladı.

Hiç tanımadığım bir adam. Hiç karşılaşmadım...

Nedense bize garezi olmuş.

Muhtemelen ırkçı ve Yahudi düşmanı.

Neden Üzeyir'i bu kadar yerden yere vurdu?

Cenazesini daha dün kaldırdık...

Bunu hâlâ izah edebilmiş değilim.

Üzeyir Garih öldükten sonra bir kampanya başlattı ve kendi ismiyle yazılar yayınlanmaya başladı. Her gün ama her gün Üzeyir'in hayatıyla ilgili, imalar, çirkinlikler, kötülükler yazdı, Yahudiliği hep ön plana çıkarttı...

Rezilane bir kampanya...

Aile müthiş rahatsız, ben de rahatsızım, şirket de rahatsız fakat önleyemiyoruz.

Bu adamın ruhunu ben o yazılardan çıkardım ve kötülükten keyif alan biri olarak tanıdım. Bulaşmak istemedim, ama dolaylı yollardan ikaz etmeye çalıştım.

Dedim ki:

"Neden yapıyorsun? Bizim seninle bir alışverişimiz yok, düşmanlığımız yok..."

Yani nedir arayışı diye uzun uzun kendimi sorguladım ve bu yayınlar bir ay boyunca devam etti.

Bir pazar günüydü, *Milliyet*'in baş sahifesinde Üzeyir'in yerde yatan kanlı resmi bir daha basıldı. Bakıyorum ki, ona yeni bir kulp taktı bu çirkin adam. Bu durum ve yaptığı yorumlar tabii bizi çok rahatsız etti, çok rencide etti.

Çaresiz kaldım, gazeteden Yavuz Baydar'ı aradım. O zaman ombudsmandı *Milliyet*'te. Yakın dostum, arada bir buluşup konuştuğumuz bir insandı. İsveççe konuşuruz kendisiyle...

Yavuz'a durumu anlattım:

"Bu yayınlardan rahatsızız, iş gazetecilik boyutlarını çoktan aştı, bana ne öneriyorsun?"

O da bir yol gösterdi dedi ki:

"İshak Bey, rahatsız olmakta çok haklısınız. Ben de bu resmi gördüm, tüylerim diken diken oldu. Bize hiç yakışmayan bir olay bu. Birinci sayfaya Üzeyir Bey'in kanlı resmini koymak bize yakışmaz."

"Peki, neden koydunuz?"

"Benim haberim yoktu, ben ombudsmanım."

Sordum:

"Peki sen ne yapabilirsin?"

"Ben size yol gösterebilirim."

"Nedir?"

"Bir düşüneyim, sonra konuşalım..."

Tamam, dedim kapattım telefonu.

Aradan zaman geçti ve bir yol bulamadık, öylece kaldı...

MEDYAYA KÜSTÜM

Şimdi anlıyorum ki ben çok düz ve yalın düşünen bir adamım ve içimden geçeni söylüyorum.

Milliyet'te bu çirkin yazılar bir müddet daha devam etti, ben aldırmamaya, görmemeye çalıştım. Onlar da yoruldular ve bıraktılar.

Bütün bu olayların ardından ben medyadan iyice soğudum, belki de kırıldım, küstüm. Çünkü çok hırpalandık. Uzun bir süre gazetelerde ve televizyonlarda gözükmedim, kimseye demeç vermedim. Bütün talepleri geri çevirdim.

Kendimi iyice geri çektim, eve ve holdinge kapandım.

Çünkü Üzeyir'in ölümü ve sonrasında yaşadıklarımızdan dolayı her şey anlamsızlaştı.

Dedim ki: Bu kadar ortalıkta gözükmeyelim, öne çıkmayalım, kendi içimize dönelim, susalım...

Ardından çocuklar da benden şunu istediler:

"Biri gitti, öbürü kendine dikkat etsin," dediler ve fazla ortalıkta görünmememi istediler.

Ben de öyle yaptım, uzun zaman ortalıkta görünmedim. Davetlere bile gitmedim.

Aradan üç yıl gibi epey bir zaman geçti.

Tabii insan hayattan kopmuyor, yaşamaya devam ediyor.

Düşündüm ki artık toplumun bizim de yaşamaya devam ettiğimizi bilmesinde fayda var...

YALNIZIM AMA YALNIZLIK HİSSETMEM

Kendimi hiçbir zaman yalnız hissetmedim. Üzeyir'le çok yakın bir kardeşliğim vardı ama yalnızlığımı hissedeceğime, sorumluluğumu daha çok idrak etmeye başladım. Çünkü iki liderden biri gitti. Öbürü "iki misli yük altında şimdi" diye kendi kendimi şartlandırdım. Zaten olması gereken de buydu.

Kendime dedim ki:

Hayat zannedildiği kadar uzun değil.

İyi ki vaktinde işi profesyonellere bıraktım.

İyi ki lüzumsuz olabilme yoluna girdim.

İyi ki özgürleşip ağırlıklarımdan kurtuldum.

İyi ki tek bir kimlikle, işadamı kimliği ile kendimi sınırlamadım.

İyi ki toplumsal sorumluluklara yöneldim.

İyi ki yalnızlığı keşfettim.

Bu yalnızlık, sokaktaki insanın kendini yalnız hissetmesi yalnızlığı değil. Kendini bulma, kendine ulaşma yalnızlığı. Felsefî anlamda yalnızlık, müthiş bir zenginliktir. O bakımdan yalnızlığı bir içe dönüş olarak görüyorum.

Bu benim hayat boyu tatbik ettiğim bir metodolojidir.

Bütün sıfatlardan arınarak kendine dönmek, kendi vicdanınla baş başa kalmak ve kendine hesap vermek.

Amerikalı bir felsefeci var, Abraham Maslow.

Bu adam insanı motive eden dinamikleri analiz ediyor ve bunları beş kademeye bölüyor.

Birinci kademe, en basit ihtiyaçlar.

İkinci kademe, biraz daha gelişmiş ihtiyaçlar, güven arayışı.

Üçüncü kademe, sosyal ve toplumsal arayışlar.

Dördüncü kademe, bir yarışa giriş, toplumda liderlik arayışı ve daha iyi olmak.

Beşinci kademe ise müthiş bir şey, insan yalnızlığa terfi ediyor. Sadece kendisi ile yarışır hale geliyor insan.

Artık tek hedefin var, sadece daha iyi insan olmaya uğraşıyorum.

Ben o faza girdim uzun yıllardan beri.

ÖLÜME GİDİYORUZ...

Ölümden korkmuyorum, basit bir inancım ve mantığım var;

Diyorum ki: Allah beni seviyor ve çektirmeden davet edecek. Beni süründürmeyecek, diyorum. O gün gelince, beni çağıracak ve diyecek ki: Tamam, gel.

Bir anda olacak her şey.

Bu, bir inançtır.

Böyle düşünmek bilinçli bir beyin yıkamadır.

Böylece beni bir anda çağıracağını bildiğime inanarak diyorum ki:

O an ben öldüğümü de bilmeyeceğim. Öldüğümü bilmediğimde benim için acı da yok. Haaa, kalanların bazısı, az veya çok üzülecek ve ağlayacak.

O yüzden ben ölüm denilince, eyvah öleceğim diye üzülmüyorum.

Dünyaya gelmek aynı zamanda ölüme yürümek demek...

Bir arkadaşım sordu: "İshak Bey, siz kendinize çok titizleniyorsunuz. Hem bedeninize hem de aklınıza yatırım yapıyorsunuz. Yaş 85 ve ortada büyük bir tecrübe, büyük bir inşa var. Düşünün ki özenle ortayla koyduğunuz ve titizlikle derinleştirip sürdürdüğünüz bu birikim bir anda yok olacak. Buna aklınız eriyor mu, yokluğu kabullenebiliyor musunuz?"

Dedim ki: "Tanrı'nın hikmetinden sual olunmaz. Tanrı benim anlayamadığım, anlayamayacağım bir mantıkla bunu böyle ayarladı."

Aslında yaşarken iyi şeyler yapmak ve geride insanlara faydalı şeyler bırakmak yok olmaya karşı bir çabadır.

Bu kitap bile bunun bir tezahürüdür ve saygın bir çabadır. Çünkü işe yarayacak bir iz bırakıyorsun.

Öleceğimi biliyorum, ama öldüğüm ânı bilmeyeceğim.

Ölümü hissetmeyeceğim.

Bu beni huzurlu kılıyor.

SADECE YAŞAMAK YETMEZ

Yokluk üzerine ise biraz daha düşünmem lazım.

Ben felsefi anlamda dindarım. Felsefi anlamda tek Tanrı konseptinin kabullenicisiyim. Bir ibadet boyutu olmasa da Tanrı fikri bende derin bir sevgi ve saygı uyandırıyor, şükran ve sorumluluk uyandırıyor.

İnsana ve tabiata karşı sorumluluk duymak ahlaki bir tavırdır.

Ahlak her yerde aranır.

Ahlaklı insan, sorumluluk bilinci yüksek insan demektir.

Sorumluluk...

Kime karşı sorumluluk?

Çiçekten böceğe kadar, tabiattan insana kadar. Her şeye karşı sorumluluk ve elbette kendine karşı sorumluluk.

Zamanın idrakine varıp hayatı israf etmemek...

Herkesin iyiliğini ve huzurunu istemek ve bunun için çalışmak...

Biraz kendinden vazgeçebilmek, zevklerini asgariye indirebilmek, sade yaşayabilmek...

Mesela kırk yıllık bir arabayla da mutlu olabilmek...

Gerçek ihtiyaçlarla sınırlı bir hayat yaşayabilmek...

Ahlak bizde bir hayat felsefesi inşa etmeli...

Bu felsefe bir ömür boyu geçerliliği yitirmesin ki insan istikamet bulabilsin.

Gösterişli bir hayat yerine neden insanı kendisine yabancılaştırmayan daha sade bir hayatı tercih etmiyoruz?

Çünkü istesek de bu belli bir olgunluk ve bir takım şeylerin üstesinden gelmeyi gerektiriyor.

İşte ahlak burada da lazım.

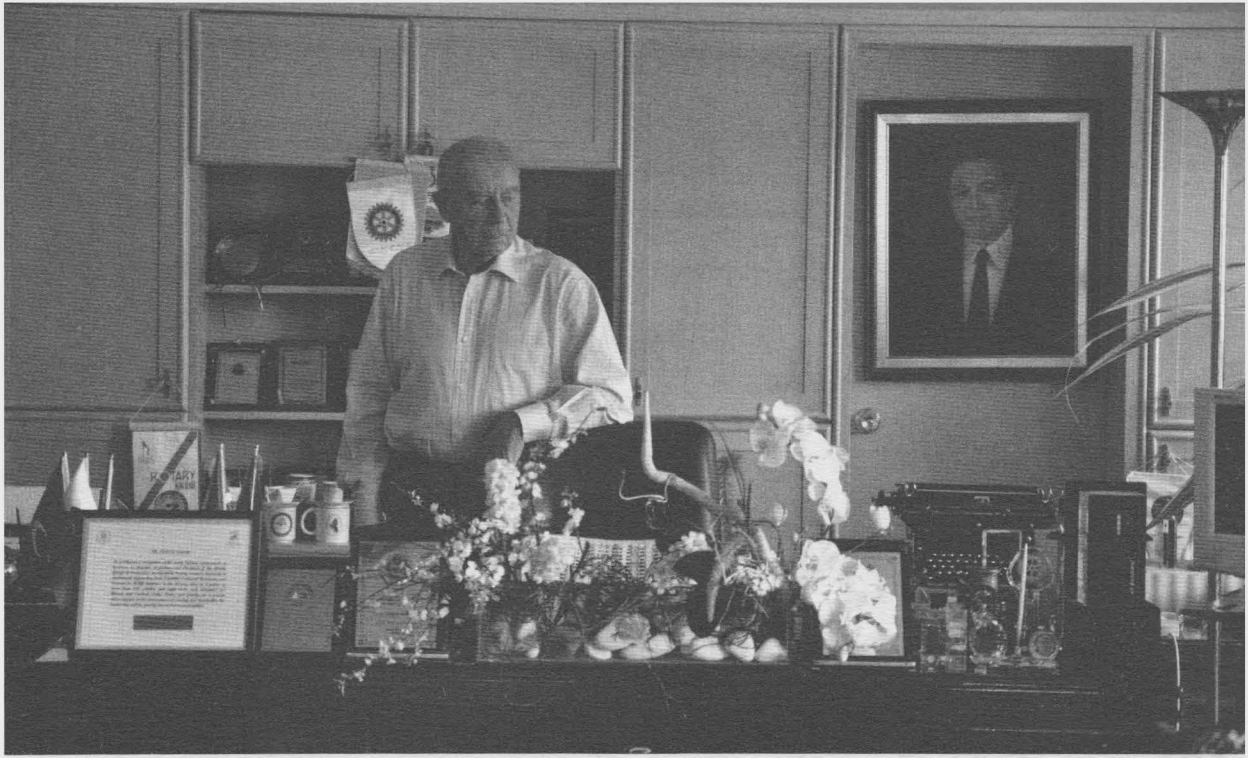
Ahlak seni daha mantıklı ve daha sade bir yaşam tarzına götürür ve sende arınma duygusu gün gün büyür...

Artık biliyorum, "sadece yaşamak" insana yetmiyor...

BÖLÜM

13

KARİZMATİK KİMLİKLER BAZEN YALIN GERÇEĞİ GÖLGELER

Üzeyir Garih'in çalışma odası...

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 29../../10../2021

Üzeyir Bey'in çalışma odası...
On iki senedir, odası aynen durur.
Kimse o koltuğu doldurmaya
kalkışmadı. Dolamaz zaten...
Allah rahmet eylesin diyerek
teselli buluyoruz.

ÜZEYİR GARİH CİNAYETİNİ ÇÖZDÜM

Hayatım boyunca güçlü bir insan olduğumu düşündüm, nitekim yaşadığım onlarca olay bunu doğruluyor.

Fakat Üzeyir Garih cinayeti ve sonrasında çok ciddi sarsıldığımı itiraf etmeliyim.

Evet, metanetimi korudum, süreci iyi yönetmeye çalıştım, hâkimiyeti elden bırakmadım, ailenin, şirketin dağılmasına yol açacak hatalara izin vermedim ama yine de sarsıldım.

Aradan yıllar geçmiş olmasına rağmen Garih cinayeti çokların zihninde hâlâ soru işareti.

Hatta biz olayın üzerine gitmek istedik de sonra korkup çekildik gibi bir hava da oluştu kamuoyunda.

Peki, bu olayın benim zihnimdeki karşılığı ne?

Ben bu olayı çözebildim mi, aklımda soru işaretleri yok mu?

KATİL BU İŞE YATKIN

Katil Yener Yermez, enteresan bir tip.

Daha önce de bir cinayeti var. Dört sene hapis yatmış.

Neden?

Çok basit, köyde borçla eski bir bisiklet satın alıyor, fakat parayı ödemiyor, bir müddet sonra adam alacağını istiyor; "Bana borcun var, parayı ver artık," diyor.

Yener de, borcunu ödeyeceğine bıçağını çekip adamı karnından bıçaklıyor, öldürüyor.

Bir de psikolojik tedavi görmüş, ilaç da kullanıyor.

Normal bir adam değil bu. Cinayet işlemeye yatkın bir karakter.

Onun için böyle bir adamın, böyle ıssız bir mezarlıkta paralı gözüken, telefonu da çalan bir adamı öldürmesi kadar tabii bir şey olamaz.

Çünkü katilin o anda ihtiyacı para ve telefon.

Üzeyir'i öldürünce cüzdanına bakıp bırakıyor, çünkü para cepte tomar halinde duruyor, katil parayı ve cep telefonunu alıyor.

PROFESYONELLERİN İŞİ OLAMAZ MI?

Her şey çok sıradan ve olağan gözüküyor.

Peki bütün bunlar çok iyi kurgulanmış ve asıl hedefi gizleyen sıradanlaştırılmış profesyonel bir cinayet olmasın?

Yani bu cinayet profesyonellerce planlanıp işlenmişse...

Katil sadece maşa ise...

Ya olayın gerçek yüzü bu değilse...

Ya bu iş göründüğü gibi değilse, işin içinde başka aktörler, başka başka faktörler varsa...

Çünkü ortada şahit de yok...

SENARYO ÇOK

Olayın şoku yetmiyormuş gibi bir de böyle garipliklerle karşılaşıyorsun.

Tabii ondan sonra spekülasyonlar...

Mossad'la başladı, İsrail'le devam etti. İsrail'e para yardımını reddettiği için öldürüldü denildi.

Sonra CIA devreye girdi.

MİT'in adı da geçti.

Ardından Rusya'da istenen rüşvetin ödenmeyişi çıktı, Rus mafyası yaptı, dediler.

Derin devletin işi, diyenler oldu.

Ergenekon'a bağladılar.

İç hesaplaşma yorumları bile oldu.

Hatta gizli Müslümanmış, onun için öldürüldü, bile denildi.

"Dul kadın" muhabbetiyle masonluğa kadar bağlandı.

Halbuki "dul kadın" diyen bir kimse olmadı. Ama bana atfen, "İshak Alaton dul kadından bahsetti" haberleri de yapıldı...

Bin türlü senaryo yazıldı...

Bu senaryoları da atlattık fakat pek de kolay olmadı.

Kendimi çok ağır bir krizin, büyük bir yükün içinde buldum.

Düşünsenize, 50 yıla yakın hep bir ortağım oldu, hep birlikte düşündük, birlikte hareket ettik, zorlukları, sıkıntıları birlikte göğüsledik, birbirimizi tamamladık ama şimdi en büyük krizde ve ona en çok ihtiyaç hissettiğim anda Üzeyir yok...

SUSMALIYIZ...

Bütün yük bana kaldı.

İlk defa bu kadar ağır bir krizi yönetmek zorundayım.

Altından kalkılması neredeyse imkânsız denebilecek kadar büyük bir zorluk...

Çok büyük bir darbe oldu bu.

Fakat o anda karar verdim, çok güçlü olmalıyız dedim, bu olayın üstesinden gelmenin çok önemli olduğunu düşündüm. Aileleri topladım, benim çocukları ve Üzeyir'in ailesini, şirketin üst düzey yöneticilerini.

Onlara dedim ki:

"Bizi çok zor bir süreç bekliyor, sıkıntılı ve yıpratıcı bir zaman yaşayacağız. Bu zaman içinde ketum ve sessiz kalmamız lazım ki

medya gereksiz spekülasyonlara gitmesin, aleyhimize kullanmak isteyenlerin ellerine malzeme vermeyelim. Hiçbir soruya cevap vermeyeceğiz. Tamamen sessiz kalacağız."

Bunu ben de uyguladım ve o günden sonra birdenbire profilimi düşürdüm ve artık televizyonlara falan çıkmaz oldum.

O andan itibaren hepimiz sessizleştik.

BİZDE DE KAFALAR KARIŞTI

Üzeyir'in eşi ve çocuklarıyla göz göze geldiğim o ilk anda baktım, onlar da benim gibi, ne olup bittiğini anlayamıyorlar, "Üzeyir'in o mezarlıkta işi ne?" deyip çeşitli fikirler yürütüyorlardı.

Onlara "Acele etmeyin bakalım polis ne bulacak?" demiştim.

Nitekim daha bir hafta geçmeden bunun ne olduğu ortaya çıktı, fazla gecikmedi...

O birkaç gün ve ardından gelen birkaç haftalık belirsizlik bizi perişan etti.

Yani her türlü senaryo geçerli olabilir dedik.

Hele hele Üzeyir'in çocukları, oğlu ve kızı inanmaya başladılar böyle senaryolara ve hepsine "Acaba?" dediler.

Bizde de kafalar karıştı...

Ben yine de serinkanlılığımı kaybetmek istemedim.

BU KADAR ADİ BİR CİNAYET NASIL OLUR?

Cinayet sonrası...

Salı günü orada ayakkabı boyayan 12 yaşındaki Fuat'ı katil zanlısı olarak yakaladılar. Ona biraz hırpaladılar, zavallı çocuk yine de "Ben yapmadım!" dedi. Sonra bir kadından bahsedildi. Bir kadın geldi, gitti, mezarlar arasında dolaştı falan. Garip hikâyeler, olmayacak laflar edilmeye başlandı. Galiba altı gün sonra cuma günüy-

dü. Birdenbire müthiş bir haber aldık ki, Üzeyir Bey'in cep telefonu çalışmış.

Nerede?

Kışlada. Tespit edilmiş ki telefon Davutpaşa Kışlası'nda sinyal veriyor. Polis hemen gidip kışlanın nöbetçi amiri olan yüzbaşıya diyorlar ki: Cep telefonu tam şu noktada sinyal veriyor. Birlikte o noktaya gidiyorlar. Yatakhaneye giriyorlar, sinyal Yener Yermez isimli bir askerin yatağını gösteriyor. Saat 9.00 civarı. Askeri yatağından kaldırıyorlar, telefon cebinden çıkıyor.

Polis soruyor:

"Bu telefonu nereden buldun?"

"Öldürdüğüm adamdan aldım," diyor.

İnkâr da etmiyor.

"Evet, ben öldürdüm, kimi öldürdüğümü de bilmiyorum. Sadece parasını ve telefonunu aldım. Telefonu kullandım. Mardin'deki annemle konuştum," diyor.

Polis, bu zavallı yarım insanı derdest edip karakola götürürken dolabını açıp eşyalarını da alıyor. Kanlı pantolonu da içinde.

Karakolda iyice sorguya çekiyorlar.

Ertesi gün savcı nezaretinde olay yerinde keşif yapılıyor.

Katili mezarın başına götürüyorlar, soruyorlar bu iş nasıl oldu?

Ve Yener Yermez her şeyi anlatıyor:

BANA PARA VER

"Üzeyir Garih'i aşağıda, mezarlığın kapısından girerken gördüm. Önce dilenci küçük bir kız vardı, ona biraz para verdi. Ayakkabı boyayan 12 yaşlarındaki bir çocuğa da para verdi. Sonra yukarı doğru çıkmaya başladı. Ben oturuyordum orada bir taşın üzerinde.

Ayağa kalktım, 'Bana da para ver,' dedim.

Dedi ki:

'Sen kocaman adamsın, ben sana para vermem, dilencilik yapma, git çalış, ben de senin yaşındayken çalıştım, para kazandım.'

Tabii benim asker olduğumu anlamadı, çünkü sivildim orada. Cumartesi iznine çıkmıştım.

Tam yoluna devam ederken telefonu çaldı. Telefonu çıkardı, yürüyerek konuşmaya başladı."

Anlaşılıyor ki Üzeyir bu adam önemsememiş.

Fakat katil normal değil. Paraya ihtiyacı var, annesine telefon edip sesini duymak istiyor...

Üzeyir'de katilin istediği iki şey var.

Belki kafayı da çekmiştir.

Telefon ve para adamın gözünü döndürüyor, bir de Üzeyir'den fırça yemiş...

Katil anlatmaya devam ediyor:

"Adam, telefonla konuşa konuşa mezarlıktan yukarı çıkarken ben de hızla aşağıya indim.

Mezarlığın kapısının dışında el arabasında hıyar satan biri vardı, ondan bir tane hıyar, bir tane de bıçak satın aldım. Zaten bıçak çok ucuzdu, adam hıyarla birlikte satıyordu bıçakları. Hıyarı kenara attım, bıçağı da cebime koyup hızlı bir şekilde yokuş yukarı çıktım. Adam bir mezarın başında dua ediyordu. Tekrar onunla konuşmaya başladım.

Dedim ki:

'Paranı ve telefonunu bana ver.'

Karşı koydu:

'Sen git buradan,' dedi.

Ben de bıçağı çıkarıp gösterdim, yine karşı koydu. Ciddi olduğumu göstermek için bir kere sapladım.

'Dur dur!' dedi ve cebinden çıkardığı parayı ve telefonu bana uzattı. İkisini de aldım, bıçağı da cebime koyup onu orada bıraktım. Yokuştan aşağıya inmeye başladım..."

ÜZEYİR'İN BÜYÜK HATASI

Tek bıçak darbesi alan Üzeyir adamın gözden kaybolduğunu düşünerek hayatının hatasını yapıyor, "İmdat, imdat!!" diye bağırmaya başlıyor.

Çünkü yara almış kan kaybından ölecek, yürüyemiyor. Onun için yardım edecek birilerini arıyor.

Üzeyir'in yardım çağrısını sadece katil duyuyor.

Yine katil anlatıyor:

"Baktım ardımdan imdat diye bağırıyor, korktum, panikledim ve sesini kesmek için geri döndüm. 10 darbe daha vurdum. Sesi kesilip yığılınca artık ölmüştür diye bıraktım. Bıçağı da yere sapladım, üstünü de ayağımla bastırdım ve toprakta kayboldu. Hızla oradan kaçtım."

Katilin cebinde artık para ve telefon var. Akşam kışlaya gidiyor. Telefonu birkaç gün kullanıyor.

Katil yakalanınca bunları anlatıyor.

Savcı soruyor:

"Peki, öldürdün, adam yerde. Bıçak nerede?"

"Haa bıçak mı?" diyor.

Gidiyor mezar taşının öbür tarafına, eşeliyor orayı ve sapının üst tarafını buluyor. Oradan çekiyor, bıçak çıkıyor. Savcı da bıçağı alıyor, laboratuvara veriyor. Laboratuvar da kının içinde kan buluyor. Üzeyir Garih'in kanı bıçakta bulunuyor. Katilin pantolonunun cebinde de Üzeyir'in kanı bulunuyor.

Anlaşılıyor ki sırf bir telefon ve biraz para için zavallı bir adam bu cinayeti işliyor, Üzeyir Garih gibi kıymetli bir insanı öldürüyor.

Fakat buna rağmen yine medyada bin tane hikâye uyduruluyor.

SAVCI DEDİ Kİ

Benim için dönüm noktası, Eyüp Savcısı'nın bana gelmesi oldu.

Aradan bir ay geçti, Eyüp Savcısı benden randevu istedi.

Diyor ki:

"Ben Eyüp savcısıyım. Sizinle görüşmek istiyorum. Bu özel bir ziyarettir. Sizi rahatlatmak istiyorum. Biliyorum, gazeteleri takip ediyorum. Olmayacak teoriler söyleniyor ama ben size gerçeği söyleyeyim İshak Bey."

Buyurun gelin, dedim.

Savcı geldi.

Düzgün, kaliteli, insancıl bir adam.

Hemen konuya girdi:

"Size gerçeği söyleyeceğim demiştim. Hiç bu olayın gerisinde komplo falan aramayın. Çok basit bir olay. Türkiye'de ve dünyanın her yerinde her gün benzerlerine sık rastlanılan bir olay...

Katilin o anda paraya ve telefona ihtiyacı vardı. Üzeyir Garih'i bıçaklayıp parasını alacak kadar zavallı bir adam. Bunu kendisi de biliyor. Zaten hapiste. Hiç uğraşmayın ve kafanızdan silin ve atın başka türlü düşünceleri.

Katilin Yener Yermez olduğuna hiç şüphemiz yok, çünkü bıçağı gizlediği yeri kendisi gösterdi. Olayı nasıl işlediğini anlattı. Bizim de hiçbir şüphemiz olmadığı için dosyayı kapattık," dedi.

Biz de "Hakikat neyse odur," dedik ve artık üzerinde durmadık.

BENİM İÇİN SENARYOLAR BİTTİ

Savcının bu konuşmasından sonra zihnim rahatladı ve ben bu defteri kapattım.

Çünkü ikna ediciydi verdiği bilgiler.

Artık öteki senaryoların hepsini unutmanın vakti geldi, dedim.

Çünkü o senaryolar konuşulduğu müddetçe aile, şirket, ben hepimiz zarar görüyoruz. Kapanmamış bir dosya hâlâ bir tehdit unsuru olarak duruyor.

Anladım ki o süreçte birileri de bu oyunu oynuyorlar.

Yani bizlere, "Siz de tehdit altındasınız," gibi tuhaf mesajlar veriyorlar.

Senaryoları, Mossad'ı, CIA'yı, MİT'i, derin devleti, Ergenekon'u, Rus mafyasını, iç hesaplaşma yorumlarını, gizli Müslümanmış dedikodularını, "dul kadın" muhabbetlerini çöpe attım...

Ben bütün bu senaryoları akıldışı görüp en makul olanı kabul ettim ve rahatladım.

Aile rahatladı, şirket ve çalışanlar rahatladı.

Çünkü olay ortada kalmadı, belirsizlik bitti.

Birilerinin sürdürmek istediği ve bizi "tehdit" altında göstererek belki de sindirmeyi amaçladıkları oyun da etkisizleşti ve sona erdi.

Biliyorum ki bu hamur daha çok su götürecek.

Yine olmadık adamlar olmadık senaryoları dillendirecekler.

Tabi bu durumu bile bir mesaj olarak görenler çıkar ki, ben buna da şaşırmam.

Yani savcının sözlerini "Aileye devlet bir mesaj verdi, olayın üzerine gitmeyin diyor," şeklinde yorumlayabilirler.

Fakat kim ne derse desin gerisi artık anlamsız...

İTİRAF ETMELİYİM Kİ

İtiraf etmeliyim ki Üzeyir'in öldüğünü ancak iki-üç yıl sonra kabullenebildim.

Çünkü "Bu adam bu kadar basit bir şekilde ölemez," diye kendimi şartlandırdım. Ölümünü kabullenmedim ve uzun bir zaman sanki varmış gibi davrandım. Hayata devam ediyormuş gibi bir tavır aldım. Bu kabullenmeme tavrı aslında bilinçli bir tavırdı, felsefi bir yanı vardı.

Zamanla törpülenmeye başladı, normalleşti...

Biz normalleştik ama zaman içinde gördüm ki normalleşmesi gereken çok insan var.

On yılda ne kadar da çok hayal üretildi, iş çığrından çıktı. Muhayyel, yeni komplolar, ithamlar başladı. Tüm bunlara kulak dahi vermedik.

Katil Yener Yermez'in, "Cinayeti benim üstüme yıktılar," dediği bir mektubu gündeme geldi. Fakat tutarsız olduğu için savcılık hiçbir şekilde önem vermedi ve herhangi bir ilave bilgi de talep etmedi.

Birkaç yıl önce Ergenekon örgütünün suikast listesinde adım çıkınca yine farklı yorumlar yapıldı.

Listede çok isim var, ben de vardım. Ama çok da önemsemedim. İnsan karakterinin menfi yönü... Başka işi olmayan insanların uğraştığı gariplikler, psikiyatrik olay olarak görüyorum bunları. Mantığım bana diyor ki: Bunlarla uğraşma.

"Garih cinayeti dosyası yeniden açılıyor" haberleri de çıktı medyada.

Soruşturma artık beni ilgilendirmiyor, ilk gün söylediğim "Üzeyir Garih cehaletin kurbanı oldu" düşüncem değişmedi.

Komplo teorilerine inanmıyorum.

ÜZEYİR'İN TORUNU KAÇIRILDI MI?

Doğan Kasadolu diye bir adam çıktı. Hesapta bu adam Üzeyir'e ve çocuklarına çok yakınmış, hepimizin sır gibi sakladığı bir gerçeği ortaya koymuşmuş.

Adamın iddiası şu:

Cinayetin işlendiği gün Garih'in 14 yaşındaki torunu Tal kendisine polis süsü veren kişilerce kelepçelenip kaçırıldı. Kaçıranlar cinayetin üzerine gidilmesi ve istedikleri paranın verilmemesi halinde cinayetin Tal'in üzerine yıkılacağını söylemişler.

Garih'in ailesi de tehditler karşısında sessiz sedasız, istenilen fidyeyi ödeyerek Tal'i kurtarmışlar...

Tal bu olaydan hemen sonra ABD'ye gönderilmiş ve bir daha Türkiye'ye gelmemiş.

Kasadolu'nun iddiaları bununla da bitmiyor.

Garih cinayetiyle ilgili aydınlatılmayan bazı noktalar olduğunu, Ergenekon davasının bu karanlık noktaları ortaya çıkarmasını umduğunu da söylüyor.

...

Üzeyir'in torunu kaçırılmış, fidye istenmiş, vermezseniz cinayeti üzerine yıkacağız, denmiş...

Hiç ilgisi yok. Tamamen yalan. Çünkü bunun mantığı da yok. Torununa bu suçu nasıl yıkarlar, kim inanır buna. Mantık neresinde bunun?

Torun kaçırma diye bir olay hiç olmadı ki...

Bu açıklamanın ardından yeni yorumlar, yeni haberler çıkmaya başladı gazetelerde.

YANILTILIYORLAR

Oral Çalışlar, bir yazı yazdı 2008 yılında.

Diyor ki;

"Üzeyir Garih cinayeti ile ilgili ortaya çıkan yeni bilgiler korkutucu ve tüyler ürpertici. Alarko Holding'in eski yöneticilerinden Avukat Doğan Kasadolu, aradan yedi yıl geçtikten sonra büyük bir cesaret göstererek cinayetin aydınlanması için bir dilekçe ile mahkemeye başvurdu.

Düşünün, Üzeyir Garih öldürülüyor. O gün Ortaköy'deki Alarko şirketine gelen polis kıyafetli kişiler Garih'in torununu kelepçeleyerek kaçırıyorlar. Aileden para istiyorlar. Yoksa torunu katil olarak suçlayacaklarını söylüyorlar. Aile ölüm acısına ilaveten se-

sini çıkarmadan yüklü miktardaki parayı da ödüyor. İshak Alaton ve aile sessiz kalıp acılarını içlerine gömmeyi daha uygun buluyor.

Bu gelişmeleri öğrenirken içim acıdı. Bu ülkenin yurttaşları olan insanlarımıza yapılanlardan utanç duydum. İshak Alaton ve Üzeyir Garih bu ülkenin önemli iki işadamı. İkisi de kamuoyunun yakından tanıdığı iki düşün insanı. Yahudi cemaatinin açık sözlü, etkili isimleri.

Üzeyir Garih, Yahudi'ydi, yani 'öteki'ydi, tıpkı Hrant Dink gibi. Onları öldürmek, yetmedi paralarını almak birilerine göre, gücünü devletin bazı merkezlerinden alanlara göre 'helal'dir.

Bu kadar karmaşık bir cinayeti, Yener Yermez'in tek başına işleyemeyeceği bilindiği halde soruşturmanın ilerletilmemesi de işin ne kadar derin ve etkin güçlerin eseri olduğunu gözler önüne seriyor.

Yener Yermez'in cinayeti işledikten sonra birliğine dönmesi, hele de kanlı pantolonuyla askeri birlikten içeri girmesi nasıl mümkün oldu acaba?

Yeni Şafak gazetesinden Şaban Arslan, kafalardaki bu tür sorulara cevap bulmak için önemli bir gazetecilik yaparak, Üzeyir Garih cinayetinin işlendiği dönemde katil Yener Yermez'in askeri birliğindeki komutanının Ergenekon davası sanığı Albay Fikri Karadağ olduğunu ortaya çıkardı.

...

Evet, bir büyük ve çarpıcı cinayette ortaya çıkan gerçekler bunlar. Alarko Holding gibi etkili bir Holdingin yöneticileri, İshak Alaton gibi, ülkemizin önde gelen etkili isimlerinden birisi yedi yıldır hiçbirimizle paylaşmadan bu ağır gerçeğin ağırlığını taşıyorlar.

Onları bu derin sessizliğe iten baskıları sanırım devlet içinden birileri de biliyordu. Öylesine geniş ilişkileri, dostları olan bir işadamı, en yakın dostunun bir siyasi cinayete kurban gittiğini öğreniyor ve acılarını içine gömüyor.

İshak Alaton'la yıllar önce yaptığımız bir söyleşide, bu ülkede azınlık olarak yaşamanın onun hayatında yarattığı büyük travmaları anlatmıştı.

...

Türkiye işte böyle bir yer. Bu yazıyı yazarken ajans bültenlerinden Veli Küçük'ün Ergenekon davasındaki sorgusuna ilişkin haberler geliyordu.

Veli Küçük sorgusunda, kendi sorumluluk alanında Sapanca üçgenindeki cinayetler için, 'Benim bölgemde faili meçhul cinayet olmaz,' demişti.

Zaten bu ülkedekiler faili meçhul cinayetler değil ki!

Failinden hesap sorulamayan cinayetlerden söz ediyoruz.

Üzeyir Garih cinayetinin aydınlanmaya doğru gitmesi, yaşadığımız dönemin ne kadar acımasız olduğunu, devletin temizlenmesi için daha ne çok demokratik enerjiye ihtiyaç olduğunu kanıtlıyor.

Mahkeme, polis ya da savcılık, ailenin ifadesini neden almadı?

İshak Alaton'un ifadesine neden başvurulmadı?"

CESUR BİR İNSANIM, ŞİMDİ Mİ KORKUP SUSACAĞIM?

Ne diyeyim?

Ortada yeni bir bilgi yok ki, yeni zanlar var, zannetmeler, çarpıtmalar var...

Fakat bu tür yazıların ardından kafalar iyice karışıyor...

Belki de hedef bu...

Her kafadan bir ses çıkınca hepimiz gerçeğin ne olduğunu hızla kaybediyoruz.

Ben sanki dosyayı kapatmaya çalışan biriymişim gibi gösteriliyorum.

Bu tam bir saçmalık.

Her konuda sorgulayan, cesur çıkışlar yapan, devleti, bürokrasiyi, siyaseti, yeri geldiğinde TÜSİAD'ı eleştiren ben İshak Alaton'um, ortağım Üzeyir Garih konusunda gerçek başka türlü olacak da ben susacağım.

Bu asla mümkün değil.

Kimse merak etmesin, gerçeğin başta türlü olma ihtimali doğarsa ben gereğini yaparım.

Fakat şimdi beyhude bir uğraşa girip de zaman israf etmenin ve belirsizliğe doğru kulaç atıp insanları tedirgin etmenin kimseye bir faydası yok...

BİLGİ Mİ, ZAN MI?

Benim, bu haberleri yapan gazetecilerin iyi niyetinden şüphem yok.

Oral Çalışlar'ın da iyi niyetinden şüphem yok. Fakat baştan sona yanlış, çünkü siyasi bir cinayet olarak görüyorlar olayı.

Oral benim dostumdur, severim, sayarım ama bu yazısı hakikaten saçma. Oral Çalışlar bu iddiaları bana sorabilirdi, ama sormadan yazmış.

Çok sonradan, 2012 yılı başlarında bir fırsatta Oral bana öğlen yemeğine geldi. Sevdiğim ve saydığım bir entelektüel dosttur kendisi ve ayrıca eşi İpek Hanım da...

O eski, 2008 yılı yazısını çıkarıp gösterdim.

"Evet, keşke sana telefon edip sorsaydım. Ama belki de rahatsız etmek istemedim o zaman," dedi.

"Önemli değil," diyerek noktaladık...

DOLDURUŞA GELİYORLAR

Gerçek bazen çok yalındır ama biz ısrarla onu karmaşık algılamak isteriz.

Neden?

Çünkü Doğan Kasadolu onları dolduruşa getiriyor.

Zaten adamın niyeti bu olayı siyasi bir platforma taşıyıp sonra da...

Adamın unvanında "Alarko'nun eski yöneticilerinden, avukat' olduğu söyleniyor.

Yalan...

Hepsi yalan...

Bir defa avukat değil adam. İkincisi, hiçbir zaman bizde yönetici olmadı. Adam sadece bir nevi komisyonculuk yaptı.

Çok enteresan bir hikâyesi var.

Esas adı Doğan Kasadolu değil, David Kazado. Musevi.

Fakat, karakoyun dedikleri cinsten...

Musevi olduğunu uzun yıllar gizledi.

Hukuk bilgisi var, fakat avukat değil. Bir özelliği var, adliye işlerini iyi bilir, davaların kokusunu iyi alır. Hangi işin sorunlu olduğunu, hangi işi hangi yollardan çözebileceğini de iyi bilir. Çözdüğü işlerden de komisyonunu alır.

Gerekirse şantaj yapar...

DAVİD KAZADO

Bizimle ilişkisi şöyle oldu:

Necmettin Erbakan'ın bakan olduğu zamanda ithalat lisansları dağıtılırdı. Para karşılığı lisans verilirdi. Bu adam da aracı oldu, onlara da kendini Doğan Kasadolu, mümin, Müslüman diye sattı. Bize David Kazado diye gidip geliyordu. Bir gün bizim ithalat müdürümüz Falih Tümay'a gelip diyor ki:

"Benim adım değişti, ben artık David değilim, Doğan Kasadolu'yum."

Tümay merakla soruyor:

"Allah Allah, Müslüman mı oldun?"

"Onu karıştırma, sen sadece ismime bak..."

Adam böylece Müslüman falan olmadan ismini değiştirdi ve yeni bir nüfus kâğıdı aldı. Doğan Kasadolu olarak da Erbakan'ın ekibiyle yakınlık kurdu.

Sonra bize ithalat lisansları muamelelerini yürütme bahanesiyle bizden epeyce para çekti. Bir ara geldi, Üzeyir Bey'i sıkıştırdı, –biz o ara inşaat yapıyorduk Naciye Sultan'da– "Efendim biraz nakit vereyim, siz de bana biraz iş verin, onunla ödeyeyim," dedi, olmayacak bir düşük rakama, bir de apartman sahibi oldu benden habersiz. Üzeyir ona bir apartman sattı Naciye Sultan'da...

Böyle karmaşık bir adam bu.

Bu adamın verdiği bilgiyle Oral Çalışlar ve başkaları da yanlış yazılar yazdılar.

NERESİNİ DÜZELTECEKSİN

Komplo teorilerine çok meraklıyız.

Garih cinayetinde atış serbest. İsteyen istediğini yazıyor, söylüyor, iddia ediyor.

İşte bir örnek daha.

Yine bir gazetenin flaş haberi:

"İddiaya göre, işadamı Üzeyir Garih'i, Ergenekon örgütü öldürdü."

Gerekçe olarak da şöyle deniyor:

Üzeyir Garih, Ergenekon örgütü tarafından planlanan ve son anda başarısızlıkla sonuçlanan Azerbaycan'daki darbe için finans desteği sağlamayı reddetmiş. Veli Küçük Paşa, Rusya ve başta Azerbaycan olmak üzere, Türk cumhuriyetlerinde yaptığı yatırımlarla ilgili pürüzlerin çözülmesinde, Alarko Holding'e yardım ediyormuş. Alarko Holding'in Yönetim Kurulu Başkanı Üzeyir Garih,

bu yardım karşılığında, Ergenekon örgütüne düzenli olarak "bağış" yapıyormuş. Bu bağışlar, zamanla çok ciddi meblağlara ulaşınca, Garih'le aramızda sorun çıkmış. Ben, bu bağışlar artık yeter, demişim ve Üzeyir de Ergenekon'a yıllardır yaptığı para yardımını tamamen kesmiş. Holdinge gönderdiği kuryeye olumsuz cevap alan Veli Küçük o gün Üzeyir'in üzerini çizmiş...

"İddiaya göre" cümlesi başa konulunca altına her şey yazılabilir demek ki.

Alarko, hiçbir zaman Azerbaycan'da herhangi bir iş yapmadı. Tamamen yalan...

Üzeyir'in Ergenekon diye bir örgüte para verdiğini hiç bilmiyorum. Bu yüzden aramızın açıldığı ve benim "yeter artık" dediğim de vaki değil.

Bu iş biraz deve hikâyesine döndü.

Hani sormuşlar deveye...

Demiş ki, nerem doğru ki...

DUL KADINA YARDIM MI?

Üzeyir'in arabasında on bin dolar olduğu yazıldı ve gazeteciler sorguladılar:

Bir işadamı çantada on bin doları niye taşır?

Doğru, Üzeyir'in o gün yanında on bin dolar vardı ve birine verecekti.

Yine senaryolar havada uçuşuyor;

Bir dul kadın efsanesi çıktı. Bu masonik bir simgeymiş ve "dul kadının çocuğuna yardım" cümlesi de masonlukta bir tehlikeye işaret ediyormuş. Bu yolla Üzeyir, tehdit ediliyorum mesajı verip yardım istemiş...

Çantadaki on bin doların bu senaryolarla ilgisi yok.

500 BİN DOLAR GÖNDER, YOKSA...

Bildiğim kadarıyla Üzeyir spesifik bir tehdit almadı, ama bir defa Türk İntikam Tugayı imzalı Adana'dan bir yazı geldi, diyor ki:

"Bizim Kıbrıs'taki mücadelemizde kullanmak üzere silah almak için paraya ihtiyacımız var. Siz de Türkiye'nin saygın işadamları olarak beş yüz bin doları şu hesaba gönderin."

Adana'da bir bankanın hesap numarası da yazılı.

Bu mektubu ben ve Üzeyir tartıştık.

Üzeyir, "İstedikleri para yerine az bir para verelim, başımıza bir bela gelmesin," dedi.

Ben, "Hayır, hiçbir kuruş vermeyeceğiz," dedim ve benim görüşüm geçerli oldu.

Hiç para vermedik. Bunlar kim diye araştırdık, bankadan hesabın sahibini sorduk. Bize bankadan muğlak ve garip bir cevap verdiler ve ondan sonra da ses-seda kesildi.

Bir müddet Üzeyir tedirgin oldu, TİT ne yapar diye...

Hiçbir şey olmadı ve hiçbir para da vermedik.

KÖPEKBALIĞI SENDROMU

Ben bu tür konularda hep daha cesurum, Üzeyir ise her zaman suhuletten ve aman derdimiz olmasın düşüncesinden yanaydı.

Ben de buna karşı bir teori geliştirmiştim ve her zaman geçerli oldu. Çünkü o teoriye, kimse karşı bir argüman bulamadı.

Shark Syndrom, yani Köpekbalığı Sendromu.

Balık avına tüfekle, yani zıpkınla çıkan insanların bildiği bir olay vardır. Ben de vaktiyle zıpkınla balık avına çıktığım için bunu öğrenmiştim.

Köpekbalığı senin etrafında dolaşır ve senin ne olduğunu anlamaya çalışır.

Eğer tuttuğun balıklardan büyükçe bir balığın varsa ve ondan kan sızıyor ise ya da senin vücudundan gelen bir kan sızıntısı varsa hemen suya karışır ve koku salar.

Bu kan kokusu köpekbalığını delirtir ve saldırıya geçer.

Yani kan kokusu köpekbalığını saldırgan yapıyor.

İşte o andan itibaren sen tehlikeyle karşılaşıyorsun.

Bunun adı Köpekbalığı Sendromu.

O sendrom kanla tetikleniyor.

Demek ki, sana bir tehdit geldiği zaman –çünkü görüşü oydu Üzeyir'in– buna bir on bin dolar yollayalım da kurtulalım. Ben de, katiyetle, sakın ha! Bir dolar bile yollarsan kan kokusu alırlar ve sana sürekli saldırırlar.

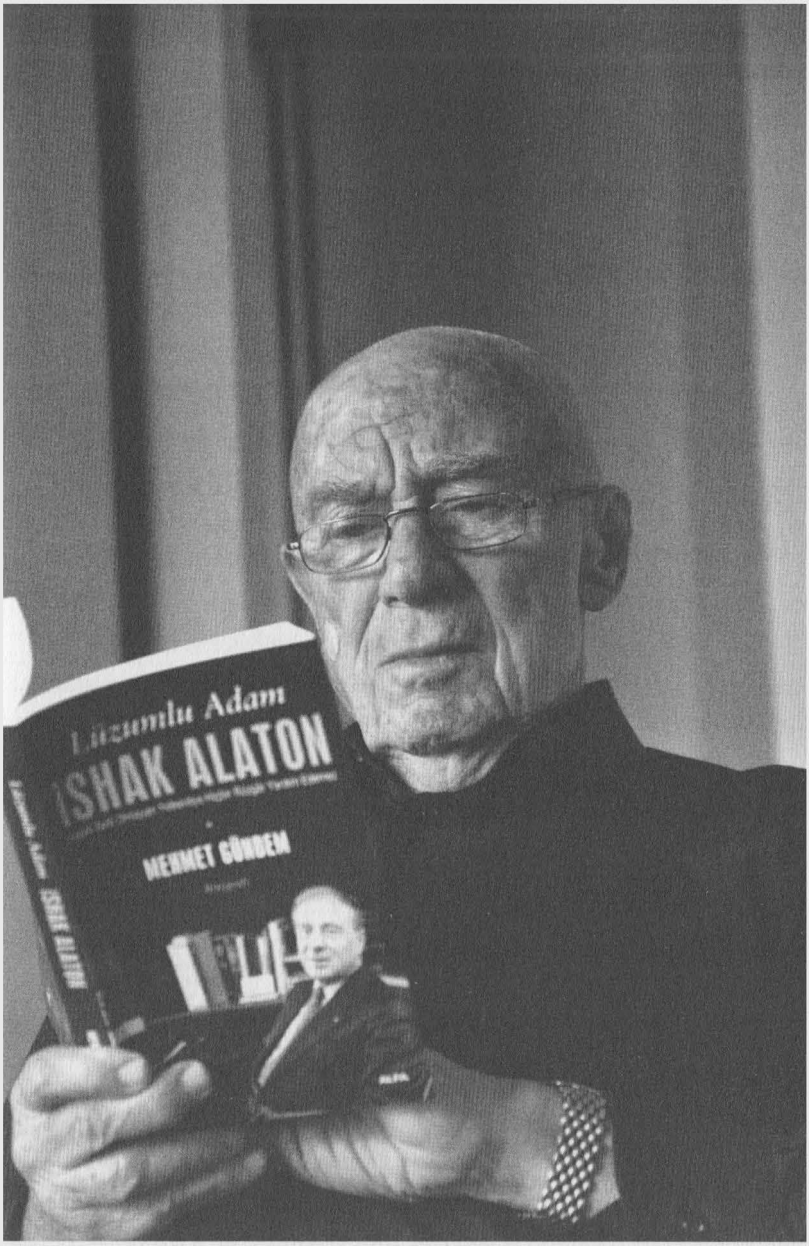
Köpekbalığı gibi, anlarlar ki sende bir zafiyet var, sen korktun...

İşte o zaman, saldırırlar...

BÖLÜM

14

DÜŞÜNEN İNSANA TEK KİMLİK YETMEZ

"Lüzumlu Adam", "Lüzumsuz Adam"ı beklerken...

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 29/10/2012

Yol haritamı anlatan birinci kitabımın başlığı "Lüzumlu Adam".

Elinizdeki kitap ise, "Lüzumsuz Adam" başlığını taşıyor.

Holding'deki sorumluluklarımı birinci kuşağa ve profesyonellere devredebilmiş bir adamın huzuru ve mutluluğu ...

BİZİM CEMAAT BENİ TAKDİR ETMEZ

Cemaatle ilişkilerden söz edelim.

Musevi cemaatinin bana bakışı şöyle:

Düşüncesini söylemekten sakınmayan, çok yerde gereksiz derecede öne çıkan fakat büyük toplumun saygı duyduğu ve bizim de kıymetini idrak ettiğimiz bir mensubumuz.

Bunun içinde dikkat edilirse "sevgi" kelimesine pek yer yok.

Çünkü bana sevgiden çok saygı ile bakılıyor.

Aslında ikisi birlikte olsa...

Dışarıda pek çok insan bana karşı sevgi ve saygıyı aynı anda duyuyor. Ama cemaatin bakışının bu olamayabileceğini düşünüyorum.

Çünkü birkaç defa çok açık bir şekilde ters düştüm, cemaat yöneticileri ile...

BÜYÜK HATA

Bundan yıllar önce Tomris Giritlioğlu *Salkım Hanımın Taneleri* diye bir film yaptı.Film Varlık Vergisi'yle ilgiliydi.

Yılmaz Karakoyunlu'nun kitabından uyarlandı. Kitapta sinagogda geçen bir düğün sahnesi var. O yüzden çekim yapabilecekleri bir Musevi ibadethanesi lazım.

Varlık Vergisi'ni fiilen yaşamış bir adam olduğum için Tomris bana gidip geliyor ve benden fikir alıyordu.

Bir gün Tomris dedi ki:

"Bu düğün sahnesini Neve Şalom Sinagogu'nda çekmek istiyoruz."

"Tamam, çekin..."

"Evet, ama bize izin verirler mi bilmiyorum İshak Bey."

"Önce Hahambaşılığa git, resmen konuş."

"Peki..."

Tomris ertesi günü telefon etti, dedi ki:

"Dediğiniz gibi sabahleyin gittim, cemaat başkanı da, hahambaşı da beni reddettiler, istemediler. Anladık ki, Varlık Vergisi ile ilgili bir filme destek vermek istemedi Hahambaşılık ve cemaat başkanlığı."

"Tamam, üzülme, gel konuşalım, bir çaresini buluruz."

ANKARA İLE ARAMIZI BOZMAK İSTEMİYORUZ

Bunun üzerine telefon ettim cemaate.

Sordum:

"Neden karşı koyuyorsunuz?"

Çok açık bir şekilde cevap verdiler:

"Ankara'yla aramızı bozmak istemiyoruz. Zaten bir sürü problem var. Onun için istemiyoruz."

Tomris geldiğinde dedim ki:

"Tomris, bunları ben ikna edemem. Çünkü bunlar kararlı. Kendi bildiklerini yaparlar ve fazla bir tesirim olmaz..."

Yani orada da ortaya çıktı, benim cemaatte ağarlığımın olmadığı.

Bunun üzerine Tomris karar verdi ve senaryoyu değiştirdi, Musevi düğünü Ermeni düğününe çevirdi. Bu değişimi Yılmaz Karakoyunlu da kabul ediyor. Bu olayda Etyen Mahcupyan'ın herhangi bir rolü yok. Ona sorulmadı bile. Tomris daha sonra Üç Horon Ermeni

Kilisesi'nde bu senaryoya uygun çekim yaptı. Film de yapıldı ve gösterildi...

FATURA MAHCUPYAN'A KESİLDİ

Aradan 3-4 sene geçtikten sonra televizyonda Varlık Vergisi ile ilgili bir program yapıldı. Programda bu filmden de bahsedildi. Kimin aklına geldiyse, bir gün gazetelerde sürmanşet.

Habere göre, Etyen Mahçupyan senaryoya müdahale ederek Musevi düğününü Ermeni düğününe çevirmiş ve böylece Varlık Vergisi'nde esas zarar gören unsurun Museviler değil Ermeniler olduğunu vurgulama çabası içine girmiş...

Milliyet'in birinci sayfasında bir pazar sabahı okuduğum bu haberin başlığını hâlâ hatırlıyorum:

"Mahçup oldu Mahcupyan'

Yalanı ortaya çıkmışmış...

Yalan nasıl ortaya çıkıyor?

Muhabir, Hahambaşılık'a müracaat ediyor.

Diyor ki:

"Sizden Neve Şalom'da düğün sahnesini çekmek için izin istedi mi Tomris Giritlioğlu?"

Oradaki aklı evvelin biri de cevaben şöyle söylüyor:

"Hahambaşılık arşivlerinde böyle bir yazılı müracaat bulamadık."

Bunun üzerine bu haberler yapılıyor.

Pazartesi sabah cemaat başkanını aradım, biraz sitemden sonra ikaz ettim:

"Bu haber hiç iyi olmadı, sakın ha, herhangi yazılı bir açıklama falan vermeyin medyaya. Bizi, sizi sıkıntıya sokacak bu haber..."

Biraz sonra Tomris Giritlioğlu bana telefon etti.

Diyor ki:

"Etyen'i hiç haberi olmadığı bir olayda yaktık."

Haklı çünkü bu haber şimdi Etyen'i, Türk düşmanı bir Ermeni olarak gösteriyor.

Çok üzüldüm ve Tomris'e tek kelime söyleyebildim:

"Ben buna bir çare arayacağım."

Çünkü ben olayın tanığıyım, haliyle şimdi görevim bu işi aydınlatmaktır.

YAHUDİ ZEKÂSINA HAKARET EDEN YAHUDİ

Tekrar cemaati aradım.

Bana diyorlar ki:

"10 dakika evvel bizim basın bültenimiz gitti."

"Ne gönderdiniz, ne dediniz?"

Dedi ki: Yaptığımız araştırmada 4 sene önceki bu olayda, Tomris Giritlioğlu'nun herhangi bir yazılı müracaatı bulunmamıştır, görülmemiştir.

Sordum:

"Bunu kim kaleme aldı?"

Önemli bir isim verdiler...

Dayanmadım dedim ki:

"Siz Yahudi zekâsına hakaret ediyorsunuz... Siz Yahudi zekâsına hakaret ettiğinizin farkında olmayacak kadar geri zekâlısınız... Çünkü bu yazıyı medyaya verince okuyan herkes, 'yazılı müracaat olmadığına göre, sözlü müracaat yapıldı' sonucuna varır. Nitekim olayın aslını sen de biliyorsun, yardımcıların da biliyor. Hahambaşı da biliyor ki sözlü müracaat yapıldı, sözlü cevap alındı. Araya ben de girdim, beni de reddettiniz. Bunu da hatırlıyorsunuz."

Diyorlar ki:

"Evet ama kimseye bunu söylemedik..."

"Siz açık açık, 'Biz Musevi cemaati olarak bu filmin yapımında yer almak istemiyoruz' demiş olsa idiniz, ben dahil kimse size laf et-

mezdi. Bu Varlık Vergisi ile ilgili filmin yapılmasına karşı çıkmanız, Ankara'da yaranmak istediğiniz bürokratlar tarafından da takdir edilirdi. Siz de dürüstçe tavır koymuş olurdunuz. Fakat siz ise, ne yaptınız? Yalana sarıldınız. Yalan beyanatta bulundunuz ve suçsuz bir adamı, Etyen Mahcupyan'ı aklamaktan kaçtınız. Ben şimdi bir basın bülteni hazırlıyorum. Yarın da bu çıkacak gazetelerde. Haberiniz olsun..."

Telefonu kapattım.

CEMAAT: BİZİ REZİL ETTİN

Ertesi gün de bütün gazeteler gönderdiğim basın bültenini haber yaptılar.

"Tomris Giritlioğlu bana geldi. Ben de yönlendirdim gidip müracaat etti ama olumlu cevap alamadı. Cemaatin verdiği yazı gerçekleri yansıtmamaktadır," dedim, bütün hikâyeyi anlattım.

O gün üzerimden büyük bir yük kalktı.

Üç gün sonra benden bir randevu istendi.

Beş kişilik resmi bir heyet geldi cemaatten.

Dediler ki:

"Bizi rezil ettin, cemaati beş paralık ettin..."

Açık konuştum:

"Böyle bir tavırla, böyle bir rehberle burnunuz çamurdan çıkmaz. Sizin yetersizliğinizin sonucu bunlar. Benim hayatta bir seçimim var: Doğruyu söylemek mi, cemaatin yanlışlarına arka çıkmak mı? Cemaatin yanlışlarına arka çıkmayı reddettim. Doğruyu söyleyince vicdanım rahatlıyor."

Tabii ki bana hak vermek yerine kızmayı tercih ettiler.

Sonra köprüleri attık. Ne Hahambaşı ile dostluk devam edebildi ne de başkanla. Uzun zaman sürdü bu soğukluk.

Onlara göre ben cemaati gammazlayan, cemaatin itibarını zedeleyen bir adam oldum.

Zamanla tekrar kuruldu köprüler, zoraki de olsa...

NE KADAR SESSİZ OLURSAK O KADAR İYİ, DİYEMEDİM

Çünkü bana ihtiyaçları var.

Bana hem kızıyorlar hem de benden vazgeçmiyorlar.

Sanki beni biraz Türkiye'deki Yahudilerin vitrini olarak görüyorlar. Yahudiliğin özgür düşünen, entelektüel bir temsilcisi olarak görüyorlar.

Fakat tam da içlerine almak, orada tutmak istemiyorlar. Herhalde beni zapt edemeyeceklerini biliyorlar.

Onlar biraz boynu bükük, kendi içinde, sessiz, sakin yaşayan, gürültü yapmayan adamları tercih ediyorlar.

Bakın Türkiye'deki öteki azınlıklara, Ermeniler, Rumlar, Süryaniler hepsi sorularını yüksek sesle dile getiriyorlar. Fakat bizim Museviler öyle değil, sanki hiçbir sorunları yokmuş gibi... Ama orada da sorunlar var fakat bizimkilerin metotları farklı.

Ne kadar az gürültü çıkarırsak, ne kadar sessiz, sakin alttan uğraşırsak o kadar iyi olur şeklinde bir önyargıları var ve ben de buna karşıyım.

FARKLI İKİ FELSEFE ÇARPIŞIYOR

Diyorum ki: Eğer haksızlık yapılıyorsa bangır bangır bağıracaksın. Sadece kendin için değil, Türkiye'de insana dokunan ne problem varsa onları da cesaretle dile getirebilmelisin...

O yüzden İshak Alaton bizden biraz uzakta dursa iyi olur anlayışı var.

Çok açık bir şekilde ortaya koyuyorlar bunu.

Çok farklı iki felsefenin çarpıştığı bir ortam...

Biri, mutlu yaşamak istiyorsak gizli yaşayalım, kimse bizi görmesin.

Bu bizim cemaatin inancıdır.

Ben ise, mensup olduğum büyük topluma dair fikir üretir ve sorgularım. "Bana ne" şeklinde bir tembelliğe ve bencilliğe giremem.

Bunu korkaklık olarak görürüm ve kendime yakıştıramam.

Çok önemli bir noktaya işaret etmeliyim:

Ben kendimi sadece Musevi, sadece Yahudi olarak görmüyorum.

Her şeyden önce ben özgür bir insanım...

Toplumun sorunlarına çare üretmek için çalışan, insan hakları, eşit vatandaşlık ilkelerine gönül veren bir özgür insan...

TEK KİMLİĞİM YAHUDİLİK OLAMAZ

İnsanın kendisini, sadece Musevi, sadece Yahudi hissetmesinin nasıl bir şey olduğunu da pek bilmiyorum.

Ben kendimi büyük toplum içinde, düşüncelerini açıkça söyleyebilen bir "üretken adam" olarak konumlandırdım. Yani din olarak bir kısıtlamam yok. Benim bir kompleksim de yok. Yahudi olmam bende bir kompleks yaratmıyor.

Ben Türkiyeli bir insanım...

Burada doğdum, burada yaşıyorum ve burada mutlu oldum.

Problemleri de burada yaşadım, çözümleri de burada buldum.

Kendini saklayan eziklik hisseden Yahudiler olduğu gibi, benim gibi hep göz önünde olan ve hep konuşan Yahudiler de var.

Kompleks mi, üstünlük duygusu mu?

Sanki bende biraz da o üstünlük duygusu var gibi.

Evet evet. Çünkü bakıyorum benim kavim olarak tarihimde, çok önemli olaylar oldu. Üstelik de bunu yapan, bu kadar çok gürültü çıkaran bir azınlık.

Bu kadar çok üretken, bu kadar çok dünyada konuşulan...

YAHUDİLER ÇOK FAZLA SES ÇIKARIYOR

Kabul etmek lazım, dünyada Yahudiler, her şeyiyle, iyisi veya kötüsüyle konuşulur.

Peki, bunu konuşturan toplumun ağırlığı ne diye sorulursa bütün dünyada 14 milyon kişi sadece.

O halde nasıl oluyor da 7 milyar insanın yaşadığı dünyada 14 milyon insan kendisini konuşturuyor? Nasıl oluyor da bu yüzde 0,2'lik oran ağırlığının 150 katı gürültü çıkarıyor?

Bak ki görünen gerçek bu.

Yahudiler farklı bir unsur, üretken bir unsur.

İyiyi de üretiyor, kötüyü de üretiyor.

Oraya mensup olmak farkında olamasan da insana bir ayrıcalık katıyor.

Mesela, 100 senelik Nobel listesine bak, onun yüzde 32'si Yahudiler.

Bir Yahudi, bir dünya vatandaşının 160 katı daha zeki değil.

O da bir beyin, bu da bir beyin.

ANAHTAR CÜMLE: EĞİTİM

Buradaki anahtar cümle eğitimdir. Başka bir izahı yok. Yani bizimkiler eğitime çok önemi veriyorlar. İyi eğitim, sıra dışı eğitim. 18. ve 19. asırda, Almanya'dan, Polonya'dan, Romanya'dan kaçan Yahudiler Amerika'ya gittikleri zaman ne yaptılar?

O fakir terziler, ayakkabıcılar, tamirciler ve akla gelen bütün o basit mesleklerin insanları öncelikle çocuklarını okuttular. Paralarının en büyük kısmını çocuklarının eğitimine verdiler. Öyle ki ikinci kuşak, üçüncü kuşak yaşamaya başladığı zaman Amerika'da en yüksek eğitimi almış azınlık Museviler idi. Avrupa'dan gelenler... Profesördür, üniversite hocasıdır, sinema ve sanat dünyasındadır, yazardır, araştırmacıdır...

İz bırakan adamlar.

Bunlar kendilerini topluma maletmeyi bir nevi misyon olarak görürler.

GÜNÜMÜZ TÜRKİYE'SİNDE YAHUDİ OLMAK

Şimdi biraz kendime dönmek, içe seslenmek istiyorum.

85 yıllık bir ömür sürecini geride bırakıyorum.

Sayısı azalan kalan günlerimi planlarken, arada bir, geçmişime göz atıyorum. Hâlâ kendimi yenilemenin çabası içindeyim. 2050 yılıyla ilgili kitaplar ve raporlar okuyorum. 40 yıl sonra yaşayacak insanları bekleyen tehlikelerin ve zorlukların yanında fırsatları da değerlendirecek gençlere bilgi aktarmayı bana heyecan verici bir görev olarak görüyorum.

Bu heyecanla ülkemin bütün gençlerine ve özellikle Yahudi cemaatinin gençlerine seslenmek istiyorum.

Bugünkü şartları irdelerken bizleri bekleyen görev ve sorumlulukları sizlerle tartışmada fayda görüyorum.

EY GENÇ YAHUDİLER...

Benim yolculuğumu hatırlıyorsunuz;

Cumhuriyet'in ilan edildiği 1923 yılında Ankara'da evlenip İstanbul'a yerleşen bir ailenin dört çocuğundan biri olarak dünyaya geldim. Geleneklerimize bağlı olmakla beraber, babam bizleri ibadethaneye, senede sadece iki bayram günümüzde götürürdü. Evde Türkçe konuşulurdu. Babam, hali vakti yerinde bir tüccardı. Ankaralı olmaktan gurur duyardı. Atatürk hayranı idi. CHP'ye yakındı, politika sahnesinde görev almaya kendini hazırlıyordu. Toplumsal ilişkilere önem verirdi. Çocuklarını o zamanın en iyi okullarına gönderdi...

1940'lı yıllarda, savaş boyunca uzun kuyruklarda bekleyip karne ile ekmek alırdık. O yokluk yılları içinde, bir de üstelik Varlık Vergisi felaketini yaşadık. İşyeri ve evdeki eşyalarımız devlet tarafından haczedildi ve satıldı. Babam da Aşkale'de sürgüne taş kırmaya gönderildi.

Bir yıl sonra, kırk bir yaşında, kalbi kırık bir ihtiyar adam olarak evine döndü. Hayatı boyunca candan bağlı olduğu kendi "devlet"inin ihanetini izah ve affedemedi.

KÖTÜNÜN İYİ YÜZÜ

Her kötünün bir iyi tarafı var olsa gerek...

Sıkıntılar içinde liseyi bitirdiğimde, üniversiteye gidecek maddi imkân bulamadım. Mimar olmak isterdim, olmadı. Bir ithalat şirketinde daktilo memuru olarak çalıştım. Askerlik yaparken Amerikalı subaylardan İngilizce öğrendim. Terhis sonrası bir ithalat şirketinde çalışırken İsveç Başkonsolosu ile tanıştım. Bir meslek sahibi olmama yarayacak teknik bilgileri de alabileceğim bir ortamı bulmalı idim. Konsolos yardımcı oldu, İsveç'e gittim. Kaynak işçiliğinden başladım, teknik ressam oldum.

1954 yılında İstanbul'a döndüm. Sevgili ortağım ve hayat yoldaşım Üzeyir Garih ile tanıştım. Anlaştık ve işe başladık. Türkiye'nin yeni gelişmeye başlayan sanayi hamlesinden istifade ettik. Allah'a şükürler olsun, şirketimizi bir yerlere getirebildik. Şimdi, bilgili, iki kurucunun felsefesini ve prensiplerini önemsemiş profesyonel bir kadronun yönetiminde, Alarko Holding'i genç kuşaklara devretmenin hazzını ve huzurunu yaşıyoruz.

İnsan bu kadar yaşadıktan sonra ve üstelik bu kadar tecrübeden sonra susup bir kenara çekilemiyor. Gerçi ben hep böyle yaşadım, hep konuştum. Bu benim için belki de bir var olma biçimi, var olma tarzı. Ben, susup işime bakayım, diyemiyorum. Söyleyecek sözüm, paylaşacak bir cümlem varsa ve bunda toplum için fayda görüyorsam,

çoğu zaman anlaşılmasam da, hatta yanlış anlaşılsam da söylemekten geri durmuyorum. Susan bir adam olsam ben rahat edemem...

Toplumda ve bir kısım medyada bana erken öten horoz sıfatını takmalarını hiç önemsemedim. Hatta bu sıfattan sanki hoşlandım ve gurur duydum...

Mensubu olduğum cemaatimizin, geçmiş yıllar boyunca gelişmesi açısından olaylara bakarken, ileriye dönük bazı düşüncelerimi siz gençlerle paylaşmak isterim.

TÜRKİYE'DE ANTİSEMİTİZM O KADAR AZ Kİ...

Bir zamanlar yüz bini aşkın iken bugün Türkiye'de yirmi bin civarında dindaşımız yaşıyor. Birçok dostumuz ve akrabamız, ellili ve altmışlı yıllarda dış ülkelere göç ettiler. Genellikle daha iyi yaşam şartları arayışına dayanan bu göç olayından sonra Türkiye'de bugün yaşayan cemaat mensuplarının büyük çoğunluğunun hali vakti yerinde insanlar olduğu önyargısı yaygındır. Fakirler de cemaatin koruması altındadır.

Batı Avrupa ülkelerinde, özellikle Rusya'da ve hatta Amerika'da, bugün dahi, az veya çok, antisemitizm var iken bu hastalığa Türkiye toplumunda pek rastlanmaz. Türk halkında antisemitizmin yaygın olduğunu iddia etmek haksızlık olur. Varlık Vergisi olayı, o günün Ankara'sında Nazi propagandasından etkilenmiş bir avuç bürokratın ve politikacının Türkiye'ye mal ettiği bir kara lekedir ve bir münferit vaka olarak kaldı. Tekrarı veya benzeri pek yaşanmadı.

6-7 Eylül olayları farklı bir kara lekedir.

ARAZİYE UYGUN PROFİL

1950'li 60'lı ve hatta 70'li yıllarda, cemaatimiz genelinde yaygın olan yaşam felsefesi, kendi içine kapanık, etliye sütlüye karış-

maktan hoşlanmayan, politika sahnesinden kaçan, "araziye uygun profil" olarak tanımlanabilir. Bu tutum, genelde vasatın üstünde bir maddi yaşam standardına erişmiş dindaşlarımızın, toplumda kıskançlık ve haset hissini önlemeyi hedeflediği de düşünülebilir.

Seksenli yıllarda Özal liberalizmi topluma mal oldu. Dış dünya ile ekonomik ve sosyal yönden bütünleşme ve birleşme yolları açıldı. Batı Avrupa ülkelerine göç etmiş Anadolu insanının çocukları ile ilgilenmeye başladık.

NİTELİKSİZ KALABALIK YERİNE ETKİN AZINLIK

Almanya'da yaşayan iki milyonu aşan Türk insanı, genel nüfusun yüzde 2.6'sını oluşturuyor. Ancak, politik sahnede birkaç isimden ibaret. Sosyal, kültürel ve sanat dallarında uluslararası şöhreti yakalamış Türk kökenli insanların toplamı, her halde yüzde 2.6 oranının epey altında kalıyor...

Dikkat çekici bir rastlantıdır...

Amerika Birleşik Devletlerinde yaşayan Yahudi azınlık da, genel nüfusun tam yüzde 2.6'sını oluşturuyor. Ancak, bu azınlığın Kongre'de, üniversite kadrolarında, sosyal ve kültürel dallarda ağırlığının, bu nispetin birkaç ve hatta birçok katı olduğu, herkesin iyi bildiği bir gerçektir. Amerika'daki "Yahudi lobisi", Türkiye'nin dış politikasını dahi yakından ilgilendiren bir unsurdur.

Niteliksiz kalabalık olmaktansa, etkin azınlık mensubu olmanın mutluluğu başkadır.

YAHUDİ LOBİSİ

Bu Yahudi lobisinin etkisi kendi kendine oluşmadı.

Toplum içinde bir küçük azınlık olarak örgütlenme becerisi yanında, fertlerin eğitim ve kültür seviyelerinin devamlı gelişmesi

hedeflendi. Çarlık Rusya Ordusu'nun katliamlarından kaçan fakir Yahudi terzileri ve kunduracılar, New York'a geldiklerinde birinci önceliği eğitime verdiler. Yemekten kıstılar, çocuklarını en iyi okullara verdiler. Elli sene içinde, Amerika'nın en verimli, en saygın, en tesirli ve en zengin azınlığını oluşturdular. Bugün Beyaz Saray'ın Başkanlık yarışına girenler, öncelikle "Yahudi lobisi'ne müspet mesajlar vermeye çalışırlar.

TÜRK LOBİSİ

Almanya'daki Türklerin aynen Amerika'daki Yahudiler gibi etkin ve saygın bir "Türk lobisi" haline gelmeleri, çocuklarına vasatüstü bir eğitim vermeleri ile mümkündür. Bu görüşümü her fırsatta dile getiriyorum. Gurbetteki Türklerin örgütlenme çalışmaları geçmiş yıllarda vaktimin büyük bir kısmını aldı. Avrupa'daki ikinci kuşak Türklerin eğitim düzeyinin hızla yükselmesi için büyük çaba harcadım.

Almanya'da, Türk azınlık dahil, bütün insanlara tanınan hak ve özgürlüklerin aynen Türkiye'de geçerli olması için, NGO'ların, yani sivil toplum örgütlerinin gelişmesini destekledim. TESEV'i bunun için kurduk. Demokrasi, sadece eşitlik hakkı olmayıp aynı zamanda farklı olmanın de eşit hakkıdır. Bizlerin, Türkiye'de farklı olmamızın eşit haklılığını savunmamız için örgütlenmemizi her zaman destekledim. Aynen, Almanya'daki Türklerin kendi aralarında örgütlenmelerini desteklediğim gibi...

KENDİMİZİ SORUN HALİNE GETİRMEYELİM

Gelelim Türkiye'deki yaşantımıza...
Her şey hızla değişiyor...
Bizler de değişmeliyiz...

Başka çaremiz yok... Bu bir fırsattır.

Eskisi gibi içine kapanık, sessiz ve silik bir yaşam artık mümkün değildir. Aslında, bunu ben kendimize pek de yakıştıramıyorum. Mensubu olduğumuz, birlikte yaşadığımız büyük toplumun arayışlarını anlamanın ve hatta bunlara yön vermenin, görevlerimiz arasında olduğuna inanıyorum. Örf ve âdetlerimize tamamen bağlı kalarak, demokrasinin gereği olan bütün özgürlüklerimize sahip çıkarak toplumun genelinin gelişmesi yolunda çalışmamızın bir vatandaşlık borcu olduğunu düşünüyorum.

Asimilasyona hayır, ancak entegrasyona evet diyorum.

Yahudiler yaşadıkları yerlerde sadece kendi sorunlarına odaklanırlarsa orada mevzi kaybederler.

O toplumun, o ülkenin bütün sorunları Yahudilerin de sorunu olarak bilinmeli.

Sadece kendi problemlerine çare arama darlığına düşersek biz kendi elimizle bir Yahudi sorununu oluşturmuş oluruz.

Kendi kendimizi sorun haline getirmeyelim.

Cesaretle fikirlerini açıklayan insanlar, saygın insanlardır.

Saygın olmak, zengin olmaktan çok daha önemli, çok daha huzur vericidir.

Bu konuya daha sonra devam edelim ama şimdi biraz yaşanmışlıklar üzerinden anlatmaya devam edelim.

İnsan düşünen bir varlık...

O halde düşünce önemli...

Ben yaşadıklarımdan çok şimdi yaşayacaklarımı düşünüyorum. Hatta göremeyeceğimi bildiğim halde insanlığın gelecekte yaşayacaklarına kafa yoruyorum.

Fütüroloji diye bir dal var.

Çok enteresan...

İnsana ileriye dair fikirler veriyor...

Görmek mümkün değil ama tahmin etmek, hayal etmek mümkün.

Yaş ne olursa olsun insanda hep bir gelecek projesi oluyor.

Sizi bilmiyorum ama bu bende hep oldu, hep ileriye baktım...

Belki de o yüzden, günün olumsuzlukları içinde kaybolmadım.

KIRK YIL ÖNCE BUGÜNÜ GÖREBİLSEYDİN...

Düşün, 40 yıl önce bugünü görebilseydin sen şimdi nerede olurdun?

Yine burada ve aynı şartlarda aynı insan olacağına dair bir cevabın varsa sen ya çok iyisin ya da çok tembelsin demektir.

Hayata gelmekten, yaşamaktan maksat, üzerinden zamanın geçmesi ve senin bir şeylerle uğraşırken yaşlanıp ölmen değil.

Yaşamaktan maksat var olmak, varlığının farkında olmak...

İnsan ne için yaşar, sorusunu en kısa ve net cevabı herhalde "mutlu olmak" olmalı.

İnsan mutluluk için, huzur için yaşar.

O halde mutluluğun olmazsa olmaz şartı, hayatta kalmaktır.

Güzel bir söz var der ki:

"Testiye değil içine bak. Yeninin içi eskiyle, eskinin içi de yeniyle dolu olabilir."

Bunun için insanın aklının ve vicdanının hep açık olması lazım.

Yine güzel bir söz:

"Beyin paraşüt gibidir, sadece açık olduğunda çalışır."

Ben hayatım boyunca düşünmeye çalıştım.

Düşünen birini gördüğümde ona hemen ilgi gösterdim.

Fakat ne yazık ki bunların pek azı benimle aynı zamanda yaşadılar, çoğu önceki yüzyıllara ait dostlarımdı...

Çevremi onlarla, onların fikirleriyle tanıştırmaya çalıştım.

İstedim ki herkes düşünsün, düşünenleri de düşünsün...

Daha düşünceli bir insanlık âlemi olsun...

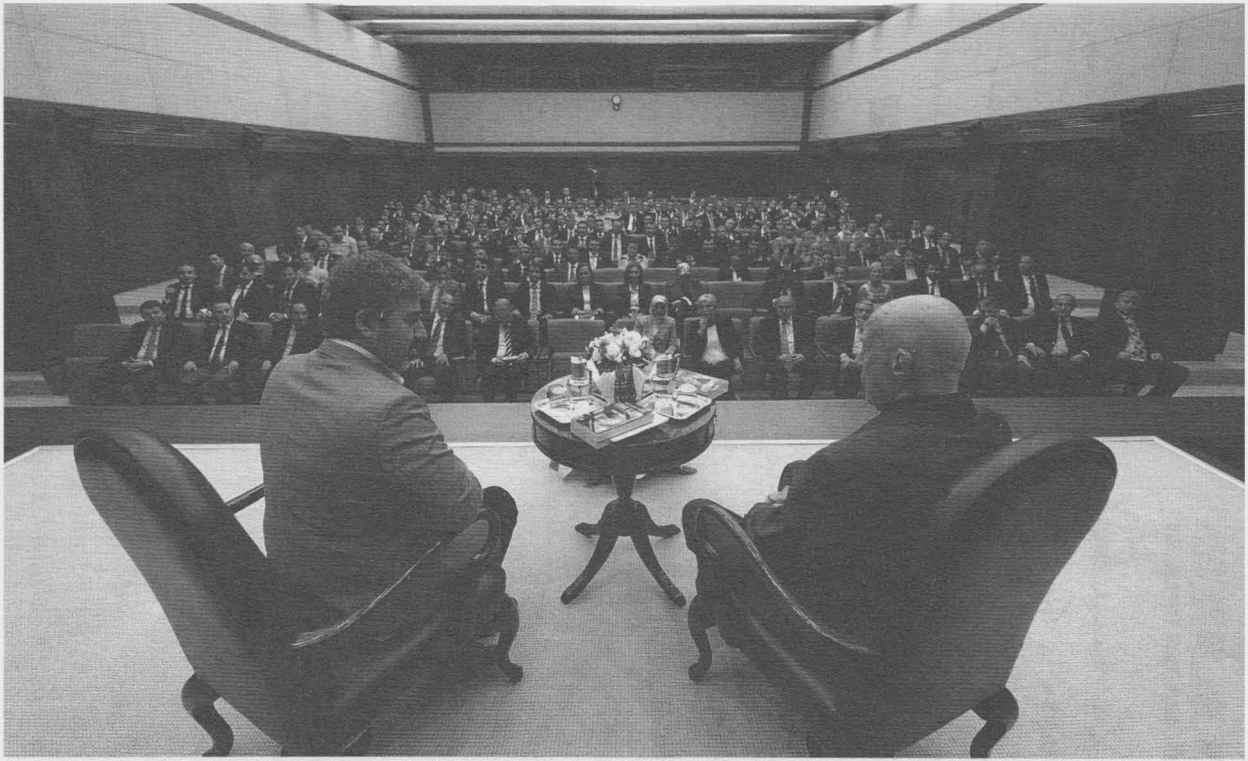
Önyargılarından arınmış, yeni düşüncelere açık çağdaş bir toplum inşa etme yolunda katkı yapan insanlarımız çoğalsın diye bir ömür boyu yılmadan uğraştım.

Uğraşım devam ediyor...

Son nefesime kadar...

BÖLÜM
15

TÜRKİYE'DE DEMOKRASİ YOKTU

İshak Alaton, Mehmet Gündem Çankaya Köşk'ünde konferansda...

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 29../..10.../2012

Cumhurbaşkanımız Abdullah Gül'ün davetli... Çankaya Köşkü'nün konferans salonunda, "Lüzumlu Adam" kitabımın tanıtım sohbetinde...

Varlık Vergisi darbesini yiyen, 6-7 Eylül 1955 yıkımını yaşayan, bunlara rağmen yıldırmadan, toplumda saygın bir yer arayışında bir adamın varabileceği en üst noktaya...

İPLER BÜROKRASİDE, SİYASİLER KUKLA

Ben uzun yıllardır işadamı olarak konuşmuyorum. Çeşitli kesimlerden gelen konferans davetlerine cevap verirken de bunu söylüyorum. Gerçi son bir yıldır pek bir yere de gitmiyorum, sadece nadiren, çok ısrar edilince, televizyon ve gazete röportajlarına evet diyebiliyorum.

2011'in ortalarında Ankara'da Rekabet Kurulu'nda konuştum. Salon doluydu ve benim ne anlatacağımı merak ediyorlardı. Ben buraya işadamı olarak değil, felsefe adamı olarak, TESEV ve Açık Toplum Vakfı kurucusu kimliği ile geldim, dedim.

ÖZAL'I YAŞATMADILAR

Onlara dedim ki:

"Biz ve siz demokrasiyi tam yaşayamadık, ama demokrasi çocuklarınız için olmazsa olmaz bir olay. Şimdi düşünün demokrasinin olmadığı yıllarımızı... Daha düne kadar, 2000'li yıllara kadar Türkiye'de demokrasi yoktu. Çünkü her şeyi bilen, bildiğine inanan bir devlet aygıtı vardı. Bir de sahneye arada bir çıkan kuklalar vardı. Kuklalar bazen Erbakan'dı, Demirel'di, Çiller'di, Yılmaz'dı... Her zaman ipleri çeken aynı kuvvetti, aynı bürokrasiydi, vesayet yönetimiydi.

12 Eylül sonrası Turgut Özal ile başlayan devrimi engelledi bürokrasi. Turgut Özal'ı yaşatmadılar, daha başından söndürmenin,

önlemenin ve ifna etmenin yollarını denediler. Nitekim adamı tabancayla öldürmeye de kalktılar partinin bir kongresinde. Özal zaten kendini tehlikede görüyordu, bıraktı, Cumhurbaşkanı oldu... Fakat orada da yaşatmadılar.

Bu acayip kudret, bürokrasinin bu değişmez felsefesi, Türkiye'nin değişmesini engelledi."

Konuşmalarımda mutlaka somut örnekler veririm, rakamlarla da gerçeği ortaya koymaya çalışırım. O gün de öyle yaptım:

"Bakın, 1950'de Türkiye'de 200 dolar fert başına gelir. Almanya sıfıra yakın ama 50 dolar diyelim. Bir Türk, 4 Alman eder. Aradan elli yıl geçti, 2000 yılına geldik, Almanya 36 bin dolar, Türkiye 3 bin dolar. O zaman bir Alman 12 Türk'e bedel. Yola çıkarken 1 Türk 4 Alman'a bedel, 50 yıl sonra 1 Alman 12 Türk'e bedel. 48 misli daha hızlı. Yani Almanya 100 metre ileri gitti 50 yılda, Türkiye 2 metre gitti. Aslında Türkiye bir arpa boyu yol gitti. Türkiye gelişmedi. Türkiye'nin gelişmesi önlendi. Devlete hâkim olan bu ceberrut zihniyetin hedefi, Türkiye'yi geliştirmemekti. Geliştirmeyerek sürekli 'egemen kalacaklarına' dair bir saplantıya sahiptiler ve bu politikayı yürüttüler. Türkiye'yi fakirliğe mahkûm ettiler."

BÜROKRASİNİN SEVMEDİĞİ ADAM

Bu analizlerden sonra sözü şöyle bağladım Ankara'da:

"Ta ki 2002 yılında nihayet o prangayı üzerimizden attık.

İlk defa bürokrasinin sevmediği, tutmadığı bir adam çıktı: Recep Tayyip Erdoğan. Ondan sonra Türkiye değişmeye başladı. Çünkü ilk defa devleti değiştirmeye kararlı bir yönetimi karşımızda bulduk.

Bu mücadeleci ve kararlı yeni yönetim tarzı geçen on yılda toplumu cesaretlendirdi.

Şimdi de, bize süngü yoluyla dayatılmış olan 12 Eylül darbe anayasasını da atıp yepyeni sivil bir anayasa yaptıktan sonra hep birlikte İkinci Cumhuriyet'i kuracağız..."

Alkışlar...

BEN SUFİ OLABİLİR MİYİM?

Küçük bir kokteyl verildi, konferans sonrasında...

Yanıma tanımadığım bir adam geldi:

"İshak Bey, siz farkında değilsiniz ama siz bir Sufisiniz. Ben de Sufiyim ve sizi Sufiler arasına almak istiyoruz."

Sordum:

"Bu nasıl olacak?"

Bana siyah taşlı bir yüzük verdi ve dedi ki:

"Bu yüzüğü takacaksınız..."

Aldım ama yüzük parmağıma uymadı, biraz genişleteceğim...

Yani demokrasi, özgürlük, felsefe derken bir de Sufioldum.

ANKARA ÇATIK KAŞLI

Çok heyecan verici bir gündü benim için.

Ankara'yı hiçbir zaman sevmedim. Bana hep soğuk ve uzak geldi. Annem ve babam, büyüklerim, akrabalarım Samanpazarı'ndaki Yahudi mahallesinde uzun yıllar yaşadılar; orada bir mazimizin olmasına rağmen Ankara'yı hiç özlemedim. Bir de korktum, çünkü o kadar büyük binalar yapılmış, o kadar gelişmiş ki tanıyamadım.

Ankara muhteşem bir şehir olmuş ama bana yabancı...

Çatık kaşlı, ürküten bir şehir...

İstanbul'dan gidip de Ankara'da Ankara'yı konuşmak ve eski Ankara'da, eski tarzın, eski egemenlerin eskiyip yokluğa doğru gittiğine şahit olmak heyecan verici idi.

Bu temizlenme sürecinde küçük de olsa bir katkım olduysa ne mutluluk...

Ankara'yı hâlâ sevmiyorum, ama galiba Ankara'da sevdiğim tek şey değişim...

"PİS YAHUDİ" LAFI GERİDE KALDI

Türkiye'de belli dönemlerde yönetim bürokrasisi içinde sistematik bir "Yahudi düşmanlığı" kampanyası ateşlenir. Bunun için somut bir sebebin de olması gerekmez. İhtiyaca göre arada bir pompalanır.

Eskiden çok daha yoğundu, son yıllarda o kadar değil. Tabii eskisi kadar etkin de değil bu düşmanlık. İsrail'e rağmen azalmaya başladı. Sanki insanlar daha bir fark etmeye, İsrail ile Yahudiliğin farklı şeyler olduğunu idrak etmeye başladılar. Çünkü buna çok tesir eden olaylar oldu.

Bunlardan biri, medyada İsrail aleyhtarı yazan Yahudilerin varlığıdır. Bu insanları şaşırtıyor, "nasıl olur" diyorlar. Ben de sık sık İsrail aleyhtarı demeçler veriyorum. Tabii ki İsrail'deki yönetimi eleştiriyorum.

Buna rağmen arada bir bana, bize Yahudi olduğumuzu hatırlatanlar çıkıyor.

Şişli Terakki'de okurken bir öğretmenin sık sık tekrarladığı ve benim zihnime iyice yer etmiş olan "Pis Yahudi" cümlesini bir kere daha duyuyorum. Duyuyorum ama elbette o yıllardaki gibi bir etkisi yok artık.

HİSSEDİYORUM AMA ETKİSİ YOK

Bu önyargının bazı çevrelerde sürüyor, sürdürülüyor olması, insan üzerinde yine de bir psikolojik baskı olarak duruyor ve ben bunu duyuyorum.

Psikolojik baskı.

İşin aslını unutmamak lazım:

Benim hayatım 1927 yılında başladı. Bu müddet içinde, özellikle çocukluğum esnasında en kötü günleri yaşadık, çünkü Nazizm'in tesiriyle Türkiye'de Yahudi düşmanlığı büyüdü. Hatta Nazizm'den önce de 1930'lu yılların başından Nihal Atsız'ın başlattığı bir antisemitik kampanya, iyice milletin şuuraltında yer edince 1934 Trakya olayları yaşandı. Bütün Yahudiler kaçtı, Edirne'den, Lüleburgaz'dan... Sonra da bu İstanbul'a, İzmir'e, Manisa'ya kadar yayıldı. O zamanlar çok kötü zamanlardı ama değişimin başlangıcı da Amerika'nın tazyikiyle 1946'da dayatılan demokratikleşme süreci oldu.

Marshall yardımını vermek için birinci şart, "demokratikleşeceksiniz" dedi Amerika. Biz de çar naçar İsmet İnönü bunu kabul etti. Seçimde hile yaptı ve 1946'da kazandı. 1950 yılı seçimlerinde sandıktan yüzde 80 CHP aleyhtarı oylar çıktı ve Adnan Menderes geldi büyük bir heyecanla. Fakat onu da 10 seneye varmadan söndürmenin bir yolunu buldu o ceberrut devlet aygıtı. Perde arkasında İnönü vardı.

O ayrı bir olay, biz şimdi Yahudi düşmanlığından devam edelim, 1950'den itibaren özellikle Menderes'in de gelişiyle artık o baskı azalmaya ve "Yahudi düşmanlığı" da azalmaya başladı. Çünkü Amerika bunu dolaylı olarak yasakladı.

Dedi ki:

"Eğer demokrat olacaksanız, demokrasi olacaksa Türkiye'de bütün vatandaşlar eşit olacak."

Etkili oldu ama tabii bu zihinlerdeki önyargıları ve antisemitik tavırları tamamen önleyemedi.

POTANSİYEL SABOTÖRLER

1990'lı yıllarda...

İktidarda ANAP var.

"Potansiyel Sabotajlara Karşı Alınacak Tedbirler" diye bir kanun geçirdiler o günlerde.

Orada alınacak tedbirler için öncelikle kimler potansiyel sabotör, bunun tarifini yapıyor. İşte Madde 1: a) Turistler. b) Büyükelçilik ve konsolosluk mensupları. c, d, e diye devam ediyor, f maddesi çok enteresan... f) Yerli yabancılar... Parantez açmış, "T.C. vatandaşı olanlar dahil" diyor. Bunlar da potansiyel sabotör.

Kanun böylece çıktı ve Resmi Gazete'de de basıldı.

HEDEFTE BEN VARIM

Ve bir gün gazeteci dostum Rıdvan Akar bana geldi, kanundan söz etti ve dedi ki:

"İshak Bey, herhalde okumamışsınızdır, kanun Resmi Gazete'de yayınlandı ve yürürlüğe girdi. Orada böyle bir madde var, bu galiba sizi tarif ediyor. Biz öyle anladık..."

Benden bir reaksiyon bekliyor.

Kaliteli, araştıran, gerçekleri kovalayan bir gazetecidir Rıdvan Akar.

"Evet, düpedüz beni hedefliyor. Utanç duymalı bunu yazanlar," dedim.

Bunun üzerine Rıdvan Akar *Milliyet*'te bir yazı yazdı.

Benim, "Bunu yazanlar, böyle bir şey için utanç duymalı" sözüme de yer verdi.

Sonra da gitmişler Ankara'ya, bazı bakanlara "Bu kanun mantıksız, çünkü anayasada bütün vatandaşlar eşit diye yazıyor," demişler

Bakanlardan biri de cevap veriyor:

"Madem İshak Bey böyle bir tepki gösteriyor, demek ki kendini suçlu hissediyor..."

Yani olmayacak bir cevap veriyorlar, bu yanlışı düzelteceğine, kanunu eleştireceğine beni suçluyorlar.

Yani demek ki İshak Bey de sabotaj yapmayı planlıyor, demek istiyorlar.

Bunun üzerine Rıdvan tekrar geldi bana ve "Böyle dediler, siz ne diyorsunuz?" diye sordu.

Ben de dedim ki:

"Bu tür fikirler, Atatürk'ün bahçesinde yetişen ayrıkotları gibidir..."

Bunun üzerine Ankara'dan bir daha ses çıkmadı.

DAVA AÇTIK

Bu ayıp, bu şekilde yutulmaz diye tavır almaya karar verdim.

Yakın dostum avukat ve hukuk profesörü Aydın Aybay'a gittim.

"Hocam, böyle bir madde var, sen ne diyorsun?"

"İshak Bey, bu madde anayasaya aykırı. Anayasaya aykırı olan bir kanun geçerli değildir."

"Peki, ne yapılır?"

"Mademki değiştirmiyorlar, dava açılır."

"Peki, davayı nasıl açalım?"

"Şahsen açmayın. Çünkü şahıs olarak karşılarına çıkarsanız yarın bakana karşı dava açan adam olarak sizi mimlerler. Üstelik de siz bir işadamısınız. Ne olur ne olmaz... Onun için tavsiyem, bunu bizim vakıfla yapalım."

Nitekim birkaç yıl önce, ben ve birkaç arkadaş Aydın Aybay ile birlikte "Aybay Hukuk Araştırmaları Vakfı" diye bir vakıf kurmuştuk.

Dedi ki:

"Biz davayı vakıf olarak açarsak mahkeme daha çok değer verir."

"Tamam..."

SAÇMA KANUNUN İPTALİNE...

Bakanlığa vakıf olarak dava açtık. 1,5 sene sürdü dava ve nihayet mahkeme lehimize karar verdi.

Dedi ki:

"Bu madde Anayasa'ya aykırıdır. İptal edilmesi gerekir."

Bir gün bana bir mektup geliyor. İsmet Sezgin imzalı...

Kabine değişti, bu konuda etkili olan eski bakan gitti, yerine İsmet Sezgin geldi.

İçişleri Bakanı imzalı bir mektup:

"İshak Bey, size teşekkür ediyoruz Bakanlık olarak. Bizi ikaz ettiğiniz ve Türkiye'nin saygınlığına gölge düşüren bir maddeyi iptal ettirdiğiniz için."

Mahkemenin kararının lehimize olması yetmiyor, bir de ayrıca bana teşekkür ediliyor.

Böylece görüldü ki Türkiye'de olsun, yönetimde olsun herkes antisemit değil. Doğru düşünen, saygın düşünen insanlar da var.

Bu tabii bana mutluluk verdi.

Türkiye'de de artık saçma sapan bir kanun gelince onunla mücadele edebiliyorsun.

Yani hukukun üstünlüğünü bir kere daha gördüm.

Evet, Türkiye'de problemler var, ama en büyük problem insanlar hak aramayı bilmiyorlar, hakları için mücadele etmiyorlar. Hemen teslim bayrağını çekiyorlar.

İnsanlar hak aramayı ya bilmiyor ya da tembel.

Tabii kabul etmek lazım ki Türkiye'de hak aramak kolay değil, çok mücadele etmek lazım. Risk dolu ülke...

YAHUDİSİN DEDİLER, KAZANDIĞIMIZ İHALEYİ VERMEDİLER

Bizi "öteki" ve "kötü' olarak gören zihniyetin başka açıdan çekilmiş fotoğrafına bir örnek daha.

Yeşilköy Atatürk Havalimanı'nın özelleştirilmesi 1990'ların daha başında konuşulmaya başlandı. Ve biz bu işe girdik ve en yüksek fiyatı verdik. İhaleyi yapan komisyon Alarko'yu seçti. Ortağımız Lockheed'le kazandık ve bekledik ki bizi davet edecekler. Nitekim davet ettiler, Ankara'ya gittik. Ulaştırma Bakanı ile konuştuk, açık açık dedi ki:

"Bunu sizin firmaya vermemi önleyen bir baskı var, çünkü siz Yahudisiniz."

Ben de dedim ki:

"Biz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyız. Bizde 6 bin kişi çalışıyor. Bunların 5'i veya 6'sı Yahudi, kalanları Müslüman. Şirket Türkiye'nin şirketi, sen beni yine Yahudi olarak karalıyorsan, diyebileceğim bir şey yok. O zaman ne halin varsa gör..."

Çıktık gittik.

Nitekim ihaleyi iptal etti.

Aradan iki sene geçti, tekrar ihaleye çıkıldı. Biz yine girdik ve ikinci defa kazandık. Yine aynı adam çıktı karşımıza, yine aynı senaryo oynandı.

Bakan biraz da alaycı bir tavırla, dedi ki:

"Niye ısrar ediyorsunuz?"

Benim cevabım çok kısa ve net:

"Biz Türkiye'nin vatandaşıyız..."

İkinci defa iptal edildi.

Üçüncü defa ihale yapıldı, biz yine girdik ama TAV Holding, Hamdi Akın aldı.

Önyargılı bir nefreti var bakanın. Bana örtülü şekilde mesaj da gönderiyor, boşuna girme, kazansan da alamazsın da diyor.

Utanç verici...

Bir kötü örnek daha...

BİR GASP VE GABİN OLAYI

Size tuhaf gelecek ama devlet mülkümüzü gasp etti.

Alarko Grubu bünyesindeki şirketlerimizden Yıltaş Yıldız Turistik Tesisler AŞ olarak İstanbul'da bir gayrimenkul satın aldık. Sarıyer'de Bilezikçi Çiftliği olarak anılan dört bin (4.000) dönümlük gayrimenkulü 1987 yılında satın almıştık. Satış esnasında tapu kayıtları incelenmiş herhangi bir şerhe de rastlanmadı ve tapu Yıltaş AŞ adına tescil edildi. Buraya kadar sorun yok. Ahmet Merey ailesi bu araziyi bize sattı ve karşılığında Alsit'ten 12 tane villa ve 7 milyon dolar da para verdik. Bilahare bu arazi için, turizme dönük bir proje geliştirmeye başladık. İçinde Enver Paşa'nın kullandığı bir de av köşkü vardı, onu da restore edecektik aslına uygun olarak...

Fakat hiç beklenmedik bir şey oldu, İstanbul Üniversitesi adına Profesör Cem'i Demiroğlu bu araziyi elimizden almak üzere harekete geçti. Yanına da Ankara'dan İhsan Doğramacı'yı aldı. Herkes bilir ki Doğramacı etkin bir adamdır.

Beklemediğimiz bir gelişme bizi şoke etti, İstanbul Üniversitesi tarafından sözü geçen gayrimenkulün kamulaştırıldığı 25 Ekim 1987 tarihinde bize tebliğ edildi. Üniversitenin laboratuvar araştırmalarını yapmak üzere kamulaştırma kararı bakanlıktan da tasdik görerek önümüze kondu.

Aslında bu arazide Doğramacı'nın da gözü vardı...

Anlıyoruz ki birileri araziyi bizden almak için devleti kullandılar, devlete gasp yaptırdılar.

Alarko olarak mücadeleye başladık ve hemen mahkemeye müracaat ettik, mahkeme safaleti yirmi sene sürdü.

Dedik ki:

Kamulaştırma evrakına bağlı takdiri kıymet komisyonu raporu 1979 tarihlidir. Aradan geçen 8 yıl içinde gayrimenkulün değerinde çok büyük değişiklikler oldu.

Bu süre zarfında kamulaştırma yasası, değer takdiri esasları, gayrimenkulün niteliği de değişti.

Gayrimenkul yapılaşmaya elverişli arsa niteliğinde olup, 26 Haziran 1987 tarihinde yasal inşaat izni Orman İdaresi'nden alındı.

Bilezikçi Çiftliği, kentleşme alanının bitişiğinde ve turizm, eğitim ve sportif amaçlı tesislerle ilgili yapılaşmaya elverişli bir taşınmazdır, dedik ve bu hususların dikkate alınarak kamulaştırma bedelinin artırılması için dava açtık.

Bedel artırım davası sürerken İstanbul Üniversitesi söz konusu gayrimenkulü Bilkent Üniversitesi'ne sattı. Bilahare Yıltaş'ın açtığı kamulaştırma kararı iptali davası üzerine, bu satış iptal oldu. Bu da İstanbul Üniversitesi'nin bu gayrimenkule ihtiyacı olmadığını göstermektedir.

Ve davaları kaybettik...

Hukuki süreç sonunda gayrimenkulün % 6'lık bölümüne verilen imar izni değer artırıcı nitelik olarak nazara alınmadı, bina ve tesisler bedeli ile orman değeri toplamı kadar artırım yapılarak gayrimenkulün değerinden çok daha düşük bir kamulaştırma bedeline karar verildi.

Yargıtay da aleyhimize karar verdi.

Türkiye'de devletle özel şahıs karşı karşıya gelince yargı hep devletten yana tavır aldı, çünkü devlet hata yapmaz arılayışı vardı. Biz mi, devlet mi denilince tabii ki devleti tercih ettiler. Ama hukuk ne diyor, deselerdi karar başka türlü olurdu.

Devlet bu soygunun arkasındaki şahısları görmedi, belki de görmek istemedi.

Açık açık söylüyorum, devlet adına bir gasp olayıdır bu.

İç hukuk yolu tükenince biz de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Strasbourg'a gittik. Uzun bir mücadeleden sonra mahkeme bize hak verdi, "Bu bir gasp ve gabindir," dedi.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, "Tamam, kamulaştırmışsın, gayrimenkulü geri vermiyorsun, o halde aranızda anlaşın, bedeli ne ise onu öde," diye karar aldı.

Biz anlaşmaya çalıştık, karşı taraf hep ayak sürüdü. Bürokrasi o kadar çarpık ki kimse sorumluluk almak istemiyor, araya Dışişleri Bakanlığı'nı da soktular, oradan da bazı tavırlar, tehditler gelmeye başladı. "Sizin devletle ters düşmeniz size yakışmıyor, devlet menfaatine aykırı Avrupa'da dava açmanız ne kadar yakışık alıyor" gibi utanç verici şeyler de söylediler.

Biz kıymeti olan 600 milyon € üzerinden konuşmak istedik.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de kendi seçmiş olduğu bilirkişiler çok yüksek değerler belirlemiş olmalarına rağmen bunları nazara almayarak, 6.100.000 €maddi zarar tazminatı ve 10.000 € yargı giderinin tarafımıza ödenmesini kararlaştırdı.

Biz anladık ki oraya da politik bir güç etki etti.

Biz de çaresiz aldık...

Netice:

Devlet, özel şahıs malını gasp etmiştir.

Şikâyetim devam ediyor.

Devletin adı kullanılarak yapılmış bir gasptır bu olay.

...

Neysi ki her şeye rağmen bu ülkede yaşadık, bu ülkede var olduk, bu ülkede kazandık ve bu ülkede harcadık.

Ben Türkiye'de çok mutluyum.

Bir de mücadele beni genç ve enerjik tutuyor.

Şimdi daha fazla olumsuz örneğe gerek yok.

Okuyucunun zihni ipuçlarını alıp götürür, okumak da biraz bulmaca doldurmak gibidir. Bütün bunlar hayata dair parçalardır, bütüne varmak da okurun marifetidir.

GÖREVİM TÜRKİYE'NİN İMAJINI DÜZELTMEK

Vaktiyle dünyayı dolaştım, çok önemli yerlerde konuşmalar yaptım.

Vermek istediğim en önemli mesaj da şu oldu:

Türkiye'de Yahudi aleyhtarlığı yoktur. Hiçbir zaman da yaşanmadı. Çünkü Osmanlı'nın mirasıdır. Osmanlı'nın mirası, milletleri yan yana, barış içinde yaşatmaktır. Ama Rusya'da, Almanya'da, Fransa'da Yahudi düşmanlığı var. Amerika'da bile var biraz. Çok akıllı bir yönetim sistemiydi Osmanlı'nınki... Türkiye Cumhuriyeti de yönetim bakımından bunu aynen uyguladı.

Ben buna gerçekten inanıyorum ama Varlık Vergisi, 6-7 Eylül olayları aklıma gelince bu sözlerime olan inancım da zedeleniyor.

Fakat açık açık söylüyorum, diyorum ki: Benim bir görevim de Türkiye'nin imajını düzeltmek. Bir görev olarak görüyorum bunu. Yoksa sırf Avrupa'ya gidip de benim yaşadığım ülkede Varlık Vergisi gibi bir zulmü yaşadık, arkasından şunlar şunlar da oldu demenin bir mantığı yok.

Yabancıların bir kısmı bana inanıyor, diğer bir kısmı da sorguluyor. Ben de hiç olmazsa pozitif bir mesaj vermiş olmamın avantajını görüyorum.

Türk toplumunda Yahudi düşmanlığı olmadığını İstanbul'daki sinagog bombalamalarında da gördük.

En yakın sevgiyi, bu toplumun içinde görmedik mi?

Başbakan geldi; "Ölenlerin hepsi Türk vatandaşıdır. Hiçbirisini ayırmam," dedi...

İSTANBUL BOMBALARI

İstanbul bomba sesleriyle uyandı.

Ya da İstanbul bomba sesiyle sarsıldı.

İkisi de doğru, yüksek ses insanı hem sarsar hem de uyandırır. Beklenmedik her durumun tesiri güçlü olur.

Hatırlayın, 2003 yılında İstanbul'da bombalar patladı. Biri cumartesi günüydü. İki yerde patlama oldu, İngiliz Konsolosluğu ve HSBC Bank binasında.

Diğerleri de sonraki perşembe günü. Yine iki yerde bomba patladı, ikisi de sinagoglarda. Hem Neve Şalom, hem de Şişli Sinagogu'nda. Şişli'de ön taraf yıkıldı, binaya pek hasar veremedi. Orada kimse ölmedi.

Felaket Neve Şalom'da yaşandı, çok sayıda insan öldü ki bunların yüzde 80'i Yahudi değil, Müslüman'dı. Hedef sinagog ve Yahudiler miydi, yoksa sokak sakini Müslümanlar ve oradan geçen insanlar mıydı, her şey iç içe geçti. Sokak tam bir vahşet yerine döndü.

Ben o haberi aldığımda Yahudi olarak mı tepki verdim, Türk olarak mı tam hatırlamıyorum, ama zaten hem Türküm hem de Yahudiyim. Türk Yahudisiyim. Gariptir çok endişe etmedim, çünkü dedim ki: Bu, muhtemelen yurtdışından gelme bir El Kaide eylemidir.

Hata yaptım, çünkü sonradan yurtiçinden organize edildiği ortaya çıktı.

Ortaya çıktı ki Ergenekon'un bir parçası. Ergenekon'un bir infazı. Ergenekon programı içinde bu gibi yerlerde bomba patlatmak da var. Kaos oluşturarak ülkeyi yönetilemez hale getirip, siyasete olan güveni sarsıp askeri darbeye zemin hazırlamak...

Hep aynı taktik zaten.

Ben Türkiye'de bilinçli ve sistematik bir şekilde yürütülen bir Yahudi düşmanlığının olduğuna inanmıyorum. Hele bugün, "one minute"e rağmen yok bence. Önyargılı olarak antisemitik olanlar zaten belli. Belli ki onlar da büyük toplum içinde marjinal olarak yer alıyorlar.

BAŞBAKAN HAHAMBAŞILIK'TA

Tekrar dönelim 2003 patlamalarına.

Neve Şalom'un önündeki patlamada yirmi kişi öldü.

Başbakan Erdoğan yurtdışındaydı, galiba Dubai'de. Bu elim olay üzerine seyahatini keserek döndü, uçağı Yeşilköy'e iner inmez doğru sinagogun önüne geldi ve patlamanın tesirini gördü. Buradaki incelemelerinden sonra derhal Hahambaşılığa gidip ziyaret etti ki Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk defa bir başbakan bir hahambaşının mekânına gitti. Başbakan Erdoğan, İshak Haleva'ya taziyede bulundu.

Bunu anlamı çok büyüktü, devlet vatandaşını sahiplendi.

Tayyip Erdoğan orada dedi ki:

"Hangi dinden olursa olsun bütün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları benim sorumluluğum altındadır. Onun için ben onlara arka çıkarım."

Bu, çok doğru ve faydalı bir mesaj oldu.

İkinci patlama da Şişli'de oldu. O anda kuzenim Yusuf Tezman da orada, sinagogun içindeydi. Tabii iliklerine kadar yaşadı bu olayı. Neyse ki orada can kaybı olmadı.

Bu patlamalar Türkiye Yahudilerini tedirgin etse de beni tesiri altına alamadı. Çünkü her olayda kendimin de hedef alındığı gibi bir psikoloji ile hareket etmem. Olaylara daha gerçekçi bakarım.

Bu ve benzeri olayların ardından Alarko piyasada değer kaybetmez, hiçbir şekilde dalgalanma yaşamaz. En ufak bir tesiri olmuyor.

Bunlar vaka-ı adiye neredeyse.

Alıştığımız olaylar...

Beni endişelendiren tek bir şey oldu.

YÜZDE 74 NEDİR?

TESEV olarak bir araştırma yaptık ve bir soru sorduk.

Dedik ki:

"Yahudi komşunuzun olması sizi rahatsız eder mi?"

"Evet" cevabını verenler yüzde 74 çıktı.

"One minute"den ve *Mavi Marmara* faciasından çok önce soruldu bu soru.

Bunu neye yoracağımı bilemedim.

Bir arkadaşım dedi ki:

"İshak Bey, soruyu; 'Yahudi komşunuzun olması sizi rahatsız eder mi?' yerine, 'Türk Yahudisi komşunuzun olması sizi rahatsız eder mi?' şeklinde sorsaydınız cevap farklı olabilirdi. Çünkü Yahudi deyince akıllara önce İsrail gelir..."

Ben de aynı fikirdeyim ki "Türk Yahudisi" ile sadece "Yahudi" demek arasında, insanların kafasında farklı iki kıvılcım çakıyor.

Evet, belki de hata yaptık, soruyu yanlış kodladık.

Bu anketi bir kere daha yapmak lazım.

"Yüzde 74 evet" durumunu izah edemiyordum, bu kısa konuşmadan sonra olay zihnimde çözüldü...

AZINLIK PSİKOLOJİSİ PİS BİR ŞEY

Şimdi şu soruların cevabını düşün:

Sen hiç öteki olarak görüldün mü?

Sen hiç yaşadığın toplumda ömür boyu kendini ispat etme duygusuyla yaşadın mı?

Sana hiç "azınlık" cümlesiyle seslenildi mi?

Sen sık sık "içimizdeki yabancılar" muamelesine uğradın mı?

Sana hiç potansiyel sabotör nazarıyla bakıldı mı?

Azınlıktan bir insan kendini nasıl hisseder?

Ne kadar yabancı hisseder, ne kadar yerli hisseder?

İki kelime, peşini hiç bırakmaz.

Hep tedirginsin ama hep güven duymak istiyorsun.

Bu durumu cemaat içinde çok farklı ve derin şekilde yaşayan insanların mevcut olduğunu düşünüyorum.

Bana gelince; ben bu spektrumun bir ucundayım. Yani en az tedirgin olan, bunu en az hisseden, toplumun içinde farklı olduğunun idrakinde olan ama bunu normalleştiren insanlardan biriyim. Azınlıktan olmanın hissiyatını en az yaşayan bir adamım. Çünkü ben insanlara Yahudi, Hıristiyan, Müslüman olarak bakmıyorum. Öyle bakanların varlığını ve tavırlarını da pek önemsemiyorum. Onların bakışını benim her an canlı tutmam, onunla birlikte yaşamam, hem mümkün değil, hem de bunlarla kaybedecek vaktim yok.

Ben kendim olmaya, kendi bakışımı ifade etmeye çalışıyorum.

Benim için bu farklılık faktörü, her zaman akla gelmediği gibi ancak konuşulunca akla geliyor.

Ben farklıyım diye yaşamıyorum.

BÖLÜM

16

SORUN VARSA BİR YERLERDE ÇÖZÜMÜ DE VARDIR

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 29/10/2012

Ortabağ'da, eski Şifa Yurdu, Alarko Holding Merkez Binamızın bahçesinden Boğaz'ın muhteşem manzarası...

Asırlık çam ağaçları arasında, doğa ile iç içe, huzur veren bir ortamda, özellikle yabancı ziyaretçilerimle paylaşmak bana mutluluk veriyor.

SANA NE, DİYEN ÇOK OLDU

Şimdi bana sorabilirsiniz;

Sen de öteki zenginler, patronlar gibi yap. İşine bak, paranı kazan ve keyfini yaşa. Yaşın gelmiş 85'e, ne işin var demokrasi ile...

Doğru, ben de pekâlâ diğerleri gibi işimi yapar, yaşar giderim...

Bana bu aklı veren de çok oluyor zaten.

Sorunun devamı var:

Zenginsin ve üstelik bu düzen içinde zengin oldun. Şimdi de düzenden şikâyet ediyorsun. Niye şikâyetçisin bu düzenden?

Bence önemli bir sorunu da içinde barındırıyor bu soru.

Sorumluluk bilinci ve saygınlık arayışı desem çoğu insan yine anlamayacak...

Aynı manayı farklı şekilde ifade edelim o zaman;

Çünkü ben şahsi ihtiyaçlarımın ötesine geçtim. Şahsi ihtiyaçlarımın karşılanmasının mutluluğum için yeterli olmadığının farkına vardım. Her zaman böyle düşündüm. Zaten beni bugün motive eden de bu. Kabul ediyorum, ben biraz sıra dışı bir adamım. Şahsi ihtiyaçlarının ötesine geçen, zengin olan Türkiye'de çok işadamı var, ama işte aramızda böyle bir fark var. Çoğu, bu zihniyeti "yetmemezliği" yakalayamıyor.

Birçok fakir insan da şikâyetçi bu düzenden. Benim ile fakirleri aynı safta toplayan şikâyetlerin başında gelir adaletsizliği gelir. Sonra da demokrasinin eksikliği...

Benim demokraside ısrarımın iki sebebi var.

Birincisi, genç yaşta İsveç'teki üç yıllık maceram. Oradaki sosyal demokratlarla olan yakın dostluklarım, ilişkilerim. Ve beni ben yapan o eğitim. Sosyal demokrat zihniyet.

İkincisi de, benim de çocuklarım var, torunlarım var. Benden sonra onlar yaşamaya devam edecek Türkiye'de...

Şunun farkına vardım: Despot yönetim altında güdük de olsa gelişen bir ekonominin bazı mutluluk adacıkları olur. Bunlar ailelerdir, holding sahipleridir veya yönetime yakın ve yönetimden nemalanan faaliyetlerin oluşturduğu birikimlerdir. Bunlar da sınırlı sayıda aileyi sıra dışı zengin yapıyor.

Düşün ki ben de bunlardan biriyim.

Evet ama içimde de devamlı bir endişe var.

Çünkü bu zenginlik adacıkları o büyük fakirlik denizinde çok sathi kalıyor. Bütün varlıkları, zenginlikleri, kudretleri 2-3 metre içinde...

Yani en ufak bir fırtınada da o fakirlik denizi dalgalandığında o adaların hepsi tarumar olur.

Bütün zenginlik yok olur gider.

Ben bunu istemiyorum.

Biraz kendimi fazla seviyorum belki.

Veya torunlarımı...

Türkiye'de zenginlik mutluluk getirmiyor.

Burada mutlu olmak için ayrıca kör ve bencil olmak da gerekiyor. Eğer bencil değilsen ve ülkenin sorunlarını, mutsuzluklarını görüyorsan Türkiye'nin en zengin adamı da olsan mutlu olamazsın...

Büyük mutsuzluklar içinde mutluluk adalarını yaratamazsınız.

Mutsuzluk denizinin ortasında küçücük mutluluk adalarının çok tehlikeli bir olay olduğunun idrakine vardım. En küçük fırtınada o

denizin kabaracağını ve o mutluluk adalarının, büyük dalgaların altında kalacağını gördüm.

Onun için o mutluluk adalarının çoğalması ve bütün toplumun daha müreffeh yaşayabilmesi, zenginleşebilmesi için bir şeyler yapılması gerektiğine inandım.

Bunun konuşulması işadamları için çok önemli.

Topluma ve toplumsal olaylara ilgi buradan başlar.

Topluma karşı duyarlı olmayı ve sosyal meseleler üzerine düşünmeyi önemsedim. Bu uzun düşünmelerin ardından ben doğru fikirler üreten, ama fazlasıyla erken açıklayan ve büyük tepkilere maruz kalan biriyim.

Haksız yere tepki almak beni üzüyor ama sonradan çözüm önerilerim veya ortaya koyduğum fikirler aklanıyor.

"Erken öten horoz" sıfatını hak ediyorum galiba...

Bakın Mısır'da, Suriye'de, Tunus'ta benzeri yerlerde olan budur.

Mısır'ın zenginlerinin çoğu kaçtı.

Çünkü fırtına denizi dalgalandırdı, kaçan kurtuldu, kalan boğuldu gitti...

HUZURSUZLUK HUZURU TEHDİT EDER

Demokrasi hepimiz için kurtuluştur.

Toplum huzurlu olmadan biz tuzu kuraların da huzuru kalıcı olamaz...

Hazreti Muhammet'in sözü değil mi:

"Komşusu açken tok yatan bizden değil."

Yani komşularında bir huzursuzluk varsa, senin kendi evinde huzurlu olman mümkün değil. Oradaki hastalık gün gelir sana da bulaşır, seni de öldürür.

Hastalıklı toplumlar sağlıklı toplumları tehdit ederler.

Ben ne diye sürekli korku ile yaşayayım ki...

Bizim İstanbul sermayesi, hem biraz burnunun ucunu hem de azıcık uzağı görebilse kendi çıkarının demokrasinin hızlı bir şekilde gelişmesinde görüp mutabık kalacak, anlayacak bunu.

Ne çare ki bunu düşünmüyor henüz.

ÜLKEMİN SORUNLARI BENİM SORUNLARIMDIR

İnsan kendini ifadeden geri durmamalı. Susan ve kendi hakkında yeterince bilgi vermeyen insan dıştan üretilmiş eski ve yanlış bilgilerle kuşatılır, kötü bir insan olarak zihinlerde yer alır.

O yüzden ben konuşurum, ülkenin bütün sorunlarıyla ilgili konuşurum, kafa yorarım, kendimi az bir sorunla değil bütün sorunlarla muhatap hale getiririm. Çünkü ben buralıyım ve buranın her şeyi beni ilgilendirir. Bu ülkenin bütün sorunları benim sorunlarımdır ve çözüm yolunda elimden geleni yaparım.

Toplumun genelini görmeye başlayan insanın kimliği ya da Yahudiliği ya da başka bir şeyliği akla gelmez, ön plana çıkmaz.

Ankara'da bir konferansta beni takdim eden hanımın "Vatanına en çok hizmet eden insanlar arasında temayüz etmiş bir şahsiyettir İshak Alaton," sözünü hiç unutmam.

Yahudiliğimi ön plana çıkarmıyor, aksine "vatanına" diyor. Vatan hangi vatan... Türkiye demek istiyor.

Bu cümlenin ardından akla gelecek soruyu da sorun, cevap vereceğim.

"İshak Bey, senin başka vatanın var mı?"

"Yok tabii..."

Olmadığına göre, oradan da şu neticeyi çıkarıyorum ki şirketi de geride bırakıp şirketin dışına taşan şahsiyeti ile toplumsal olaylara ve toplumsal sorunlara çare üretme çabasında olan bir adamın vatanseverliği de iyice anlaşılıyor.

Şimdi çok eski yıllarda kalmış bir olay aklıma geldi.
Onu da anlatayım...

BEN VE ERMENİ LOBİSİ

Tarihi 1994.
Nokta dergisi diyor ki:
"İshak Alaton önemli bir işadamı. Türkiye'nin her sorunuyla ilgili mutlaka bir görüşü var. En çok ta Zonguldak kömür havzası ile ilgili söyledikleri kamuoyunda yankı uyandırdı. Alaton bu havzanın kapatılıp işçilere evlerinde oturmaları karşılığında para ödenmesi halinde zararın 5 trilyon daha azalacağını söyleyerek acı gerçeği herkesin yüzüne tokat gibi çarptı.
Alaton, bununla kalmayıp medyatik işadamı kimliğiyle Türkiye'nin her sorununa parmak bastı.
Alkışlandığı kadar eleştirildi de.
En çok da, Dışişleri Bakanı olduğu sırada Hikmet Çetin'in makamına oldu-bitti ile Ermeni lobisinden iki kişiyi sokunca eleştirildi.
Alaton, Hikmet Çetin'e çok kızgın..."
...
Haber böyle devam ediyor.
Yahudi olunca insan, her adımını birileri sürekli olarak büyüteç altında tutuyor.
Ben bana kökenimi hatırlatanlara hep şunu söyledim:
"Ben 500 yıldan fazladır Türkiye'de olduğumu, Türkiyeli olduğumu ispat edebiliyorum. Ya siz?"

HİKMET ÇETİN HER ŞEYİ BİLİYORDU

Bu sözleri işitecek ne yapmışım o günlerde, anlatayım:
Hikmet Çetin, Dışişleri Bakanı.

Türkiye'nin bir Ermeni sorunu var.

Ermeni lobisinden çok önemli iki ismi Bakan Çetin ile buluşturdum.

Kim bunlar; Hovnanyan ve Van Krikoryan.

İkisi de bu tarihi görüşme için New York'tan geldiler.

1991 yılında Levon Ter Petrosyan, Cumhurbaşkanı olarak seçiliyor Ermenistan Cumhuriyeti'nde.

İlk yapmak istediği şey, Türkiye ile ilişkileri düzeltmek. Çünkü biliyor ki Ermenistan'ın dünyaya açılması ancak bu yolla mümkün olacaktır. Türkiye ile dostluk yolları arıyor ve bu yolda ilk adımları özel sektör yardımıyla atmayı faydalı buluyor.

Bir şekilde beni buluyor Moskova üzerinden.

Çünkü biz o zamanlar Moskova'da tanınıyoruz, iş yapıyoruz bir Türk müteahhit şirketi olarak.

Levon Ter Petrosyan'ın, yani Ermenistan Cumhuriyeti'nin de Moskova'da bir Büyükelçiliği var.

Elçilikte randevulaştık.

Bana politikasını anlatıyorlar ve diyorlar ki:

"Biz dostluk istiyoruz..."

Ben de önce bu görüşmeyi, bizim Dışişleri Bakanlığı'na aktarıyorum bir rapor halinde.

"Beni davet ettiler, şöyle şöyle bir teklif yapıldı. Ne diyorsunuz?"

Ankara'dan, Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin imzasıyla hemen cevap geldi.

Diyor ki:

"İshak Bey, bu teşebbüsünüz hayırhahlıkla karşılanmaktadır."

Yani bana "yürü" diyorlar.

Ben de bunun üzerine "yürümeye" başlıyorum.

Sonra benim New York'ta, Asala'yı önceden finanse etmiş olan Armenian Assembly of America isimli Ermeni Cemaati Vakfı'nın

başkanıyla tanışmamı istiyorlar ve adamın adı Hirair Hovnanyan. Çok zengin bir müteahhit ve işadamı.

Ben bu adamın evine gidiyorum ve bana diyorlar ki: "Buraya ilk giren Türk sizsiniz."

Yani öyle bir düşmanlık var ki o evde, ilk eve giren Türk benmişim.

Sene 1991.

Orada Hirair Hovnanyan'la görüştükten sonra, yardımcısı ve genel sekreteri olduğunu öğrendiğim Van Krikoryan'ı alıp yemeğe götürüyorum Marıot Oteli'ne. Orada 300 Türk var. O günlerde de New York'ta bir Türk işadamları çıkarması yaşanıyor. Morton Abromovitz de o tarihte Ankara'da büyükelçi ve o da yemeğe iştirak ediyor. Beni yemekte Abromovitz'in yanına oturtuyorlar. Benim yanımda da Ermeni Van Krikoryan var...

BULUŞMA ÇARPITILDI, BAKAN KORKTU

Ve maalesef o yemekte kötü bir şey yaşıyorum.

Çünkü Sedat Ergin yemekte benim bu Ermeni'yle beraber salona girdiğimi görüyor.

Ben Sedat Ergin'i hiç tanımıyorum.

Ergin hemen bir önyargıya varıyor:

"Mademki Van Krikoryan buraya geldi, bu Asala'nın finansmanında rol almış bir adamdır. O halde kötüdür. Mademki o kötüdür, o halde İshak Alaton da kötüdür" gibi bir fikirle çıkıyor.

Benimle konuşmadan, hiç bana bir şey sormadan bir yazı döşeniyor ve yazı *Cumhuriyet* gazetesinde çıkıyor.

Rezil bir başlık...

"İshak Alaton'un New York'taki Ermenilerle yaptığı gizli görüşmeler."

Halbuki hiç gizlilikle ilgisi yok.

Hem bizim Dışişleri'nin haberi var, hem de Amerikan Dışişleri bundan haberdar ve onlar aracı oluyorlar.

Nokta dergisindeki haberde Sedat Ergin "Alaton işgüzarlık ediyor" diyor ve devam ediyor:

"Benim o dönemde Sayın Alaton'a yönelttiğim başlıca eleştiriler, yaptığı açıklamaların gerçek durumu çarpıtarak Türk kamuoyunu yanılttığı noktası üzerindeydi. Sayın Alaton Ermenistan Cumhurbaşkanı Ter Petrosyan ve Ermeni lobisinin soykırım iddialarından vazgeçeceklerini ileri sürmüş, bu da Türk kamuoyunda Ermeni tarafının yumuşadığı yolunda bir hava, bu doğrultuda bir beklenti yaratmıştı. Gelelim geçen 2 yıl süre içinde ne Ermenistan hükümetinde ne de ABD'deki bu Ermeni lobisinden bu yönde açıklama ve tutum sergilenmemiştir. Ayrıca Ermeni lobisinin Kongre'ye yeni bir soykırım tasarısı sunma hazırlığı içinde olduğuna dair ciddi duyumlar vardır. Hal böyle olunca Sayın Alaton'un kamuoyunu yanılttığına dair görüşü doğrulanmıştır. Dolayısıyla kendisinin o dönemde işgüzarlık ettiği yönündeki görüşümü değiştirmek için bir neden göremiyorum. Bence Sayın Alaton bu tartışmaya hiç girmemeli..."

Ve Sedat Ergin çok yanılıyor. Çünkü hem hata ediyor, hem de hatasını kabul etmiyor. Çünkü ben hiçbir zaman "soykırım iddialarından vazgeçtiler" demedim. Orada bir defa çarpıtıyor. Düpedüz çarpıtıyor.

İkincisi, daha da önemlisi, ben bunu hiçbir zaman söylemediğim gibi onlar da biz soykırım iddiamızdan vazgeçiyoruz, demediler bana. Sadece şunu söylediler:

"Geçmişi bir yana bırakıyoruz, şimdi dostluk istiyoruz ve barış istiyoruz. Birlikte ithalat-ihracat yapmanın yollarını arıyoruz..."

Bu kadar basit bir şekilde.

Yani geçmiş üzerinde bir iddiaları yok.

Fakat bir kabulleri de yok.

Sadece sessizlik var.

Bir kenara bırakmak var. Böylece hem kendi kamuoylarını rahatlatıyorlar, hem de Türkiye'nin kamuoyunun rahatlaması için bir kapı açıyorlar. Ama anlaşılmaz bir şekilde Sedat Ergin bu projeyi sabote etti ve aynı zamanda da Emin Çölaşan'ın bunu kullanmasına vesile oldu.

Hikmet Çetin de, Emin Çölaşan'ın açtığı bir telefona, maalesef korkarak cevap verdi.

Çölaşan dedi ki:

"Aldığım duyuma göre, İshak Alaton yanında iki Ermeni ile sizi ziyaret etmiş. Bu doğru mu?"

Bakan Çetin de "Evet, doğrudur" demiş.

"Peki, bu iki Ermeni'nin Asala'nın finansmanında en ön planda olduklarını biliyor muydunuz?" diye sorunca Çölaşan, Hikmet Çetin de kıvırmayı kendine göre faydalı gördü ve gerçeği örttü. Yani pekâlâ biliyordu ama inkâr etti ve dedi ki:

"Valla bilmiyordum. Yalnız İshak Bey benim çok takdir ettiğim ve saygı duyduğum bir işadamı olduğu için onun teklifini kabul ettim..."

Ben Hikmet Çetin'e bu iki Ermeni'nin kim olduğunu anlatmakla kalmadım, bir de düzenli olarak aylık yazılı raporlar verdim. Hikmet Çetin korktu. Yoksa evrakı orada duruyor.

Bu iş içimde ukde kaldı.

Hikmet Çetin kimden korkuyor?

Emin Çölaşan gibi basit bir adamdan.

O atılan çamur herkesi korkuttu.

Halbuki ne kadar önemli bir fırsatı kaçırdı.

Düşünsenize, Türkiye'nin ilan edilmiş düşmanları Ankara'ya geliyorlar ve bakanın karşısına çıkıp biz artık Türkiye ile düşmanlığı bırakmak istiyoruz, diyorlar.

Fırsat kaçırmakta şampiyon insanlar...

Bütün bunları yaşamış bir insan olarak hiç yılmadım, bildiğimi ve inandığımı yapmaya devam ettim...

YAHUDİ OLARAK SÖYLEDİKLERİM DAHA İNANDIRICI

Önyargılara muhatap olmak insanın yaşayacağı büyük felaketlerin başında gelir.

Sorulara muhatap olmak ise, hele hele iyi sorulara, o da insanı zenginleştirir, ufkunu açar ve yeni yolculuklara çıkarır.

İşte o tür sorulardan biri:

İshak Bey, hayatınızın herhangi bir döneminde, yurtiçinde veya yurtdışında, Yahudiliği bir kimlik olarak kullanma ihtiyacı duydunuz mu?

Çok defa kullandım ve bunu bir borç bildim. Hâlâ da fırsat buldukça bunu kullanıyorum.

Burada veya dışarıda yabancılarla temasımda diyorum ki:

"Ben Yahudi'yim. Ama Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyım. Türkiye hakkındaki önyargılarınızı bozmak için buradayım. Benim, hiçbir yerde olamayacağım kadar mutlu bir hayatım var Türkiye'de. Çok başarılı bir işadamıyım. Türkiye'de yaşamaktan da çok mutluyum. Herhangi bir ayrımcılık, yani bir farklılık hissetmiyorum, üstelik de herhangi bir vatandaştan daha çok saygı duyulan bir insanım."

Benden bunu duyan yabancılar, önce şaşırıyorlar, sonra da ciddi misin, diye soruyorlar.

Elbette ciddiyim, diyorum.

Bu sözler pek çok önyargıyı kırıp Türkiye'nin prestijini artırıyor...

Çünkü muhatap olduğum kişiler kendi toplumlarında kanat oluşturan, fikirleri önemsenen kişiler.

Önyargılarını sorgulamaya zorluyorum onları...

YABANCILAR NELER SORUYORLAR

Peki bu insanlar bana niçin geliyorlar, ne buluyorlar, ne anlatıyorum?

Onlar neyi merak ediyorlar?

İki ana sebep olması gerekir.

Birincisi, herhalde doğruyu söyleyen bir adam olarak tanındım hayat boyu.

Böyle olunca yabancılarda, "bu adam bize sırf birilerini yağlamak için yalan söylemez" diye bir düşünce, güven oluşuyor.

İkincisi de, beni farklı dine mensup bir Türk vatandaşı olarak görüp de daha rahat kritik edebilir veya Türkiye'nin kötü yönlerini daha kolay söyleyebilir bir adam düşüncesiyle önyargılarıyla geliyorlar.

Siyasetçiler, akademisyenler, işadamları, yazarlar, gazeteciler, düşünce kuruluşlarında çalışanlar... Ankara'daki elçiliklerden de çok gelen oluyor. Amerika'da Musevi lobisinin önde gelen insanları da çok sık geliyorlar.

Kim ne için gelirse gelsin konuşabileceğimiz bir zemin oluşuyor, onlar her şeyi soruyorlar, ben de bildiğim her şeyi anlatıyorum. Böylece daha çok gerçek ortaya çıkıyor. Buraya, bana gelen yayancıların çoğunda öyle büyük bir önyargı var ki...

Hani denir ya, insan bilmediğinin düşmanıdır.

İşte o önyargılar, medyada gördüğü ve medyanın ona verdiği çoğu da yanlış haber, yazı ve yorumlardan besleniyor.

Askerleri soruyorlar, askerlerle toplumun ve siyasetin ilişkisini soruyorlar, darbeleri, demokrasi süreçlerini, AK Parti iktidarını, Tayyip Erdoğan'ı, Fethullah Gülen'i ve hareketi, Ergenekon davasını, İsrail ile Türkiye'nin ilişkilerini ve elbette benim Yahudiliğimi...

Ben herkesin bugünkü Türkiye'yi daha iyi anlamalarını istiyorum ve o yönde çabalıyorum.

AMERİKA'DAKİ BAZI TÜRKLER

Onlara bir gözlük veriyorum, Türkiye'yi yeniden okumaları için. Özellikle Türkiye'nin iç dengelerinin medyada çarpıtılarak verilmesini önleyici gerçek bilgileri vermeyi bir görev biliyorum. Benim bildiğim gerçekleri anlatıyorum. Ve bazı şeyleri önlemeye çalışıyorum.

Amerika'daki Cumhuriyetçilerin beyinlerinin yıkandığı bir sistem var. Bu operasyon Türkiye'deki derin devletin uzantıları yolu ile yapılıyor. İşte bazı yazarlar kasıtlı ve önyargılı yazılarıyla bugünkü hükümeti zayıflatmaya yönelik dezenformasyon yapıyorlar Amerika'da. Bu kolaylıkla yutuluyor, çünkü o yazıları yazan insanlar, bunları Washington'daki bir düşünce üretim merkezi ismi altında yazıyorlar. Adam Türkiye'yi analiz ediyor ve üstelik bir de Türk... Haliyle inandırıcı oluyor. Buraya bu şekilde oluşmuş önyargılarla geliyorlar.

Bu insanların önyargılı bakışlarını değiştirme görevi de sanki bana verilmiş.

ETKİN MİYİM?

Bazıları merak ediyor, benim Amerika'daki Yahudi lobisi üzerindeki etkimi.

Böyle bir etkim var mı bilmiyorum. Doğru, bazı insanlar beni tanır, ben de bazı insanları tanırım. Tanıdık insanların olmasının faydalarına inandım her zaman. Onlardan bazıları Türkiye'yi daha iyi anlamak için buraya geldiklerinde misafirperverlik gösteririm. Bu benim metodum, benim yaklaşımım. Fırsat buldukça onları yemekte ağırlarım, bilgilendiririm, tanışmak istedikleri insanlarla bir araya getiririm.

Kim bunlar derseniz, envai çeşit insan... Bir kere Ankara'da bürokratlar onlara bilgi verirler. Bu normaldir. Sonra kendi büyükel-

çilikleri ve İstanbul'daki konsolosluklardaki insanlar onlara bilgi verirler.

Ben de onlardan biriyim. Yani onlara bilgi taşıyan insanlardan biriyim.

AYASOFYA-KAPALIÇARŞI-ALATON

Ben Türkiye yara almasın diye uğraşıyorum.

Benim böyle konuşmam daha inandırıcı geliyor. Herhangi bir Müslüman Türk bunu söylese eh, zaten adam Müslüman-Türk denirken, ben Yahudi-Türk olarak böyle konuşunca buna iki defa pozitif not veriliyor.

Ben dakikalarla yaşıyorum, her anım planlı ve önemli.

Masamın üzerideki büyük defterimde birkaç aylık planlar yazılıdır.

Randevu isteyen o kadar çok ki çoğuna zaman bulamıyorum.

Ajandamın her gününde her saatinde mutlaka bir şeyler yazılıdır.

Misafirlerimin belki yüzde 80'i yabancıdır.

Artık bir deyim haline geldi, Türkiye'ye gelen yabancılar önce Ayasofya'ya, sonra Kapalıçarşı'ya, sonra İshak Alaton'a uğrarlar...

Şimdi, "Amerika'daki lobiler açısından İshak Alaton vazgeçilmez bir güç mü?" sorusunu duyar gibiyim.

Her ne kadar ziyaretçilerimin "en önemliler" listesinde olsam da "Amerika'daki lobiler açısından İshak Alaton vazgeçilmezdir" diye katiyen düşünmedim.

Öyle bir şey iddia etmem mümkün değil,

Belki de bu ilginin sebebi şu:

Günün akışını takip eden insanlardan biri de benim. Türkiye'deki gelişmeler nasıl oluyor, yakinen takip ederim. Olaylara hep birkaç açıdan bakarım. İç ve dış faktörleri ve etkileri de hesaba

katarım.Benim söylediklerim insanların ezberlerini bozuyor, çünkü farklı bir görüş zerk ediyorum. Farklı yaklaşımlarım, sıra dışı görüşlerim ve olayları kendime göre daha özgün tefsir etmem, yabancıların da dikkatini çekiyor ki, bana önem veriyorlar ve gelip de benimle görüşmek ve bilgi almak onlar için önemli oluyor. Çünkü analizlerim, herhangi bir tesir altında olmadan, bağımsız ve aynı zamanda da tarafsız bir analiz olarak daha sağlıklı.

İki işi örnek göstereyim: Tezkere ve One Minute konuları...

1 MART TEZKERESİYLE MESAFE AÇILDI

1 Mart 2003'te Irak harekâtından önce Amerikalıların beklentileri Türkiye'nin kendi topraklarından onların geçişine izin vereceği yönündeydi. Tayyip Erdoğan'ın da bu yönde beyanları vardı. Fakat Meclis, İskenderun üzerinden büyük bir asker geçişini sağlayacak tasarıya onay vermedi. Bu, Amerikalılarda tam bir hayal kırıklığı oluşturdu. Türkiye'de bazı çevreler bile endişe ettiler Amerika bunun bedelini ödetir diye. Demirel bile benzer şeyler söyledi.

Fakat ben bunun bir bedeli olsa da uzun vadede Türkiye'nin lehine olacağına dair inancımı o dönemde söyledim. Dış basında fikrim eleştiri aldı ama sonradan anlaşıldı ki ben haklıyım.

Ben, Türkiye'yi koruyan bir melek var, diye düşünüyorum. Irak'a asker göndermek için tezkere Meclis'ten geçmeyince çok sevindim. Amerikan askeri ve Türk askeri birlikte gidecek ve biz her Allah'ın günü insanlarımızı kaybedecektik...

Çok şükür ki o felaketi yaşamadık.

1 Mart Tezkeresi ile Türkiye ve Amerika arasında bir kriz oldu. Bu krizin boyutunu çoğu insan anlamaz. O halde kalsaydı sorun derinleşirdi, benim de çözüm yolunda dolaylı çabalarım oldu. Tabii benim çabalarım özellikle bilgi üzerinden Washington'da bazı insanların fikirlerini değiştirme yönündedir.

Ben yöntem olarak hem karar vericilerle, politikacılarla, hem de yönetim üzerinde bir zihniyet, bir yaklaşım oluşturacak çevrelerle görüşmeyi tercih ediyorum. Her ikisi ile de ilişkilerim oluyor. Çünkü onlar beni arıyor, ben onların peşinde koşan bir adam değilim. Onlar beni aradıklarına göre, ben de onlara hüsn-ü kabul göstermekten başka bir pozisyonum yok, başka bir arayışım da yok...

Amerika ile Türkiye arasında epey bir mesafe açılımı yaşandı, 2003'ten itibaren. Bence bu da her bakımdan sağlıklı oldu. Türkiye daha bağımsız düşünmeye başladı...

Demek ki makul bir mesafeye ihtiyaç vardı.

Bu arada Amerikalı dostlarım beni yine ziyaret etmekten geri kalmıyorlar. Bütün fark, ben artık eskisi kadar Amerika'ya gitmiyorum...

ONE MİNUTE MESELESİ

Dünyanın malumu: Davos'ta Peres ve Başbakan Erdoğan arasında tatsız bir durum meydana geldi. Bu kriz benim için sürpriz olmadı, bekliyordum. Çünkü Erdoğan gitmeden birkaç gün önce "Ben, Davos'ta Peres'ten bunun hesabını soracağım, Gazze'nin hesabını soracağım," demişti.

Nitekim öyle de oldu. Orada çok şiddetli bir tartışma yaşandı, çok da ses getirdi.

Oldu bitti ve şimdi sonuçlarına bakmak lazım.

Kabul etmek gerekir ki, Tayyip Erdoğan için çok faydalı oldu. İsrail'e büyük zarar verdiği söylenmese de, İsrail'in lehine olduğu da söylenemez. İsrail bu tartışmadan şüphesiz ki yara aldı. Zira bunun üstesinden gelmek için hâlâ çabalıyorlar. O tartışma, iki ülke arasındaki ilişkilerde bir kırılma noktasıydı.

İsrail'le işler giderek sarpa sarmaya başladı ve halen de düzelir bir tarafı bulunmuyor. Çünkü İsrail'i yöneten hükümet, sürekli

yanlış adımlar atan yanlış bir hükümet... Bu akıldışı tavrıyla İsrail, farkına varamasa da hem bölgede hem de dünyada mevzi kaybediyor. Üstelik bugün düne göre daha tehlikeli. Yani bugünkü yönetimi, İsrail'i kolaylıkla yara alabilen bir ülke haline getirdi. Türkiye'nin dostluğu zannettiklerinden çok daha önemlidir, bunu idrak etmeleri gerekir. Türkiye ile çatışmak, asla İsrail'in menfaatlerine hizmet etmez, edemez...

HİÇ UYUMADIĞIM İKİ GECE VAR

Aklıma bir şey geldi.

Hayatımda hiç uyumadığım bir-iki gece olmuştur.

Hiç uyumadığım...

Bir tanesi, bir pazar gecesi saat 19.00'da başladı ve ertesi güne kadar hiç uyumadım. Çünkü telefonlar durmadı.

2002 yılının 3 Kasım'ını 4 Kasım'a bağlayan gece...

Telefonlar önce İsveç'le başladı, İsrail, Rusya ile sürdü, sonra Avrupa'yla devam etti, Almanya, Fransa, İngiltere, sonra da Amerika'yla uzun uzun konuştuk...

Diyorlar ki:

"Fundamentalist bir parti büyük bir ekseriyetle iktidara geldi. Ne olacak Türkiye'nin hali? Türkiye İran mı oluyor?"

Öyle bir önyargı var, o günlerde...

Sabaha kadar verdiğim mesaj:

Göreceksiniz ki, aslında bu Türkiye'nin müthiş bir şansı. Türkiye'ye ilk defa hakikî manada demokratik bir yönetim geliyor. Ben size bunu garantiliyorum...

Bunları anlatabilmek için o gece parçalanıp durdum. Sabaha kadar kaç kişiye aynı şeyleri anlattım bilemezsiniz...

Hepsi de çok önemli insanlardı ve hepsinin de kafası çok karışıktı.

Sabaha kadar konuştuk... Fakat heyecanımdan olsa gerek yorgunluk hissetmedim.

Ertesi gün bilgisayarın başına geçip e-maillerle buna devam ettim.

O gece ve sonraki konuşmaların neticelerini de kısa zamanda gördüm.

Çünkü birçok yerde benim verdiğim mesajlar belirleyici oldu...

Amerika'da Yahudi lobisinin Türkiye'ye bakışını da büyük miktarda değiştirebildiğime inanıyorum. Çünkü neticelerini gördüm. O insanları yalnız ben bilgilendirmekle yetinmedim hiçbir zaman, aynı zamanda onları diğer bilgi odaklarına da yönlendirdim...

Ben bütün bunların Türkiye'ye faydalı olduğunu düşünüyorum.

Tabii ki Türkiye iyi olursa şirketlerimiz de iyi olur, bizler de iyi oluruz.

UYKUSUZ İKİNCİ GECE

O geceden sonra uzun süre rahat uyudum. Ta ki 2007 yılına kadar.

Oldukça sarsıcı günlerdi. O günlerde pek çok insan darbe bekliyordu. İtiraf etmeliyim ki, darbeye çok yakındık... Neyse ki Ergenekon olayı başladı. Operasyonlar hafiften başladı, gittikçe büyüdü Ergenekon olayı. Şöyle bir neticeye vardık ki artık Türkiye'de gerçekler ortaya çıkıyor.

Ben bu çabanın faydalarını görüyorum. Sadece yurtdışındaki saygınlık değil, yurtiçinde de aynı saygınlığı görüyorum.

Bana bakanlar eğer önyargılı değillerse bir dost ve saygın bir insan görüyorlar.

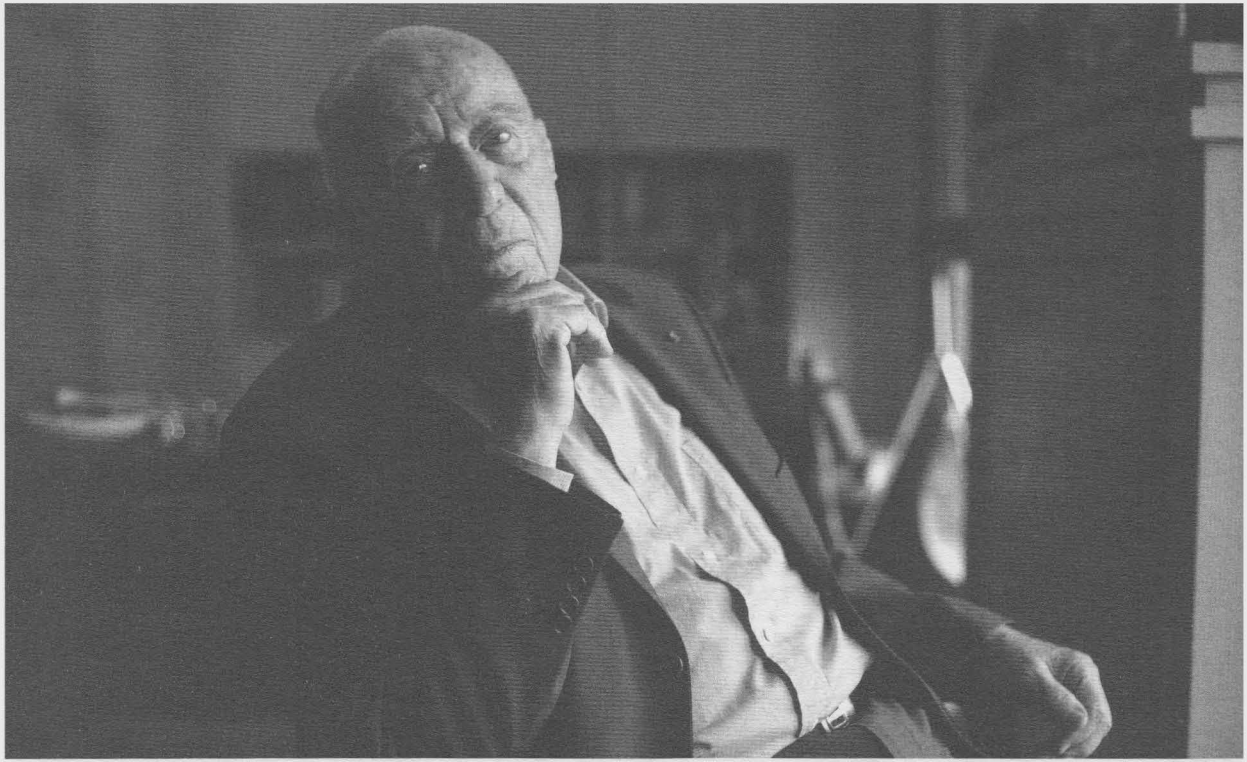
Benim böyle ucuz manevralar peşinde olmadığımın da idrakindeler.

Benim Türkiye'nin demokratikleşmesi, insanların refah seviyelerinin artması ve herkesin eşit haklarla huzur içinde hayat sürmeleri gibi büyük bir hedefim var.

BÖLÜM

17

GÜLEN VE HAREKET ÇOK ÖNEMLİ

En sağdan: Bonjur Alaton, eşi Gunilla, Ishak Alaton, Reyhan Bali (kızkardeş, Rıfat Bali eşi) Stockholm. (Yıl 1961

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 11/11/2012

2050 Yılına bakan adam...

Geleceği tahmin etme, yani Fütüroloji ilmine merak sardım son yıllarda.

2050 yılında insanları neler bekliyor diye raporları, kitapları okuyorum.

Hayat şartları çok zorlaşacak.

Otomobil şehir içinde yasaklanacak.

Tek kişilik helikopterlerin çarpışmalarından haber olunmadan çıkacak.

En önemlisi, insanların çoğu yüz yaşını aşacak.

Kanser, diabet, alzheimer, parkinson gibi hastalıkların çare ve ilaçları bulunacak.

Sağlığa yatırımlar havaya yapacak.

CHP'YE MÜTHİŞ BİR FİKİR VERDİM AMA ANLAMADILAR

Ne olacak bu CHP'nin hali?

O kadar sıkıcı bir soru ki...

Bu soruya hâlâ cevap bulamadık...

O yüzden CHP'den bir şey olmuyor.

Baykal gitti, Kemal Kılıçdaroğlu geldi.

Ne değişti?

Kılıçdaroğlu CHP Genel Başkanı seçilince, onlara bir fikir verdim, tarihi bir imkândı aslında.

Dedim ki:

Fethullah Gülen on yıldan fazladır Türkiye'den uzakta, Amerika'da yaşıyor. Büyük hasret çekiyor, büyük acı çekiyor. Fakat bu manasız durum bitmeli, Gülen Türkiye'ye dönmeli. İşte size büyük bir fırsat, Fethullah Gülen'i Türkiye'ye yeni CHP davet etse... Böylece hem Gülen Türkiye'ye gelir, hem de bu gelişme CHP ile Türkiye'deki önemli bir kesimin ve dolayısıyla dindar dünyanın barışması anlamına gelir. Bu barış hem CHP'ye kazandırır, hem de Türkiye normalleşir.

Bunları yaklaşık 10 CHP'linin hazır bulunduğu bir yemekte ifade ettim.

CHP iktidar olamasa bile güçlenmeli.

Bu hedefe ulaşmak için de öncelikle kendini aşmalı ve inandırıcı olmalı

Çünkü yeni CHP'de çok önemli genç beyinler, kıymetli insanlar var...

Hayat denge üzerinde gider.

Türkiye'de iktidar ne kadar güçlü olursa olsun, dengeleyici bir faktör lazım ki o da güçlü bir muhalefettir. Demokrasi için bu elzemdir.

Bugünkü yönetim iyi şeyler yapıyor olabilir, ama muhalefetin bu kadar yerlerde sürünmesi iktidar için de iyi değil, hatta "tek olmak" iktidarlar için büyük tehlikedir. Çünkü iyi bir muhalefet varsa, iktidar kendine çekidüzen verecek ve daha iyi olma yolunda daha aktif olacaktır.

Şimdi biraz da tembellik oluşmaya başladı...

Neyse, bu fikrimi pek çok CHP'li ile paylaştım, özellikle Umut Oran'a söyledim;

"Umut Bey, bunu al başkana götür. Başkanın bu mevzuda vereceği mesaj size büyük prestij kazandıracak, Türkiye'nin barışına da katkıda bulunacaksınız. Çünkü Türkiye'nin bu barışa ihtiyacı var... İradi bir sürgünü yaşıyor Gülen ve tüm Türkiye bu sürgüne şahitlik ediyor. Allah muhafaza Gülen bulunduğu yerde vefat ederse bunun günahı hepimizin. Böyle bir günahı taşımaya kim hazır olabilir ki... Bu hakikaten Gülen'e yapılmış bir haksızlık. Çünkü bir defa yanlış tanıtıldı. Yanlış tanıtılması için aktif bir politika, aktif bir kampanya yürütüldü ve bu kampanya maalesef başarılı oldu. Yani insanların kafasında bir soru işareti oluşturdular. Halbuki ben çevreden eksik-yanlış gelenlere değil de kendi gördüğüme inandığım için rahatlıkla bunları söylüyorum..."

Fakat olmadı, CHP bu tarihi fırsatı kaçırdı. Ya Umut Oran gerektiği şekilde aktaramadı ya da Kılıçdaroğlu ve CHP yönetimi kendilerini kâfi derecede cesur ve kuvvetli hissetmediler ve bu yola girmediler.

GÜLEN VE HAREKET TARİHİ BİR FIRSAT

Fethullah Gülen'i ve hareketini önemsiyorum.

Bendeki bakış çok yalın ve sade. O da iki esasa dayanıyor.

Bir, 1990'lı yılların başından itibaren ilgi alanıma girdi. Hakkında yazılanların çoğunu okudum. Kendisini takip ettim, hareketi gözlemledim, sordum, soruşturdum. Türkiye'den ayrıldığı tarihe kadar çeşitli zamanlarda Sayın Gülen'le bir araya geldik.

Sonuçta farklı dünyalardan gelen iki insan olsak da birçok ortak payda bulabildik. İlk karşılaşmamız sanırım 1990'lı yılların başlarında oldu.

Henüz 50 yaşında bir genç adamın çok sağlıklı olmadığını düşündüren durumlar oldu, çünkü sağlığından hiç de iyi bahsedilmiyordu.

Hocanın özellikle şeker hastalığı, yani diyabeti konuşuluyordu.

Önceleri ortak dostlarımız aracılığı ile birkaç sefer karşılıklı kutlamalarımız oldu.

Ondan sonra haber geldi ve bizi ziyaret etmek istediğini söyledi. Büyük bir mutlulukla randevulaştık ve Ortaköy'e holdinge geldi. Tabii ki biz bu önemli misafirimizi aşağıda binanın girişinde karşıladık.

Sakindi, mütebessimdi ve nezaketi kendini gösteriyordu...

Bana kıymetli bir de hediye takdim etti ve beni utandırdı.

Yani hem mutlu oldum hem de mahcup oldum...

Aynı şekilde Üzeyir Bey'e de bir hediye takdim etti.

Bu güzel ve anlamlı hediyeyi evime götürdüm.

O gün ilk defa yüz yüze geldik, sanki yeni tanıdığım bir yabancı insan değildi, eskiden tanıdığım bir dostla buluşuyorduk.

Tavrı, düşünceleri bana uzak gelmedi, aksine tanıdık ve içten buldum.

Güzel bir günün ardından yeniden görüşmek üzere vedalaştık ve bahçeye kadar eşlik ederek uğurladık.

Benim için farklı ve özel bir gündü.

O günden sonra Fethullah Gülen'i daha bir dikkatle takip etmeye başladım.

Aradan bir müddet geçti. Hastalığının arttığını duydum. Hemen aradım, ziyaret etmek istediğimi söyledim. Kabul ettiler ve ben de yanıma yakın dostum kardiyolog Dr. Mustafa Öz'ü de alarak gittim. Doktor muayene etti ve bir teşhis koydu; evet, kalbi muayene edilmeye muhtaç. Şekerini dengeleyecek insülin zaten alıyor, bir de yaşam tarzına dikkat etmeli.

Ama zaten Hocaefendi çok dikkat eden bir insan.

Bu ilgiden mahcup olmuş bir şekilde, "Zahmet ettiniz," dedi, teşekkür etti.

Biz de, insan insana bu günlerde lazım, gibi bir şey söyleyerek daha fazla yormamak için ayrıldık.

HOCA'NIN BOYU UZADI

Çok enteresandır, başka bir gün tekrar Altunizade'de Gülen'i ziyarete gittim.

Bir öğleden sonra, beş çayına davet edildim...

Hocaefendi beni asansörün önünde karşıladı.

Garajdan bindiğimiz asansörü doğrudan doğruya son kattaki büyük odanın holüne açılıyor. Kapı açıldı ve ben ilk adımımı atacağım ki Hocaefendi karşımda. Fakat o an Hocaefendi'nin boyunun çok kısa olduğunu fark ettim. Böyle bir intibaım oldu. Kısa boylu bir adam...

Ve kucaklaştık, Türk usulü... Hem el sıkıştık hem de sağlı sollu öpüştük.

Sonra beraber büyük odaya geçtik. Her taraf yeşillikler içinde. Binanın beşinci katında müthiş bir yeşillik, bahçe gibi kocaman bir oda...

Ortada 7-8 tane koltuk var, birinde kendisi oturuyor, ben tam karşısına oturuyorum. Etrafta da yakın dostları var.

Hocaefendi ilk konuştuktan sonra diğerleri söz almaya başladılar ve her biri ayrı ayrı söz alıyor. Hangi doktor ne zaman geldi, ne teşhis koydu, hastalığı nedir gibi izahat vermeye başladılar. Aldığı ilaçların isimleri, dozu falan...

Bu arka arkaya sürdü. Etrafındakiler hep bir temaya yoğunlaşmışlar, sadece hastalıktan bahsediyorlar. Gülen'in hastalığını anlatıyorlar. Onları çok meşgul eden olay bu... Tamam, bunu anlıyorum ama bir yerde sıkıldım, içim daraldı.

Herkes hastalıktan söz ederken ben aynı zamanda Gülen'in yüzüne de bakıyorum devamlı, fark ettim ki o da bu sohbetten pek haz almıyor.

Yüzünde güller açmıyor, daha mutlu olmuyor.

Sanki daha da hastalanıyor...

BİR YANLIŞLIK VAR BU İŞTE

Bir gariplik gördüm.

Bir yanlışlık var bu işte dedim kendi kendime.

Yani psikolojik olarak bu insanlar farkına varmadan Fethullah Gülen'e kötülük yapıyorlar, diye kendimce bir fikre saplandım.

Sonra...

Cehaletin de verdiği bir cesaretle dedim ki:

"Yahu Allah aşkınıza... Ben yirmi dakikadır buradayım, konuştuğumuz mevzua bakıyorum da sadece ve sadece Hocaefendi'nin hastalığını konuştuk. Enine boyuna bunu anlattınız. Ne kadar hasta olduğuna kendinizi inandırmayı mı çalışıyorsunuz? Bırakın bu telkini. Ben sizi dinlerken Hocaefendi'nin yüzüne de bakıyorum, yüzünde bir mutluluk izi görmüyorum. Aksine siz konuştukça, 'Evet, ben hastayım, ben hastayım,' diyen bir adam görüyorum

karşımda ve bu da benim canımı sıkıyor. Acaba siz niye biraz daha olumlu bakmıyorsunuz? Hayata biraz da olumlu bakmanız lazım ki morali düzelsin bu insanın. Çünkü siz morale katkıda bulunmuyorsunuz..."

Müthiş bir sessizlik oldu. Salon buz kesti...

Hiç kimsenin beklemediği bir çıkıştı bu. Hocaefendi de beklemiyordu... Çünkü o da bu duruma sanki biraz alışmış...

Herkes sustu.

Nihayet Hocaefendi dedi ki:

"İshak Bey, eminim haklısınız ama yine de arkadaşlar benim için çok endişe duyuyorlar. Herhalde onun için böyle konuşuyorlar..."

Yani onları savunmaya baktı. Ben yine de fikrimi söyledim:

"Evet ama Hocaefendi, kabul edin ki insanın morali de iyi olmalı ki iyileşebilsin."

Bir adım daha attım. Etrafındakilere dönerek dedim ki:

"Bakın siz bunları anlatın ama ben aynı fikirde değilim. Ben Hocaefendi'yi çok sağlıklı görüyorum, çok da iyi görüyorum. Rengi de yerinde. Dikkat edin. Yürümesi de fevkalade iyi. Asansöre kadar geldi. Pekâlâ, birlikte buraya kadar geldik, herhangi bir hastalığını görmedim ben. Siz sadece bunu anlatıyorsunuz."

Artık ben de sustum ve sonra başka mevzulara geçtik. Çünkü onlar da anladılar ki artık hastalık bu kadar konuşulacak bir mevzu değil. Başka şeyler de var, bilmek lazım. Hocaefendi de başladı biraz dış temaslarından, biraz felsefeden, biraz hayata bakışından, benim merak ettiğim konulara da girdi, Üzeyir Bey'i sordu...

Hastalıkla başladık ama muhteşem bir felsefe sohbetiyle bitirdik.

Yine çok enteresan bir şey daha oldu.

Konuşmamız bitti, çaylarımızı içtik, çaylar tazelendi. Ben rahat bir şekilde yedim getirilen pastalardan 2-3 tanesini. Kendisi sadece biraz çay, o da bir-iki yudum alır gibi oldu, o kadar. Kalkma saati geldi.

"Bana müsaade Hocaefendi," dedim.

Herkes ayağa kalktı, Hocaefendi de kalktı. Beraber yine asansöre kadar yürüdük.

Asansörü beklerken hayretle gördüm ki Hocaefendi'nin boyu uzamıştı. Hakikaten boyu en az on santim büyümüştü. Ben bunu gördüm! Beni karşıladığında kısaydı, çünkü biraz yukarından bakıyordum, beni uğurlarken boyu uzamıştı, çünkü şimdi neredeyse aynı seviyeye gelmiştik.

Dedim ki:

"Sanki bir mucize oldu, bakın Hocaefendi 10 santim uzadı... Bakın şimdi boylarımız eşitlendi."

Bunu da açık açık, bangır bağır söyledim ve bir gülümseme gördüm yüzünde. Hocaefendi pek gülen bir adam değil, daha çok, düşünceli, dertli. Hüzünlü bir duruşu var. Ama bunu bile gülümseme ile karşıladı.

Sanıyorum mutlu oldu.

Demek ki bu insanı mutlu etmek zor değil.

SIRADIŞI BİR ŞAHSİYET

Ben bugünkü duruma da çok üzülüyorum.

İnce ruhlu, hassas bir insan Hocaefendi.

Çok hissi ve çok düşünceli olduğu için kendine tatbik ettiği bir gurbet var.

Hocaefendi'nin kendi iradesiyle kendini yurtdışında yaşamaya mahkûm etmesi sıra dışı bir şahsiyet, üstün bir karakter olduğunu gösteriyor.

Kim ne derse desin saygı duyulması gereken bir his bu.

Yani Türkiye'ye, kendi toplumuna o kadar çok sevgi ve saygısı var ki... Aman Türkiye'nin dengeleri bozulmasın diye adeta kendini feda ediyor.

Kaç kişi kendini bu ölçüde feda edebilir ki...

Sırf bunun için bile Hocaefendi saygıdeğerdir.

Yoksa başka meziyetleri, inancı, samimiyeti, ortaya koyduğu düşünceleri, hizmetleri bir yana bırak, sırf kendine tatbik ettiği bu anlamlı eziyeti bile onu büyük ve saygıdeğer kılmaya yeter.

HAREKETE VERİLER ÜZERİNDEN BAKIYORUM

Fakat Gülen Türkiye'de pek anlaşılamadı, belki de onu anlamak istemediler. O nedenle büyük bir kara propagandanın içinde kaldı. Medyanın bir kesimi, derin devlet ve bazı odaklar Gülen'i ve hareketi yaptıklarıyla, düşünceleriyle ele almadılar, aksine kendi zanlarıyla mahkûm ettiler. Türkiye'de oluşturmak istedikleri olumsuz havayı bir şekilde yurtdışına da taşımanın çabasına girdiler.

Kötü gözle bakan kötü görür.

Gözü bozuk olan neyi ne kadar görebilir ki...

Ben Gülen hareketine iyi gözle bakıyorum, çünkü bakıp gördüğüm şeyler beni bu noktaya getirdi.

EZBER BOZDU

Duygularımızı bir yana bırakıp veriler üzerinden bakabilirsek göreceğimiz şey bizi mutlu edecektir.

Ben, üç veri üzerine dayandırıyorum bu konudaki fikir ve inancımı.

Birincisi:

Sayın Gülen Amerika'ya gitmeden önce Türkiye'de ezberleri bozdu, tabuları yıktı, birbirinden çok uzak kesimleri bir araya getirdi, ayrı bir platform oluşturdu. Mesela üç bin kişinin katıldığı Lütfü Kırdar Spor ve Sergi Sarayı'nda yer alan etkinlikte, salona

bir yanında Hıristiyan din liderleri, Ermeni ve Rum patrikleri, diğer yanında Musevi Hahambaşı, Süryani metropoliti olduğu halde girdi. Salondaki herkes ayağa kalkıp alkışladı.

O gece verilen mesaj çok açık ve netti;

Dinler arası diyalog, sevgi, hoşgörü ve yakınlık...

Fethullah Gülen Türkiye'yi böyle bir düşünceye, böylesine büyük bir birlikteliğe inandırdı.

Gülen'in oluşturduğu bu yeni "mesajı" toplumun desteklediği neticesine vardı insan. Ben de bunu yaşadım. Bu toplantılarda ben de bulundum ve çok önemli olduğu kanaatine vardım. Benim nazarımda insanlığa müspet katkılarda bulunan bir insandır Gülen.

Onun kurduğu sofraya kimler oturmadı ki...

Birlikte yaşama, ama birlikte huzur içinde yaşama modeli ortaya koydu.

Temsil kabiliyeti çok yüksek olan bu zatın verdiği bu tarihi mesaj, hem o gün için, hem bugün, hem de yarın için çok önemlidir.

Çünkü bu çağrıyı seküler kimliği ön planda birisi yapsaydı bu toplumda karşılık bulmazdı.

Gülen'in bunu yapması hem önemli, hem de yerini bulan bir mesaj.

O, bazı dindarlardan gelen eleştirilere ve karşı cepheden gelen dirençlere rağmen bu yoldan dönmedi, o yolda yürüdü.

Üstelik bunu devlet kendi gücüyle yapmaya kalksa o da yapamazdı.

Bu samimi çağrı biraz da devlete rağmen yapıldı.

İlk başlarda uzak duran Diyanet de bir müddet sonra benzer organizasyonlar yapmaya başladı.

1990'lı yılların ortalarında, üstelik İslam ve demokrasinin birlikte yaşayıp yaşayamayacaklarının tartışıldığı bir zamanda, "Demokrasiden geriye dönüş olmaz" sözü, İslam'ın ve gerçek dindarın demokrasiyi içselleştirdiği vurgusu çok önemliydi.

Demek ki Gülen'in fikri ve tavırları hepimizi etkiledi, hepimize ilham kaynağı oldu.

Gülen bu yola çıkarken insana güvendi, muhataplarına güvendi.

Ben de o güvenden hissemi aldım...

...

Bu günlerde o kadar çok ki benzerleri...

Fakat unutmamak lazım, önce Hocaefendi ile başladı. Onun esas hizmeti bu yolda oldu.

Şimdi kimse bunu hatırlamak istemiyor ama ben hatırlıyorum.

GÜVEN VERDİ

İkincisi:

Benim Fethullah Gülen'le olan diyalogumda, yani karşılıklı konuşmaların bende bıraktığı intibadır.

Ben insanları tartabilen biriyim. Yani o kadar da tecrübeliyim. Hangi insan samimi, hangisi değil ayırt edebiliyorum. Gülen'in kendi inanç dünyası içinde barışı ön planda tutan, iyilik isteyen, insanların daha iyi, daha huzurlu olması için çaba gösteren samimi bir insan olduğunu düşünüyorum. Böyle düşünmemi gerektiren çok şey gördüm ben onda.

Din öylesine büyük bir güç ki dinlerden savaşlar da çıkartabilirsiniz, büyük barışlar da. Tarihe gidin din savaşları göreceksiniz. Gülen de bunu biliyor ve bütün gücünü barıştan yana kullanıyor, sadece Türkiye için barış istemiyor, dünya için barış istiyor.

O da biliyor ki artık dünya iç içe geçmiş vaziyette, her şey her şeyi etkiliyor.

Gülen sadece iyi bir Müslüman ve iyi bir din adamı değil, aynı zamanda büyük bir mütefekkir, derin bir düşünür, bilge bir adam.

Şimdi hayalimden geçiyor, sohbetlerde tartıştığımız konular. Büyük bir vukûfiyetle Kant'tan, Spinoza'dan konuştuk, İbni Sina'dan söz ettik, Mevlana'da derinlere daldık.

MODEL OLDU

Üçüncüsü:

Bence bu iki maddeden daha da önemlisi Fethullah Gülen'e atfedilen bir hareket var. Bu hareket büyük bir eğitim hareketi. İnsanı eğitiyor, hayata bakışını değiştiriyor ve onu donanımlı bir dünya insanı haline getiriyor.

Yeni bir insan tipi sanki.

İnsanı kalıcı şekilde etkilemek, onu bir düşünceye inandırmak ve o yolda özveriyle yürür hale getirmenin ne kadar zor olduğunu ben iyi biliyorum.

Bir de yanına ahlak ve değerlerle kendini aşmışlık katarsanız...

İnanamayacağınız bir tablo çıkar ortaya.

İşte Gülen hareketi, böyle bir eğitim hamlesinin içinde. Bunun birebir neticelerini ben yerinde gördüm. Bir defa Moskova'daki okulun yapımında biz şirket olarak aracı olduk, Moskova Belediyesi'ne arsa tahsisini yaptırmaya muvaffak olduk ve okul orada başladı. Rus yetkililer sordular: "Bunlar ne yapmak istiyorlar, biz tanımıyoruz, siz ne diyorsunuz?" diye. Ben ve Üzeyir, kefil olduk, "Hiç endişe etmeyin, izin verin..." dedik.

Moskova'da okul yapıldı, sonra ben okulu ziyaret ettim.

Gördüm ki liberal bir eğitim sistemi var, çocuklar çok parlak. Rusça, İngilizce ve Türkçe eğitim alıyorlar. Her milletten çocuklar vardı; Ruslar, Türkler, Japonlar, yabancılar, siyahlar var. Siyahi büyükelçilerin çocukları o okulda okuyor. Müslümanlar, Hıristiyanlar, Yahudiler hepsi bir aradalar...

Benzer okulları Güney Afrika'da, hem Cape Town'da, hem Johannesburg'da ziyaret ettim. Oradaki idarecileri, öğretmenleri, öğrencileri gördüm, gurur duydum.

Sonra kuş uçmaz kervan geçmez, Mali diye bir cumhuriyet var, Afrika'nın ortasında, oradaki okulu, giden gören bir arkadaşım anlattı bana.

"İshak Bey, müthiş şeyler oluyor. Bir okul deyip geçmemek lazımmış. Mali Cumhurbaşkanı'nın kızıyla Başbakan'ın oğlu bizim Türk okulunda. Düşünsenize bizim okul Mali'nin tek enternasyonal okulu."

Aynı heyecanı ben de paylaştım.

Okullar söz konusu olunca her zaman büyük heyecan duyarım. Türk okulları, evrensel barış mesajı veren kültür elçilerimizdir. Aradan geçen onlarca yıl içinde ve Türkiye'de estirilen olumsuz havalara rağmen fikrimi değiştirecek bir olay yaşamış değilim. Üzülerek bu hareketin aleyhinde çok şeyler söylendiğini her gün duyuyorum, ama hiç önemsemiyorum. Çünkü bu önyargılar hiçbir şeye dayanmıyor.

Ben diyorum ki: Ben ne biliyorsam, ne görüyorsam ona inanmam lazım.

Sonra dünyanın dört bir tarafındaki bu okullardan çocuklar her sene Türkiye'ye Türkçe Olimpiyatları için geliyorlar.

Galiba 135 ülkeyi geçti son katılım.

Ben o etkinlik alanlarına gidemedim ama hem medyadan takip ettim, hem de daha sonra kasetleri seyrettim ve gözlerim yaşardı. Yani karaderili gençler, kız olsun erkek olsun, her ırktan, her renkten, her kültürden insan Türkçe şarkılar söylüyor, Türkçe konuşmalar yapıyorlar.

Dünya bütün, renkleri ve farklılıklarıyla bir sahnede buluşuyor, tıpkı Gülen'in yıllar önce verdiği mesajdaki gibi, "birlikte ve huzurlu yaşama" mesajı veriyorlar.

Türk okulları akıl ve gönül projesidir, emperyal bir yapıya sahip değildir. Bu nedenle barışa büyük katkı sağlayan bu faaliyetleri yürekten destekliyorum.

Dünyanın dört bir yanına yayılan Türk okulları sayesinde Türkiye'nin daha güçlü bir konuma geldiğini görüyorum. Buralarda görev yapmanın alkışlanacak bir gönül işi olduğuna da inanıyorum.

Ben bu anlamlı ve gittikçe büyüyen tabloyu her yıl büyük bir mutlulukla izliyorum.

Türkçe Olimpiyatları vesilesiyle Türkiye'ye gelen birkaç bin çocuktan bazıları bana da geliyorlar. Onları yüreğimi açarak karşılıyorum. Ufuk açıcı ve umut verici güzel bir gün geçiriyoruz onlarla... Hele bu yaşta birine, yani bana ayrı bir umut veriyor bu tür ziyaretler...

Tabii ki çok mutlu olduğumu da söylemeliyim.

Çünkü böylece büyük bir barış iradesi kuvvet buluyor ve yayılıyor.

Hani bizde meşhur bir söz var, her şeyi özetliyor, galiba Ziya Paşa'nın:

"Ayinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz.
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde."

Yani kişinin aynası işidir, lafa bakılmaz;
Kişinin aklının seviyesi yaptığı işte görünür.

DÜNYA ANLAMAYA BAŞLADI

Gülen ve hareket bizde hak ettiği itibarı henüz görmese de ben görüyor ve inanıyorum ki Batı dünyası, özellikle Amerikalılar Gülen'i daha iyi anlıyorlar.

Çünkü gerçeklerin artık konuşulduğu bir zamana girdik.

Sadece çamur atmaların ve haksız ithamların geçerli olduğu bir zamana ait olmaktan çıktık, hareket her geçen gün daha çok konuşuluyor, daha çok merak ediliyor.

Bir ara ekonomi muhabirlerine söyledim;

Türkiye'nin imajına en çok katkısı olanlardan biri de Fethullah Gülen'in başlattığı harekettir.

Doksan yıllık Cumhuriyet tarihimiz boyunca, Türkiye'nin dünya çapında iyi tanınması ve Türkçe'nin bir dünya dili olması yo-

lunda en büyük katkıyı Gülen hareketi ortaya koymaktadır. İleriki yıllar boyunca, dünyanın dört bir yanında bu okullarda okumuş olan gençler kendi ülkelerinde önemli görevlere geldiklerinde yüreklerinde Türkiye'ye sevgi ve saygı duyacak, bizlerin fahri elçileri gibi davranacaklardır...

Şimdi o ne kadarından haberdardır ve tesirlidir bilemiyorum. Belki bugün o hareket Gülen'i de aşıp büyük kitlelere mal olmuş bir hareket haline geldi ama bu işin başlangıcı, ruhu ondandır, devamı ise birçok başka insandandır. Bu da normaldir, olması gerekendir. Nihayetinde Gülen tek bir insandır ama sistem işler, felsefe yaygınlaşırsa hareket her yerde olabilir.

Gülen'in gerçek gücünü gösteren şey burada yatıyor;

Bir insan bir düşünce, bir ideal ortaya koyuyor, zamanla harekete dönüşüyor, o hareket başka yüz binlerce insanı etkiliyor ve devam ediyor.

Süreklilik çok önemlidir.

Güzel bir söz okudum diyor ki:

Akıllı insan kendi aklını kullanır, akil insan başkalarının aklını kullanır.

Fethullah Gülen de bunu yaptı...

Akil insan...

Başkalarını motive etti, ülke çapında bir heyecan dalgası meydana getirdi ve dedi ki: Eğitime siz sahip çıkın...

Bunun değerini en iyi biz Yahudiler anlarız. Çünkü yüz yıl, yüz elli yıl önce, Osmanlı'dan, Avrupa'dan Amerika'ya göz eden Yahudiler vasat ve fakir insanlardı, terzi, ayakkabı tamircisi çok sayıda insan vardı. Bunlar daha para kazanmadan, neleri varsa hepsini çocuklarının eğitimine ayırdılar. Biliyorlardı ki bu vasatlıktan kurtulmanın tek yolu eğitimdi.

Eğitimle var olma, eğitimle etkin olma yolu kendini ispat etmiş bir yoldur.

Onun için bugün Musevilerin dünyadaki tesiri izah edilirken bir tek yola gidiliyor, o da eğitim.

Sanıyorum Fethullah Gülen de bu durumu çok iyi etüt etti ve gördü.

Benzer süreçten geçmiş olanlar Gülen hareketini daha sağlıklı bir zemine oturtarak oradaki arayışı ve gayeyi görebiliyorlar.

Bir ülkenin, bir toplumun hem saygın, hem üretken olmasının tek yolu eğitimdir.

Üretmeyen ve düşünmeyen toplumların geleceğinden şüphe etmek lazım...

GÜLEN'İ MİTLEŞTİRİYORSUNUZ

Bu arada, aklıma gelen bir parantez:

2003 yılı başları...

Almanya'da, Bonn Petersberg devlet konutunda, Körber Vakfı'nın davetlisi olarak üç günlük bir seminerdeyim. Cuma akşamı başlayan, pazar akşamı kapanışı yapılan, elliye yakın insanın bir araya gelip tartıştığı bir kaliteli ortam.

Türkler ve Almanlar ana unsurlar ise de İsveç ve Amerika'dan da gelenler var. Tartışılan ana tema, Ortadoğu-Avrupa ilişkilerinde Türkiye'nin rolü.

Türkiye'den gelenler arasında bir emekli büyükelçi ile bir emekli general var.

Bunlar bir ikili gibi davranıyorlar.

Düşünce tarzları, aynı kalıptan çıkmış gibi, aynı tornada işlem görmüşler.

Yüksek tansiyonlu tartışmalar ortasında, laf lafı açtı ve birileri Fethullah Gülen ismini ortaya attı.

O anı beklercesine önce emekli büyükelçi sazı ele aldı.

Amerika'nın "dokuz on bir" diye tanımladığı, 11 Eylül 2001'deki Dünya Ticaret Merkezi'nin İkiz Kuleleri'nin uçaklarla yıkılma ola-

yından başladı ve köktendinciliğin dünya için ne büyük tehlike olduğunu da bir laf salatası içinde anlattı ve Türkiye'deki Gülen hareketini bir tehlike olarak bu olaya bağladı.

Akıl alacak gibi değil...

Büyük görünen adamların bu küçük sözlerine inanamadım...

Daha kimse itiraz etmeden bu sefer emekli general sazı ele aldı ve ötekinin kaldığı yerden devam etti.

O da, Amerika'daki gelişmelerden ve kendi deneyimlerinden yola çıkarak aynı dünya tehlikesine ve "fundamentalizm"e bağladı konuyu.

Medeni bir ortamda tartışıyoruz ve sabırsızlıkla sıranın bana gelmesini bekliyorum.

Nihayet sıra bana gelince, ben, "dokuz on bir" paranoyasına karşı, Gülen'le ilgili bir benzer paranoya yaratmakta olduğumuza dikkat çekerek söze girdim.

"Siz Gülen'i ve hareketi bilmiyorsunuz. Hem bilgisiz hem de önyargılı konuşuyorsunuz," dedim. Moskova'daki okul tecrübem yanında, Güney Afrika ve diğer ülkelerdeki okul ve eğitim faaliyetinin, bu "köktendincilik" iddiası ile ilgisiz olduğunu söyleyip son noktayı şöyle koydum:

"Türkiye'de çıkarılan ve dış dünyaya aktarılan bu paranoyak korku, zaman içinde dejenere olacak. Bu, neticede, Fethullah Gülen'in kendi gerçek boyutunun yüz misli, bin misline doğru yol alan bir büyük imaja, bir 'mitleştirmeye' yol açacak.

Sizler, Gülen'i böyle büyük bir tehlikenin ilham kaynağı olarak gösterip de devamlı gündemde tutarak belki de onu, ona rağmen büyütüyorsunuz. Olayları, kendi boyutları içinde ve hurafelere değil,gerçeklere dayandırarak tartışalım."

Ben bu düşüncelerimi 28 Şubat sürecinde de bazı paşalara yine böyle söyledim.

Yani, korkularla ve düşmanlık duygularıyla kimseyle mücadele edemezsiniz. Böyle bir mücadelenin de kazananı olmaz.

Anlamaya çalışmak lazım, o güne kadar anlamamak için baktınız da ne oldu, neyi değiştirdiniz, daha mı huzurlu, daha mı güvenli oldunuz?

Bir kere de kendinizi sorgulayın...

Gerçek şu ki mitleştirdiğiniz şeylerin altında kalıp ezileceksiniz...

Ve aradan on sene geçti, şimdi görüyorum ki zaman beni haklı çıkardı...

ÜÇ DÖNÜM NOKTASI

Haklı çıkardı çünkü Gülen'i yakından tanıdığım süre içerisinde bende hayal kırıklığı meydana getirmedi. Hem Türkiye'de hem de dünyada gelişen hadiselerin ağır baskısı altında bile tavrını, duruşunu değiştirmedi.

Bana göre, yakın tarihimizi etkileyen üç önemli dönüm noktası var:

Fethullah Gülen, tarihin tanıklık ettiği bu üç dönüm noktasında da doğru bildiği hakikatleri hem söylemekten çekinmedi, hem de tarihin akışını etki edecek önemli hamlelerde bulundu.

Dünü çabuk unutuyoruz ama hatırlamak lazım.

Bunlardan birincisi; 1990'ların başında yaptığı çıkıştır.

1989 yılında Berlin Duvarı yıkılmış, Soğuk Savaş dönemi bitmişti. İki kutuplu dünya ortadan kalkmış, Sovyetler Birliği dağılmaya başlamıştı. Yeni bir dünya düzeninden söz edilirken, uluslararası toplumda ve devletlerarası münasebetlerde yeni bir kargaşanın ayak sesleri de duyuluyordu.

Nitekim öyle de oldu. Körfez Krizi patlak verdi... Ardından Azerbaycan işgal edildi. Bosna savaşı patlak verdi. Çeçenlerle Ruslar kavgaya tutuştu...

Yanı başında ortaya çıkan bu kargaşalardan şüphesiz Türkiye de etkilendi. Politikacılar, askerler, bürokratlar, stratejistler, siyaset uz-

manları dünyanın gittiği yönü okumaya çalıştı. Ancak, yeni düzene nasıl ayak uydururuz, diye düşünmek yerine iktidar kavgasına tutuştular. Otorite zayıfladı, istikrar bozuldu, terör de tırmanışa geçti...

Bu kaotik ortamda, o gün için pek çok insanın anlamadığı çok ilginç iki açılım gerçekleştirdi Gülen.

Birinci açılım;:

Türkiye'deki iç siyasi dinamiklerin kavga görüntüsü vermesinin toplumsal barışı zayıflatacağı endişesiyle "demokrasi" çağrısında bulundu. Farklı kesimlerden insanları bir araya getirmeye çalıştı. "İhtilafları bir kenara bırakalım, müşterek yönlerimizi ortaya koyalım," çağrısının ardından, "Demokrasiden geriye dönüş yok," dedi.

Ben etkin bir din adamından gelen bu çıkışı, bu düşünceyi çok önemsedim.

Türkiye'de toplumsal çatışma üzerinden çıkar sağlayanları memnun etmeyecek bir açılımdı Gülen'in ortaya koyduğu tez. Zira yıllardır toplum parçalanmış, düşman kamplarına bölünmüştü...

Fethullah Gülen, böyle bir dönemde biraz da olsa toplumun nefes almasını sağladı. Toplumsal barışın bozulmasını engelledi.

İkinci açılım:

Soğuk Savaş'ın bitmesi ve Sovyetler'in dağılmasıyla bağımsızlıklarını kazanan Orta Asya Cumhuriyetleri ile Bosna Savaşı yorgunu yeni Balkan ülkelerine yardım çağrısı yaptı.

Genç eğitimciler, bağımsızlığını yeni kazanan bu ülkelerde okullar açtılar. Yeni neslin yetişmesine büyük katkıda bulundular. Onlar, zor zamanda, hem de en çok ihtiyaç duydukları alanda, yani eğitim sahasında kendilerine yardımcı olmaya hazır fedakâr insanları yanı başlarında buldular.

Gülen'in, aynı anda hem içeride hem de dışarıda hayata geçirdiği bu iki açılım toplumsal barışın tesisi adına çok önemliydi.

Son dönemlerde şahit olduğumuz en büyük felaketlerden biri, New York'ta İkiz Kuleler'in 11 Eylül 2001'de vurulmasıdır.

Gülen aynı tavrını bu elim olaydan sonra da sürdürdü. ABD'ye yapılan saldırıları kınadı. Müslümanların terör eylemi gerçekleştiremeyeceğini, bunu yapanların da Müslüman olamayacağını açık bir dille ifade etti.

"Müslüman terörist olamaz, terörist de Müslüman olamaz," gibi veciz bir ifade kullandı.

Kendisiyle Irak konusunu görüşen Amerikalılara yaptığı ve medyada yer alan şu değerlendirme onu anlamak adına çok önemli geliyor bana:

"Irak'ta öyle bir demokrasi kurun ki Türkiye'den ileri olsun, Türkiye'ye imrenmesinler. Müslümanlara da öyle müsamahalı olun ki İran'a imrenmesinler."

Bugün Irak'ın mevcut halini görünce Fethullah Gülen'in ne kadar objektif değerlendirmeler yaptığını bir kez daha anlamış bulunuyorum.

"Gülen beni hiç şaşırtmadı," derken önemli gördüğüm üçüncü hadise *Mavi Marmara* olayıdır.

31 Mayıs 2010 tarihinde İsrail, uluslararası sularda seyreden ve Gazze'ye yardım götüren *Mavi Marmara* gemisine operasyon düzenledi. 9 Türk vatandaşımız hayatını kaybetti.

Akdeniz'de gerilim arttı, Türkiye ile İsrail bu olaydan sonra savaşın eşiğine geldi.

Toplumun gerildiği, çatışma tamtamlarının çaldığı sırada Gülen, bir kez daha kendini feda etti. Türkiye'deki toplumsal barışın bozulmaması, bölgesel bir savaşın çıkmaması adına Amerikan *Wall Street Journal* gazetesine kısa ama önemli bir demeç verdi.

Yardım gemisini organize edenlerin İsrail'in onayı olmadan hareket etmesini eleştirdi, bunu otoriteye başkaldırma olarak niteledi. İsrail'le uzlaşma yolunu seçmemenin faydalı sonuçlar doğurmayacağını söyledi.

Müslüman bir din âliminin bunları söylemesi çokları tarafından yadırgandı.

Belki Türk hükümeti de eleştirdi onu.

Ama ben şaşırmadım. Zira Gülen, yine doğru olanı yapmıştı.

Aradan geçen süre de onun tam zamanında ve yine doğru bir çıkış yaptığını gösterdi bize.

Gülen, herhangi bir siyasi çıkar ya da dünyevi bir beklenti için yapmadı tüm bu açılımları.

O bir barış ve sevgi adamıdır.

İnsanlar birbirlerine düşman olsun istemedi. Farklı inançlara, kültürlere, geleneklere sahip olsalar da birlikte yaşayabileceklerine inandı. Sürekli bu vurguyu yaptı.

Böyle insanların anlaşılması pek kolay olmuyor, çünkü kalabalıkların ezberlerini rahatsız eden düşünceleri dile getiriyorlar.

En kolayı, bir düşünceci, bir fikri anlamaya çalışmak yerine hemen onu karalamaktır. Gülen'e de çok kere bu haksızlık yapıldı. Ona, "gizli gündemi var" suçlamasında bulunanların sadece bu üç olaya bakarak bile varabilecekleri sonuçlar olduğuna inanıyorum.

Ben bu noktada da gördüğüm doğruları söylemezsem kendimle çelişirim, kendime inancımı ve saygımı kaybederim.

ŞU MANZARAYA BAK

Misafirler bazen beni odada bulamıyorlar ve bir an şaşkınlık yaşıyorlar. Halbuki onları balkonda bekliyorum ve davet ediyorum. Boğaz'ı göstererek, "Size şu gördüğünüz manzaraya bakma zevkinden daha iyi ne sunabilirim ki!" anlamında "I cannot offer anything better than this!" diyorum.

Tabii bu çok tesirli bir selamlamadır.

Ben dersimi iyi çalışırım, kim geliyor, nereden geliyor, neden geliyor bilirim ve onlara anlatacaklarımı tasarlar, sorularına da tatminkâr cevaplar vermeye çalışırım.

Türkiye'yi merak ediyorlar. Siyaseti merak ediyorlar, azınlıkların durumunu merak ediyorlar ve en çok da sivil toplumu ve Gülen hareketini soruyorlar.

Buradan giderken yeniden düşünerek giderler.

Önce Türkiye'yi ve geçirdiği süreçleri özetlerim, sıkmadan ve tepkilerini de ölçerek kuruluşu, tek parti dönemini, demokrasiye geçişi, darbeleri ve sivil inisiyatifleri özetlerim. Siyaseti, bürokrasiyi, üniversiteleri, aydınları, medyayı anlatırım. Ülkenin gerçekleri ve bir türlü görmek istemediğimiz sorunlarına vurgu yapar, statükocu, Türkiye'yi dünyadan kopuk ve içe kapalı hale getirip istedikleri gibi şekillendirme çabasında olanlarla, demokrasiden ve değişimden ve insandan yana olanların iyice saflaştığı tabloyu ortaya koyarım.

Özelikle Turgut Özal'la başlayan iyileşme sürecini, Avrupa Birliği yolunda yapılan reformları, içinde bulunduğumuz dönemin genel çerçevesini verir, Türkiye'nin geçmişe nazaran daha iyi bir konumda olduğunu, ancak tam demokratikleşme yolunda alınacak daha çok mesafeler olduğunu söylerim.

İKİMİZ DE AYNI ZİHNİYETİN HEDEFİNDEYİZ

Bana Fethullah Gülen'i ve hareketi sorduklarında bunlar da anlatırım. Elbette Ergenekon davasına değinir, Türkiye'nin hâlâ büyük tehlikelerle karşı karşıya olduğuna vurgu yaparım.

Açık açık şunu söylerim: Pek çok insan bu Ergenekon zihniyetinin hedefindedir ve Ergenekon zihniyeti her yere bir şekilde sirayet etmiş, devlete, medyaya, iş dünyasına ve hatta sivil kuruluşlara kadar sızmıştır.

Ben bile bu yapının hedefi haline geldim.

Demokrasi istiyorsanız, hukukun üstünlüğünü talep ediyorsanız, vesayetten kurtulmuş özgürlükçü bir anayasa diyorsanız bu zihniyeti karşınızda bulursunuz.

Hatta Genelkurmay Başkanı kürsüye çıkar, elinde bir rapor ve herkesin önünde seni tehdit eder. TESEV'e destek verenleri yerden yere vurur.

O andan itibaren hedef haline gelirsiniz.

Bütün bunları yaşadım.

Ben daima, bu ülkenin bir vatandaşı olarak, Türkiye'nin tam demokratikleşmesinden yana olduğumu, bunun için de istisnasız her kurumun hesap sorulabilir olması gerektiğini ifade ettim, vatandaşın ödediği vergilerle ayakta kalan hiçbir kurumun hesap sorulamaz olamayacağını, buna askerlerin de dahil olduğunu söyledim. Benim gibi düşünen insanların sergilediği bu duruştan, tam demokrasi talebinden memnun olmayan kesimler rahatsızlıklarını hep ifade ettiler.

Bu onlarla benim aramızda sürüp giden bir mücadeledir.

Antidemokratik kesim, güç kaybettiğinde özellikle "harcamalar kaleminde" hesap sorulabilir bir konuma gelecekler ve bu onlar açısından fevkalade rahatsız edici.

Biz demokrasi ve özgürlük istiyoruz, dünyada saygınlığı ile konuşulan bir ülkenin vatandaşı olmak istiyoruz, onlar ise kendi düzenlerini devam ettirebilmek için çatışma ve kaosun hâkim olduğu bir yapı istiyorlar.

Bunların hayat felsefesinde, kurdukları düzende hem demokrasiye hem de demokratlara yer yok.

Gerçek şu ki ben de Fethullah Gülen de bu zihniyetin hedefindeyiz.

Ben demokrasi istiyorum, herkesi için özgürlük istiyorum, herkes hesap versin diyorum, enerjimizi artık boş kavgalarla tüketmeyelim, dünyaya açılalım diyorum...

Fethulah Gülen de saygın bir din adamı ve bir düşünür olarak birlikte yaşamanın yollarını gösteriyor, düşmanlık üzerine kurulu asırlık bir anlayışı kırıyor ve bizi birbirimize yaklaştırıyor.

Ben ne kadar samimi isem görüyorum ki Fethullah Gülen de bir o kadar samimidir.

Hocaefendi kendisinden ilham alan insanlara sadece dini ilimler ile değil pozitif ilimlerle de meşgul olmalarını ehemmiyetle tavsiye etti. Onlar da Türkiye ve Türkiye dışında hızla eğitim faaliyetlerine girdiler ve bu okulların her biri dünyada değer buldu, din eğitimi yok, seküler bir eğitim var, ancak bu okullarda okuyan çocukların evrensel değerlere ve insan haklarına saygılı, ahlaklı ve dürüst bir şekilde yetişmeleri için gayret gösterildiğini biliyorum.

Dünyada bunu yapan insanlar Türkiye'yi de değiştiriyor, dönüştürüyorlar. Demokrasiye büyük katkıları var. Bu harekete gönül verenler, netice itibarıyla Türkiye'nin gelişmesi ve demokratikleşmesi yönünde ciddi işler yapıyorlar ve bunların meyvelerini de görüyoruz.

Ancak gerek sergiledikleri duruş itibariyle ve gerekse hizmetlerinin neticelerinin görülmesi itibarıyla bütün bunlardan rahatsızlık duyan bir kesimin de her zaman var olduğunu unutmamak gerek.

GÜLEN BİZİ KULLANIYOR OLMASIN

Ben bunları yabancı konuklarıma anlatıyorum ama öyle kuzu kuzu dinlemiyorlar, tartışıyoruz, sorular soruyorlar:

İşte onlardan birisi:

Amerikalı bir akademisyen dedi ki:

"İshak Bey, tüm bu anlattıklarınızdan Sayın Fethullah Gülen'in bu demokrasi yanlısı kesimi bir araya getirerek onlara liderlik yapmak istiyor şeklinde anlasak doğru anlamış olur muyuz? Yani Gülen asıl gayesi için siz demokratları kullanıp kendi safını güçlendirmek istiyor olamaz mı?"

Demek istiyor ki: Fethullah Gülen bir din adamı, dolayısıyla gizli ajandası var ve hepinizi kullanıyor...

İyi bir soru fakat önyargılı bir düşünce.

Dedim ki:

"Bak dostum, Fethullah Gülen Türkiye'yi aşmış dünyaya tesir etmiş bir büyük insan. Barış adına büyük hizmetleri oldu. Fakat onun asıl büyüklüğü kendini aşmış olmasında. Eminim ki onun liderlik gibi bir beklentisi, duygusu yok. Gizli ajandası olduğuna dair de bir emare görmedim; yaşı kemale ermiş bir insan böyle küçük şeylere tevessül etmez. Aksi bir durum, onun hayatı boyunca sürdürdüğü inancı ve duruşu ile çelişir. O, ne kendine ne de sevenlerine böylesine büyük bir hayal kırıklığını yaşatmaz. Tanıdığım için söyleyebilirim ki Hocaefendi böylesine bir konumlandırmayı dahi dünyalık bir makam olarak göreceğinden asla rıza göstermez..."

İşte bütün bunlar birlikte düşünüldüğünde ve bilindiğinde resim tamamlanır ve kimin ne olduğu ortaya çıkar.

Tabii bu arka plan bilinmeyince Türkiye'de kimin ne olduğunu ve neyin kavgasını verdiğini çözmek biraz güçleşiyor yabancılar için.

Unutmamak lazım ki yoğun bir dezenformasyon var içten dışarıya doğru.

Ben hayatımda şunu gördüm ki kötüler kamuoyu oluşturma konusunda daha yoğun bilgi aktarıyorlar, daha çok çalışıyorlar, iyiler de daha sessiz kalıyorlar, bekliyorlar ki nasıl olsa bir gün doğru şekilde anlaşılacaklar.

GİZLİ AJANDASI YOK

Bu hususta çok belirgin fikirlerim var, bunları çok defa ifade ettim ve etmeye de devam ediyorum.

Çünkü biliyorum ki Fethullah Gülen'in gizli bir ajandası yok...

Eğitime önem veren, çağdaş eğitimin gelişmesine kendini adamış bir insan, bir aydın olarak tanıyorum.

Bunun dışında birçok ithamla karşılaştığını biliyorum, bence bunlar çok kolaylıkla üstesinden gelinecek şeyler.

Gizli bir ajandası olduğuna hiçbir zaman inanmadım.

Bunu da her zaman ifade ettim.

Yabancılar gelip sordular, ben de böyle bir ajandanın hem olmadığına, hem de böyle bir fikrin geçersiz olduğuna inandığımı gönül rahatlığı içinde belirttim.

Bana menfi mesajlarla gelen insanlara şöyle söylüyorum:

"Benim fikrim farklı. Bu hareketin müspet yönünü gördüm ve yaşadım. Yaşadığım olaylara dayanarak senin dediğin gibi menfi olmadığını düşünüyorum. Sayın Gülen hakkında dava açıldı, sekiz yıl sürdü ve bir suç isnat edilemedi, dosya kapandı. Buna rağmen bazı çevreler aynı suçlamaları sanki yeniymiş gibi aynen tekrar ediyorlar. Bu asılsız suçlamaları hayretler içinde üzülerek izliyorum. Mahkeme oybirliği ile beraat ettiriyor, ama bazı insanların kafalarına verilmiş bir mahkûmiyet var. Bu düşmanca tavırdan, insani bir bakışın çıkması neredeyse mümkün değil. Artık bizi insancıl tarafı ilgilendirmeli. Bu, eğer Türkiye'nin lehine, imajına, barışsever yönünü dünyaya götüren bir hareket ise 'Ne mutlu bizlere!' diyorum ve orada duruyorum. Gülen hareketinin bir sivil toplum hareketi olduğuna ve ayrıca duruşuyla, düşünceleriyle, ürettikleriyle insanlığa faydalı olduğuna inanıyorum."

BÖLÜM 18

CESARET AKILLA İŞE YARAR

George Saros'la...

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 29/10/2012

Açık Toplum Vakfı'mıza destek veren dostum George Soros ile birlikte, bir İstanbul ziyaretinde...

Ulusalcı, önyargılı, bağnaz insanlarımız nedense Soros'tan nefret ederler...

Soros'un onlara cevabı kısa: "İyi yap, bırak konuşsunlar"... Ben de öyle yapıyorum.

Kervan yürüyor kibâ'yesi...

RİSK ALMAYI SEVERİM

İnsan biraz cesur olmalı, doğru yerde doğru riskler de almalı. Risk her zaman para kazandırmaz ama mutlaka kazandırdığı bir şeyler vardır.

Her şey kâğıt üzerinde gözüktüğü gibi kontrollü ve sakin olmaz.

Vaktinde alınmış riskleri severim. Galiba son yıllarda da oğlum Vedat'ın eleştireceği kadar da risk aldım.

Mesela, Alvimedica isimli sağlıkla ilgili yatırım projesi.

Önceleri de sayısız riskler aldım.

Mesela, Alarko'da taahhüt hayatımız boyunca hep bazı şeyleri ilk defa yaptık. Bir banknot matbaasının klima tesisini bütün detaylarıyla yapabiliriz diye başladık yola. 1957 yılında Adnan Menderes apar topar bizi Ankara'ya davet etti, "Bu matbaayı çalıştırın, ben para basacağım," dedi.

Bu büyük bir riskti ama başarıyla tamamladık.

Devlete yaptığımız bu tarihi iş bizim önemli referanslarımızın başlangıcı oldu.

Enflasyonun başlangıcı bizim sayemizde oldu aslında... Yani o matbaa işini yaparak Adnan Menderes'in enflasyon macerasına en önemli desteği biz verdik. Çünkü biz o klima cihazlarını bitirip komple çalıştırıp da bunu yapmasaydık, parada renkler tutmayacaktı. Türkiye de mecburen İngiltere ve Amerika'ya müracaat edip

para basmaya teşebbüs edecekti, o da uzun zaman alacaktı. Biz onu 15 günde bitirdik ve hemen para basmaya başladı Menderes.

Bu da sayısız günahlarımızdan biri sadece...

AMERİKA'YA PARA KAÇIRDIM

Amerika'ya ilk gidişim galiba 1960'lı yıllarda oldu. Vantilatör imalatı işine girmiştik. Amerika'da da Chicago Blower diye bir şirket vardı. Bütün işi vantilatör imalatı idi ve yaptığı resimleri ve teknolojiyi de satardı.

Enteresan bir hikâye.

Ankara'ya müracaat ettik, dedik ki:

"Chicago Blower'in teknik resimlerini satın alarak burada imalat yapmak istiyoruz. Böylece biz de ithalat yapmayacağız."

Şirket resimlerin karşılığı 5000 dolar istiyordu. 60'lı yıllarda 5000 dolar epey bir para.

Ankara'daki bürokrat yüzümüze güldü, dedi ki:

"Ha ha ha... Para kaçırıyorsunuz değil mi?.. Üç tane kağıda 5000 dolar ne oluyor?"

Şoktayım, adam şaka mı yapıyor ciddi mi anlamadık.

Dedik ki:

"Teknoloji satın alıyoruz."

Adam ciddileşti:

"Teknoloji, meknoloji anlamayız biz, git size izin yok..."

Devletin bürokratının sözünün üzerine söz mü olur...

Ayrıldık Ankara'dan, ama fikrimizden vazgeçmedik.

Bunun üzerine ben mecbur oldum, yıllar sonra bunu ikrar edebilirim, yani açıklıyorum, aradan 50 sene geçtiği için suç olmaktan da çıktı,5000 doları karaborsadan topladım, çantama koydum ve Amerika'ya gittim.

Yani Amerika'ya ilk gidişimde para kaçırdım.

Uzun bir yolculuktan sonra nihayet Chicago'daki fabrikanın kapısından girdim, benimle mektuplaşan mühendisi bulup birlikte müdüre gittik ve parayı teslim ettim. Resimleri alıp çantaya koydum ama çantaya zor sığıyor, kocaman bir paket.

Amerika'da gezecek halim yok, hemen geri döndüm.

AMERİKAN GERÇEĞİNİ GÖRDÜM

O zamanın şartları buydu ve bunlarla biz vantilatör imalatımızı geliştirdik.

Amerika'da uzun süre yaşamadım ama Amerika'nın zihniyetini hızlı kavradım.

Çünkü hep yakından takip ettim, iş dünyasının dışında da çok önemli dostlarım oldu. Düşünce kuruluşlarından, yazarlardan, gazetecilerden, lobilerden pek çok insan tanıdım.

Zamanla güç merkezleriyle, siyasi aktörlerle bir aşinalık oldu.

1980'li yıllardı ve artık gittikçe daha fazla toplumsal olaylara ilgi duyuyordum. 12 Eylül darbesine Amerika'nın da karşı çıkmayarak bir anlamda destek olduğunu da görünce olaylara başka türlü bakmaya başladım.

Böylece Amerika'nın Türkiye üzerindeki tesirini, etkisini ve hatta yönlendirmesini daha derinden anlamaya başladım. Bu durum ile savaşmanın yanlış olacağını, aksine bunu anlamanın daha doğru olduğuna kanat getirerek anlama yolunda düşünmeye başladım. Daha sık, senede en az iki defa bir fırsatını bulup Amerika'ya gitmeyi faydalı buldum.

Bu arada Washington'a daha çok uğrar oldum.

Washington'da Kongre üyelerinden tanıdıklarım oldu. Onların davetlisi olarak da gittim.

Boston'a da davet edildim.

Yunanlı büyük bir işadamının kurup finanse ettiği Kokkalis Vakfı'nın davetlisi olarak Harvard Üniversitesi'nde konferans verdim.

Hatırlıyorum o toplantıya Mümtaz Soysal da davetliydi. O konferansın öğlen yemeği sonrası, Soysal çok ilgi çeken, Türk toplumuna bir "Sevr Sendromu" yaşatıldığı üzerinden garip bir konuşma yaptı. Yani "Türkiye'de gençliğin bütün dünyaya düşman olarak bakmasının gerisinde Sevr Sendromu yatar" şeklinde bir teori ile geldi. Bu fikrin orada ne kadar acayip bir tavırla karşılandığını bugün gibi hatırlıyorum: Çünkü herkes itiraz etmiş ve bu hastalıklı bir durum olarak anlaşılmıştı. Zaten sendrom kelimesi bir hastalığın ifadesidir ve Mümtaz Soysal sendrom kelimesini birkaç defa kullanarak Türk toplumunun hastalıklı bir toplum olarak gelişmiş olduğunu eleştirel değil, tabii bir şekilde anlattı. Sanki bundan gurur duyar bir hali vardı.

HARVARD'DA BARIŞ SUYU PROJESİNİ ANLATTIM

Benim oradaki katkım daha fazla Kıbrıs ile ilgiliydi. Kıbrıs'a su götürme projemiz orada çok ilgi çekmişti. Bu konuyla ilgili benden bilgi istendi, ben de izah ettim.

Anamur Çayı'nın üzerine yapılan bir barajdan alacağımız suyu, 2 metre 40 santim çapında büyük plastik bir boru ile denizin sathından 250 metre derinlikte, ağırlıklarla dibe bağlı olarak 80 kilometre ötedeki Kıbrıs'a götüreceğiz. Bu yolla Kıbrıs'ın bütün su ihtiyacı bol bol karşılanacak...

Kuzey ya da Güney şeklinde bir ayrım yapmadan, suyu Kuzey kısımdaki bir baraja dolduracağız. Gerisi onlara kalmış.

Tabii güzel bir isim de koymuştuk: Barış Suyu.

Çünkü bu su, Anadolu'dan geliyor ve Rumlara da ulaşacak.

Suyumuzu içen bize düşman olmaz diye inandık.

Barış Suyu projesi Amerika'da alkışlandı ve "inşallah yakında gerçekleşir" dediler.

Fakat yıllar geçti ama olmadı. Çok tecrübeler yapıldı, çok güçlüklerle karşılaşıldı. Beklenmedik faktörler rol oynadı. Nihayet projeyi tamamladık derken, bu sefer de Ankara ile Lefkoşa arasında politik problemler çıkmaya başladı.

Yani bu iş hâlâ sürünüyor...

Ama netice belirsiz...

Biraz uzattım...

AMERİKA İLE İLİŞKİM ARTIYOR

Amerika'yı konuşmaya devam edelim.

Amerika'ya gide gele daha fazla politik çevrelerle ilişkim olmaya başladı demiştim. Leyla ve Vedat büyüyüp Amerika'da eğitimleri gündeme gelince benim ilgim daha fazla arttı... Çocukların eğitim yılları benim sık sık Amerika'ya gidip gelmeme vesile oldu. Hem onları görmek için, hem de onların olabilir problemlerini halletmek için...

Tabii yeni çevrelerle, önemli insanlarla tanışma, görüşme ve onlardan faydalanmayı önemsedim.

Washington çok önemlidir.

Oradaki bazı politikacılarla ilişkiyi çok önemsedim.

Ankara'ya gelen büyükelçilerle iyi bir ilişkim oldu. Gördüm ki Ankara'dan Washington'a döndüklerinde ya senatör oldular ya da çok etkin görevler aldılar. Morton Abramowitz bunlara bir örnektir. Abramowitz benim hayat boyu yakın dostum oldu. Arada bir gelir buraya.

Cumhuriyetçileri de Demokratları da tanırım ama daha fazla Demokratlarla yakınlık kurdum. O da normal, çünkü Demokratlar Türkiye'nin demokrasisine katkıda bulunmak isteyen insanlardır.

Onlar dolaylı olarak benim buradaki TESEV çalışmalarıma destek verdiler. Bunların içinde mesela German Marshall Fund Vakfı da var. Alman Marshall Fonu diye...

Böylece sivil toplum faaliyetleri dolayısıyla da Amerika'ya sık sık gider gelir oldum.

Yani Amerika benim hayatımda önemli bir yer tuttu.

AMERİKA MI, AVRUPA MI?

Kabul etmek lazım ki Amerika bugün dünyanın merkezidir, büyük bir güçtür.

Fakat Amerikan vizyonu, Amerikan rüyası diye bir şeye benim pek ihtiyacım olmadı, çünkü genç yaşta İsveç'i tanıyınca, zaten İsveç bana medeni bir dünyanın, yani ilerlemiş, gelişmiş zihinsel seviyesi yüksek demokratik bir ülkenin güzelliklerini sundu. Amerika benim için bunun biraz daha hacimsel büyüğüydü. O kadar...

Ben zihniyet olarak Avrupa'ya, Avrupa kültürüne daha yakınım.

Yani ben daha çok Amerikalıdan fazla Avrupalıyım. Bunda şüphe yok.

Amerika'nın her şeyini, her veçhesini de olumlu gördüğünü söyleyemem. Birçok yönüyle hodbin ve bazı yönleri rahatsızlık verici derecede de menfi bir ülke. Çok yalnız kalır insan orada.

Avrupa ve özellikle İsveç daha insancıldır.

Amerika bana biraz mekanik ve biraz da hoyrat geliyor.

Robot gibi bir şey...

Amerika'da sanat yok demiyorum elbette, çünkü var.

Avrupalıların çoğu Amerika'ya gidip Amerika'daki zenginliğin sanata kapısını açması yolunda o kadar büyük katkıları oldu ki, bugün Amerika'nın sanat bakımından Avrupa'dan geride olduğunu söylemek mümkün değil. Artık Amerika da en az Avrupa kadar sanata yakındır. Fakat buna rağmen Amerika algısı soğuktur.

GEORGE SOROS

Dostum George Soros da bir Yahudi'dir.

Onunla tanışmam TESEV aracılığı ile ve onun Açık Toplum Vakfı'nın benzerini Türkiye'de kurma düşüncesiyle oldu.

O yıllarda Soros Türkiye'ye çok karşıydı. Çünkü burada yaptığı bir fon yatırımı kötü neticelenmiş, para kaybetmişti. İzmir'de bir şirket adamı düpedüz dolandırdı, yani defterlerde oyunlar yapıyor, Soros da bunun farkına varıyor. Bu kötü tecrübeden hareketle adam Türkiye'ye kötü bir not verdi; "Türkiye'ye yatırımlar tehlikelidir," dedi ve bir daha uzun yıllar yatırım yapmadı. Ta ki beni tanıdı, tekrar döndü Türkiye'ye. Fakat tanıştığımızda artık yatırımla ilgisi yoktu. Sadece Açık Toplum Vakfı ile ilgileniyordu.

Soros'u Türkiye'ye ben değil, Sabancı davet etti.

Sabancı Vakfı, Sabancı Üniversitesi'nde bir konuşma yapması için George Soros'u davet edince, onu burada temsil eden Hakan Altınay benim Soros'la tanışmamı istedi. Ben bir sabah gittim Sultanahmet'teki bir otelde ziyaret ettim. Kahvaltı yaptık. Oğlum Vedat'ı da götürdüm. Çok sempatik ve ufuk açısı bir konuşma oldu. İyi anlaştık, birbirimizi de takdir etmeyi ihmal etmedik.

SOROS BİZE PARA VERİR

O gün başlayan dostluğumuz gelişerek öyle devam etti ki her sene Soros Türkiye'ye bir hafta için geliyor, bizim yaptığımız çalışmaları TESEV olarak, Açık Toplum Vakfı olarak bütün bunları ayrı ayrı irdeliyor, toplantılarımıza katılıyor, fikirlerini beyan ediyor, her iki vakfın yönetim kurulundaki dostlarımıza yakın alaka duyuyor.

Böyle bir ilişkimiz oluştu.

Yani Soros Türkiye'yi sonradan çok sevdi ve gider gelir oldu Türkiye'ye.

TESEV hedefleri ve çalışma prensipleri itibarıyla Amerikalı düşünce kuruluşlarını model almıştı. Zamanla çalışmaları ve cesareti Amerikalıların da dikkatlerini çekmeye başladı ve bunların içinde Soros da vardı.

Bizi tanımanın ve kurulan dostluğun ardından TESEV'e, Açık Toplum Vakfı olarak maddi yardımda bulunmaya da başladı George Soros.

SPEKÜLATÖR YAHUDİ

Bir gün dedi ki:

"Türkiye'de de Açık Toplum Vakfı kurmak ister misiniz?"

Biz Can Paker ve Osman Kavala ile bu fikri olumlu bulduk ve beraber Açık Toplum Vakfı'nı kurmuş olduk 2001 yılında.

Yani Açık Toplum Vakfı Türkiye'de de ayrıca kurulmuş oldu.

Biliyorum ki Türkiye'de belli çevrelerde Soros'un imajı çok iyi değil.

Hatta çok kötü...

Yapacak bir şey yok.

Önyargılar gırla...

Türkiye'de birçok şeyin imajı bilinçli olarak çarpıtılır. Bu artık beni hiç şaşırtmıyor ve hiç de ırgalamıyorum. Kimin ne dediğini, ne tür senaryolar ürettiğini çok da önemli bulmuyorum.

Çünkü ben kendimi biliyorum. Hareketlerimin idrakindeyim ve sorumluluğumu da yüklenen bir insanım. Ötesi boş... Mesela Soros için önce "Spekülatör, Yahudi" deniyor, sonra da başka şeyler...

Doğru, adam önce spekülatör, sonra Yahudi... Belki önce Yahudi, sonra spekülatör...

Peki, spekülatör neden bir küfür oldu, diye kendi kendime soruyorum.

Yani, spekülasyon ne demektir?

Eğer bir çiftçi havaya bakıp da havanın erken soğumakta olduğunu görerek "Bu kış kuvvetli geçecek onun için ben biraz daha saman satın alayım, ahırıma koyayım. Hayvanlarım açlıktan ölmesinler," der ise bu bir spekülasyondur.

Demek o çiftçi bir spekülatördür.

Yani spekülatörlük ileriyi görme yeteneği ya da ileriyi görme çabasıdır...

Bu anlamda spekülasyon yapmak, her insanın her gün yaptığı bir olaydır. Yarın fiyatlar artacak, bugünden şunu satın alayım veya fiyatlar düşecek, onun için fiyatlar düşmeden elimdeki şu malı çıkarayım. Bu, bir spekülasyondur. Her gün, herkesin, her an aldığı kararlar aynı zamanda spekülatif kararlardır.

O zaman adamın spekülatör olması neden küfür olsun ki...

Ah bu önyargılar...

DARBECİ Mİ DEMOKRAT MI?

Soros için, bazı ülkelerde darbe yaptırıyor, iktidarları değiştiriyor da deniyor...

Ama bunlar da çok saçma. Çünkü adam bütün bu ülkelerde demokrasinin gelişmesi yolunda aktif faaliyette bulundu. Mesela, komünizmin geçerli olduğu Doğu Avrupa ülkelerinde, yani doğduğu ülke Macaristan başta olmak üzere, Polonya, Çekoslovakya, Romanya, Bulgaristan, Sırbistan gibi ülkelerde demokratik bir yönetimin gelmesi için ilk çaba gösteren adam George Soros olmuştur. Onun meşhur ve herkes tarafından takdir edilen bir metodu vardır. Bu ülkelere binlerce kopya makinesi yolladı. Elle çalışan kopya makineleri... Stensil isimli. Orada basılan rejim aleyhtarı mektuplar, bu makinelerde kopya ediliyor, dağıtılıyor ve böylece insanlar demokrasiye alıştırılıyorlardı. Bu yönteme Samizdat deni-

yor. George Soros, kendi parasını harcayarak oralarda demokrasi için bir çığır açtı, özgürlüğün ilk adımları bu şekilde atıldı. Demek ki George Soros aslında komünizmin çökmesinde en aktif rol almış insanların başında geliyor.

Algı problemi var. Adam Yahudi olmasaydı, bu yaptıklarıyla rahatlıkla demokrasi kahramanı ilan edilirdi.

Nitekim benzer adamlar çıktı İsveç'te. Özgürlük kahramanı Wallenberg gibi. Ona spekülatör demediler.

Demek ki birilerinin kafasında Yahudi olmak çok kötü bir şey.

Sen eğer Yahudi isen, ne yaparsan yap inandırıcı olamazsın...

Senin hep bir gizli hesabının olduğuna inanılıyor.

Ne yapalım, insanların bir kısmı önyargılıdır.

Yapacak bir şey yok.

Bu şekilde kabullenmek lazım.

Ben bununla çok savaşmıyorum artık. İnsanların kafasını değiştirmeye çalışmıyorum. Bu çabadan istifa ettim.

Amerika'ya, Avrupa'ya gidiş gelişlerde her zaman yeni şeyler öğrendim, hep heyecan duydum.

Biraz da beni ben yapan seyahatler olmuştur.

İnsan hem başka şeyler talep etmeye başlıyor, hem de başka çareler, başka çözümler üretiyorsun. Bazı çözümlerin de çok basit olduğu neticesine varıyorsun ve birçok problemini de böyle hallediyorsun.

BÖLÜM

19

KISACIK ÖMÜRDE BU KADAR KAYIP YIL, ÇOK DEĞİL Mİ?

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ
PARLAMENTO İŞLERİ KOMİSYONU
10 Haziran 1996

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 29/10/2012

Tüsiad üyelerine, Tesev'in
"Demokratikleşme Perspektifleri"
raporu ile ilgili açıklamalarım ...

Hayatımda bir dönüm noktası ...
Sermayenin çirkin yüzünü o gün
görmüş oldum.

Utancından kahroldum ...
Hala bugün yüzüm kızarır ...

KÖR VE SAĞIR YAŞADIK

Geçmiş de gelecek de bizim eserimiz.

İyi bir gelecek için çalışıyoruz. O halde geçmişimizle yüzleşme cesaretimiz de olmalı.

Geçmişte yaşanan bütün olumsuzlukları şimdi hepimiz düşünmeli, düşünürken de sormalıyız:

"Peki, bütün bunlar olup biterken ben, biz ne yapıyorduk?"

Ben de bu körlükten, bu sığlıktan, bu vurdumduymazlıktan, halkın sürü gibi görülmesinden, insanın değersizleşmesinden, vatandaş olamamaktan, hak arayamamaktan, korkaklıktan, sinmişlikten müştekiyim.

Bu tablo hepimizin günahı...

Devlet vatandaşına hiç güvenmedi ve onu hiç görmedi. Çünkü devletin varoluş sebebi kendi hayatıydı, yani devlet kendi kendine var olduğu müddetçe mutluydu.

Şimdilerde, daha yeni yeni, demokrasinin birinci şartı olan devletin vatandaşına hizmet vermesi gündeme geliyor.

Çok basit: Devlet ne için var?

Biz bu soruyu vaktinde sormadık, geç kaldık ve devlet terbiye sınırlarının dışına çıktı.

Şimdi soruyoruz: Devlet ne için var?

Vatandaşa hizmet vermek için.

Türkiye'de devlet uzun bir süre vatandaşa baskı uygulamak için var oldu.

Halbuki normal bir demokraside devlet vatandaşa hizmet eder.

Biz tuhaf bir cumhuriyette yaşadık. Adı cumhuriyetti ama benim hayalimdeki cumhuriyet değildi bu.

1950'li yıllarda İsveç'te kaynak işçisi olarak işe başladım. Gencecik bir adamdım ve İsveç gibi demokrasisi gelişmiş, insanına kıymet veren, hele hele sosyal demokrat bir yönetimin hakiki manada sağlıklı ve dürüst bir sosyal demokrasinin egemen olduğu bir ülkede vatandaşa nasıl önem verildiğini ve devletin vatandaşa nasıl hizmet etmesi gerektiğini gördüm.

Türkiye'ye döndüğümde tabii bir hüsran...

Ve sonu gelmeyen bir mücadele...

Yokuş yukarı itelediğin taşın, her gece yokuş aşağı yuvarlanışını sonsuza kadar yaşayan Sisyphus gibi...

UTANÇ YILLARI

Daha kuruluşundan beri devleti eline geçirmiş olan kudret, toplumu gütme ve toplum üzerinde baskı uygulama hakkına sahip olduğuna inandı. İsimler, aktörler değişse de bu zihniyet hep sürdü. Türkiye'deki sistemde sahnede kuklalar oynar, fakat arkada o ipleri çeken her zaman değişmeyen bir kudrettir. O da devlettir, devletin egemenleridir.

Arada bir istenmeden gelenler olsa da er ya da geç bir şekilde ifna edildiler. Ya bir darbeyle 1960'ta olduğu gibi indirildikten sonra idam ediliyor ya da Turgut Özal gibi bir şekilde önce Cumhurbaşkanı yapılıyor, sonra da artık ne hali varsa görsün deniyor. Yani yine de bir kurtulma yolu bulunuyor. Bu arada o devlet denilen aygıt hiçbir zaman çizgisinden sapmıyor; hep baskıcı, hep despot ve hep toplumu kontrol altında tutma arzusunda.

Tabii bunun yanında her zaman geçerli bir kural olarak, hesap vermeyen bu kudretin yanında bazı çeteler gelişiyor. Ve bu çetelerde her türlü yolsuzluk var. Bu yolsuzluklar içinde uyuşturucu kaçakçılığı önemli bir yer tutuyor. Zaten bu despot yönetimin var olmasının sebeplerinin belki en başında bu büyük gelir kaynaklarının küçük bir grup tarafından kontrol edilmesi var.

Bakın Uğur Mumcu son dönemlerinde bu kirlenmişliği, uyuşturucu trafiğini irdeliyordu. Bu kirli ama büyük gelirin ortaya çıkması ihtimali ve Mumcu'nun ulaştığı bilgileri faş etmeye doğru gittiği hissine kapıldıklarında "Biz bu adamdan kurtulalım," dediler. Mumcu'yu öldürdüler ve ailesine baskı yaptılar, bu konuda fazla konuşmamaları yönünde.

DUVAR ÇÖKERSE...

Mehmet Ağar'ın cevabını hatırlayalım: "Aman," dedi Mehmet Ağar, "ben o tuğlayı çekersem duvar olduğu gibi çöker, onun arkasını görürsünüz."

O yüzden o duvar ayakta durmalı! Bir gerçeği bundan daha iyi nasıl anlatırsınız...

O duvar, derin devlet içinde yer etmiş çetenin ya da çetelerin az veya çok birbirlerini kollayarak bu büyük rakamları kendi aralarında paylaştıkları bir sistem.

Bu sistem hiçbir zaman tam olarak ortaya çıkmadı.

Bir kaza oldu, malum Susurluk kazası, ona çok yakın geldik fakat orada da o kuklalardan biri, "Bunlar fasa fisodur!" dedi ve çetenin yoluna su serpti...

Aynı çete Özal'ı da kuşatmıştı.

Özal suikasta uğradı, suikastın arkasındakileri öğrendi ama baş edemeyeceğini gördü, devletin çökeceği endişe ile üstüne gitmedi. Yani devlet orada da duvarın altında kalabilirdi.

Özal sisteme dokundu ama tam ele geçiremedi.

90'lı yıllar Türkiye'nin utanç yılları.

Neden?

Despot devletin, Kürtlere baskı uyguladığı, işkence ettiği, öldürdüğü, uyuşturucu trafiği el değiştirsin diye çetelerin geliştiği, büyüdüğü, terörün yeniden zemin bulduğu, demokrasinin iyice gömüldüğü yıllar...

Bir taraftan despot devlet bu işkenceyi, bu baskıyı tatbik ediyor, diğer taraftan biz büyük toplum sessiz kalıyoruz.

Utanç verici bir sessizlik ve körlük...

Bizler, sivil toplum, sesimizi çıkaramıyoruz, korkuyoruz.

O korku bizi insanlıktan uzaklaştırıyor.

Kabul etmemiz lazım ki hepimiz korkuyoruz. Hiçbirimiz çıkıp da utanç verici bir sistem bu, niye karşı çıkmıyoruz, diyemiyoruz.

Ekonomik durumu bir kenara bırakıyorum, esas 90'lı yılların bende bıraktığı en önemli iz, sessiz kalma ve kör yaşama utancı.

90'lı yıllarda ben o toplumun içinde bir fert olarak kör yaşadım, sağır yaşadım, sesimi çıkaramadım.

Bu büyük utancı hâlâ taşırım.

TOPLUM SESSİZ KALDI

90'lı yıllar utancın en üst düzeye çıktığı yıllardır.

Ceberrut devlet bir baskı uygulamıştır, biz büyük toplum olarak sessiz kaldık o yıllarda.

1960'ta 27 Mayıs darbesini yaşadık ve 27 Mayıs darbesi sonrası dünyada izlenen bir utancı yaşadık. Başbakanımızı ve iki bakanımızı astık, darağacına gönderdik ve asılmış hallerini de dünyada birçok yerde, mecmualarda ve gazetelerde gördük. Yani asılmış bir başbakanın resmi dünyada yayınlandı. Müthiş utanç verici bir olaydı.

Ben o zaman, 1960'ta artık gelişmiş bir adamdım. İdamın yapıldığı gün herkes evinde kaldı, hiç kimse sokağa çıkmadı. Belki utançtı, belki de çaresizliğin göstergesiydi. Aksine sokağa çıkmış olsaydık ve konuşsaydık, sorgulasaydık, karşı koysaydık 1971 darbesini yemezdik, 1980'i katiyetle görmezdik, yani bir darbe ile yetinirdik, 1960 darbesiyle. Sivil toplum olarak buna karşı koyduğumuzu bağırarak ispat etseydik, başbakanımızı astırmaz ve bir daha darbe yüzü de görmezdik.

Biz bunu yapmadık.

Hâlâ bunun utancını ben taşırım.

90'lı yıllar da bu utanç ve tehditlerle geçti...

Biz de, TESEV olarak çok tehdit aldık...

BEN BAĞIRAMIYORDUM AMA...

Her şeyin farkındaydık.

Ben kendim bağıramıyordum ama TESEV'i bağırtıyordum. TESEV olarak konferanslar organize ettik ve bunlar tartışıldı. Bu tartışmalardan bazı raporlar çıkıyordu. Medyanın çoğu görmezden geliyordu. Çünkü derin yapıların içindeydiler ve gerçeklere sağır ve kör olmak o medya için bir hedefti.

Tam tersi kara propaganda yaparak TESEV'i itibarsızlaştırmaya çalıştılar.

"Kim bunlar, arkasındaki güç kim, parayı kim veriyor?" türü sorularla, TESEV'in arkasında yabancıların olduğu algısını yaymaya çalıştılar, maksatları TESEV'in tesirini ve inandırıcılığını ortadan kaldırmaktı.

Bakın TÜSİAD bile korkarken, yan çizerken, TESEV hiçbir şekilde geri adım atmadı.

90'lı yıllardaki o kör ve sağırlar içinde TÜSİAD'ın üyeleri de vardı.

TÜSİAD o gün demokrasiden yana tavır alsaydı, bugün Türkiye çok daha başka bir yerde olurdu.

DEMOKRASİ TÜSİAD'IN ÖNCELİKLERİ ARASINDA YOK

Hatırlayın:

TÜSİAD'ın, 1997'de Bülent Tanör'e hazırlattığı "Demokratikleşme Perspektifleri' raporunu.

Orada garip bir olay yaşandı.

Ben TÜSİAD'ın yönetim kuruluna hiçbir zaman girmedim, ama Yönetim Kurulu içindeki insanlarla çok yakın ilişkim vardı. Bunların içinde Can Paker önde gelenlerden biriydi. Paker aynı zamanda TESEV'de de aktif bir Yönetim Kurulu Üyesi idi.

97'ye gelirken Can Paker yoluyla TÜSİAD'ın yönetim kurulunu böyle bir çalışma yaptırmaya ikna ettik. TÜSİAD karar verdi ve Bülent Tanör'le basit bir rakamla anlaştı.

"Altı ay içinde Türkiye'nin demokratikleşmede ne gibi adımlar atması gerektiği yolunda bize bir rapor hazırlasın" dedik.

Böylece Türkiye'nin iş dünyasının demokratikleşmeye önem verdiği mesajının topluma hissettirilmesinin faydalı olduğunu düşündük. TESEV bir raporla çıksa medya buna önem vermeyecekti, hâlbuki TÜSİAD yapsa, sermaye bunu yapıyor diye bir heyecan duyulacaktı.

Onun için TÜSİAD'ı kullandık.

Altı ay sonra rapor ortaya çıktı, "Demokratikleşme Perspektifleri" başlığı ile.

Genel Kurul Swiss Otel'in bodrum katındaki büyük salonda yapıldı. 400 kişiye Demokratikleşme Perspektifleri raporunu dağıtmaya hazırlanıyor ve Genel Kurul'un bundan iftihar duymasını bekliyoruz.

Fakat hiç beklemediğim, hâlâ utançla hatırladığım bir gün yaşadık

Raporun çıkışta dağıtılacağı söylendi, gündem olarak.

Büyük bir sessizlik var salonda.

Bir-iki cılız alkış oluyor, "çok iyi oldu2 diyen bir iki kişi çıkıyor İbrahim Betil ve Cüneyt Zapsu gibi. Bunun karşısında da ağır topların önde gelenleri arka arkaya podyuma çıkıyor, mikrofondan bizi eleştiriyor, raporu yerden yere vuruyor ve şunu söylüyorlar:

"Demokratikleşme arayışı TÜSİAD'ın öncelikleri içinde olamaz."

Ve şuraya getiriyorlar sözü:

"TÜSİAD üyelerinin görevi daha çok iş imkânları yaratmak ve bunun için daha çok para kazanmaktır."

DERİN DEVLET KORKUSU

Ben bunu biraz araştırmayı faydalı buldum, bunları motive eden nedir diye. Müşterek çizgi olarak şunu buldum: derin devletten korkuları ve ilaveten bencil çıkarları.

O zaman asker yönetiyordu Türkiye'yi, onu da açık olarak ortaya koyalım. Asker dediğimiz isimler değişse de sistem değişmiyor. Türkiye'yi yöneten Genelkurmay Başkanlığı demokratikleşme arayışından hazzetmiyor. Nitekim iki Genelkurmay Başkanı iki yıl ara ile TESEV'i açık bir şekilde itham ettiler, TESEV'in yaptıklarından hoşnut olmadıklarını mikrofondan resmen bangır bangır ifade ettiler. İsimler vererek hedef gösterdiler.

Bu da utanç verici bir şey...

TESEV nedir?

Bir sivil toplum örgütüdür. Genelkurmay başkanlarının görevi TESEV'i eleştirmek değildir...

İşte böyle, demokrasinin olmadığı bir ortamda korkan TÜSİAD'ın büyükleri Bülent Tanör'ün raporuna adeta savaş açtılar, "biz bu rapo-

run arkasında değiliz" mesajını vererek askere selam çaktılar, "Bakın biz demokratikleşme aramıyoruz, biz sizden yanayız" demiş oldular.

"Ben demokratikleşme istemiyorum, ben sadece para kazanmak istiyorum," diyen bir grup ağırlığını koydu ve rapor reddedildi.

Yaşlı adamların son sözleri:

"Bu rapor yalnız yazanı bağlar, bizi bağlamaz. Tutanağa böyle yazılsın..."

DEMOKRASİYİ SAVUNANLAR SUÇLANDI

TÜSİAD'ın kırk yıllık tarihinde ilk ve tek kez, o günün raporu reddedildi ve Yönetim Kurulu ibra edilmedi. Yani o Yönetim Kurulu, "demokratikleşmeyi savunuyor" diye suçlandı ve ibra edilmedi, üyelerinin yarısından çak daha fazlasının oyları ile...

O oylamanın neticesi mikrofondan söylendiğinde utançtan yerin dibine geçtim...

Ben anlıyorum ki "Biz demokratikleşme istemiyoruz, bugünkü durum devam etsin, bizim gücümüz ve etkimiz de böylece sürsün. Öteki alanlara, gerçek sorunlara kör ve sağır yaşamaya devam etmek istiyoruz. Çünkü işimize böyle geliyor," diyorlar aslında...

Bakın, İstanbul sermayesinin 28 Şubat'a destek verdiğini artık herkes biliyor ve söylüyor. Dolayısıyla patronların bu tür çıkışları hep o zihniyetin devamıydı.

Fakat bu yanlıştan dönülmeli artık.

TÜSİAD'IN EN BÜYÜK HATASI

TÜSİAD, 2010 yılında 22 akademisyene hazırlattığı anayasa çalışması Yüksek İstişare Konseyi'nde görüşüldükten sonra, Yönetim Kurulu yaptığı bir açıklama ile rapora sahip çıkmadığını ilan etti. Böylece tarih tekerrür etti, çünkü 1997'de rahmetli Bülent

Tanör'ün hazırladığı "Demokratikleşme Perspektifleri" raporunda da benzer bir olay yaşandı.

Ümit Boyner TÜSİAD'a başkan seçilince ümitlenmişim.

97'de çok kötü bir olay yaşadık. Bende inanılmaz kötü bir intiba bıraktı. Demokratikleşmeyi reddeden bir insan kitlesiyle karşılaştım. Onlar arasında olmak bana yakışmaz, dedim ve ruhen oradan koptum. Üyeliğim devam etti ama umudum bitti.

Aradan yıllar geçti ve ben de bakıyorum dostlarım arasında artık demokrasiyi anlamaya başlayan insanlar var. Tekrar ümitlendim, arada da Ümit Boyner seçildi. İsmi gibi ümit veren bir genç hanım. Eşi Cem'i tanıyorum. Yeni Demokrasi Hareketi lideri, yani demokrasiye inanan, genç ve kaliteli bir insan. Dedim herhalde bu adamın eşi de öyledir. Ama gelin görün ki aynı olayı bir daha yaşadık. Tarih tekerrür etti. TÜSİAD, bir kere daha "bu bizim raporumuz değildir" mesajı verdi. Tabii bu çapta büyük bir hata ikinci defa yapıldığı için artık TÜSİAD'ın çok derin yara aldığını düşünüyorum.

EKSİK BURJUVAZİ

Türkiye'nin iş insanı dünyanın iş insanından farklı büyüyor, farklı gelişiyor.

Ortaçağlardan beri bilinen bir prensip var.

Karl Marx da kitabında yazar:

Özgürlüğün bayrağını burjuvazi taşır.

Neden burjuvazi?

Çünkü zenginleşmenin yolu demokratikleşmeden geçer. Demokratik bir ülkede, özgür bir ülkede, özgür rekabetin olduğu bir ülkede zengin olma şansı en yüksektir.

Dünya böyle zenginleşiyor.

Peki, özgürlüğün bayrağını burjuvazi taşıyorsa neden Türk burjuvazisi o bayrağı taşımayı reddediyor?

Ben bu sorunun cevabını hâlâ bulamadım...

Bunun sebebi ne ola?

Bu adamlar Avrupa'ya gidip geliyorlar, Avrupa'daki demokrasiyi görüyorlar, Amerika'daki demokrasiyi de biliyorlar. Bizim böyle bir demokrasiyi aramayışımızın bir tek izahı var, birilerine mesaj vermek herhalde...

Galiba burjuvazinin üzerinde güçlü bir kudret var, o bürokrasiyle kurulmuş vesayetçi sistem. Yalnız askeri değil, askeri, sivil bürokrasi, hatta ve hatta yargı da bunun içinde. Yani amorf bir kudret var Ankara'da. Hiç değişmeyen ve değişmeyi reddeden bir zihinsel...

Bu çerçeve içinde siz gelişebilirsiniz, diyor bizim burjuvaziye...

İşadamları ve birçok kesim, bu yapıya ya teslim olmuş veya birlikteler.

TÜSİAD'ın demokratikleşme raporlarını reddetmesinin tek izahı bence bu.

1982'de askeri darbenin hemen akabinde bize döndürülen silahın ucundaki süngü ile biz dürtüklenerek bir anlaşmanın önüne getirildik ve dendi ki: "Şuraya imzanı at!" Askerler bize bunu emrediyor. Biz de öyle yaptık. Yüzde 92 nispetinde imzamızı attık. Çünkü süngünün ucunu hissediyorsun. Fakat aradan şimdi 30 sene geçti. O zihniyet değişti. Artık demokrasi geldi zannettik. Veya ben öyle inanmak istiyorum. Düşüncelerimi açıkça ifade etmek benim boynumun borcu diyorum.

Anayasa da değişmez ve değiştirilmesi teklif dahi edilemez diyen o ses, o 30 yıl önceki ceberrut ses beni çok rahatsız ediyor. Onu hâlâ geçerli addetmek bana korkunç ıstırap veriyor ve bana bir hakaret gibi geliyor. Eskinin anayasasını çöpe atıyorum ve yeni bir anayasa yazmak istiyorum.

Eski araçlar yeni dünyayı taşıyamıyor. Anlayın bunu, bu köhnemiş aletlerle iyi bir gelecek kuramıyoruz.

Öyleyse işe yaramaz hale gelen yapıyı değiştirelim, diyorum.

Bunun kötülüğü nerede?

Ümit Hanım, bence Yönetim Kurulunun baskısıyla o imzayı atmaya sanki mecbur edildi. Mecbur kaldı, istemeyerek ve acı hissederek imzaladı.

Kendimi onun yerine koyuyorum empatiyle.

Başka çaresi yoktu...

Bir çare daha vardı ama onu da herhalde hem eşi hem de kendisi istememiş olabilirler.

Sıkıntıya girmektense istifa edebilirdi. Ben olsaydım istifa ederdim.

TÜSİAD KİTAP DA YASAKLATMIŞ

TÜSİAD demişken bir yasaklı kitap konusu var ki ibretlik bir olay...

Oğlum Vedat'ın yakın bir arkadaşı var, Emre Yılmaz. Babası Yener Yılmaz da benim yakın dostumdu.

Sıra dışı bir genç adam olan Emre Yılmaz çok ilginç bir kitap yazdı.

Galiba bunda hem zengin bir babanın oğlu olması, hem de Amerika'da okuması ve biraz da sol akımlara yakın durması etkili oldu.

Emre, sol bir zihinsel yaklaşım ve isyan duyguları içinde yazdığı *Genç Bir İşadamına* **Aforizmalar** kitabını yayınladı.

İsim vermiyor ama işadamlarının ve iş dünyamızın kirli gömleklerini arka arkaya ortaya çıkardı.

Haliyle iş dünyasından epeyce tepki çekti.

Ben bunlara sonradan vâkıf oldum.

Bir gün bana bir haber geldi ki, Emre Yılmaz'ın kitabı yasaklanmış...

Bakanlık yasaklamış...

Sene 1996 ve askeri vesayet devam ediyor ama iş dünyası biraz daha açık sözlü olmaya başlamıştı. Ben de devamlı telkinlerimle TÜSİAD'da bu havayı oluşturmaya çalışıyordum.

Yaşadığım felakete bakın ki bu kitabın yasaklanmasının arkasında TÜSİAD'ın varlığını öğreniyorum.

Öyle bir şok yaşadım ki, bu kitabı yasaklatan merci TÜSİAD yönetimi...

Yönetim kurulundan bazı kişiler Ankara'daki dostları yoluyla bakanlığa baskıda bulunmuşlar ve bakanlık kitabı yasaklamış...

Bunun üzerine Emre Yılmaz bana bir mektup yazıp kitabı da yolladı.

Kitabın yayıncısı, Sezai Kaynak benimle temasa geçip "İshak Bey, ayıp değil mi, TÜSİAD böyle bir şeyi nasıl yapar?" dedi.

TÜSİAD içinde konuyu araştırdım, ama kimse bana cevap vermedi.

Birkaç gün sonra Ankara'da TÜSİAD'ın Genel Kurulu yapıldı, tabii ben de orada hazırım.

Toplantının yapıldığı tarih 1996...

Genel Kurul'a çok da ilgi vardı nedense... Salonda çok sayıda yabancı parlamenterler de var... Basın zaten orada...

Gözüme Kültür Bakanı Agâh Oktay Güner de takıldı.

Çünkü yakın bir dost ve çok da kültürlü bir insan olarak bilirim onu.

Gündemler konuşuldu... Dilek ve öneriler faslına geçildi.

Ben el kaldırdım, söz istedim.

Sahneye, mikrofona çıktım.

Herkes benden iş dünyasının genel sorunları ile ilgili bir konuşma beklerken ben yasaklanan bir kitaptan bahsettim ve özgürlük talep ettim.

Kısaltarak anlatayım.

UTANMADINIZ MI?

Dedim ki:

"Ben bu gün size iş dünyasının sorunlarından söz etmeyeceğim. Burada ben şimdi TÜSİAD'ın bir ayıbını açık bir şekilde tartışmak üzere söz aldım. Bugünün Türkiye'sinde bir kitap daha yasaklandı ve bana verilen bilgiye göre bu yasaklamanın arkasında TÜSİAD yönetiminin açık tesiri var... Ben bunu ayıplıyorum ve itiraz ediyorum ve buradan TÜSİAD yönetimine soruyorum: Siz bunun arkasında var mısınız ve utanmadınız mı?""

Sözlerimi bu cümlelerle bitirdim...

TÜSİAD'dan kimse cevap vermedi, ama enteresan bir şey oldu, salondan büyük alkış aldım...

Toplantı bitti, kokteyle geçildi... Oktay Agâh Güner yanıma geldi, kolumdan tuttu ve; "İshak Bey, şöyle bir kenara çekilelim, size bir şey soracağım," dedi.

Bir kenara çekildik.

Bakan "Benin kültür bakanı olarak böyle bir kitabın yasaklandığından haberim yok.!.." dedi.

Dedim ki:

"Çünkü kitap İçişleri Bakanlığı tarafından yasaklandı."

Bakan, "Benim haberim olsaydı ben bunu önlerdim," dedi.

Ben de "Şimdi haberiniz oldu..." dedim. Emre Yılmaz'ı ve Sezai Kaynak'ı da çağırdım ki Bakan'ı iyice bilgilendirsinler...

Bakan dedi ki:

"Konuyla ilgileneceğim..."

Aradan üç-dört gün geçti, duyduk ki yasak kaldırılmış...

Çıkardığım netice şu oldu: Ya TÜSİAD yönetimi utandı ya da Bakan devreye girdi...

Bırakın demokrasilerde her şey konuşulsun, yeter ki hakaret ve iftira olmasın...

Kitap yasaklamak kime ne fayda sağlar ki...

O günden sonra pek çok televizyon kanalı yazar Emre Yılmaz ve yayıncısıyla röportajlar yaptı. 12 Eylül döneminden sonra toplatılan ilk kitap olması basın ve gazetecilerin konuyu sahiplenmesini de beraberinde getirdi. Şimdi aradan yıllar geçti. Acaba ben o gün bu patronların önünde Emre Yılmaz'ın kitabına özgürlük istemeseydim kitap kısa sürede özgürlüğüne kavuşur muydu?

Hiç sanmıyorum...

O günkü mücadeleyle hem bir kitap özgürleşti hem de ben demokrat, özgürlükçü, değişim ve dönüşüm yanlısı işadamı olma yolculuğumu sürdürdüm...

Demokrasi kalesine bir taş daha koyduğum için mutluyum...

12. asırda Mevlana dedi ki:

"Ya göründüğün gibi ol, ya olduğun gibi görün."

Yani hem öyle görünüyorsun hem böyle söylüyorsun, olmuyor.

90'lı yıllar korkunç yıllardı.

Kaybedilmiş yıllar...

Peki, ya 2010 ve 2011 yılları?

2002 MİLAT OLDU

2002'den sonra gittikçe yükselen bir değişim yaşıyoruz, yalnız ekonomik bir iyileşme değil aynı zamanda müthiş yükselen bir ivmeyle zihinsel bir değişim yaşıyoruz.

İnsanlar daha özgür hissediyor kendilerini.

Zamanın ruhunu okuyanlar ve zamanın ruhunu okuyamayanlar olarak hem insanlar hem de devirler ayrışıyor...

Bazıları bunu okuyamadığı gibi dünde yaşamanın tembelliğine kapılıyorlar.

Dünde yaşamak onlara çok rahatlatıcı, hatta insanı tembelliğe sevk eden, konforlu bir durum...

Böyle yaşayanlar Ümit Boyner'i de boğuyorlar arada.

Orada hâlâ bazı ağır toplar ağırlıklarını devam ettiriyor ve açılımdan pek de hoşnut olduklarını zannetmiyorum.

Çünkü onlar mutlu yaşamak için "Suları bulandırmayalım!" diyorlar.

Ben de diyorum ki:

"Suları bulandırmaktan başka çaremiz yok!"

Çünkü oksijen kalmadı suyun içinde.

Karıştıralım diyorum suları.

İnsanlar yeni fikirlere varabilsinler.

Bakın, Türkiye'de vatandaş hep göz ardı edildi, fakat şimdilerde bu değişiyor. Patronlar, kurulu düzen, mevcut rejim bu değişimi ve yeni aktörleri görmeli, anlamalı ve onlarla barışmanın yollarını aramalı.

BU KUKLA BAŞKA KUKLA

Hep söylüyorum, ilk defa rejimin sevmediği bir kukla geldi sahneye.

Bu kukla başka kukla, ipleri yok...

AK Parti'den ve Tayyip Erdoğan'dan söz ediyorum

Bakın 2002'den 2012'ye on yılda bu yeni sahneyi yıkmak için ne komplolar kuruldu, neler neler oldu...

Kimler kazandı, kimler kaybetti?

Şimdi kim daha itibarlı, kim utanç içinde...

Bunları iyi analiz etmek lazım...

AK PARTİ KORKUSU İLE YAŞAYANLAR VAR

TÜSİAD çevresinin yaşadığı şey aslında bir kimlik krizidir.

Bir iç dönüşüm gerekiyor. Zannediyorum sokak bunun idrakinde, hayat bu değişimi yaşıyor.

Beni endişelendiren bu ağır toplar...

Onların gerçeklerden kopuk yaşadıklarını düşünüyorum. Yani hem dünde yaşıyorlar hem toplumdan kopmuş yaşıyorlar, kendi dünyalarında yaşıyorlar, bir fildişi kulede yaşıyorlar. Hatta ve hatta havalarındaki oksijen bile farklı. Bizde yüzde 21 oksijen, yüzde 79 azot varken orada sanki daha az oksijen daha fazla azot var. Daha yavaş düşünce tarzları var gibi geliyor bana.

Başka bir izahı yok.

Washington'da şuben var, Berlin'de şuben var, Paris'te şuben var, bu kadar yabancılar gidip geliyorlar. Nasıl bu kadar demokrasiden uzak zihinsel bir tavrın olabilir?

TÜSİAD bugünü yakalamalı, dünyayı keşfetmeli, demokratik ve insan haklarına saygılı bir dernek olmalı.

Genç ve yaşlı kuşak arasında büyük fark var, gençler vizyon sahibi ve değişme açık, yaşlılar tutucu. Çatışma buradan çıkıyor.

Dünde yaşamak isteyen ihtiyarlar yönetimden ayrılmalılar.

Maalesef gençler arasında da aklı donmuş, inatçı dinozorlar var...

Kimse korku pompalamasın ve kimse korkmasın, Türkiye'de sermaye el değiştirmiyor, ihtiyarlamış şirketler kan kaybediyor, ufalanıyorlar. Kendi içinde gençleşen şirketler gelişiyor.

Anadolu'nun kaplanları daha dinamik ve daha genç, o yüzden hızla gelişip dünyaya açılıyorlar.

TÜSİAD'ın değişimi ancak gelecek yıllarda olabilir.

Yine de güvendiğim bir şey var, zaman geçiyor.

Zaman geçtikçe o insanların da zihinleri değişecek.

Hayalimde, TÜSİAD'ın yarınını görebilen, bugünü heyecanla yaşayan ve gelecek kuşakların daha mutlu olması için gerekli tedbirleri hızla alan dinamik bir platform olması var.

AĞIRLIK MERKEZİ DEĞİŞİYOR

Görmek lazım ki yeni bir burjuvazi doğuyor Türkiye'de.

TÜSİAD ağır topların olduğu bir kulüp olmakla birlikte ondan çok daha vasi, çok daha büyük, çok daha yaygın, kalabalık yeni hareketler doğdu.

İşte TUSKON doğdu, MÜSİAD doğdu, yerel dernekler, vakıflar ve iş grupları dünyanın dört bir tarafına yayılıyorlar.

Ben artık TÜSİAD'ın üyelerini sadece ya Paris'te ya New York'ta görüyorum ama TUSKON'un üyelerini Sibirya'nın ormanlarında da görüyorum.

Üzeyir ile birlikte seyahat ederken Sibirya'nın küçük bir köyüne inmeye mecbur olduk, Sahalin'e giderken. Burada kasabada iki tane Türk var dediler, baktım ikisi de TUSKON üyesi. Orada ormanlardan ağaç keserek Avrupa'ya satıyorlar. Adamlar Rusların ağaçlarını Avrupa'ya satarak para kazanıyorlar.

Bir TÜSİAD üyesini böyle görmedim.

Ben de bu seviyede bir girişimcilik yapmadım.

Dolayısıyla zamanın ruhu TÜSİAD ve çevresinin ellerinden de kaçıp gidiyor.

Her şeye rağmen iyi düşünmek istiyorum ve iyimser bir şey söylüyorum, Anadolu sermayesinin yükselişi bizim TÜSİAD burjuvazisini er geç olması gereken yere çekecektir.

İleriyi görenler, yarının Türkiye'sini inşa edenler bana öyle geliyor ki ötekiler olacak...

Bu benim için umut verici, mutluluk verici bir olay.

28 ŞUBAT BRİFİNGLERİNE GİTMEDİM

TÜSİAD ve iş dünyası 28 Şubat sürecine pasif kalarak mı, yoksa aktif katılımla mı destek verdiler?

Bence iş dünyası aktif bir durum içindeydi.

1997'den önce kriz yaşadık, 1999'da kriz yaşadık, 2001'de de öyle. Ekonomik krizlerin arka arkaya gelişi bu insanları, alternatif çare üretme adına böyle bir desteğe itmiş olabilir.

Hatırlayın, asker pek çok yeri tesiri altına almıştı.

O dönem Silahlı Kuvvetler, Genelkurmay karargâhında bir dizi brifing veriyordu. Ben de davet ediliyordum ama hiçbirine gitmedim.

Çünkü ne söyleneceğini biliyorum ve onların bana vermek istedikleri mesajların beni rahatsız edeceğini bildiğim için de gitmiyordum. Gitmediğimi de biliyorlardı, bir şey de söylemiyorlardı.

Arada bir mesaj geliyordu tabii:

"Neden herkes gidiyor da sen gitmiyorsun?"

Diyorum ki:

"Beni rahatsız eder bu müdahale. Bu sivil yaşama bir müdahaledir, ben de bunu sevmiyorum. Herkes kendi sınırlarını bilmeli. Ben sınırlarımı biliyorum, onlar da sınırlarını bilirlerse birlikte yaşayabiliriz..."

1950'li yıllarda İsveç'te birkaç ay boyunca bir subayın evinde yaşadım. Saygın bir İsveçli subaydı ve onun hangi şartlarda eğitim gördüğünü, kitaplarını okuyarak özümsedim. O kadar farklı insanlarız ki, orada bir doktrin baskısı yok. Kimse, sen böyle düşüneceksin demiyor, aksine insanın özgür düşünmesini canlı tutmak istiyorlar orada...

Bütün bunları görmüş, böyle inanmış ve yıllarca böyle yaşamış birinin başka türlü davranması beklenmemeli. Ben de kendi çizgime ihanet etmedim ve 28 Şubat sürecinde de bütün antidemokratik dayatmalara karşı durdum.

GENERAL BANA DEDİ Kİ

Yıl 1998.

Yaşar Büyükanıt Birinci Ordu Komutanı...

Bir gün beni Selimiye'ye davet etti. Büyük bir salonda oturduk, çay kahve içtik,

Dedi ki:

"Biz TESEV'in çalışmalarını yakından izliyoruz."

Ben bunu pozitif bir şey olarak gördüm, TESEV'in çalışmalarını yakından izleyen bir orgeneral...

Konuşmaya devam etti:

"Yönetim kurulu üyelerinin kim olduklarını biliyoruz."

İçinden geçiriyorum ki bu da iyi, demek ki araştırıyor adam.

Ve sonra garip bir şey söyledi:

"Düşündük ki acaba bu yönetim kurulunuza bizden de bazı insanları davet etmeniz iyi olmaz mı?"

Garipsedim...

Bazı askerlerin bizim TESEV'in yönetim kurulunda yer almasını istiyor.

Ben TESEV'in hem kurucu üyesiyim, hem yönetim kurulu üyesiyim.

Hem garipsedim hem de bir tehdit mi var, bir sopa mı gösteriyor diye endişe ettim, "Düşünelim, konuşayım, sorayım..." diyerek yumuşatmak istedim, pek üzerinde durmadım.

Büyük bir saygıyla kapıya kadar götürüldüm ve çıktım.

TESEV'in Yönetim Kurulu'na bu olayı hiç açmadım...

Fakat yıllar sonra paşa terfi etti, Büyükanıt Genelkurmay Başkanı oldu.

Harp Akademileri eğitim yılı açılış konuşmada, onlarca kameranın önünde ve açık açık TESEV'in de adını vererek yaptığımız çalışmaların kendileri için rahatsızlık verici olduğunu ifade etti. Hiç de mutat olmayan bir biçimde TESEV'in "Türkiye Güvenlik Sektörü ve Demokratik Gözetim" adlı raporunu sayfa sayfa eleştirdi.

"Onları ve arkalarındaki güçleri iyi biliyoruz," türünden anlamsız cümleler kurdu...

Her sene birkaç rapor yayınlıyoruz. Bunlar özellikle yurtdışında büyük ilgi çekiyor. Türkiye'nin demokratikleşmesi yolunda attığı adımlar buradan takip ediliyor. Biz bundan mutluluk duyuyoruz çünkü açık toplum, demokratik toplum hesap verebilir bir toplumdur.

Bugüne kadar Ankara nedense hep sırlar içerisinde yaşamaya alıştığı için buna çok tepkisel davranıyor. İşte bu tepkisel davranmayı ben artık garipsiyorum çünkü bugünkü yaşam tarzımız bu değil.

Eğer bu bürokratlar benim ödediğim vergilerle maaşlarını alıyorlarsa benim bu insanların düşünce tarzlarıyla, hareketleriyle, çalışmalarıyla ilgili sadece bilgi alma hakkımın olması yetmiyor, onların çalışma tarzlarına müdahale etme hakkım da var.

Ben daha iyi bir savunma veya hizmet istiyorum, diyebilmeliyim.

VİZYON SAHİBİ ASKERLER DE VAR

Olumlu ile olumsuzu birlikte hatırlamak lazım...

Askerlerle ilgili olumlu hatıralarım da var işte onlardan biri:

Bir gün Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'ndan, Gölcük'ten bir subay geldi, dedi ki:

"Sizi medyadan takip ediyoruz. Bizim yeni akademi mezunu subayların, sizden, fikirlerinizden istifade etmesini faydalı buluyoruz."

Bu samimi davete evet dedim.

Tarih 2004, ben Deniz Harp Okulu'nda düzenlenen Uluslararası Liderlik Sempozyumu'na konuşmacı olarak katıldım.

1990'lı yılların sonlarında, NTV'de her iki cumadan biri akşamı, birlikte muntazaman canlı programda buluştuğumuz, sevgili dostum emekli Koramiral Atilla Kıyat da, sırf o gün dinleyici olarak Gölcük'teki toplantıda yer aldı.

Vizyon ve yenilikçilik üzerinde durdum, değişim yönetimini anlattım...

Düşündüm ki bu genç subaylar şimdiden benim vereceğim mesajları alabilirlerse ne mutlu bana!

Konuşmada dedim ki:

"Bakın neler değişiyor Türkiye'de? Şimdi onlardan ikisini ele alalım.

Birincisi, Kürdistan..."

Sonra bir sessizlik ânı bıraktım ve devam ettim:

"Evet, yanlış işitmediniz, Kürdistan. Üç-beş sene önce olsaydı herhalde beni buradan alıp hapse atarlardı. Ama şimdi bu konuşuluyor. Demek ki zihinler değişiyor. Kürdistan kelimesine artık eskisi kadar infialle karşılık vermiyoruz.

Neden?

Çünkü bir gerçek...

Çünkü Atatürk zamanında, 1920'lerde Kürdistan Mebusu diye adamlar vardı Ankara'da. Bunlar nereden geliyor? Aydan inmiyorlar. Kürdistan'dan gelen temsilcilerdi bunlar..."

Genç subaylar pürdikkat dinliyorlar.

"Ele almak istediğim ikinci mevzu, Ermeni problemi," dedim ve devam ettim:

"Ermenilerle olan derdimizi de havalandırmak istiyorum burada..."

Yarım saatlik vurucu bir konuşma oldu.

Sonra da yemeğe davet ettiler...

Yemekte de zehirlenmedim. Yani her şey normaldi. Hatta amirallerden bazıları dediler ki: "Biz çarpıcı bir konuşma bekliyorduk ama bu kadarını beklemiyorduk..."

Soru-cevap faslı hayli hareketli geçti.

Gelen sorulardan da anladım ki bunlar açık fikirli insanlar. Kurmay olarak yetişiyorlar. General ve amiral olacaklar. Ama şimdilik, yüzbaşı, binbaşı yahut albay seviyesinde insanlar.

O gün, sivil toplum ile asker unsuru arasında köprülerin çoğalmakta ve gelişmekte olduğunu gördüm. Askeri sistem içerisinde vizyon sahibi insanların yurt savunmasında ve saygınlığında önemli bir rol almakta olduklarını görmekle içimde bir umut doğdu...

SUSMAK KENDİME İHANETİM OLUR

Bu alanda biraz yalnızım ki ben sadece iş dünyasıyla değil, kendi şirketimde de Don Kişot olarak görülüyorum.

Nadir bulunan ve yaşaması için hiçbir şansın verilmediği kelaynak kuşu gibiyim.

Neden?

Şirketimin de çıkarına uygun olmadığı söyleniyor.

Sıra dışı çıkışlarım herkesi rahatsız ediyor, ama saygın bir insan imajı şirkete de saygın bir şirket hüviyeti sağlıyor diyorum.

Fakat rahatım, çünkü ben yıllardır şirketi temsil etmiyorum.

Dolayısıyla bir fatura çıkacaksa o bana çıkar, şirkete değil.

Şirketin devlete ters düşen bir şirket olmasını da doğru bulmam zaten. Bir defa kendini kısıtlıyor, kendini kısıtlayınca da çalışanlar müşteki.

Diyorlar ki:

"İshak Bey, niye benim işi geliştirmeme mani oluyorsunuz?"

Açık açık da söylüyor bunu.

Şirket içinde de bunları duyuyorum.

Ama ben de kendimi inkâr edemiyorum.

Biliyorum ki susmak, korkup da mücadeleden vazgeçmek kendime ihanetim olur.

Henüz o duruma düşmedim, Allah da düşürmesin.

Zaten yaşım geçti, bundan sonra dönüşü yok bunun.

Bir arkadaşım "80 yaşından sonra insanları hapse atmıyorlar," dedi.

Herhalde dalga geçti benimle...

Demokrasinin öngördüğü bu yolda devam edeceğim.

"Kral çıplak!" dediğiniz anda sizi kimse sevmez.

Fakat zaman sizi haklı çıkartıyorsa...

Türkiye'nin genel gidişatı ile sizin söylemlerinizde paralellik varsa...

Ben gittikten çok sonra "Garip bir adam vardı, çok uğraştı ama galiba haklıydı," diyecekler.

Bu yeter bana.

Vicdanın rahatsa, kendinle barışıksan her şeye değer bu.

Kendimle barışığım.

Kimseyle bir hesabım yok.

"Vasat insanlar diğer insanları, vasatın üstündeki insanlar olayları, sıra dışı insanlar fikirleri konuşur," derler ya...

Ben fikirleri konuşmayı tercih ediyorum.

Bir de kendimle konuşuyorum...

TÜSİAD'A ÇAĞRI

Patronları, TÜSİAD'ı, daha saygın, daha şeffaf, topluma yönelmiş, topluma saygı duyan, dertlerini gören ve halletme yolunda faal olduğunu ispat etmesi gereken bir süreçte görüyorum.

TÜSİAD'dan ümidimi kesmedim, hâlâ TÜSİAD'a önemi veriyorum ama ciddi bir yüzleşmeye gitmelerini, büyük bir zihniyet devrimi yapmalarını da bekliyorum.

Diyorum ki:

"Bir imajımız var, sorumluluğumuzun da bilincinde olalım, toplumun dertlerine çare arayalım. Bulmasak bile çare aradığımızı görsün insanlar. TÜSİAD üyeleri, hepimiz, korkup sinecek kadar güçsüz değiliz...

Gelin statükoya karşı koyalım, el altından devleti etkilemekten, askeri yanlış istikamette cesaretlendirmekten vazgeçelim ve tam demokrasi isteyelim...

Sizin devletle, toplumla ve dünya ile ilişkilerinizde problemler var."

Yaşımın verdiği imkânlarla geriye de bakabiliyorum, ileriyi de tasavvur edebiliyorum.

Bir şeyin farkına vardım, bugün dünyada iki yüz kadar devlet ve en az o kadar da toplum var. Her devletin bir toplumu var. Refah içinde yaşayan bütün ülkeler istisnasız demokrasinin egemen olduğu ülkelerdir. Amerika, Almanya, İngiltere, Fransa, Japonya, İsveç... Hepsinde demokratik bir yönetim var. Toplumun gelişemediği, hep fakir kaldığı, açlıkla iç içe yaşadığı ülkeler istisnasız despot bir yönetimin egemen olduğu ülkelerdir.

Despot yönetim derken iyi anlaşalım; bu bir otoriter insan da olabilir, bir rejim de olabilir. Bu tür yönetici ve rejimler insanların fakirliklerine bir fakirlik daha ilave edilmesine kıllarını dahi kıpırdatmıyorlar.

İKTİDARI ELEŞTİRELİM

Diyorum ki:

"Erdoğan şimdilik doğru yolda."

İlk defa toplumun yanında bir adam çıktı. Bu adam bunu iyi kullanıyor, sağlıklı kullanıyor ve iyi bir imaj veriyor. Bir-iki yönden kavgaları oldu. Onlar da kabul edilebilir şeyler.

Mesela İsrail'le arasına mesafe koydu. Koyması da normaldi. Ben bunu normal buldum. Böylece imajında samimiyet ortaya çıktı. Yani Amerika'nın kuyruğu olmadığı görüldü. Aslında o zaten 1 Mart kararında ortaya çıkmıştı. Ama bir süredir İsrail'le yaşanan soğukluk da bunu gösteriyor.

İktidarda son dönemlerde bir yorgunluk ve alternatifsizlik durumu olsa da, gelinen mesafeyi görmek lazım.

İktidarı reddetmek yerine akılcı eleştiriler getirmek lazım...

Şimdi Erdoğan'ın yapıcı eleştirilere ihtiyacı var. Gelin iktidara bu iyiliği yapalım...

Uyarıyorum, dünyadaki değişimi göremeyenler, fikri sabit yaşayanlar kaybettiler ve daha da kaybedecekler...

Türkiye toplumunda dünyanın değiştiğini idrak etmeyen bir kitle yaşıyor.

Bunlar sanıyor ki fikrin değişmeyince sen iyi bir insansın.

Farkında değiller.

Yani değişmeleri gerektiğinin farkında olsalar değişecekler.

Zannediyorlar ki değişmeyerek dünyaları devam edecek ve yaşlanmayacaklar. Fanus içinde yaşamak onlara konforlu geliyor. Biraz da tembel oldukları için, değişimi göze alamadıkları için böyle bir yola gitmeye meyyaller. Onun için çok insan bütün açık gerçeklere rağmen fikir değiştirmiyor. Bunu medyada da görüyorsunuz. Hâlâ devamlı olarak menfi yazıyor. Çünkü başka satacak malı yok zavallının.

Hâlâ bazıları AK Parti korkusu ile yaşıyorlar ki acınacak bir durumdur bu...

Korkuları ile birlikte nefretleri artıyor üstelik...

Ve kendi başarısızlıklarını gördükçe büsbütün ekşiyorlar.

Ekşi insanlar toplumu olmaya başladık. Büyük bir kısım insan ekşimeye başladı. Ekşiyor çünkü değişmez görüşlerinin ne kadar sığ ve yanlış olduğunu hissediyor ama göze alamıyor değişmeyi. Ekşiyerek hem kendini mutsuz ediyor hem etrafını.

Hâlâ bir parti başkanı Kürt kelimesini söyleyemiyor.

Hepimiz kendimizi aşıp gerçeği görelim artık. Türkiye yeniden kuruluyor ve topluma hizmet verecek bir devlet ortaya çıkıyor.

Fakat bu sürecin garantisi yepyeni bir anayasadır...

O beklenti bana yaşam şevki ve heyecanı veriyor.

Yeni anayasanın ortaya konduğu gün artık İkinci Cumhuriyet başlamıştır. İkinci Cumhuriyet fikrini ortaya koyanlar –var olsunlar– çok haklıydılar.

Sadece biraz erken söylediler.

Benim gibi, erken öten horozlar...

Kürt sorununda da aynı şeyi yaptım...

Yılmadan soruna ve çözüme dikkat çektim. Dedim ki, ihmal ve inkâr politikasıyla bu sorun dağ gibi büyüyecek, hadi artık çözüm şu sorunu...

Tablo ortada.

İYİ YAP, BIRAK SÖYLESİNLER

Fransızca'da güzel bir laf var: İyi yap, bırak söylesinler.

Ben de ona inanıyorum.

İyilik yapıyorum, iyi davranıyorum, iyi üretiyorum, iyilikler üretiyorum ve bırakıyorum, eğer insanlar kıymetini bilirlerse konuşurlar, yoksa bırakırlar.

Ama kötü de konuşuyorlarsa...

Bazıları beni eleştirirken, "Yahudi İshak Alaton" diye vurgu yapıyorlar.

Yahudi olduğum belli, ısrarla yazılması ırkçıların marifeti... Bir hedefi olmalı.

KÜRT SORUNU

Duydunuz mu, PKK ve Kürt hareketini finansa edenlerden biri de benmişim...

Bunu da yazdı bir gazeteci...

Nasıl finanse etmişim?

Leyla Zana'yı kucakladım. Oradan hareket ediyor gazeteci. Leyla Zana'yı kucakladıysa demek ki PKK'yı finanse ediyor.

Maalesef bu kadar küçük akıllarla da muhatap oluyoruz.

Halbuki eleştirinin de bir haysiyeti, düzeyi olmalı...

Yeri gelmişken Kürt sorunu hakkındaki düşüncelerimi de söyleyelim:

Açıkça, Kürt sorununun bugün geldiği yere silahla ulaşıldı. Ancak silah bundan daha fazlasını alamaz. Silahları bırakmak şart. Biliyorum tehlikeli bir cümle ama herkes artık kendini aşmalı ve yeniden düşünmeli...

İşte ben kendimi aşmışım, hem yaşım icabı hem de artık bu düşünceler söylenmeli. Türkiye'de kabul etmek lazım ki bugün Kürt'ü konuşuyorsak silahı sayesinde konuştuk. Yoksa inkâr ediyorduk. Ama inkâr bizi bir yere götürmedi.

Eskiden Kürdistan kelimesinin kullanılması bile mümkün değilken bugün gelinen noktada bölge insanının, Kürtlerin Türkiye'den ayrılıp ayrılmama konusundaki tercihinin referanduma götürülmesi gibi bir formülü bile konuşabiliyoruz.

Hatırlayın ki Kanada, İskoçya ve İngiltere gibi ülkeler bu yola başvurarak önemli ilerlemeler kaydettiler.

Her şeyden önce bölgeden ayrılmak istenilip istenilmediğini belirleyecek geniş kapsamlı sosyal araştırmalar yaparak gerçek istekleri görmeliyiz. Kürtlerin gerçekten ayrılmak isteyip istemediklerini hem kendileri hem de biz Türkler görmüş olacağız. Bu, bizi şiddeti kullananlar karşısında çok güçlü bir konuma getirecektir. Bunu yapan ülkeler huzur içinde yaşamaktadırlar.

Ben sonucu şimdiden ilan ediyorum, Kürtlerin kahır ekseriyeti Türkiye'den ayrılmak,Türklerden ayrılmak istemeyecekler. Ayrılma tercihine "hayır" diyecekler. Birlikte yaşama iradesine ben yüzde doksanın üzerinde diyorum. Çünkü hiçbir mantıklı, akıllı insan istediği kadar fakir olsun gidip de o dağlarda sıkışıp kalmak istemez. Bunun mantığı yok. Bunu da onlar biliyorlar. İyi düşünmek lazım: Kürtler nerede? Sadece Güneydoğu'da değil ki. Kürtlerin çoğu zaten batıda. Yani nereyi böleceksin? İzmir'i mi vereceksin? Mersin'i mi vereceksin? İstanbul'un bilmem Sultanbeyli'sini mi vereceksin?

Yani kimi neresinden böleceksiniz... Yalnız iç içe geçmiş değil, coğrafi olarak da artık o kadar dağıldık ki bunun topraksal bir bölümü düşünülemez bile. Güneydoğu'da o çıplak dağları kim almak ister ki.

BÖYLE GİTMEZ...

Gelin bu sorunu çözelim.

Kürt sorunu üzerine çok çeşitli ortamlarda konuşmalar yaptım, hem bölgede karşımda vali ve kaymakamların hazır bulunduğu ortamlarda, hem de yurtdışında düşünce kuruluşlarında konuştum. Yani bürokrasiyi yıllardır ikaz ediyorum. Kürtlerin de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları olarak eşit haklara sahip olmaları gerektiğinin altını çizip vurguluyorum. Çoğu bürokrat da benim konuşmalarım üzerine biraz utanıyorlardı ve tavır değiştiriyorlardı. Bunu görebiliyorum ki insanın, insanca muamele görmesi için bürokrasiye ikazlar işe yaradı.

Hep barış mesajları verdim, bazıları çok büyük bir infial gösterdiler.

Eğer barış olacaksa, Türkiye'de 30 yıldır devam eden şu kadar insanın, bu kadar ailenin yok olduğu, milyonlarca insanın etkilendiği, Türkiye'nin bir anlamda sürekli kanayan yarası... Bu problem ortadan kalkacaksa, huzur ve barış gelecekse başka alternatifleri de artık düşünelim.

Bu iş böyle gitmez...

Çözüm kaçınılmaz...

Makul yolla çözüm olmazsa, çözüm adına başka türlü dayatmalarla karşı karşıya kalabiliriz...

Kalıyoruz da...

BÖLÜM

20

ALVİMEDİCA MUCİZE GİBİ...

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile...

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 29/10/2012

Gankaya Köşkünde, Sayın C. B. Abdullah Gül ile başbaşa sohbet...

Konferansım öncesi, Alvimedica'ya ve Çatalca'daki ofislerimi anlattım.

Abdullah Bey, ABD'yi ve Silicon Valley'i ziyaret'den yeni gelmiş... Heyecanına bakıldı. Sağlık alanına yatırım yapmamızı alkışladı.

YAŞ SEKSEN, TEKLİF HEYECAN VERİCİ...

2007 yılının Eylül'ünde, 80 yaşımı doldurdum.

Yaşım ilerledikçe yeni bilgiler edinme arayışım daha da büyüyor. İleriyi görme ilmi olan "Fütüroloji"ye daha bir tutku ile sarılıyorum. Birkaç yıldan beridir 2050 yılında, bugünkü gençleri bekleyen yaşam şartlarının neler olabileceği hakkında makaleler, raporlar, kitaplar okuyorum. 2050 yılını görmemin imkândışı olduğunu bilmeme rağmen, bu arayıştan ve bilgilenmeden müthiş keyif alıyorum.

Biliyorum, bunu birkaç defa dile getirdim, çünkü çok önemsiyorum.

Önemli konulara birkaç kez vurgu yapmak tekrar sayılmaz.

İyi anlaşıldığımı düşünerek devam ediyorum.

Bu arada, yukarıda da anlattığım gibi, sık sık yurtdışından aldığım davetlere zaman ayırıyorum ve özellikle Kuzey Avrupa'da İskandinav ülkelerinde yerleşik Türk asıllı işadamlarının toplantılarında konuşmacı olarak yer alıyorum.

2000'li yılların başlarında, İsveç ve Danimarka'da yerleşik, ikinci ve üçüncü kuşak Türk asıllı ilim, bilim ve işadamlarının kendi aralarında kurdukları dayanışma dernekleri mensupları, bana ciddi bir teklifte bulundular.

Doğdukları ve muhtemelen bir gün dönmeyi hayal ettikleri ülkelerinde, sağlık dalında yatırım yapacak bir fon kurdular. Öngör-

dükleri yatırım miktarı 100 (yüz) milyon euroyu aşınca, ciddi bir araştırma sonunda, belirgin bir dalda yatırım kararı aldılar.

PUROJEYİ BANA SUNDULAR

Kopenhag'daki bir konferansın sonunda, bu fonun temsilcileri bu projeyi bana sundular. Atatürk Havalimanı bitişiğindeki Sanayi Bölgesi'nde on yıldan beri faaliyette olan Nemed şirketini satın alarak büyütmeyi ve dünya çapında bir marka yapmayı öngören bir teşebbüs. Bu şirket, sağlık dalında, damar tıkanıklığında kullanılan kateterler, balonlar ve stentler imal ediyor, ancak araştırmaya para ayıramadığı için gelişemiyordu. Danimarka'daki fon bu büyük atılımda, benim de yer almamı teklif ettiler.

Bir müddet araştırma ve sorgulama ile geçti.

Ben heyecan duydum. İnsanlığa ve ülkemize sağlık yatırımları dalında büyük katkısı olacak bir proje olarak gördüm.

Bu arada, uzun yıllardan beri tanıdığım ve güvendiğim genç dostum Doktor Cem Bozkurt'a da danıştım. Tesadüfen Doktor Bozkurt birkaç yabancı şirkette uzun yıllar yönetici olarak çalışmış ve bu arada stent ve kateter imal eden şirketlerin temsilciliğini de yapmış bir insan olarak Nemed'in durumunu da yakinen biliyordu.

Teklifi kabul ederken, az da olsa benim de ortak olmamı rica ettiler. Ben de, projeye olan güvenimi göstermek için kabul ettim. Yirmi ortaklı bir şirket olarak yola çıktık. Ben şirketin Yönetim Kurulu Başkanı olmayı kabul ettim. Ayrıca yüzde beş hisse taahhüdünde bulundum. Doktor Cem Bozkurt da aynı oranda, yüzde beş hisse taahhüdü ve şirketin CEO'su, yani Genel Müdürü olmayı kabul etti.

NEMED OLDU ALVİMEDİCA

Nemed, satın alındıktan sonra, ismi Alvimedica olarak değişti. Yeşilköy Serbest Bölge'deki yeri yeni yatırımlara uygun olmadığı için, yakın yer olarak Çatalca Serbest Sanayi Bölgesi'ndeki bir arazi satın alındı ve hemen inşaata geçildi.

Rekor bir zamanda, sekiz ayda, 5.500 metrekare kapalı sahalı Avrupa'nın en büyük steril odası olan yüksek teknoloji ile bu fabrika inşa edildi. Bu arada, 2008 yılı krizi patladı. Amerika en önce bu krizden etkilendi. Birçok şirket sıkıntıya girdi, Alvimedica yönetimi bunu fırsat bildi. Amerika'daki büyük şirketlere In-Vivo marka kateter ve balon imal eden bir şirketi satın aldı.

Şirketin iki sahibi yaşlanmış ve sağlık problemleri gereği, Alvimedica'nın teklifini kabul ettiler. Fabrikanın çalışır durumda olan bütün imalat zincirleri, patentleri ve araştırma bilgileri, laboratuvar cihazları ve malzeme stokları, kargo uçakları ile Amerika'dan Atatürk Havalimanı'na, oradan Çatalca'daki fabrikaya taşındılar.

Altı ay içinde, Amerika'daki üretim aynen Çatalca'da devam edecek şekilde bu yatırım gerçekleşti.

BEŞ YILDA DÜNYA MARKASI

2007 yılının Eylül ayında yola çıkan Alvimedica projesi, beş sene içinde, mucize olarak adlandırabileceğim bir gelişim yaşadı. Bugün, Çatalca'da 240 kişi istihdam ediyor. Bitişik arsada, birinciden daha büyük, ikinci fabrikanın inşaatına başlanıyor.

Alvimedica, bu kısa zaman içinde bir dünya markası oldu. Çin'e, Hindistan'a, İran'a, Avrupa ülkelerine, kısaca dünyanın dört yanına ihracat yapıyor. En büyük gelişme Güney Amerika ülkelerinde yaşanıyor. İmalatının yüzde doksanından fazlası ihraç ediliyor.

Bu yüksek teknoloji endüstrisinin başarısı, devamlı araştırmaya ve yeni ürünleri piyasaya arz etmesine bağlıdır.

Bu dalda Türkiye'de bir ilk olması hasebiyle, yetişmiş teknik eleman bulmamız büyük güçlük arz ediyor. Zaman faktörü gereği, araştırmayı ilk yıllar boyunca yurtdışından yapmamız icap ettiğinden, Hollanda'da Twente Üniversitesi desteği ile Assen Groningen'de 23 mühendis ve teknisyenin yer aldığı Alvimedica AR-GE merkezi 2011 yılında faaliyete geçti. Zaman içinde, benzer bir AR-GE merkezi Çatalca'da kurulacak. İmalat şimdilik sadece Çatalca'da yapılıyor.

2023 HEDEFİ

Türkiye'nin, 2023 yılında 500 milyar dolarlık bir ihracat rakamına ulaşması, ancak Alvimedica benzeri, beyin gücüne ve yüksek teknolojiye dayalı yatırımları hızla teşvik ederek bir sağlık ürünleri teknolojisi programı geliştirmesi ile mümkün olacaktır.

Bu atılım için gerekli beyin gücü, başta Amerika olmak üzere, yurtdışında eğitim görmüş ve kendi dalında şöhret olmuş Türk asıllı bilim adamlarının ülkemize dönmeleri ile gerçekleşecektir.

Alvimedica, bu hedefe yönelik geniş bir proje gerçekleştirme yolundadır.

GELECEK SAĞLIKTA

Sağlıkla ilgili, araştırmaya ve bilime dayalı üretim dallarının, Türkiye'nin geleceğinde en büyük gelişmeyi ve atılımı göstereceğine candan inanıyorum.

Yön arayan gençlerimize sağlıkla ilgili olayları ve kullanılan ürünleri incelemelerini öneriyorum.

Bu önerimi rakamlarla ve somut verilerle açmak isterim.

2000 yılı rakamları ile 2050 yılı için beklentiler ve öngörülerle ilgili rakamları karşılaştıran raporlardan anladıklarım şöyle:

1- Nüfus artışı: 6.5 milyar insan, elli yıl sonra, 9.5 milyara kadar çıkacak. Dünyada yaşamak gittikçe zorlaşacak, bazı şehirlerde yaşamak bir kâbusa dönüşecek.

2- Ömür beklentisi: 1950 yılında dünya ortalaması 54 yıl iken, 2000 yılında 78'e yükseldi. 2050 yılında 90'ı geçeceği bekleniyor. Bugün, 2012 yılında doğanların çoğu, 2100 yılını görecekler.

Ben, 1990'lı yıllarda Okinawa Adası'na davet edilmiştim. Yüz yaşını doldurmuş Japonların buluştuğu kulüplerde, üyelerin jimnastik ve top oyunlarını izlediğimi hatırlıyorum.

3- Üretim artışı beklentisi: Gıda üretiminin, yeni teknolojilerle, iklimin olumsuz katkısı ve birçok ülkede yaşanan kuraklığa rağmen, 2050 yılında yüzde 55 kadar artacağı öngörülüyor. Bu şekilde, çoğalan nüfus ve uzayan ömür beklentisinin gıda ihtiyacı karşılanabilecek.

Enerji ihtiyacı: Fert başına 2000 yılında tüketilen enerji, elli yıl sonra, iki misline kadar, yani yüzde 100 artış gösterecek. Fosil kaynaklar azalırken, güneş ve diğer alternatif enerji kaynaklarında büyük yatırımlar yapılacak.

Türkiye güneş enerjisini keşfedecek.

En çarpıcı gelişme sağlıkta yaşanacak...

Sağlıkla ilgili yatırımlarda büyük bir gelişme yaşanacak. 2000 yılında sağlığa bir dolar yatırılırken, 2050 yılında, bu rakam on sekize çıkacak. Yani, beklenen artış yüzde 1800, yani on sekiz misli... İnsanın aklı duruyor...

Sağlık yatırımlarından ne anlıyorum?

İki esas yönü var.

Tedavi edici, yani küratif sağlık yatırımları...

İkincisi de önleyici, yani prevantif sağlık yatırımları...

Bu ikinci gruba, yaşam kalitesini iyileştirmeye yönelik her türlü gelişme dahil... Daha kaliteli gıda, daha temiz su ve hava,

daha rahat yaşam şartları arayışı, daha sağlıklı, spora yönelik yatırımlar...

Tedavi edici sağlık yatırımlarında yaşanacak gelişmenin anahtar verisi, bugüne kadar çaresi bulunmamış hastalıklarla ilgili... Kanser, alzheimer, parkinson, diyabet, beyin ve kaslarda erken eskimeye çare arayışları... Bugün bilinen tedavi usulleri bir rakamı ile tanımlanırsa, bilinmeyen ve araştırmaları halen yapılanlar dokuz olarak görülüyor. Yani, daha gidilecek yol çok uzun ve böylece milyonlarca insanın beyin gücüne dayanan bir gelişme beklentisi...

YURTDIŞI TÜRK DİASPORASI

Son altmış yıl boyunca, binlerce insanımız, Türkiye'den yola çıktı. Amerika, Avrupa ve diğer gelişmiş ülkelerde önce eğitim gördükten sonra, çoğu oralarda yaşamayı ve ekonomide yer almayı tercih ettiler. Bugün, başarılı ve varlıklı olan bu insanların çoğunda, Türkiye'ye dönme ve mesleklerine burada devam etme arzusunu ben gözlemliyorum. Yeter ki çalışma ortamı onlara bu güvenceyi verebilsin.

İşte, Alvimedica'nın Çatalca'da Bio-City projesinin hitap ettiği kitle, bu yurtdışındaki büyük potansiyel... Yani, tersine beyin göçünü tetikleyecek büyük bir proje... Hem Ar-Ge merkezlerini, hem üretim yatırımlarını kapsayacak bir uzun vadeli öngörü...

Heyecan verici bir tablo...

ARABAYA KARŞI DEĞİLİM, ÖLÜ YATIRIMA KARŞIYIM

Önü açık ve gelişme imkânları olan bu sağlık yatırımları yolu gençlerimizi beklerken, önü kapanmakta olan ve bugünden kriz içinde boğuşan otomotiv gibi, dünde kalmış teknolojilere yatırım

teşvikleri vermenin çok yanlış olduğunu her fırsatta dile getiriyorum.

Bunları ifade ederken Ankara'daki bürokrat ve politikacı dostlarımın öfkeli eleştirileri ve itirazlarını anlayış ve sabırla karşılıyorum.

Ben de Türk firmalarının birer dünya markası olmalarını çok istiyorum. Fakat bu alanda duygusal olmamak lazım, yatırımları çok rasyonel ve geleceği de görerek yapmak şart...

Otomotiv sektöründe son yirmi yılda çok şey değişti, önümüzdeki yıllarda da akıl almadık değişimler olacak. Haliyle bugünün bilgisiyle ve bugünün ihtiyaçlarıyla o alanda yapacağımız yatırımlar çok yakın zamanda atıl kalabilir...

Ben yatırımlar olmasın diye çalışmıyorum, kalıcı ve verimli olsun diye çalışıyorum. Fakat yine yanlış anlaşılıyorum, yine ithamlara maruz kalıyorum.

"Erken öten horoz"un kaçınılmaz kısmeti de, böyle doğruyu söyleyerek dokuz köyden kovulmayı göze almaktır.

Tesellim, onuncu köye vardığımda bana ikram edilen bir bardak soğuk su...

Bu da bu mücadelenin boşuna olmadığının ispatı...

ARABA YATIRIMI ÖLÜME MAHKÛM

Kısıtlı maddi imkânlarımızı, yarının yaşam şartlarını öngörerek yatırımlarımızı yönlendirmeyi savunuyorum.

Otomotiv endüstrisi, önü kapanmakta olan ve en fazla on yıl içinde, yani 2023 yılına varırken markaların çoğunun iflas edeceği bir üretim dalıdır.

Bu öngörümü, üç önemli veriye dayandırıyorum.

1- Üretim fazlası. Bugün dünyanın birçok ülkesinde envai çeşit otomobil üretiliyor. Rekabet kuralları, birçok büyük markayı sıkın-

tıya sokuyor. ABD'de General Motors beş yıl önce iflas etti. Şimdi, ufak çapta ayağa kalkmak için devlet yardımı aldı.

Fransa'da Citroen-Peugeot grubu on bin kişiyi işten çıkarmaya kalktı. Sosyalist Hollande hükümeti küplere bindi, patronları tehdit etti. El altından kredi ve satışta prim teşvikleri ile işçilerin üretime devamı için çabalıyor. Ancak, kaçınılmaz gerçek, Fransız ekonomisi daralmaya mahkûm.

Geçen sene, yani 2011 yılında, Fiat, Polonya'da on yıl önce yaptığı otomotiv yatırımından vazgeçti. Fabrikayı kapattı. Üretime İtalya'da devam kararı aldı.

Büyük bir zararı sineye çekti. Volvo, marka olarak Çin'e satıldı. İsveç'teki fabrika kısmen kapandı. Üretim Çin'e kaydırıldı.

Daha önce, aynı olay meşhur İngiliz markaları Jaguar ve Land Rover için yaşandı. İngiltere'deki üretim kapandı. Bu markalar şimdi Hindistan'da, ağır aksak devam ediyor. Eski şöhret mazide kaldı, iyice gölgelendi.

Jaguar bugün bir İngiliz değil, bir Hindistan markası...

RASYOSU DEVAMLI DÜŞÜYOR

2- Arabanın yatırım/fayda rasyosu devamlı olarak düşüyor. Yakında birçok araba sahibi, arabalarını hafta arası günlerde garajda bırakıp sadece hafta sonları, büyük bir stresi de göze alarak ailece kullanacaklar.

Birçok ülkede, özellikle büyük şehirlerde, araba sahibi olmak büyük bir dert... New York'ta yaşayan birçok dostumun özel arabaları garajda müzelik olmayı bekliyor. Beijing'de, özel araba plaka vergisi beş yüz bin dolara çıkmış...

Yapılan araştırmalara göre, Berlin, Stockholm, Barcelona gibi şehirlerde, normal araba sürüş hızı 23 km/saat olarak hesaplanıyor. Normal emniyetli sürüş hızı 80-90 km/saat ise de kırmızı ışıklar ve arabaların çokluğu hızın kesilmesine sebep oluyor.

Bu sürüş hızı, İstanbul'da, günün birçok zaman diliminde, 12 km/saate kadar düşüyor. İşten yorgun çıkan insan, benzin kokusu ve kirli havayı soluyarak stres içinde evine varıyor. Gerekenin sekiz veya on misli fazla yakıt harcayarak ülke ekonomisine büyük zarar veriyor.

Benim hesabıma göre, gereksiz yakıt masrafı dahil, bugünkü şartlarda bir otomobilin yatırım/fayda rasyosu yüzde dört veya yüzde beş kadar...

Otomobil kullanımı mevzuunda, insanlar bugün, ılık suya yatırılan kurbağa sendromunu yaşıyorlar. Kaynar suya atılan kurbağa zıplayıp kurtulurken, hafif ılık su içinde rehavete kapılan kurbağa, ısıtılan ve kaynamaya doğru ısısı yükselen su içinde zıplamayı beceremeyip nasıl pişerek bitiyorsa, insanlar da aynı şekilde, her gün daha ağır trafik şartlarında yavaş yavaş ömür tüketiyorlar.

Ben dahil...

DÜNYA İLE REKABET ŞANSI YOK

3- Türkiye'nin otomotiv endüstrisini çok zor günler bekliyor. Bugüne kadar verilen teşviklerle bir noktaya kadar başarılı olduğumuz söyleniyor.

Ben de fazla kurcalayıp bu söyleme karşı çıkmıyorum.

Ancak, artık uyanmanın zamanı geldi. Verilen teşvikler, ben dahil hepimizin cebinden çıkıyor ve önü kapanmakta olan bir sahada birkaç sene daha suni teneffüs olarak bu dala pompalanıyor. Ben, bu yanlışın toplumda anlaşılması için bunları yazıyorum.

Türkiye'nin otomotiv endüstrisi, teşviklerin verilmesi durduğunda, normal rekabet şartlar içinde, hızla krize girecek gibi görünüyor.

İki faktör bu neticeyi tetikliyor.

Birinci faktör, "marka algılaması" veya "kalite algılaması"dır. Yani, Türkiye'de imal edilen bir araba dünyanın en kaliteli arabası olabilir. Ancak, Güney Amerika'da, Afrika'da veya herhangi

bir diğer ülkede yaşayan bir insan, parası var ise ve kaliteli veya meşhur marka bir araba alacak ise, herhalde aklına öncelikle bir Alman markası, örnek Mercedes veya Audi gelir. Türkiye'de imal edilen bir İtalyan veya Fransız marka araba gelmez.

Bu noktada, Malezya'daki diktatör Mahatir Muhammed'in yirmi yıl önce dayattığı Proton markasını hatırlayalım. Yola çıkarlarken, 700 milyon dolar yatırımla dünyayı fethedeceklerdi. Yirmi yıl sonunda Proton'u yönetime yakın bir işadamına, 420 milyon dolar uzun vadeli borçlandırarak devrettiler ve "Özelleştirmiş" oldular. Bu arada, yirmi yıl içinde oluşmuş 14 milyar dolarlık borçları da silip üstüne bir bardak soğuk su içti Malezya hükümeti... Milletten alınan paralar çarçur edildi.

Bizim "yerli marka araba" sevdalılarına saygı ile Proton'u hatırlatırım. Velhasıl, kalite algısı bakımından Alman markaları ile yarışacak halimiz yok. Maliyetlere gelince; dünyanın en ucuz üretim şartları Türkiye'de değil... En ucuz şimdilik Çin, Hindistan, Vietnam, Bangladeş gibi ülkelerde... Hindistan'da üretilen halk tipi Nano marka arabamsı dört tekerlekler üç ila dört bin dolara satılıyor ve o fabrika da sıkıntıya girdi.

Çin'de son beş yılda yedi yeni otomobil markası yola çıktı.

Rekabet çok kanlı ve zararlı bir şekilde gelişiyor.

Peki, kalitede Almanlarla yarışamıyoruz. Maliyetlerde Çin ile veya Hindistan ile yarışamıyoruz. Şimdiden akıllanıp da şu teşvikleri otomotivdışı, önü açık sahalara kaydırsak daha mantıklı davranmış olmaz mıyız?

Yoksa Malezya Protonu benzeri bir maceraya doğru yol almayı mı savunursunuz?

Ben size ortak olmayacağım, bilesiniz...

Düşünün ki 2023 yılına sadece on yıl kaldı. O tarih için, 500 milyar dolar ihracat rüyasını devamlı pompaladık ve millet buna inandı.

Ben dahil...

Evet, hâlâ inanmak istiyorum ama biraz da mantıklı davranıp önü açık endüstrilere teşvikleri yönlendirmeyi düşünmez mi Ankara'daki etkili ve yetkili dostlarım?

Beni eleştirmeden önce, bir iyi düşünün derim...

52 YIL SONRASINA RANDEVULAŞTIK

Biraz konuyu değiştirelim...

Hem mevcut kimi olumsuzluklara takılmamak için sık sık kullandığım bir formülü de vermiş olurum.

Git ve hayata başka pencerelerden bak, küçük bir soruna odaklı yaşarsan, orada kaybolursun...

Bırak orada kalsın, sen git zihnini dinlendir ve dönüşte sakince bir daha bak...

Bu tür durumlarda ben hep ileriye giderim...

Birkaç yıl önce de 2050 yılına randevu verdim.

Ne dersiniz, ulaşır mıyım sizce?

O döneme hazırlanıyorum ve olacakları merak ediyorum.

Bu fikrin çılgınca olduğunu da biliyorum ama...

Geride yaşamaktansa, ileride yaşamak daha iyi değil mi!..

Çılgınlık düzeyi ne olursa olsun 2050 yılındaki Türkiye'yi hayal etmek pekâlâ mümkün...

Bu çılgın randevularla ilgili yıllar önce bir tecrübe yaşamıştım.

Sene 1948. O yıllarda bana daktilo öğreten bir kız vardı, adı Ayten.

Ona bir ara dedim ki:

"Eğer 2000'leri görürsek, 1 Ocak 2000 günü öğlen saat 12.00'de Taksim Atatürk anıtı önünde... buluşalım..."

Bu, insanın aklını durduracak bir işti, çünkü o vakitler 2000'li yılların düşünülmesi zor, hatta imkânsızdı. 52 yıl sonrasına, insanın

yaşabileceğini düşünmek bile hayli güçtü. Hem kimin aklına gelirdi ki 1948'de 2000 yılını göreceğimiz?

Aradan uzun yıllar geçti...

Ve buluştuk.

Ben İstanbul'dayım... Ayten Uzman, eşi mimar Nasut Uzman ile Amerika'dan kalktı, yılbaşından üç gün önce İstanbul'a geldi.

Sözleştiğimiz gibi, Taksim'de buluştuk.

Hep birlikte Boğaz'a yemeğe gittik. Çünkü onlar Boğaz'dan İstanbul'u seyretmeyi özlemişlerdi. Tabii eski günleri yâd ettik. Bir taraftan da Amerika'daki şartları konuştuk. O gün hissettiğim gibi bugün de Amerika'da mutlu olmadıklarını hissediyorum.

52 yıl sonra gelen buluşmanın ardından yılda 3-4 kez e-maille haberleşiyoruz. Evinin güzel bahçesinde yetiştirdiği nadide bitkilerin ve özellikle orkidelerinin fotoğraflarını gönderiyor bana. Ben de burada olup bitenlerden onu haberdar ediyorum.

Amerika'da yaşasa da Ayten, hiç buradan kopmadı, hep buranın insanı oldu.

Böylece biz de 52 yıl önce vermiş olduğumuz randevuya sadık kaldık.

Şimdi sıra 2050 ile olan randevumda...

Göremesem de o yolda yürüyeceğim, oraya doğru yürüyeceğim...

...

Şimdi size duymadığınız, belki de duymak istemediğimiz bir büyük faciadan söz edeceğim. Bunu Alvimedica gibi bir başarı öyküsünün ardından konuşmak sanıyorum yerinde olur.

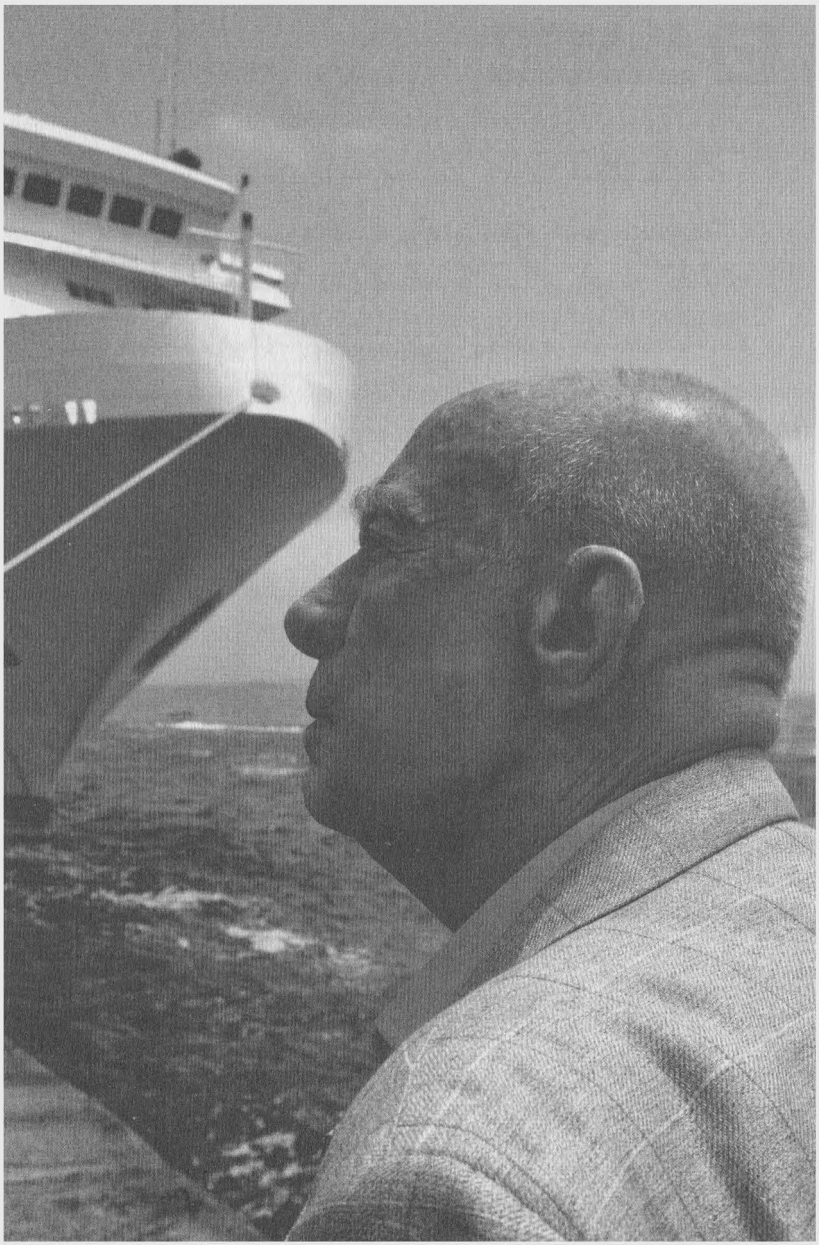
Beni dinlerken, olayın kahramanlarının, bütün kimliklerden ve her şeyden önce "insan" olduklarını sakın unutmayın...

İşte *Struma*'nın hazin hikâyesi...

Struma bir gemidir, içindekiler de kadın-erkek, genç-yaşlı insanlar...

BÖLÜM 21

FACİAYA TANIK OLDUM

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 11.11.2012

Aradan 61 sene geçmiş...
Hey gidi günler hey!
1951 yılı Mart bir günü,
Akdeniz yolcu gemisi buradan
hareket etti.
Üçüncü sınıf, 38'den bilet aldım.
Kazanın yanına hamaklar
koymuşlar. Cehennem gibi...
Sıcak ve gürültü içinde, bebeş
gibi bir seyahat...
Parasızlığın gözü kör olsun!

STRUMA'YI 70 YIL SONRA KONUŞUYORUZ

1940 yılında Nazi orduları Balkan sınırına dayanmışlardı. Naziler Polonya'da yürürlüğe koydukları Yahudi karşıtı yasaların benzerlerini müttefikleri Romanya'da da hayata geçiriyorlardı. 1941 yılına gelindiğinde Romanya'nın Yaş şehrinde 4 bin Yahudi'nin Nazilerce katledilmesiyle Romanya Yahudileri için Filistin'e gitmekten başka çare kalmamıştı. Türkiye karasularını kullanarak Filistin'e kaçmayı planlayan Romanyalı zenginlerden ve entelektüellerden oluşan büyük bir Yahudi grubu birleştirdikleri para ile *Struma* isimli 1910 model bir motora sahip, 46 metrelik kömür taşıma mavnasını kiraladılar.

Struma, Panama bandıralı bir Bulgar gemisiydi.

12 Aralık 1941'de Romanya'nın Köstence Limanı'ndan yaklaşık 790 yolcu ve 15 mürettebatla kalkan *Struma*'nın dizel motoru İstanbul'a ulaşamadan açık denizde arızalandı. Yolcuların aralarında topladıkları para ve mücevherler karşılığında, yakından geçen bir geminin mürettebatı motoru onardı. Gemi ikinci bir motor arızası sebebiyle 15 Aralık'ta İstanbul Boğazı'nda, Sarayburnu açıklarında demir attı.

Almanya'nın İstanbul Başkonsolosu gemide salgın hastalık olduğu ihbarında bulundu ve Almanya tarafından yolcuların karaya çıkarılmaması konusunda baskı yapıldı.

O dönemde Filistin'e Yahudi göçünü kısıtlayan İngiltere'nin de baskısıyla ne geminin yola devam etmesine ne de yolcuların karaya

çıkmasına izin verildi. Almanya ile müttefik olan Romanya gemiyi geri kabul etmedi.

Tarihi geçmiş Filistin vizesi bulunan birkaç yolcu İngiliz hükümetinin onayıyla, Martin Segal ve ailesi de ABD'nin ricası üzerine Vehbi Koç'un aracı olması ve Türk hükümeti nezdindeki girişimleriyle gemiden indirildi. Segal, Standard Oil Company of New York isimli bir Amerikan petrol şirketinin Romanya müdürüydü. Vehbi Koç ise aynı şirketin Türkiye temsilcisi idi. Koç, Segal ailesi için İçişleri Bakanı Faik Öztrak ve İstanbul Emniyet Müdürü İhsan Sabri Çağlayangil ile bir dizi görüşme yapmıştı.

ON HAFTALIK BEKLEYİŞ

On hafta boyunca kıyıda demirli vaziyette bekleyen gemiye Kızılay ve İstanbul'daki Yahudi toplumu tarafından yardım malzemeleri ulaştırıldı. Yardımları İstanbul'daki Yahudi toplumunun önderlerinden Simon Brod ve Rifat Karako organize ediyordu. *Struma*'nın arızalı olan dizel motoru da tamir edilmek üzere söküldü, Haliç'te bir atölyeye götürüldü.

Gemide kalan yolcuların akıbeti ile ilgili müzakereler sonuç vermeyince, 23 Şubat 1942 günü Türk hükümeti, motoru sökülmüş olan gemiyi Karadeniz'de Şile açıklarına römorkörle çektirdi ve orada kaderine terk edildi. Gece boyunca sürüklenen gemi, 24 Şubat sabahı büyük bir patlamanın ardından battı. 103'ü çocuk olmak üzere 768 kişi öldü.

Sadece David Stoliar adlı 20 yaşında bir yolcu sağ kurtuldu.

Uzun yıllar *Struma*'nın neden battığı bilinemedi.

Sağ kurtulan tek yolcu olan David Stoliar, İsrail Silahlı Kuvvetler Radyosu'na verdiği bir demeçte geminin bir Türk torpido botunun açtığı ateş ile batırıldığını iddia etti. 1960'larda Sovyet arşivlerinden çıkan belgeler ışığında *Struma*'nın Sovyet denizaltısı

SC-213 tarafından torpido ile vurularak battığı anlaşıldı. Aynı denizaltı 23 Şubat akşamı Türk kargo gemisi Çankaya'yı da batırmıştı. Sovyet denizaltısı Nazi Almanya'sına stratejik malzeme akışını önlemek amacıyla Karadeniz'e giren tüm tarafsız ya da düşman gemilerini batırması yönündeki gizli talimatı yerine getiriyordu.

DAVİD STOLİAR

20 yaşındaki David Stoliar, bir tahta kirişe tutunarak kurtuldu. Stoliar ölmek üzereyken 12 kürekli Türk kurtarma kayığı tarafından bulundu. İki gün Şile'de gözetim altında tutulan Stoliar, balıkçılara ve kendisini kurtaran kürekçilere yaşadıklarını detaylarıyla anlattı.

O günlerde Stoliar'la ilgilenen balıkçılardan olan İsmail Aslan, o trajediyi şöyle anlatıyor:

DENİZDEN CESETLER GELİYOR

"Geminin battığını cesetler çıkana kadar bilmiyorduk. Sabah saatlerinde Feneraltı mevkiine bir tahta salın üzerinde 5 ceset geldi. Ne olduğunu anlayamadık ve kıyıya yakın bir mezarlığa gömdük. Ayazma Plajı'na gelen çok sayıda ceset ise yakındaki kumsala gömüldü. Ertesi gün kahvede otururken hangi geminin battığını merak ediyor, balıkçılarla aramızda konuşuyorduk. Ölenler sivil olduğu için yolcu gemisi olduğunu anlamıştık. Kürekçilerin bir kişiyi kurtardığını öğrenip aşağı indiğimizde, benim yaşlarda bir adamın battaniyelere sarılı sobanın başında oturduğunu gördüm. Dilimizi bilmediği için konuşamadık ama gözlerindeki mutluluğu gördüm. Hepimize gülerek bakıyor ve ısınmaya çalışıyordu. Jandarma ertesi gün gelerek genç adamı Üsküdar'a götürdü..."

STRUMA'YI BATIRAN SC-213 DE BATTI

Köstence'den yola çıkan gemiyi batıran Sovyetler'in gözde denizaltısı SC-213, trajediden iki yıl sonra *Struma*'nın çıktığı Köstence Limanı'na giderken bir deniz mayınına çarparak 43 personeliyle battı.

Kader...

Bu facianın asıl sorumlusu İngilizler.

Peki, Türkiye 769 mülteciyi İstanbul'a kabul edemez miydi?

İngiltere'nin baskıları nedeniyle Ankara gemiyi geldiği limana iade etmekten başka çare olmadığını düşünür. Bu kararda *Struma* mültecilerinin, karaya ayak basmalarına izin verilmesi bir emsal oluşturur ve başka mülteci gemilerinin gelmesine yol açar düşüncesi de etkili olmuştur.

15 YAŞINDAYDIM

Ben, *Struma* cinayetini birebir yaşadım.

1941 yılının Aralık 15'inde, *Struma* teknesi Sarayburnu açıklarında demir attı. Rıhtıma yanaşmasına izin verilmedi. Gece gündüz polis nezaretinde, 769 insan 72 gün boyunca deniz ortasında hapsedildiler ve sonra ölmeye götürüldüler.

Bu zavallı insanlara yardım elini uzatan sadece İstanbul'da mukim Yahudi cemaati oldu. Hastalara yarayabilecek ilaçlar yanında, her gün asgari miktarda gıda temini ve teslimi için bir komite kurulduğunda, babam Hayim Alaton da görev üstlendi.

15 yaşındaydım ve Şişli Terakki 8. sınıf öğrencisiydim. Yahudi cemaati bunu görev bildi. Babam Hayim Alaton yardım komitesinin içinde yer aldı ve komitenin gıda grubundaydı. Ben de onunla beraber her akşam Azapkapı'daki iki fırına gider, çuvalla ekmek alırdım. Ekmek karneyle veriliyordu. Buna rağmen biraz rüşvet, bi-

raz farklı fiyatla temin ediyorduk ve ekmek dolu çuvalları fırından mavnaya taşıyorduk. Sonrada mavnalar kürek kuvvetiyle Sarayburnu açığında demirli *Struma*'ya yanaştığında ekmek çuvallarını gemiden sarkıtılan halatlara bağlayarak o zavallı insanların açlığını gidermeye çalışıyorduk. Sıcak ekmeklerin, beyaz un çuvallarının içinden yaydıkları iştah açıcı kokuyu bugün el'an hissediyorum. Tabii gemiden gelen "bizi kurtarın" feryatlarını, çaresizlik içinde yükselen çığlıkları da...

Yardım faaliyetlerine tanık olduğum, karadan denize doğru çaresizlik içinde baktığım o günleri hiç unutmuyorum.

Kızılay yardım faaliyetlerinin içinde gözüküyordu ama biraz göstermelikti. Yardımın büyük kısmı Yahudi toplumu tarafından gerçekleştirildi.

Struma büyük bir faciadır.

Maalesef bu faciaya dönemin hükümet mensupları da göz yumarak ortak oldular.

Üzerimize kan sıçradı.

Biz Yahudiler, bu olaya büyük bir hüsran, büyük bir acı, çaresizlik içinde baktık. Ama korkuyla büyütülen bir toplum olarak sesimiz çıkmadı. Hiç "Ne yaptınız?" diyen olmadı.

BÜROKRASİNİN GÜNAHLARI

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yetmiş beş yılı boyunca, ülkeyi yöneten bürokraside yer almış birtakım insanların devlet adına işledikleri günahları konuşmanın ve genç kuşakları aydınlatmanın zamanı geldi.

Size bir şeyi hatırlatacağım:

1945'in Mayıs ayında 2. Dünya Savaşı bitti. Sovyetler Almanları yendikleri için sağa sola saldırmaya başladılar ve Azerbaycan'a da girdiler.

146 Azeri hayatlarını kurtarmak için Türkiye'ye iltica etti.

Tabii olayın sonrası vahim...

Utanç verici...

Bunu da Başbakan Erdoğan 2012 yılının Eylül ayında medyaya anlattı, geçmişteki günahlarımızdan birinin daha ortaya çıkmasına katkıda bulundu.

Iğdır'da bunlar yaşanırken Ankara'dan bir emir geliyor. İnönü hükümeti, Iğdır karakol komutanına "Bu Azerileri Sovyet kuvvetlerine teslim edin!" emrini verdi.

Komutan buna inanamıyor, teyit istiyor. Teyit Başbakan'dan da geliyor.

Ve Türkiye'yi emin görüp sığınan o 146 Azerbaycanlı, Aras nehri üzerinden Sovyet makamlarına teslim ediliyorlar.

Sonrası mı?

Elbette ölüm...

Hepsi, bir duvarın önünde makineli tüfekle kurşuna diziliyorlar.

Bunun üzerine Iğdır'daki Türk komutan bu olaya sebep olduğu için intihar ediyor.

Bunu da biz kamuoyunca ancak Başbakan Erdoğan'ın dile getirmesiyle yeni yeni bilmeye, konuşmaya başlıyoruz. Geçmişteki cinayetlerimizi bilmenin, öğrenmenin, arınmanın ve geçmişimizle barışmanın başka bir yolunu ben göremiyorum.

Şimdi bize cesaret lazım, arınmak için.

Çünkü bize korku verildi, biz hayat boyu korkutulduk. Bizim yönetim sistemimiz korku üzerine. Bunu değiştirmemiz lazım. Bunun yolu da geçmişimizle yüzleşmekte.

Ben bunları söyleyince birileri hemen soruyor:

"İshak Bey'in niyeti ne, ne yapmak istiyor?"

Arınmak...

Cevabım:

Geçmişimizle barışmak ve huzura ermek.

Başka bir niyetim yok...

Bence 21.yüzyılın ilk çeyreği, toplumda bir arınma ve günah çıkarma zamanı olarak tarihe geçecek.

Bu yolda sivil topluma önemli bir görev düşüyor.

Ben bu konuda üzerime düşeni yaptığım kanaatindeyim ve her geçen gün huzurum daha da artıyor.

Kurucuları arasında bulunduğum iki sivil toplum örgütü olan TESEV ile Açık Toplum Vakfı, uzun yıllardan beri, çağdaş ve saygın bir ülkenin vatandaşlarına yakışacak bir arınma ve geçmişteki günahlarımızla ilgili bilgiye ulaşma görevini yerine getiriyor.

YÜZEN TABUT

Anadolu Ajansı 24 Şubat 1942 tarihli açıklamasında vatandaşlarına saygısı sıfır olan ceberrut ve despot devlet anlayışını yansıtıyor.

"Geminin tamiri hitam bulduğu halde..." diye başlıyor bu açıklama.

Yalan...

Aslında geminin dizel motorunun gövdesi daha Boğaz sularına gelmeden önce çatlayarak arızalanmış ve gemi römorkörle çekilerek Sarayburnu'nda demir atılmıştı. Bilahare dizel motoru yerinden sökülerek Haliç'teki bir atölyede tamir edilmek istenmiş ise de gövde çatlağı çok derin olduğundan başarılamadı.

Motor arızalı olarak, atölyede kaldı.

Yani, *Struma* motorsuzdu.

Motorsuz bir gemi, kaderine terkedilen 769 insanı taşıyan bir büyük yüzen tabut idi.

Ve devletin Anadolu Ajansı, utanç verici bir şekilde, geminin tamirinin bittiğini iddia ederek cinayeti örtmeye çalışıyordu.

Struma olayının üzerinden yetmiş yıl geçti.

Mensubu olduğum Türk toplumunun eleştirilecek birçok yönü var.

Bence bunların başında, eskiden beri süregelen geçmişte kalmış günahları ile yüzleşememek ve huzura erememek var.

Bu cesareti ıskalamak...

Geleneksel inkâr politikası...

Cesetleri arka arkaya, üst üste yığıp dolap kapılarını kilitlemek...

İyi de cesetler orada kokuşup duruyor. Koku etrafa yayılıyor, havayı zehirliyor. Şu dolapları artık açıp havalandırsak, günahlarımızla yüzleşsek, huzura ermeyi denesek daha iyi olmaz mı?

Ben, gerçeklerle yüzleşmenin zamanı geldi, diyorum.

Devlet adına, bürokrasinin içinde yer almış birtakım insanların günahlarını bilelim, diyorum. Bu insanların hemen hepsi bugün artık hayattan göçtüler. Ama bizler hayattayız ve çocuklarımızın yüzüne, babalarımızın suçlarından arınmış olarak bakabilelim, diyorum.

Ben, birebir yaşadığım ve şahidi olduğum, devlet adına yapılmış bu gibi olayların toplum tarafından bilinmesi için bu konuları sık sık gündeme getiriyorum.

Çünkü devletin sırtında bu günahların daha fazla kalmasını istemiyorum. Toplum gerçekleri bilsin istiyorum, toplumuna gerçekleri söyleyen bir devlet zihniyeti oluşsun istiyorum.

Yeri geldiğinde özür dilemeyi bilen ve özür dileyerek arınan, yücelen ve saygınlık kazanan bir devlet istiyorum.

Devlet saydamlaşırsa, hesap verme gereği duyarsa bir daha böyle facialar olmaz, diyorum. Yani, bu şekilde, toplumda ve devlette büyük bir yüzleşme, arınma ve huzura erme yolunda bir zihinsel devrim yaşamamızın önemini dile getiriyorum.

Umudumu yitirmedim.

Bu yolda hızla ilerlediğimize inanmak istiyorum...

STRUMA – TV BELGESELİ

Tanık olduğum bir olayı mutlaka anlatmalıyım. Konu *Struma*'yı anlatan bir belgesel...

2001 yılında, bir İngiliz TV yapım şirketi, *Struma* ile ilgili çekimleri yapmak için İstanbul'a geldiler. Benden de destek ve danışmanlık istediler. Kabul ettim.

Gelenlerin içinde, Jacobivici isimli bir rejisör vardı. Ayrıca, *Struma*'da ölen bir çiftin torunu olan Greg Buxton, evini satıp elde ettiği para ile Jacobovici'nin çalışmalarının finansmanına harcıyordu. Greg, aynı zamanda amatör dalgıç idi.

Senaryonun bir kısmı, *Struma*'nın Şile açıklarında deniz dibinde yattığı bilinen enkazın bulunması ve filme çekilmesini kapsıyordu.

Bunun, bürokrasinin izni alındıktan sonra yapılabileceği anlaşıldı.

Dalgıç Greg Buxton'u, yerel destek olarak genç dostum Selçuk Kolay ile tanıştırdım. Birlikte, dalgıç apareyleri hazırlığı yaparak *Struma*'nın kalıntısını deniz dibinde arama programını geliştirdiler.

Bu hazırlıklar yapılırken, birileri Ankara'daki bürokrasiyi haberdar etti.

Hiç beklemediğim bir şekilde, bu hazırlık Dışişleri Bakanlığımızı telaşlandırdı. Böyle bir belgeselin Türkiye'nin çıkarlarına uygun olmadığı fikri gelişti Ankara kulislerinde...

ANKARA'DAN GELEN TELEFON

Ve günün birinde, Dışişleri Bakanlığı adına, beni Stockholm'deki büyükelçilik görevi zamanından beri çok yakinen tanıyan Müsteşar Yardımcısı Solmaz Ünaydın Hanım telefonla aradı.

Hoşbeş faslı, eski hatıralar, İsveç'teki müşterek dostlar...

Sohbet bittiğinde, işin esasına geldi Solmaz Hanım kızımız...

"İshak Bey, Bakanlığımızın istihbaratına göre, 1942 yılında yaşanmış bir olayla ilgili bir İngiliz belgeseli yapımında sizden de destek ve yardım istenmiş. Sayın Dışişleri Bakanımız ve danışmanları, bu hazırlığın bizlere zarar verebileceğinden endişe duyarlar. Bu TV belgeselinin, ikinci bir *Gece Yarısı Ekspresi* filmi gibi Türkiye'yi karalayan ve menfi mesajları içermesi ihtimali olabilir diye, sizlerden bilgi almak istedik. Acaba, bu belgeselin hazırlığını önlemek ve projeyi iptal etmek için, sizin desteğinizi alabilir miyiz diye Sayın Bakanımız beni görevlendirdiler."

Büyükelçi Solmaz Ünaydın bu uzun hikâyeyi anlattı.

Sanki korkarak, çekinerek, sıkılarak konuşuyor gibi geldi bana...

Belli ki emir verilmiş, dostluğumuza güvenilerek, pek de doğru olmadığı bilinen bir istek ıkınıp sıkılarak servis ediliyor.

Derin bir nefes alıpben sazı ele aldım ve cevap verdim:

"Solmaz Hanım kızım, elçiye zeval olmaz. Siz de, ben de, bu olayda birer elçi sayılırız. Bana, Bakanlık olarak resmen Bakan imzası ile bu isteğinizi tebliğ etmeniz halinde, bunu İngiltere'den gelenlere iletirim. Onların kararına müdahale etmem."

Solmaz Hanım sessizce dinliyor. Benim söyleyeceklerim daha bitmedi:

"Ancak, Sayın Bakanımıza bir önemli bilgiyi aktarmanızı faydalı bulurum. Türk bürokrasisinin, bu belgeselin yapımını engellemesi ihtimalini bu insanlar kendi aralarında tartıştılar. Buna da hazırlıkları var. İstanbul'dan ayrılıp Atina'ya geçecekler. Yunan adalarından birinde dalışlar yapıp benzer bir kalıntının filmini alıp belgeseli tamamlayacaklar. Bir de, filmin jenerik kısmında, yani hem başında hem de sonunda, bir yazı ilave edecekler. Mealen, 'Bu belgeselde görünen gemi enkazı kalıntısı gerçek *Struma*'nın değildir. Çünkü Türkiye Dışişleri Bakanlığı bizlere sansür uygulamış ve belgeseli gerçek yerinde tamamlamamızı yasaklamıştır' diye seyircilere bilgi aktaracaklar. Bu bilginin ikinci bir *Gece Yarısı Ekspresi* tesiri yapıp yapmayacağının kararını sizler verirsiniz..."

Uzun bir sessizlik oldu. Solmaz Hanım'ın sıcak, samimi ses tonu büyük bir hararet düşüşü gösterdi. Sıkıntılı bir düşük tonda "Bu izahatınızı aynen Sayın Bakanımıza arz edip tekrar size döneceğim İshak Bey..." dedi.

Bu cümlenin ardından telefonu kapattık.

Solmaz Hanım'dan bir daha telefon veya başka bir mesaj gelmedi.

Umutsuz bir çaba olduğu herhalde anlaşıldı Bakanlık katında...

DAVİD STOLİAR'I DAVET ETTİM GELDİ

Belgeselin zenginleşmesi için ben de gayret gösterdim. *Struma* 1942 yılında batırıldığında o zaman yirmi yaşında olan David Stoliar tek kişi olarak hayatta kalmış ve Şileli balıkçılar tarafından karaya çıkarılmıştı.

Bugün, iletişimin gelişmiş dünyasında, David Stoliar hayatta ise herhalde onunla temas edebilirim, diye düşündüm. Biraz araştırma sonrası, izini buldum. ABD Oregon'da bir ufak kasabada, 2001 yılında, seksen yaşında olarak buldum ve hemen telefonla aradım.

Önce kendimi tanıttım. Biraz eskiyi anlattım. İlk başta endişeli davrandı. İki-üç gün boyunca, ısrarım neticesinde ikna etmeyi nihayet başardım. İstanbul'a davetimi kabul etti.

Yaşlı eşi ile birlikte bu olaydan 59 yıl sonra Türkiye'ye geldiler ve on gün kadar kaldılar.

Şile'yi de ziyaret edip kendisini kurtaran balıkçılarla buluştular. O balıkçılardan biri olan İsmail Aslan ziyareti şöyle anlatıyor:

59 YIL SONRA GELEN ZİYARET

"2001 yılında barakama bir kadın ile yaşlı bir adam geldi. Kadın az Türkçe biliyordu. Adam bana *Struma*'dan kurtulan David

Stoliar olduğunu söyleyince çok şaşırdım. Bana sarıldı ve ellerimi tuttu. Bir saat barakamda kaldılar. Kadın, David'in kitap yazdığını, benden de bahsedeceğini ve para istemeyeceğime dair kâğıt imzalamamı istediler. Ben de imzaladım. Giderken hayatını Şilelilere borçlu olduğunu söyledi...

Stoliar, daha sonra kendisini kurtaran kürekçilerin bağlı olduğu şimdiki adıyla Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü'ne gitti ve denizcilerle birkaç saat vakit geçirdi. Orada muhafaza edilen 5 kurtarma kayığını görünce duygulandı, yaşamdan umudunu kestiği anda kayıktakilerin uzattığı eli hâlâ hatırladığını, sabaha karşı öleceğini düşündüğü anda suya vuran kürek sesleriyle kurtulduğunu anladığını söyledi. Karnını doyuran, giysi veren ve ısıtan Şilelileri hiç unutmayacağını defalarca dile getirdi..."

Belgesel ne oldu derseniz, belgesel burada tamamlandı. İngiltere'de, sonra da Kanada ve ABD'de birçok kanalda yayınlandı.

Türk kanalları bu belgesele ilgi duymadı.

Türk halkı, *Struma* olayını şimdi akademisyen dostum Halit Kakınç'ın 2012 yılınınEylül ayında yayınlanan kitabı yolu ile ancak öğrenecek.

BİR ANIT BİLE YOK

Biliyor musunuz, aradan 70 yıl geçmesine rağmen Şile açıklarında böyle büyük bir insanlık ayıbının yaşandığına dair hiçbir emare yok.

Ne bir anıt var, ne de ölenlerin mezarları belli.

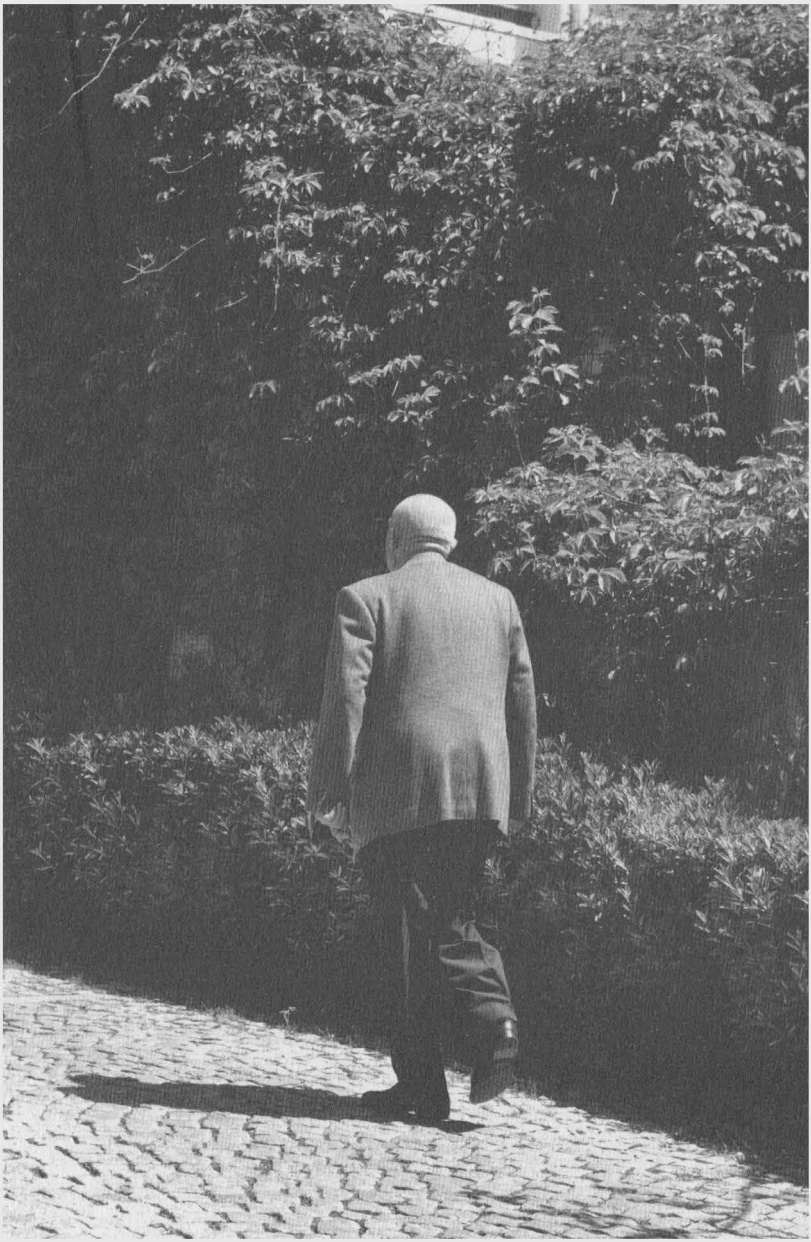
Denizden kıyıya vuran cesetlerin elli kadarı Ayazma Plajı'nın üzerindeki alana, sayısı meçhul bir kısmı da Feneraltı'na gömülmüş.

Bir işaret, bir iz olmalı değil mi...

BÖLÜM

22

HÜZÜN YOK...

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 11...../11...../2012

Apartmanın bahçesinde her gün birkaç tur atıp, temiz hava solumak büyük mutluluk...

Rahat bir uykuya sağlıklı bir hazırlık oluyor.

Yeşil doğa tansiyon düşürme ilaçlarından daha faydalı...

ÜZEYİR'İN ODASI MÜZE, BENİMKİ...

Mehmet Gündem beni Üzeyir Garih'in holdingdeki odasına davet etti.

Kabul ettim...

Sanki tarihe doğru bir yolculuğa çıktık ve uzun uzun konuştuk...

Üzeyir'in odası müze oldu.

Senede bir-iki defa ben de girerim oraya.

Zaten çalışma odalarımız yan yana, aramızda ortak kullandığımız bir toplantı odası, beyaz oda var.

Buraya taşınırken proje önümüze kondu. Üzeyir dedi ki:

"Toplantı odaları en dipte olsun, biz de böylece rahatsız olmayız."

"Tamam" dedim.

"Onun yanındaki odayı ben alayım," dedi ve bu odayı gösterdi.

Buna da "tamam" dedim.

Güneşin çok girmediği bir odadır burası... Benim oda daha çok güneş alıyor. Aramızda ikimizin de buluştuğu küçük bir oda var.

Biri Boğaz'a bakıyor, öbürü Boğaz ve şehri görüyor.

Herkes yerinden memnundu...

Benim odam çok sade, çok boş, Üzeyir'in odası öylesine dolu ki...

Resimler, plaketler, ödüller, kitaplar, küçük küçük eşyalar...

Üzeyir'in gurur duyduğu şeylerden biri de önemli politikacılarla ve önemli devlet adamlarıyla çektirdiği fotoğraflar. Odası bir galeri gibi... Turgut Özal, Süleyman Demirel, Mitterrand, Bill Clinton,

George W. Bush, Nur Sultan Nazarbayev, Sapar Murat Türkmenbaşı, Patrik Bartolomeos, Peres, Kissinger... ve onlarca...

Odada bir de Siirt halısı var, Üzeyir Garih yazılı... Bu da Selami Teker'in hatırası. Selami Teker, 1986-87'de Siirt'te valiydi...

Üzeyir çok fazla ödül aldı ve hepsini biriktirmiş...

Misafirleri gelince Üzeyir, yerinden kalkar, onları Boğaz'a bakan pencerenin önündeki koltuklara davet eder ve sohbet eşliğinde muhteşem bir Boğaz manzarası da ikram ederdi...

Bu oda bana şimdi, büyük bir sevgi, büyük bir dostluk, büyük bir birliktelik ve büyük bir huzur veriyor ve Üzeyir'in ne kadar sıra dışı bir adam olduğunu hatırlatıyor...

Aklıma geliyor, Üzeyir'le birlikte zor günlerimiz de oldu...

Evet, zor günler yaşadık diye bir önyargım var ama hatırlayabildiğim, özelliği olan bir zorluk hemen aklıma gelmiyor şimdi...

Ben şimdi zorlukları değil de güzellikleri hatırlamak, onları yaşamak ve yaşatmak istiyorum.

Üzeyir öldüğünde odası nasılsa on yıldır büyük ölçüde öylece duruyor. Belki birkaç küçük ilave olmuştur...

Masası da öyle, Üzeyir sanki yarım saat önce masadan kalkmış, odadan yeni çıkmış gibi.

O kadar çok fotoğrafı var ki duvarlarda Üzeyir'in...

Onun büyük bir fotoğrafı var, benim odamda.

Orada sessizce durur ve bana bakar... Arada bir konuşuyoruz gibi hissederim, farklı bir iletişim kurduğumuzu hissederim. Bu bilinçli bir şey değil ama var...

Fakat benim onu hatırlamak için fotoğrafına bakmama veya odasına girmeme de gerek yok, çünkü ben onu hiç unutmadım ki...

ODAM MÜZE OLMASIN

Üzeyir'in odasının müze olmasını saygıyla karşılıyorum, ama benim odamın müze olmamasını da geride kalanlar saygıyla karşılamalılar.

Ben, iradi olarak lüzumsuz olmak isteyen bir insanım.

Benden sonra böyle bir odanın da kalmasını istemem. Zaten bende müzeye konulacak eşyalara, objelere, dokümanlara, fotoğraflara, plaketlere, ödüllere karşı bir bağ yok.

Zaten isteseler de benim odayı müze yapamazlar, çünkü o kadar sade ki. Müzelik bir şey yok...

Üzeyir bu işlere meraklıydı, ben değilim...

Bana takdim edilen ödülleri holdingin müzesine gönderdim çoktan.

Benim oda benden sonra da yaşasın istiyorum, ya oğlum ya kızım veya bir profesyonel kullansın...

Bu, Üzeyir'in odasına bir eleştiri değil, biz ikimiz farklılıklarımızla birlikte yaşadık ve birbirimize saygımızı hiç yitirmedik. Farklılıklarımız tamamlayıcı oldu.

Şimdi bu konuda da ben bir fark ortaya koyuyorum...

Dilerim, oğlum Vedat ve kızım Leyla da bu düşünceme katılırlar...

Benim neyi isteyip neyi istemeyeceğimi onlar bilirler...

Ben olsaydım öyle yapmazdım ama öyle yapanlara da saygı duyuyorum.

Benim prensibim, kendimi hiçbir zaman başkalarıyla mukayese etmiyorum. Yani ben daha doğru düşünüyorum, diye hayatımda böyle bir laf etmedim.

Benim düşüncem başka, başkasının düşüncesi de başka. O da doğru olabilir, benimki de.

GEÇMİŞ BENİ HÜZÜNLENDİRMİYOR

Üzeyir'in yaka kartı çalışma masasının üzerinde duruyor.

Ölene kadar hiç çıkarmadı boynundan...

Benimki de masamın üzerindeki tabakta duruyor...

Emekli olduğum için takmamın bir mantığı yok, çünkü aktif değilim ben. Ben geri çekilmiş bir adamım. Bu, beni hüzünlendirmiyor, aksine gururlandırıyor. Hüzünlendirmesi için bir sebep yok, çünkü 10 senedir böyleyim. Artık o hüznü tekrar yaşamanın da bir mantığı yok...

Geçmişe bakınca hüzünlenmiyorum ki...

Zamanın geçmesi, insanların ve olayların geride kalması beni hüzünlendirmiyor.

Çok güzel zamanımız oldu, bunun için müteşekkirim. Allah'a şükran borcum var ki böylesine güzel bir hayatım oldu. Böylesine sıra dışı bir insanla yaşadım...

KENDİMDEN PEK ŞİKÂYETİM YOK

Bazen insanlara sorarlar:

"İmkânın olsaydı kendinde neleri değiştirmek isterdin?"

Benim keşkelerim yok.

Bunu fuzuli görürüm.

Evet, bu tür konuları düşünmediğimi itiraf etmeliyim.

Yani kendimde hoşnut kalmadığım tarafları değiştirmek gibi...

Bu, garip bir durum...

Hani size hakkımdaki "cimri" yakıştırmasından bahsetmiştim ya...

Onu bile değiştirmek istemiyorum.

Hep kendime "bu benim işte" diyorum.

Evet, cimrilik insanları son derece rahatsız eden bir huy. Hele ki "cimri adam" yakıştırması...

Ama ben kendime cimri demiyorum.

Ben, paranın kıymetini zor yollardan öğrenmiş bir adamım sadece.

Diğer taraftan bir miktar paraya sahip oldum diye cimriliği inkâr etmenin bir mantığı da yok. Üstelik bundan utanmıyorum.

Bana cimri denmesi bende olumsuz bir duygu oluşturmuyor.

Kendimi inkâr etmemekten ötürü içim son derece rahat.

Bir keresinde bir gazeteciye "Evet, ben cimri tanınırım," dedim.

Onun için kendimde bir şeyleri değiştirme isteği, kendimi inkâr anlamına gelir.

Hiçbir yanımı sorularla boğuşturmadım.

Ben neysem, oyum.

Başkalarının benim hakkımda iyi olmayan bir düşünceye sahip olması, benim kendimi değiştirmemi gerektirmez.

Ben beni, toplumdan farklı kılan yönlerimle kabul ediyorum ve genelde bunların daha doğru olduğuna inanıyorum. Tabii ki kişi kendi düşüncelerini sürekli doğru kabul eder. Ama ben yaşayışımın ve düşüncelerimin, aynı zamanda topluma da bir mesaj mahiyetinde olabileceğini idrak ediyorum. Onun için benim bir misyonum var, bu da topluma daha iyi olma yolunda mesajlar vermek.

KELİMELERİM VE BEN...

Hani insanın sürekli tekrar ettiği, tutunduğu kelimeler vardır. Onların rehberliğinde düşünür, fikir yürütür ve mevcut şartlarla yüzleşir. Aslında bu türden yüzlerce kelime dönüp duruyor aklımda, ama aralarından seçilen, özel bir tanesine rastlıyorum: saygınlık...

Bir miktar para kazandıktan sonra, daha fazla para sahibi olmanın çok önemli olmadığına kanaat getirdim. Hemen ardından da, bunun yerine "hayat boyu mücadelemin ne için olacağı" sorusu ile yüzleştim.

Sorunun cevabı ise "saygınlık" oldu.

Hiçbir insan yeteri kadar saygın olamaz, diye düşünürüm. İnsan hiçbir zaman yeteri kadar zengin olamaz, demedim; insan hiçbir zaman yeteri kadar saygın olamaz ilkesinden hareket ettim.

Onun için hep saygınlık aradım.

Başka kelimeler de var...

Örneğin "dostluk".

Dostlukta önemli bir prensibim vardır;

Bir gün düşman olacakmış gibi dostlara mesafeli ve bir gün dostun olacakmış gibi düşmanına hoşgörülü davranmak.

Dostlarına mesafeli, düşmana karşı da hoşgörülü ol...

Bir diğer kelime "düşünce".

Düşüncenin sınırları yok. Zaten hayat dediğin, bir düşünce silsilesidir. Düşüncenin, yaşamak olduğu gerçeği son derece açıktır. Hayatın özü düşünmektir. Düşünme kabiliyetidir ki insanı pek çok varlıktan ayırırken, düşünmenin verdiği kudret de yaratıcılığı ortaya koyar. Ben bunu hiç maddiyat olarak düşünmedim...

Ve bir kelime daha, "güç".

Ben üç türlü güç görüyorum: Fiziki güç, maddi güç ve düşünce gücü.

İlk ikisi ile hiç bağım olmadı hayat boyu. Bir miktar parasal gücümün olması, onu kullanmamı gerektirmez. Ama düşünce gücü, bana göre en vazgeçilmez, en saygın güçtür.

Düşünce ile insanlara güçlü olma mesajını verebilirsin.

Sadece düşüncelerinle hem de...

Bana göre asıl ve kalıcı güç, düşüncededir.

ÜÇ YAŞINDA KAYBOLDUM

Hayat akıp gidiyor ve zaman geçiyor.

İnsan doğar, yaşar ve ölür.

Geriye ne kalır?

Derdin ve hedefin ne ise senden geriye o kalır.

Unutma ki ömür dediğin şey yaştan ibaret değil, yaşadıklarından ibarettir.

Her şey küçük başlar, küçük adımlarla başlar...

Sen anladıkça ve sen öğrendikçe adımlar büyür, yollar çeşitlenir.

Olmadık zamanda olmadık engeller, problemler çıkar karşına ve sen hep sınanırsın...

Karakterin ve tarzın oluşur yaşadıklarından.

Çocuktum.

Yıl 1930, üç yaşındayım. Moda'da oturuyoruz. Moda'da o zaman hafif yüksek bir yerde bir gazino vardı. Oraya bir davet için ailecek gitmişiz. Fakat ben kayboluyorum.

Sokaklarda dolaştığımı hatırlıyorum. Bir polis beni alıp karakola götürüyor. Kayboldum ama ismimi, adresimi falan söyleyemiyorum. Beni yabancı zannediyor polis.

İçimde büyük bir korku var ama ağlamıyorum.

Sadece susuyorum.

Herhalde birkaç saat orada kaldım.

Daha sonra kaybolduğumu fark eden babam karakola başvuruyor, oğlum kayıp diye.

Baktım babam karşımda, ona koştum, boynuna sarıldım...

Elini sıkı sıkı tutarak karakoldan ayrıldık...

Bu benim kaybolma duygusuyla ilk tanışmam bu...

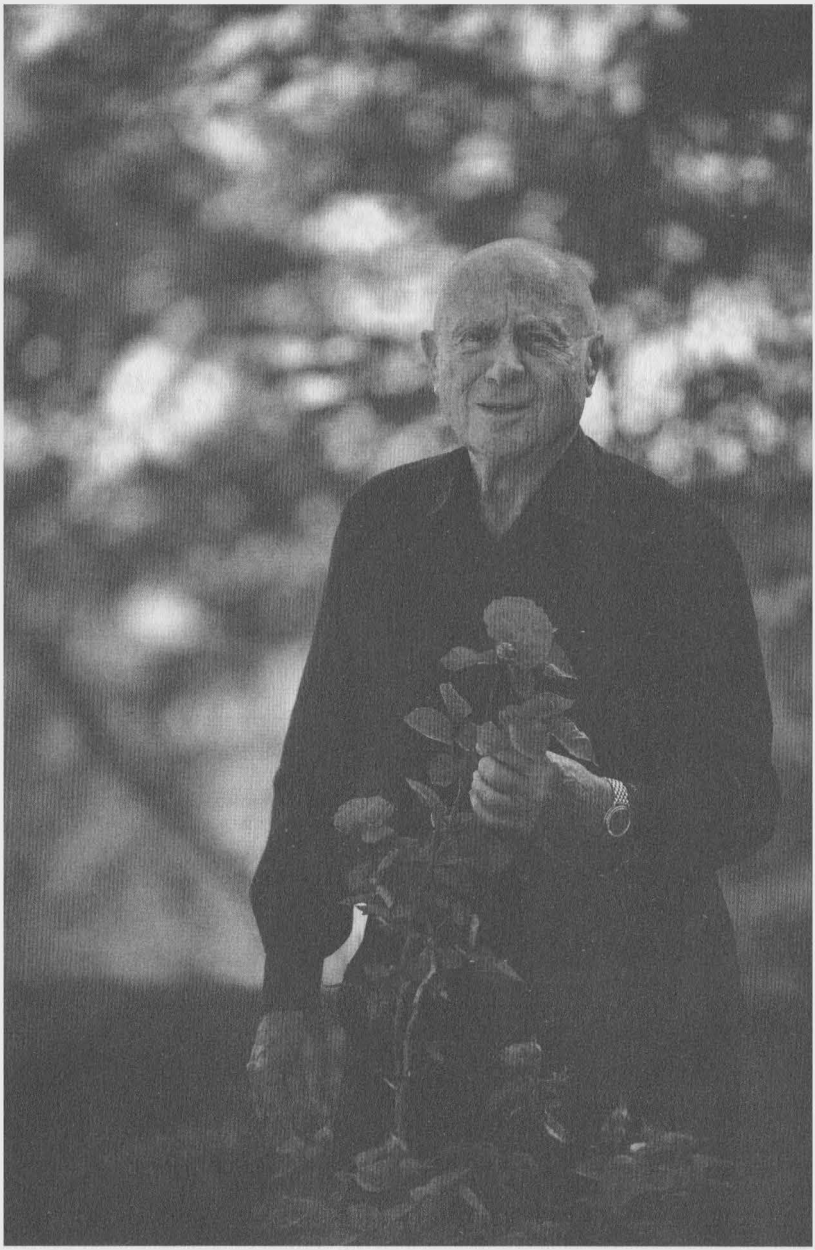
İlk diyorum, ama ikincisi olmadı.

Hayatta bir daha hiç kaybolmadım, hiç yolumu da kaybetmedim...

Yolu bilmediğimde bilen birine sordum...

BÖLÜM
23

GALİBA OLDU BU İŞ...

Hayim Alaton Ailesi. (Yıl 1938)

ALARKO
ŞİRKETLER TOPLULUĞU

İstanbul, 11/11/2012

Bahçede kırmızı gül yetiştirmek bana mutluluk veriyor.

Organik sebzeye de çok merak sardım. Öğlen yemeğine davet ettiğim misafirlerime bahçemde yetiştirdiğim sebzeleri ikram etmekten büyük keyif alıyorum.

CESARETİM ÖLMEDİ

Dindar bir Yahudi olmadım.

Çok geniş baktım inançkonusuna. Tanrı deriz, Allah deriz, başka isimler de verebiliriz ama bir yaratıcı kudretin mevcut olduğunu her an hissederim.

Çok çalıştım.

Bazen akşamları şakaklarım öylesine zonkluyordu ki...

Gençliğimde cumartesi günleri de çalışma günüydü.

40 yaşımı geçtiğimde, çocukların da yaşları 10-11'e varmıştı. Belki de onların büyüdüklerini tam fark edemedim.

Galiba ben orada treni kaçırdım...

Treni kaçırdığımı her zaman hissettim, çocuklara da bunu söyledim.

Hırs mı, işkolik olmak mı bu, nedir?

Hırs diyemem.

Başarı hırsı ile para kazanma hırsı farklı şeyler.

Bazen iş kolikliği öyle bir noktaya giderdi ki yanımızda çalışan insanlar sorardı: "İshak Bey, neden bu kadar enerji veriyoruz? Karşılığında alacağımız para çok az."

Buna nasıl cevap verebilirim ki...

Galiba bunun için zenginliğin ve fakirliğin bendeki karşılığını bilmek gerekir...

İzafi olduğu gibi özellikle zenginliğin çok önemli olmadığı neticesine vardım.

Fakirliğin çok hırpalayıcı bir olay olduğunun idrakindeyim ama para her şeyi çözmüyor. Parası olup da mutsuz, parsı olup da itibarı olmayan çok insan gördüm...

Benim hayat felsefemi özetleyen kelime saygınlık.

Saygın insan düşüncelerini açıkça söyleyen insandır.

Ben cesur yaşadım.

Bildiğim gibi hareket ediyorum ama bana "Sen gereksiz şekilde cesur davranıyorsun," diyorlar.

Yıllar önce iş odaklı yaşamaktan vazgeçtim.

Sorumluluklarımı devrettim, çünkü insanlara güvendim. Beraber çalıştığım genç insanlara her zaman dedim ki:

"Bakın bana hep iyisin diyorlar ama siz benden daha iyisiniz. Onun için siz yapın bu işi..."

Sorumluluğumu onlara yükledim ve rahatladım...

Hayatıma yeni yollar bularak devam ettim.

Ben bilerek "lüzumsuz" olmak istedim.

HİÇ BİR ŞEYE BAĞIMLI DEĞİLİM

Dünya o kadar heyecan verici bir macera ki bir ömür daha olsa önümde onu doldurabilirim.

Şimdiden 2050 yılını planlıyorum. Ama görme ihtimalim muhakkak ki yok... Bunun idrakindeyim ama yine de planlıyorum.

Kral gibi yaşadığım da rivayet edilir.

Hayır, ben kral gibi yaşamadım ama Ortaköy'deki odamda benden önce bir kral yaşamış.

Bu odada Ürdün Kralı Hüseyin'in babası Tallal yaşadı. Bir hastalığı vardı, şizofrendi. Bu odaya yerleşti ve 20 sene yaşadı. Ben onu burada tanıdım ve çok iyi bir dostluk geliştirdik.

Paraya merakım yok.

Eve, arabaya hiç ilgim olmadı. Çok meraklı değilim ama eski arabamı hep sevmişimdir. Nihayetinde 45 yıllık bir dostluk var aramızda...

Sahip olacağım şeylere öncelikle ne işe yarar, diye bakarım...

Herhangi bir şeyin bağımlısı olmadım...

Belki kitaplar, belki klasik müzik ve onların birleşiminin bende yarattığı keyif var. Rahat bir klasik müzik eşliğinde güzel bir kitap, benim için cennetin kapılarını açıyor gibi...

Bilgisayar muhteşem faydalı bir alet, onun için öğreniyorum. Ama daha çok öğreneyim diye bir merakım yok. Kabul edelim ki yaş 85'i geçince biraz uzak, biraz da anlaşılması zor geliyor bu tür şeyler...

Cep telefonum da belki ilk çıkan modellerden. Yılda birkaç model değiştirenlerle nasıl yarışabilirim ki... Böyle manasız bir yarışa girecek halim yok. En iyisi elindeki ile yetinmek. Benimki 10 seneyi geçti. Çantada ve her zaman kapalı. Belki ansızın lazım olur diye, olursa diye orada duruyor.

EŞYALAR, BELKİ DE EŞYALARIM...

Yalnız yaşıyorum.

Hoparlörler büyük masanın her iki yanında.

İşte en mutlu olduğum anlardaki müzik kaynağım onlar...

O kadar fuzuli eşya var ki...

Benim değil, belki de hanımın merakı ile buraya geldiler...

Dolapların içi yemek takımlarıyla dolu, tabii ki çoğu kullanılmıyor.

Eve bir tane DVD player koydular. Hiçbir zaman öğrenmedim çünkü film seyretmeye hiç vaktim olmadı.

Hâlâ manasızca duruyor orada.

Benim için her şey işe yaradığı kadar değerlidir.

Eşya işe yaradığı kadar önemlidir.

Stil olarak da, ille de özel bir stil, son model filan hiç aradığım yok. Evet, bir miktar estetik de olsun ama asıl olan işimi görsün.

Annemden kalma bir duvar saatim var, ona başka bir gözle bakıyorum ve onu mutena bir yerde tutuyorum. Bir hatırası var, ama daha fazla bir anlam yükleyip onu da abartmak istemiyorum.

EV BÜYÜK, BEN KÜÇÜĞÜM

Evin her yerini kullanmak, her odasına girip çıkmak mümkün değil.

Koca evin içinde huzur bulduğum birkaç yer var.

Daha doğrusu "yaşadığım" demem lazım...

Bir tanesi, her sabah 5.00 ile 7.00 arasında kahvaltı masamda otururken arkamdaki iki tane hoparlörden gelen klasik müzik müthiş bir sabah başlangıcı olur. Ruhu okşayan bir müzik, birkaç fincan sıcak çay ve ağır ağır yaptığım kahvaltı...

Bu mekân huzurun başlangıcı.

Bir de balkon var, gündüzleri yeşili, masmavi denizi ve ufku görüyorum, geceleri ışıl ışıl yanan Boğaz'ı seyrediyorum...

Tabii benim için asıl mekân, huzur devam ettiği ve daha uzun yaşandığı yer işyeri, yani, Ortaköy'deki ofisim. Her gün sabah erkenden buraya gelmek bana heyecan veriyor.

Seyahate çıktığım zamanlarda buraları özlüyordum, neyse ki yaşlılığın iyi yanlarından biri de seyahatlere eskisi kadar imkân vermemesi...

Artık bu mekânlarla aramda duygusal bir bağ var...

Çünkü hayatım buralarda geçiyor, en çok da ofiste...

Neyse, eve döneyim. Yaşadığım bu ev, şimdi bana salondan ibaretmiş gibi geliyor.

Ev büyük, ben küçüğüm, o yüzden her yere sığabiliyorum. İnsan kendini büyük görünce bir yere de sığamıyor, sürekli daha büyük yerler istiyor...

Müzik seti, kitaplık, uzanıp kitap okuduğum kanepe burada aşina olduğum eşyalar...

Salonda varlığını daima hissettiren büyük yemek masası, yatak odası, banyo ve bazen de mutfak evimin kullandığım diğer alanları.

Yıllardır üst kata çıkmamıştım.

Geçen gün bir göz attım, biraz garip kalmışlar. Aradan geçen uzun zamanların ardından eşyaların yıpranmış olduğunu gördüm.

Halbuki bu durumun farkında bile değilim.

Yıpranmışlar, ama beni rahatsız etmiyorlar.

Çünkü onları hiç görmüyorum, görmem de gerekmiyor.

Dışarıda yaşayan bir adamım ben. Onlara ihtiyacım olmadığı gibi ziyaret etme gereği de duymuyorum.

Ve kütüphane...

Bir zamanlar Vedat'ın odası olan kütüphane...

Yaklaşık 50 yıllık kitaplar bulunuyor raflarda. Belki daha eski ve daha yaşlıları da var. Az ötemde masanın üzerindeki 40 yıllık makaralı bir teyp gözüme ilişti. Seyahate çıkarken kullanılan valizler ise diğer tarafta.

Kim bilir içlerini göremediğim dolaplarda neler var.

Aslında umurumda bile değil...

Evet, yaşadığım bölümler burası...

Çünkü evin her yerinde yaşamıyorum ben.

Öte taraflarda hayat yaşanmış ve bitmiş gibi.

Evet, hatıralar duruyor, onları da kurcalamak her zaman iyi değildir.

Yalnızlık böyle bir şey...

Kendine yetiyorsun...

Kendinle dostluk geliştiriyorsun...

Yalnız yaşamaktan hiç şikâyetçi olmadım, aksine bu halimden çok mutluyum.

İşte insan gidiyor, geriye kalanlar kalıyor...

Kim kimi bırakıyor belli değil...

Eşyalar mı desem, eşyalarım mı desem o da zor.

Eşyalar, belki de eşyalarım...

Eşyalarım, belki de eşyalar...

O kadarına sahiplenmek bile bir noktadan sonra ağır geliyor...

İKİ VEFALI KOMŞU

Hiçbir zaman lüksü aramadım.

Lüksü aramanın bir mantığı olduğunu düşünmüyorum.

İsrafa karşıyım.

Lükse düşkün adamı biraz da sathi, düşüncesiz, hatta değersiz adam olarak görüyorum.

Mezarlığın kenarında oturuyorum. Her sabah bir Boğaz'a bir de mezarlığa bakıyorum.

Yani iki komşum var, biri İstanbul Boğazı, diğeri de Yahya Efendi Dergâhı...

Lisede okurken öğrendiğim Fransız bir yazarın sözünü hatırlıyorum:

"Sık, sık mezarlıkları ziyaret ediniz," diyordu.

İnsan da şu gerçek iyice pekişiyor ki bir gün sen de öleceksin, bu kaçınılmaz. Bir gün ölüp gideceğine göre bunu hatırlayarak yaşamak, kalan zamanın sayılı olduğunu idrak edip onu bilinçli ve mutluluk verecek bir şekilde kullanmak huzur veriyor.

Muhteşem bir güzellik bu.

O mezarlıktaki komşular da sessiz, onlardan fazla bir gürültü gelmiyor.

Yine de itiraf edeyim ki bugünden, 85 yıldan sonra geriye bakıp hayatla yüz yüze geldiğimde bitmesin, diyorum.

Bitirmek istemediğim bir macera çıkıyor karşıma...

Bitirmek istemiyorum, fakat aynı zamanda bitmesi gerektiğinin de idrakindeyim.

Zaten beni en çok huzurlu kılan da ne zaman biteceğinin bilinmeyişi...

Çünkü her an bitebilir.

Ben de yaşadığım o her anı bir zenginlik, bir mutluluk kaynağı olarak görüyorum.

Çünkü sonuncusu da olabilir bu an.

MUHASEBE

İşte böyle.

Ömür dediğin ne ki...

Geçip gidiyor.

Ne yaptıysan, ne için mücadele verdiysen sadece o kalıyor geriye...

Hatırlıyorum, Üzeyir Garih ile 58 yıl evvel yola koyulduğumuzda sıfırdan başladık.

Hayalimizden başka neyimiz vardı ki!

Özsermayemiz yoktu...

Tüm sermayemiz, hayallerimiz, azmimiz, bir daktilo, iki masa, üç iskemleden ibaretti...

Bankadan kredi alacak imkânımız da yoktu.

Ancak o günün Perşembe Pazarı tüccarı nezdinde "güven" telkin eden bir ikili oluşturmuştuk.

Daha o yıllarda piyasa kredisinin, özsermayeden ve bankalara borçlanmadan daha değerli olduğunu anladık.

Şirket felsefemizin anahatları da o günlerde oluştu.

Bu felsefe doğrultusunda, Türk iş dünyasında "en hızlı" büyüyen veya "en büyük" olmaya özenen şirketler arasında yer almadık.

En saygın ve en güvenilen ilk üç şirket arasında olmayı ana hedef edindik.

Bunu da başardığımıza inanıyorum.

Saygınlık yoksa insan ne için yaşar ki...

Şirketi geliştirirken profesyonel yönetimden destek aldık. Hissedarlık ile yöneticilik fonksiyonlarını sağlıklı bir şekilde tarif ettik ve ayırdık. Böylece kendini kanıtlamış yetenekli insanlar tarafından yönetilen şirketin, ölümsüzlük yolunda yürümesinin ve gelişmesinin temellerini attık.

Üzeyir Garih ile doyurucu bir birlikteliğimiz vardı. Çok feyzaldım, bilgi küpüydü.

Kıskandın mı hiç, dersen, hayır, hiçbir zaman. Çünkü kendimden bir parça, beni tamamlayan adam olarak gördüm. O zaman kıskançlık diye bir şey kalmıyor.

Birimiz yüz, diğerimiz astarız. Hangimizin yüz, hangimizin astar olduğunu da söylemeye gerek olmazdı. Çünkü bazen o yüzdü, bazen ben yüzdüm.

Aramızda hiçbir şey sorun olmadı, ama hep tartıştık. Hatta öyle bir prensibimiz oldu, dedik ki:

"Birisi bir olayla karşılaştığı zaman bir karar alırsa, öbürü muhakkak tersini savunsun..."

Ayrılma fikri hiç bize uğramadı.

Türkiye'de aile şirketleri iyi başlıyor. Fakat temelde iki sebepten dolayı ayrılık rüzgârları esmeye başlıyor. Bir, büyümenin getirdiği durumlar, kim önde olacak, kim baş olacak, gibi sorunlar. İkincisi, başarısızlıklarda fatura şirket yerine ortaklardan birine çıkıyor. Üçüncü faktör de yönetime ikinci kuşağın dahil edilme biçimi... .

Biz Üzeyir'le önceden bunun olabileceğini bilerek önemli bir karar aldık. Daha çocuklar çok küçükken dedik ki:

"İkinci kuşak profesyonellerle rekabet etmeyecek ama öğrenecekler. İşin detaylarını öğrenecekler ama profesyonellerle aynı platoda olmayacaklar."

O çok önemli bir karar oldu ve o kararın meyvelerini bugün hem alıyoruz hem de çok daha iyi anladık. Çok doğru hareket etmişiz. Şirketin dağılmasını önleme yolu budur. Şirketin devamlılığını istiyorsan çocukları profesyonellerle yarıştırmayacaksın.

YAŞADIĞIM GİBİ İŞ YAPTIM

Biz, hayat felsefemiz neyse işimize de onu yansıttık.

Yaşadığımız gibi iş yaptık...

Zaman içinde, sadece çok para kazanmanın ve iş dünyasında başarılı bir gelişmenin bana yeterli olmayacağını hissetmeye başladım.

Para üstü, para ötesi hedef arayışım, özellikle 1980 darbesinden sonra hız kazandı.

Bu kitabın başlangıcında anlattığım şekilde, Alarko'daki görevlerimi hızlı bir şekilde profesyonellere ve ikinci kuşak paydaşlara devrederek, şirket için "lüzumsuz adam" olmayı ve böylece yeni limanlara doğru yelken açma özgürlüğüne kavuşmayı hedefledim.

Şirket için lüzumsuz, ancak toplum içinde ses getiren ve tavır alan farklı bir adam olarak kendimi daha mutlu hissedeceğimi anladım.

Bu yolda mesafe almanın en verimli yolu olarak TESEV'in programlarına daha çok zaman ayırırken Açık Toplum Vakfı'nı kurma hazırlıklarına hız verdim.

Her gün daha kâmil ve daha faydalı bir insan olma amacı ile başkaları ile değil sadece kendimle yarışmayı hedef edindim.

Şimdi, 85 yaşımı doldurmuş iken geriye bakıyorum da epey bir mesafe aldığıma inanıyorum.

Beni anlayan, topluma, insanlığa ve ülkeme faydalı olduğuma ve samimiyetime inanan binlerce ve binlerce yakın ve uzak dostlarıma şükran duydum.

Ses getiren bu tavrım medyada yer aldığında, bu dostlarımın bana destek veren mesajları ve sıcak ilgileri bana her zaman güç ve heyecan kattı.

Bunların yanında, "erken öten horoz"un sesinden rahatsız olan ve beni "öteki" görerek küçümseyen çoğu aşırı ulusalcı, ırkçı ve bağnaz insanlardan gelen olumsuz mesajlara sabır ve hoşgörü ile yaklaştım, onlara ayrı ayrı cevap vermeyi gereksiz buldum.

Önyargılarını kırmanın, bir ölüyü diriltmekten daha zor olduğuna dair kanaatim pekişti.

Bunlara umutsuz vakalar olarak baktım ve yolumdan sapmadım.

Tehditlerine de kulak asmadım.

Dolaylı da olsa, arada bir, benimle ilgili olarak dostlarıma gelen soruların birleştiği nokta şu oluyor:

"Yahu, bu İshak Bey neyin peşinde? Niyeti ne? Nereye varmak istiyor?"

Kafalardaki soru işaretlerini bir araya getirince, tortu olarak bu "bilinmezlik" kalıyor.

İşte, ben de bu kitabı noktalarken, nihai hedefimi, varmak istediğim son limanı sizlere açıklıyorum.

Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü çok sancılı oldu.

Büyük felaketler yaşandı.

Milyonlarca insan perişan oldu.

Nihayet, 1923'te Türkiye Cumhuriyeti kuruldu.

Ben bu kuruluştan hemen sonra dünyaya geldim.

1927'de doğdum.

Bugün 85 yaşımdayım.

Tam 85 yıl yaşadım...

Yıl 2012.

Yani, bir yerde, Cumhuriyet'in bir ürünüyüm.

Bu durumda, bu Cumhuriyet'e sahip çıkmayı kendime hak görüyorum.

Türkiye, dünya ülkeleri arasında yer alırken özellikle saygınlığına katkıda bulunmayı bir görev olarak algılıyorum.

Bu düşünce ile özeleştiri yapma hakkımı kullanıyorum.

Kendimi ve toplumu, yani sizleri sorguluyorum.

Bizim toplumun eleştirilecek birçok yönü var.

Bence bunların başında, eskiden beri süregelen geçmişte kalmış sayısız günahları ile yüzleşememek ve huzura erememek var.

Bu cesareti ıskalamak var...

Bizler, bu son doksan yıl boyunca hep korkutulduk.

Türlü türlü yönetim sistemleri içinde, belki de Osmanlının son dönemlerdin gelen bir genetik miras olarak, Cumhuriyetimiz "korkutarak yönetim"i yol haritası olarak seçti.

Ve neticede, korkular içinde, korkarak yaşayan bir toplum haline getirildik.

Bu korkutma felsefesi, birçok cinayete ve ölüme yol açtı.

Bu cinayetler ve ölümler hep karanlıkta tutuldu.

Hiç konuşulmadı.

Devlet içinde mafyalar türedi.

Politikacılar bu mafyalar içinde yer aldı.

Hep söylüyorum:

Bu ölümlerin yarattığı cesetleri arka arkaya, üst üste yığıp dolap kapılarını kilitledik...

İyi de cesetler orada kokuşup duruyor. Şu dolapları artık açıp havalandırsak, günahlarımızla yüzleşsek, huzura ermeyi denesek daha iyi olmaz mı?

İlanihaye böyle yaşamak büyük zulüm, utanç verici bir korkaklık...

Ben korkarak yaşamaktan bıktım.

Bu ileri yaşımda, korkacağım pek bir şey yok artık...

Ben, gerçeklerle yüzleşmenin zamanı geldi, diyorum.

Devlet adına, bürokrasinin içinde yer almış birtakım insanların sebep olduğu günahları bilelim, diyorum.

Bu insanların hemen hepsi bugün artık hayattan göçtüler.

Ama bizler hayattayız ve çocuklarımızın yüzüne, babalarımızın suçlarından arınmış olarak bakabilelim, diyorum.

Ben, birebir yaşadığım ve şahidi olduğum, devlet adına işlenmiş günahların toplum tarafından bilinmesi için bu konuları sık sık gündeme getiriyorum.

Çünkü devletin sırtında bu günahların daha fazla kalmasını istemiyorum.

Toplum gerçekleri bilsin istiyorum, toplumuna gerçekleri söyleyen bir devlet zihniyeti oluşsun istiyorum.

Beni en çok motive eden, önemli gördüğüm hedef:

Yeri geldiğinde özür dilemeyi bilen ve özür dileyerek arınan, yücelen ve saygınlık kazanan bir devlet istiyorum.

Devlet saydamlaşırsa, hesap verme gereği duyarsa bir daha böyle cinayetler olmaz, diyorum.

Yani, bu şekilde, toplumda ve devlette büyük bir yüzleşme, arınma ve huzura erme yolunda bir zihinsel devrim yaşamamızın önemini dile getiriyorum.

Şeffaflaşma, demokrasimizin gelişmesine yol açacak.

Ceberrut ve despot devlet zamanla kaybolacak, yerini vatandaşa hizmeti ön planda tutan yeni bir devlet anlayışı gelişecek.

Daha medeni ve özellikle daha saygın bir Türkiye'ye kavuşacağız.

Allah'ın hikmeti sorgulanmaz.

Yaşı 85'e ulaşmış bir insanın, bütün ölümlü canlılar gibi, nispeten kısa bir müddet sonra yelkenlisinin dümenini sonsuza doğru yönlendirmesi kaçınılmaz bir olay...

Ben bu olaya çok serinkanlı, hatta biraz da mesafeli bir tavırla bakmaya kendimi şartlandırdım.

Ruhsal huzurum hiç bu kadar dingin ve mutluluk verici olmadı, şimdiki gibi...

Her sabah, çok erken bir saatte uyandığımda "Allahım, bana bir sağlıklı gün daha hediye ettin," diye şükrederek kalkıyorum.

Günüm heyecan içinde, yeni olaylara bakarak, yeni bilgiler edinerek dolu dolu geçiyor.

Gençlere, fikirlerime ihtiyaç duyanlara deneyimlerimi aktarmaktan büyük haz duyuyorum.

Ben umudumu yitirmedim.

Daha saygın bir ülkeye kavuşma yolunda ilerlememiz için, sizlerin desteğine ihtiyaç duyuyorum.

Son söz olarak da şunu belirtmek istiyorum:

Sevgili yazar dostum Mehmet Gündem sormuştu "İshak Bey, vasiyetiniz var mı?" diye.

O gün ben de düşündüm, "Vasiyetim var mı?" diye.

Cevabım şu oldu:

Mal, mülk vasiyet sayılmaz. Nasıl olsa birilerine kalır. Asıl olan vasiyet bu kitaplardır,çünkü ondan herkes istifade edebilir, herkese bir şeyler söyleyebilir...

Bundan daha değerlisi, daha kıymetlisi, daha kalıcısı ve daha saygını var mı?..

Sevgilerimle...

İshak Alaton

VE ŞİMDİ
ZAMANIN TANIKLARI

SESSİZ SİNEMA

ALARKO

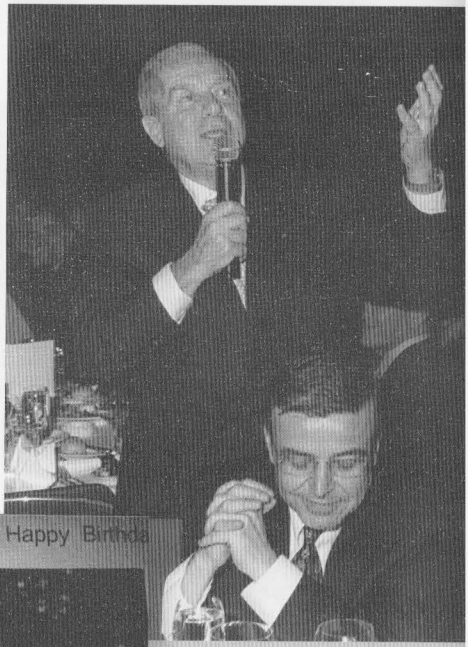
KOLLEKTİF ŞİRKETİ

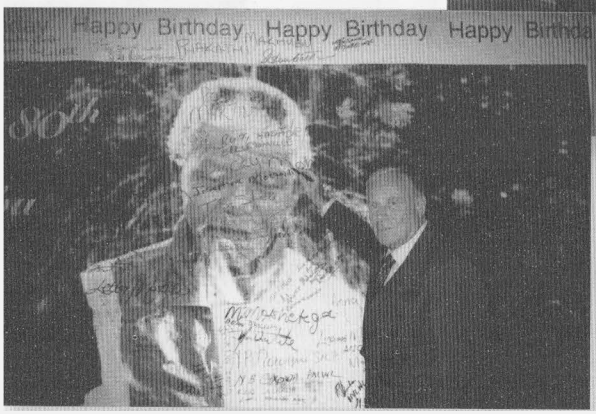
ISITMA – KLİMA – PÜTÜBETLENDİRME
HAVALANDIRMA – KURUTMA – SOĞUTMA

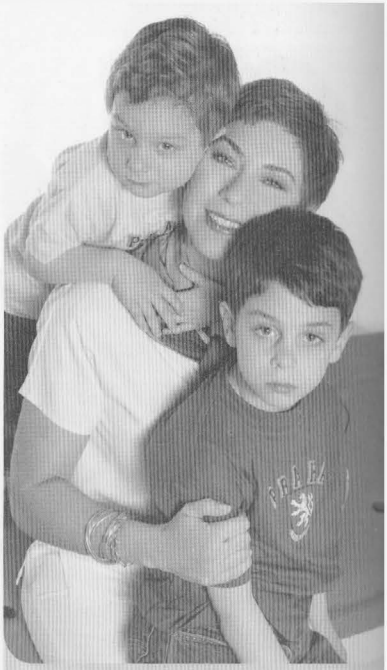

ALARKO

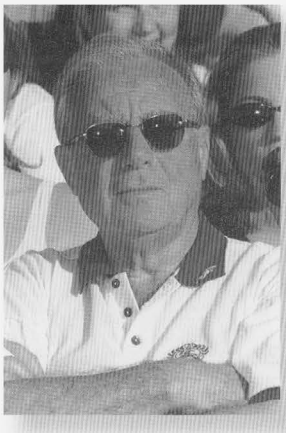
› İSTİFA
etmek istemiyorum. TÜSİAD'ın içinde olduğum müddetçe, onlarla boğuşabileceğim.

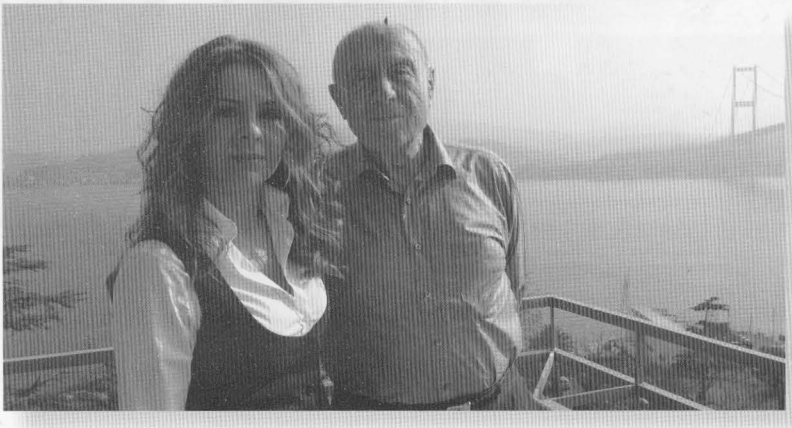

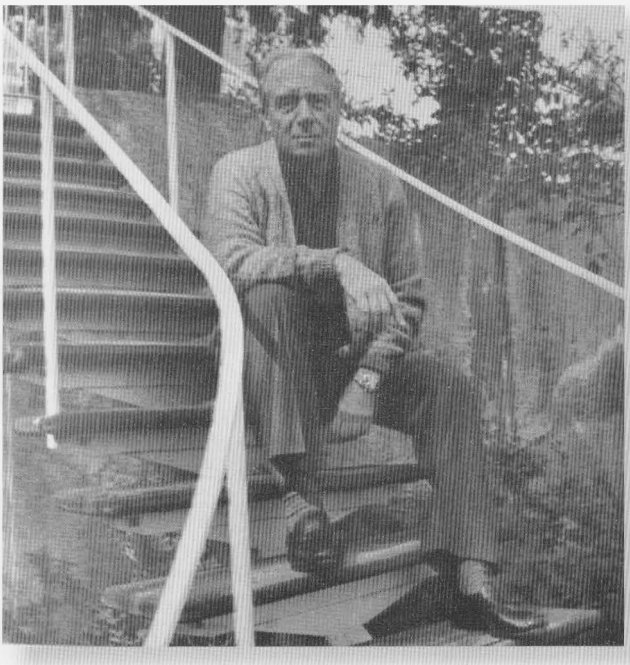

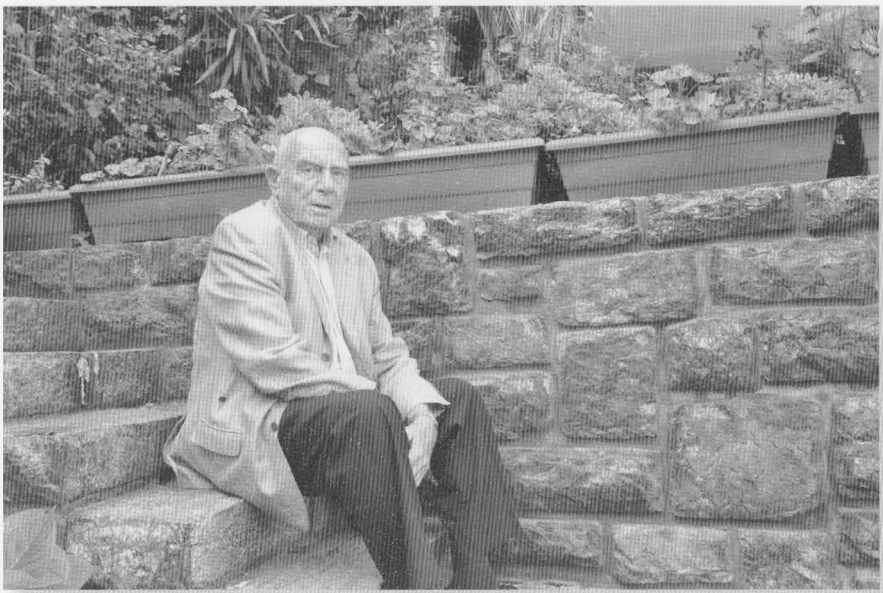

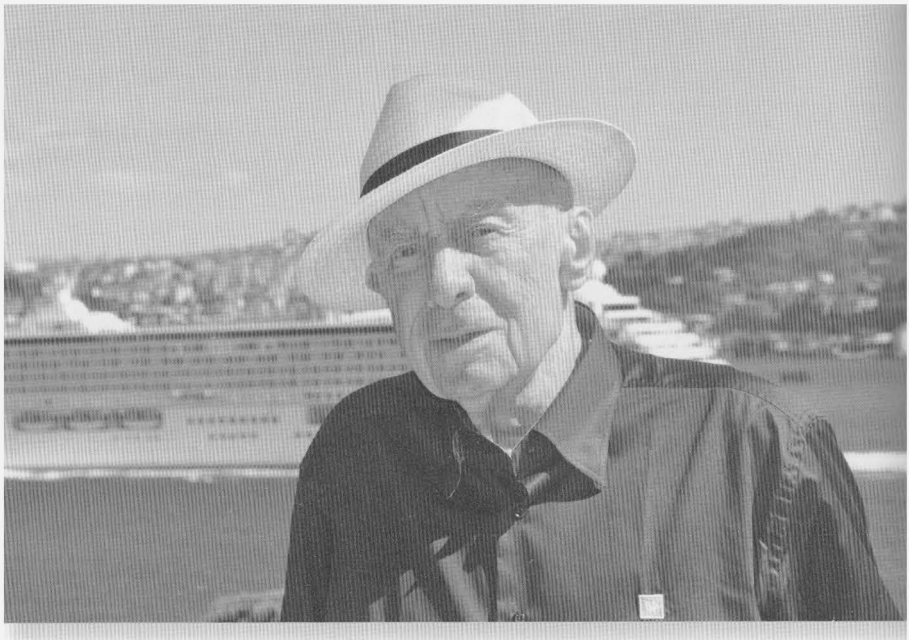

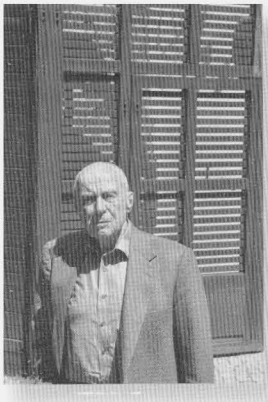

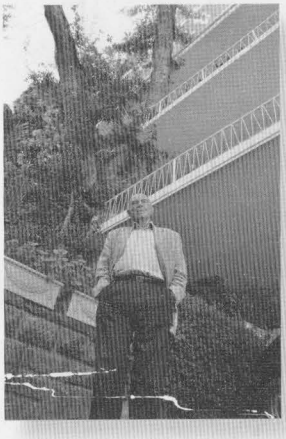

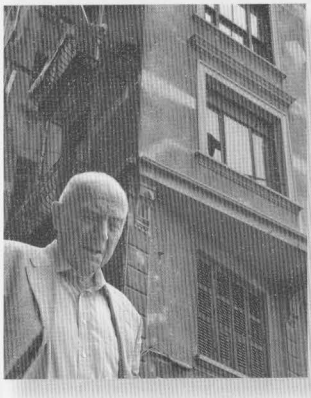

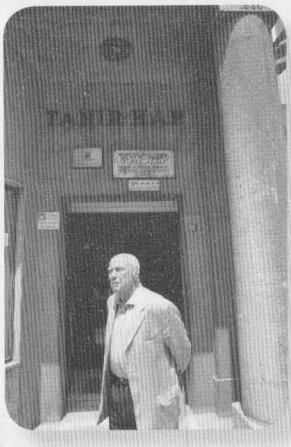
Erzurulu Adam
İSHAK ALATON
HÜRRİYET KİTAPLARI

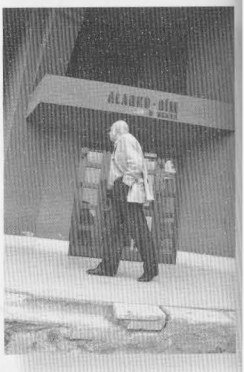

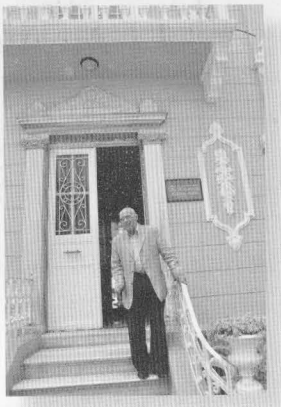

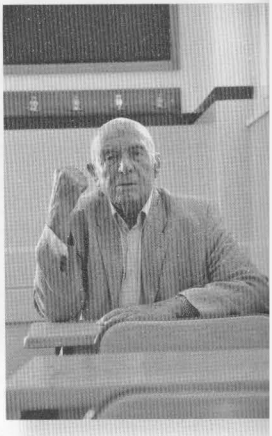

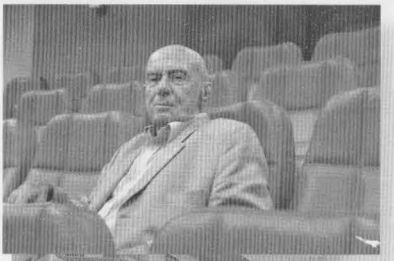

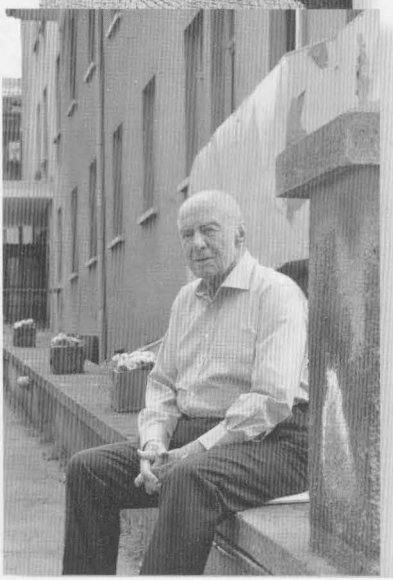

HONORARY CONSUL GENERAL
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA
ALARKO

